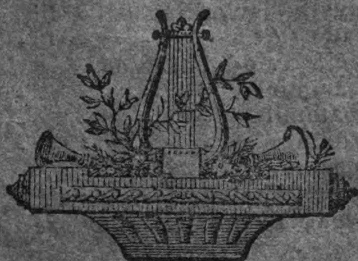

ZTÒLÉTNI
HORVÀTZKI
KALENDAR
DO
LÉTA 1901.
KASÙCHI.

VU ZAGREBU,
Pritìzkan vu Novoszelzkoj Szlovàrniczi
MDCCCXIX.

Je krályuval od Léta.		KRÁLYI HORVÁTZKI.	Je ládal Léth
1	547	Szvevlad - - - - -	12
2	559	Selimir - - - - -	31
3	590	Mladìn - - - - -	10
4	600	Razimìr - - - - -	39
5	639	Szadimìr - - - - -	1
6	640	Budimìr - - - - -	40
7	681	Szvetolik - - - - -	22
8	703	Vladiſzlav, ni vréden znànya làdanya.	
9	—	Bolyiſzlav - - - - -	17
10	—	Szebeſzlav - - - - -	24
11	—	Vladimìr - - - - -	20
12	—	Kànimìr od Horvàtov vmorjen.	
13	—	Turdiſzlav } vſzi zkupa	40
14	—	Oſtrivori }	
15	—	Trébiſzlav }	
16	—	Zelimìr }	
17	—	Czépimìr - - - - -	25
18	—	Szvetoſzlav, ſzinu dàl ztoliczu.	
19	—	Radoſzlàv - - - - -	
20	—	Szejſzlav odmetnik od Vére ſz. —	
21	965	Brànimìr - - - - -	24
22	989	Goztomil - - - - -	12
23	1001	Szùdimìr - - - - -	2
24	1003	Kresimìr - - - - -	31
25	1034	Peter Zvonimir - - - -	50
26	1084	Lépa, Zvonimira Vdovicza -	7

Koja ſz. Ladiſzlava Kràlya Vugerzk. Szeztra, prez odvétka vumirajùcha, vu zadnyi odluki (Teſtament) Bratu kràlyeztvo je predàla léto 1091. y ovak Horvàtzko je Koruni Vugerzki priloſeno, y ſz. Ladislav v-Zagrebu Ztolnu Czìrkvu, y Biskupiju je podignul, y pervoga poztavil Dùha Biskupa: od oveh kràlyev z-vrémenom kratek izpiſzek vàn dati ſelim.

ZTOLÉTNI
KALENDÀR
ILITI
DNEVNIK ZTÒLÉTNI
HORVÀTZKI
DO LÉTA 1901

KASÚCHI.

PO

Thom. Miklôushichu,

Plebanushu vu Zténycvczu izpìszan,

y na szvétlo vàn dàn.

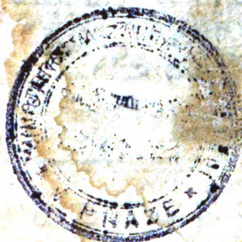
Vahanovich

VU ZAGREBU,

Nalosen, y pritìzkan vu Novoszelzkoj Szlovàrniczi.

MDCCCXIX.

O! Vishni Ztvoritel!
Vszéh ztvarih Zdersitel!
Prez chije oblazti
Nit làsz nemre pazti,
Vu ovoj ztò léth dobé
Vsze od nasz hudobe
Miloztivno tiraj!
Podélyi nam tvoj Raj!

PREDGOVOR.

Lyubav Domovine, y selya nash domorodni Jezik kuliko izvìsziti mene genula jeszu, ov Ztòlétni Dnevnik *izpìszati, y poleg selénya vnogéh na szvétlo vàn dati. Nash Horvàtzki Jezik, ako gdo ali oszebne réchi, ali szlosnozt czéloga govorènya, prez vszàke preszudye, prav premiszli, pred vnogémi, drugémi díchitisze more, da k-Diachkomu, hochu rechi, naj poglaviteshemu na Szvétu Jeziku, naj zpodobneshi je; — rodyeni Horvàt vszakoga Jezika réchi tak prikladno zgovàrja, da nyemu nigdar, kak drugéh Jezikov Znanczem, zponeztisze nemore, da vu zgovàrjanyu réchih drugoga Jezika, navlaztito Diàchkoga, kakovo nezpachno iz materinzkoga szvojega Jezika zavlàchenye bisze chulo: naj pako koigoder drugoga Jezika*

A 2 *zika*

zika Znanecz kakovo govorènye iz Diàchkoga vu szvoj Jezik prenesze, nigdar tak szlosno, zkoro od réchi do réchi, kak Horvàt vu szvoj Jezik toga vchinil nebude. Néli ada vredno ovakov Jezik preſtimàvati, obdélavati, ter kaj vishe Knigh vu takovém vàn na szvétlo dàvati?

Selim ja takaj po ovém Dnevniku Domorodczem mojém z-napervaztàvlyanyem dugovànyh, znánya vrédnéh, y na Gozpodarztvo zpadajùchéh haszen doprinezti; szadashnye vréme nikaj né hasznoviteshe, kak je Gozpodarztvo: za ovo budi na polyu, ali terszju, pri domu, ali na vertu z-hasznum voditi, oszebujno bi pomoglo, napervo znati, kakovo vréme nadojti ima: jeli hladno ali toplo, szushno, ali mochvarno léto naztàne: kak dugo zima na Protulétje obztàla, ali kak zagodà v-Jeszen pochèlasze bude. Marlyivi Gozpodàri vre negda zpomnyiva zverhu nadojdùchéh vrémènh opasenya chinili jeszu, y v-pamet vzeli, da vszako szedmo léto z-vekshe ztràné zpodobno dogàdyasze: za lehkeshe ovéh 7 léth razlùchenye vsza-

komu

komu redu ztanovito Zvézde Gibùché, *od Diakov* Planete *ozvàne*, *ime dàli jeszu*, *y rekli*, *da léto pervo* Szaturnush, *drugo* Jupiter, *trètje* Marsz, *cheterto* Szùncze, *peto* Danicza, (Venusz) *shèzto* Merkuriush, *szedmo* Mészecz *pod szobum ima*, *y po dokonchku ovéh 7 léth da druga zopet ovém zpodobna*, *y t. n. d. dohàdyaju*, *kak dolé nise poztavlyena tablicza kàzala bude.*

Medtémtoga naj ovdé nigdo nestimà, *da rechène zvézde vréme zbilya ravnaju*, *kakszû nekoji negda morebiti bludno dersali; to miszliti bi krìva véra bila; mi z-pràvum vérum razszvétcheni znamo*, *da naj moguchneshi narave Ztvoritel*, *kaktigoder vsza z-nezmernum moguchnoztjum zdersàvà*, *tak y vrémena naj mudreshe ravna; gdo nezna*, *da Szùncze*, *koje szvojemi mochnémi tràki vszému jasznu szvetlozt*, *y vugodnu toplìnu dàva*, *ter potom vszéga raztenya je zrok*, *jakozt ovu ne szamo vszàko szédmo*, *nego vszàko szlédnye léto na zemlyi nashi kàse? Gdo nezpoznàva*, *da y Mészecz*, *koi kakti nam naj blisnesha*,

y

y okolo Szvéta nashega szamo obrachajùchasze Zvézda na vsza zemlyoraztja vszako szlédnye léto pretèsesze? ali — kakbi y mogle ove blùdèche Zvézde na nashoj okruglìné kakovu krépozt zrokuvati, pokéhdobh ne szamo predalko od nasz poztàvlyene jeszu, nego takaj ne okolo nashega Szvéta, kak Mészecz, nego okolo Szùncza obtécheju? Zadnyich, pokéhdobh ne zdavna zvun zpomenùtéh 7 Planèth josche tri nove, najmre: vu Anglii 1781 *dàn* 13 *Szushcza od Fricza Herschl* Uranush: 1801 *vu Palermu od Zvézdoznancza Piaczy* Czeresz: *y* 1802 *vu Bremi Vàrashu od Olbersza* Palasz *znajdyene jeszu, bi szlédélo, da, pokéhdobh Planèth naj menye je deszet, ne szedmo, nego deszeto léto jednàko bi bivalo, kaj véndar obchinzkomu opasenyu szuprotivno je. Zato*

Zroke druge oztàvlyajuch za lehkeshe ravnanye ja léta zpolom délìm na szedem redov, tak da zadersàva Red

I. Léta z-vekshìnum hladna y mochvarna.

II. Po-

II. Poleg Szrédnye toplòte léta vech mochvàrna, kak szùshna.

III. Bolye Szùshna, kak mochvarna, y vech topla kak hladna.

IV. Poleg szrédnye toplìne léta zkoro zevszéma szùshna.

V. Bolye mochvarna, kak szùshna, nego jako vrùcha.

VI. Vech szùshna, kak mochvarna, y bolye hladna, kak topla, zato rédko plodna.

VII. Vishe mochvarna, kak szùshna, y bolye vrùcha, kak hladna.

Koi ada selì znati, kakovo vu kojém létu vréme pripetchasze, naj takovo léto med redmi dolé izpìszanemi poische, y vréme pregleda, dobro pàzech, da léto zvézdoznanzko ne z-pervém dnèvom Prezimcza, nego okolo 21 *Szùshcza (kada najmre Szùncze vu znamènye* Ovna *ztùpi, ter nòch y dàn jednàke vchiní) pochìmlyesze, y da Protulétje perva, à Zìma zadnya ztràn léta biti mòra.*

Ali — pri izpìszanyu vrémena ztanovitozt naj nigdo neische; techaj narave vekivèchni on nyein Zdersitel jedìno poleg volye szvoje redi, y ravna.

Kaj-

Kajsze dotìche nàchina pìszanya, morem Domorodczem mojém valuvati, da ja ne szamo chiztòchu iztoga Jezika, nego y Pravopìszanya naredbe, koje, Salozt! vu iztéh noveshéh pìszmih neobdersàvajusze, za peldu vszakomu, pred ochimami oszebito imal jeszem: na Pravopìszanye zpàda réch izpelyanu poleg korenite réchi ravnati: ada v. p. nahàdyam, *ne pako:* nahagyam: rodyen, *ne pako:* rogyen *pìshesze; ar korenite réchi jeszu:* hoditi, roditi: *k-Pravopìszanyu zpàdaju takaj oszebujno nadszlovki, koje zkoro nigdo, szùdim, iz neznanozti, nepotrébuje: — ali od ovéh vszéh, ako Bog dopuztì zdravje, selìm jednu malu Horvàtzku Szlovniczu z-vrémenom na szvétlo vàn dati: — Jedìno moje Domorodcze opomìnam, da poleg vetomadneshega bludnoga nekojéh, Shlavonzkoga Jezika znanczev, namishlènya szvoj Horvatzki Jezik pomerzéti nepuztìju; vszaki Jezik ima szebi laztovite nàchine kaktigoder izgovàrjanya, tak y pìszanya: zato za szlove* c *mehki glàsz pokazati, szàm* c *néje zadozta, nego*

go

go poleg ztaroga Pravopìszanya szlo-va z pridàtisze mòra, vu chem vre y Taliàni, y Franczùzi, y izti Diàki nam peldu oztavili jeszu: zpodobném nàchinom za vezník y, *nikak szàm szamoglasznik* i, *szlùsiti nemore: — od toga vishe drugi pùt.*

Da pako ov Ztòlétni Dnevnik y za Vàrasko-Szvètzke poszle haszno-viteshí, y ztém vszakomu povolyne-shi bude, vsza na vszakolétni Kalen-dàr zpadajùcha vu nyem izpìszal je-szem, tak, da, koi ovoga pri rukah imal bude, prez vszakolétnoga Dne-vnika lehko biti mogel bude: potom nekojém Horvàtzkoga Jezika omrazi-telom vùzta zaprem, koji govoriti na-vadni jeszu, da vu Horvàtzkom Jeziku nikaj zpodobnoga vàn dati nehaszné, pokéhdobh vsza vre vu Némskom na szvétlo dàna nahàdyajusze: naj ta-kov, proszim, vsze zkupa Némske ztò-létne Kalendàre, kojéh vnosína preo-bilna je, zkup zpràvi, termì naj moja, vu ovom Ztòlétniku *zadersà-na pokàse — kaj zaizto vchiniti ne-bude mogel.*

Za

Za trùd moj, Szerdcheni Domorodecz! haszen léztor tvoju, zaradi lyubavi dràge Domovine meni napervoztavlyenu, y lyùbav Domorodzku imati selìm, zdrav oztani. Dàjem vu Ztényevczu 21 Szushcza 1818.

Iztinzki Domorodecz

Thom. Miklóushich,

Plebanush Zteny. m. p.

DÉL PERVI.

Od Dnevnika, y nyegovéh ztrankih.

§. 1. *Od Dnevnika vszakolétnoga, y ztòlétnoga.*

Dnevnik (Kalendàr) *vszakolétni* je izpiszek dnevov jednoga léta: (*Ztòlétni*, izpiszek dnevov od ztò léth) z-potrébném razredyenyem na tjedne, y mészecze poleg ztanovitéh znamènyh, koja ali od lyùdih naredyena jeszu, ali od gibanya y mémbe Zvèzdh vìsziju.

Znamènya od lyùdih naredyena jeszu: 1. Zlàti broj, 2. Kazitel dobe mészecza, 3. Kolobàr Szuncheni, 4. Dàche Rímzke broj, 5. Szlova Nedélye, 6. Pokaz dnevov czéloga léta, z-szvojemi, od Sz. Matere Czìrkve naredyenemi, Szvètki tak gibùchèmi, kak negibùchemi, y z-dogàdyanyem naménlyivem nadojdùchega vszaki dàn vrémena.

Znamènya od gìbanya ményanya Zvézdh vìsziju. 1. Protulétna, y Jeszenzka Nochijednachìna. 2. Létna y Zímzka Szùncza - ztàja. 3. Mlàji y Schepi Mèszecza. 4. Szùncza y Mészecza potemnènya. 5. Ztàn Szùncza vu znamènyih Kolobàra Nebezkoga, z-vurami ìzhàdyanya, y zahàdya-

dya-

dyanya: koja vsza od léta 1818. do 1901. izpìszana Tablicze dolé nise poztàvlyene kàzale budeju.

§. 2. *Od Léta.*

Léto je 1. Zvézdoznanzko. 2. Vàrasko.

Zvézdoznanzko léto je a) Szuncheno, y b) Mészechno.

a) *Szùncheno* léto je vréme, vu kojém Szùncze *Pàsza*, ili *Kolobàra* Nebezkoga chez 12 Znamènyh od nasz, na Zemlyi ztanujùchéh, obiti vìdisze, doklam nazàd na szvoje mézto dojde: kaj bìva vu 365 dnevéh, 5 vurah, 48 Shéztdeszetkah (minutah) 45 Podrugajiczah, (secundah) y vu 30 Tretjiniczah (tertiah.)

b) *Mészechno* léto je vréme od 12 Mlàjev Mészecza: ali: vréme, vu kojém Szùncze z-Mészeczom 12 pùti zéztatisze od nasz vìdi: kaj bíva vu 354 dnevéh, 8 Vurah, 48 Shéztdeszetkah, 38 Podrugajiczah, y vu 12 Tretjiniczah. Anda Mészechno léto je menshe od Szùnchenoga za 10 dành, 21 Vuru, 7 Podrugajiczh, y 18 Tretjiniczh, ili: zkoro za 11. dành.

Mészecz ili Vréme od Mlàja do Mlàja zadersàva 29 dành, 12 Vùrh, 44 Shèztdeszetke, y 3 Podrugajicze: y ovak: pòl Mészecza, ili: od Mlàja do Schepa, ali: od Schepa do Mlàja je vréme 14 dành,

18.

18 Vùrh, 22 Shèzdeszetkéh, 1 Podrugajicze, y 30 Tretjiniczh.

2. *Vàrasko*, ali: *obchinzko, y Szvètzko* léto, ili za obàvlyanye poszlov Vàrasko-Szvètzkéh potrébno je a) *Juliushevo*, y b) *Gregurovo*.

a) *Juliushevo* léto od Czeszara Juliusha nàredyeno, drugach: ztarinzkoga Kalendàra léto, je vréme od 365 dnevov, y 6 podpunoma vùrh, koje vure ztoperv vszako cheterto léto czéloga dneva; ili: 24 vure vchinìju: zato ono cheterto léto 366 dnevov broji, y zovesze preztupno, od preztupnoga dneva, koi doraztе; ar ov med 23, y 24 dnevom Szvéchna medztàvisze, ter onda Sz. Matiash Apoſt. iz 24 na 25 dàn preztùpi: ter ovak Mészecz *Szvéchen*, koi szamo 28 dnevov ima, vu preztupnom létu 29 dnevov broji.

b) *Gregurovo*, ili: novoga Kalendàra léto, je od Gregura 13. Pape popravlyeno Juliushevo léto; ar, pokéhdobh Szùncheno léto (kakszmô zgora videli) ober 365 dnevov, néma pod punoma 6 vùrh, nego za 11 Shèzdetzetkéh, y 14 Podrugajicz menye broji, zato ovi malczi od vrémena velikoga *Zbora* Czirkvenoga *Niczenzkoga*, léto 325 dersànoga, do léta 1582 ili: chez 257 léth, vre léto za 10 dành podugshali jeszu, ter ovak *Protulétna Nochijednachina* (Æquinoctium vernum) poleg koje rechèni Niczenzki Zbor Dana Vuzmenoga rediti je zapovédal, iz szvojega mézta za 10

dành

dành odztùpila je bìla: zato Sz. Otecz Pàpa Gregur XIII. ov 10 dnevov navishek je tak popravil, da vu létu 1582 Mészeczu Liztopadu mezto dana 5 dàn 15 rechisze y pìszati je mòral: ter onda *Protulétna Nochijednachina* nazad na mézto szvoje je nadoshla: — da pako y za budùcha vrémena zbog onéh malczev falinga nebude, zkupa dokonchal je, da, akoprém vszako cheterto léto préztupno bude, *Ztotna* véndar léta ne vszako, nego y ona vszako cheterto szamo preztupno bude: zato: 1700. 1800. y 1900. nészû preztupna, nego 2000, potlam 2400. 2800. y tak dalye.

* Ov novi Kalendàr, ili popravlyeno Juliushevo léto izti Kalvini, y Luteràni za potrébno zpoznali y prijeli jeszù: Ruszi pako prijetigâ necheju: ali zahman potom dìchijusze, daszû Ztarovérczi; ar potom szamo Ztàrokalendàrczi jeszu: nyihova léta vre do szada 12 dành kesznéje hodiju; ar nyihovo novo léto na 13 dàn nashega Prezimcza dohàdya.

§. 3. *Od Mészeczov, Tjednov, y Dnevov.*

Léto délìsze na 12 Mészeczh: zmed kojéh *Tràven*, *Klaszen*, *Rujen*, y *Zìmschak* po 30 dnevih: oztali vszi 31 dana imaju, zvun *Szvéchna*, koi szamo 28 à vu preztupnom létu 29 dnevih ima.

Mé-

Mészeczi pri nasz Horvàtéh imenuju-sze àli od Szvètkov, ali vrémena, v-kojèm dohàdyaju.

Mészeczh ìmena od Szvètkov.	*Mészeczh imena od Vrémena.*
1. Malobosichnyak, ali: Pavlovschak.	1. Prezimecz.
2. Szvéchen.	2. Velyak.
3. Gregurjevschak.	3. Szùshecz, ali: Protulétnyak.
4. Jurjevschak.	4. Traven.
5. Filipovschak.	5. Rosnyak, ali: Szvìben.
6. Ivanschak.	6. Klaszen.
7. Jakopovschak.	7. Szerpen.
8. Velikomeshnyak.	8. Kolovosnyak.
9. Malomeshnyak.	9. Rujen ali: Jeszenschak.
10. Miholyschak.	10. Listopad.
11. Vszeszvetschak.	11. Veternyak. ali: Zimschak.
12. Velikobosichnyak.	12. Gruden.

Mészecz, ima *tjedne* chetiri, y dvà, ali: trì dneve.

Tjeden ima dnevov 7. koji jeszu: 1. *Pondélyek*. 2. *Tork*. 3. *Széda*. 4. *Chetertek*. 5. *Petek*. 6. *Szobota*. 7. *Nedélya*.

Dàn ima Vure 24. *Vura* 60 Shèztdeszetkéh: *Shèztdeszetka* (minuta) ima 60 Podrugajiczh: *Podrugajicza* (secunda) ima 60 Tretjiniczh: *Tretjinicza* (tertia) je hìp, ali: okamegnyenye.

Ada

Ada *Léto* ima Mészeczh 12.
— — Tjednov 52 y 1 dàn: *preztupno Léto* 52 y dva Dni.
— — Dnevòv 365 y zkoro 6 vùrh: à preztupno 366 dành.
— — Vùrh 8765 $\frac{3}{4}$ à preztupno 8784 vure.
— — 60-ztkéh 525984 $\frac{1}{4}$ y. t. n. d.

§. 4. *Znamènya od lyùdih naredyena.*

Znamènya za Dnevnik potrébna od mudréh naredyena jeszu szlédècha: 1. *Zlatì broj* (Aureus Numerus) 2. Kazitel dobè Mészecza (Epacta) 3. Kolobàr Szunchéni (Cyclus Solaris) 4. Dàche Rìmzke broj (Indictio Romana) 5. Szlova Nedélyna. 6. Pokaz dnevov czéloga léta z-szvojemi Szvètki, tak gìbùchemi, kak negibùchemi y z-pokazenyem namenlyivém nadojdùchega vszaki dàn vrémena: od kojéh vszéh Tablicze z-potrébném raztolnàchenyem szlédiju.

TABLICZA I. *

§. 5. *Tablicze I. Raztolnàchenye.*

Tablicza ova na 9. porezov (Columna) razredyena je.

1. Pokéhdobh léta od 1818 do 1901. po 7 zkupa poleg napervoztavlyenéh redov

dov

1.	2.	3.	4.
Dél Léth.	Red, na kóga zpada.	Léto po Kristushevem Narodyenyu.	Planeta Léta poleg ztaréh.
VII	1	1860 P.	Szatur.
	2	1861	Jupit.
	3	1862	Marsz
	4	1863	Szùncze
	5	1864 P.	Danicza
	6	1865	Merkur.
	7	1866	Mészecz
VIII	1	1867	Szatur.
	2	1868 P.	Jupit.
	3	1869	Marsz
	4	1870	Szùncze
	5	1871	Danicza
	6	1872 P.	Merkur.
	7	1873	Mészecz
IX	1	1874	Szatur.
	2	1875	Jupit.
	3	1876 P.	Marsz
	4	1877	Szuncze
	5	1878	Danicza
	6	1879	Merkur.
	7	1880 P.	Mészecz
X	1	1881	Szatur.
	2	1882	Jupit.
	3	1883	Marsz
	4	1884 P.	Szùncze
	5	1885	Danicza
	6	1886	Merk
	7	1887	Més

Ada ☉ ✱

§.

5. Zlati Broj.	6. Kazitel dobe Mészecza.	7. Kolobar Szùncza.	8. Rimzke Dàche.	9. Szlova Nedélye.
18	VII	21	3	AG
19	XVIII	22	4	F
1	*	23	5	E
2	XI	24	6	D
3	XXII	25	7	CB
4	III	26	8	A
5	XIV	27	9	G
6	XXV	28	10	F
7	VI	1	11	ED
8	XVII	2	12	C
9	XXVIII	3	13	B
10	IX	4	14	A
11	XX	5	15	GF
12	I	6	1	E
13	XII	7	2	D
14	XXIII	8	3	C
15	IV	9	4	BA
16	XV	10	5	G
17	XXVI	11	6	F
18	VII	12	7	E
19	XVIII	13	8	DC
1	*	14	9	B
2	XI	15	10	A
3	XXII	16	11	G
4	III	17	12	FE
5	XIV	18	13	D
6	XXV	19	14	C
	VI	20	15	B
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	AG

dov rachunajuch na XII Délov razdélyitisze mogu, ove déle v-pervém Porezu Rimzki Broj napervoztàvlyen pokasùje.

2 Porez kàse, na koi red léto koje zpàda, poleg kojéh redov vréme namenlyivo poleg dolé izpìszanéh 7 léth zpoznatisze more: ovak: léto 1819 zpàda na red 2. zato vrémena za léto 1819 pod redom 2. preglej, y t. d. Porez

3 Zadersàva léta po redu od 1818. do 1901. Szlova P pri vszakém chetertém létu poztàvlyena *Preztupno* léto kàse.

4. Kajti vnogi selê znati, kakvû Planetu vszakomu létu negda pripìszàvali jeszu, zato v-chetertem porezu vìdisze, kak red 1 *Szaturnush*, 2 *Jupiter*, 3 *Marsz*, 4 *Szùncze*, 5 *Danicza*, ali Venusz, 6 *Merkuriush*, 7 *Mészecz*, ladati szùdilszeje. v-Porezu

5. Je vszàkoga léta *Zlàti broj*, ili: Kolobàr Meszechni, koi je vréme od 19 léth, za kojémi potlam *Mlàji* na izte dneve zopet dohàdyaju. *Zlati Broj* haszné za zezvédeti, koi dàn Mészecz chez léto mladìsze: zovesze *Zlati broj*; kajti negda zbog szvoje velike haszné z-zlàtum farbum vu Kalendàru znamenuvan je bil. v-Porezu

6. Je kazitel dóbè Mészecza za vszako novo léto (*Epacta*) ili: broj dnevov od zadnyega Mlàja do novoga léta: ovo dohàdya iz razluke, koja bìva med létom *Zvézdoznanzko - Mészechném*, y *Szùncheno - Varaském*; léto *Mészechno* je

menshe od Szùnchenoga (poglej zgora § 2.) za 11 zkoro dánh: ada vu 2 létah za 22 dni, vu tréh létah za 33 dni: ili: za jeden czéli Mészecz, po 30 dánh rachunan, y josh oztaneju poverhu 3 dni: k-kojém 3 dnèvov cheterto léto pridájuch y pak on 11 dnevov navishek, izide 14 dánh, peto léto 25 dánh, shèzto léto 36 dánh, ili: czéli Mészecz, y 6 dán: y tak dalye: v. p. Léto 1818. *Epacta*, ili kazitel, kuliko dnevih od mlája do novoga léta je preshlo, je XXIII. Za léto 1819 pridajuch 11 dnevih, bi doshli 34 dnevi, odhitavajuch 30 dánh ili: 1 czéli Mészecz, zverhu oztaneju 4 dnevi, y léta 1819 Epacta je IV. ili: od mlája do novoga léta jeszu 4 dani: ako na novo léto Mláj bi bìl, onda, kajti né doba nikakova Mészecza, poztávlyasze * — v-Porezu

7. Je *Kolobàr Szùncheni*, koi je vréme od 28 léth: za kojémi Nedélye, ada y vszi oztali dnevi vu tjednu z-szvojémi Szvètki negìbuchemi na izte dneve chez czélo léto nazád dohádyaju. v. p. Léto 1818. *Szùncheni Kolobar* je 7, y szlova Nedélye D, dàn Sz. Josefa v-chetertek, tak léto 1846. ili: chez 28 léth bude *Kolobàr Szùncheni* y pak 7, szlova Nedélye D, y Sz. Josef v-chetertek. — Porez

8. Káse broja *Rìmzke Dàche*, ili vréme od 15 léth, koje petnajzto léto Rìmlyani negda Czeszarom szvojém oszebujne Dàche dávati, y po ovém Dàchném létu leta szvoja

ja brojiti navadni jeszu bili: ovakvò léth brojenye jednoch y v-Néskom Orszàgu navadno je bilo, ali je y preztalo: potlam néje vech za haszen, nego za tuliko v-Kalendàréh pòztàvlyasze, kajti Czészarzki Piszàri prez ovoga broja nikakvò Pìszmo, vèruvànya vrédnò narediti nemogu.

9. Porez kàse vszakoga léta *Szlovu Nedélynu*, za zpoznati, na koje dneve Mészecza tak Nedélya, kak y drugi tjédna dnevi chez léto nadojdeju: k-tomu vzeto je pervéh 7 Szlòvh, A, b, c, d, e, f, g, ter od pochetka léta do koncza vszakomu dnèvu jedna Szlova pridàna: vszako *Novo prozto* léto pochìmlyesze z-szlovum A, y dokànchasze z-szlovum A, *preztupno* pako z-szlovum g. Z-takovém dnevom *Novo prozto* léto pochìmlyesze, z-takovém dokànchasze: à *preztupno*, akosze pochme z-Nédélyum, dokonchasze z-Pondélykom, y drùgo za nyim pochmesze z-Torkom, kajti vu *préztupném* létu med 23, y 24 Szvéchna jeden dàn vech nadohàdya, koi y Szlovu Nedélye y zadnyi dàn léta preménya: Szlo va anda, koja z-novém Létom na pervu Nedélyu dojde, kàse vsze czéloga léta Nedélye, zvun (kak je recheno) vu *preztupnem* létu, y zovesze *Szlova Nedélyna*. v. p. Léto 1819. Novo lèto je v-Petek, koi dàn je Szlova *A*, v-Szobotu ide Szlova *b*, ada v-Nedélyu Szlova *c*, y kadagoder v-lètu dojde c, bude Nedélya: y zato za léto 1819. Szlova Nedélyna je c.

zadnyi dàn ovoga lèta je takaj Petek, y léto 1820 pochmesze z-Szobotum, koje je preztupno, y zato Szlove Nedélyne jeszu dve B y A, pervesha kàse Nedélye do 23 dàna Szvéchna, potlam zbog medztavlyenoga jednoga dneva preménìsze na A, tér, akoprem *Novo léto* pochelosze je *z-Szobotum*, dokànchasze véndar z-Nedélyum, y léto 1821 pochìmlyesze z-Pondélykom.

TABLICZA II.

SZVÈTKOV GIBÙCHÉH.

1.	2.		3.	4.	5.	6.	7.
Leto po Narodyen. Krist.	Od Bosich. do Pepeln.		Vuzem	Trojàki	Télovo.	Nedélyh po Trojàkéh.	Nedélya Adventa perva.
	Tjedn.	dánh.					
1818	5	6	22 M	10 M	21 M	28	29 N
1819	8	5	11 A	30 M	10 J	25	28 N
1820P.	7	4	2 A	21 M	1 J	27	3 D
1821	8	6	22 A	10 J	21 J	24	2 D
1822	8	1	7 A	26 M	6 J	26	1 D
1823	7	—	30 M	18 M	29 M	27	30 N
1824 P.	9	6	18 A	6 J	17 J	24	28 N
1825	7	4	3 A	22 M	2 J	26	27 N
1826	6	3	26 M	14 M	25 M	28	3 D
1827	9	2	15 A	3 J	14 J	25	2 D
1828P.	8	1	6 A	25 M	5 J	26	30 N
1829	9	6	19 A	7 J	18 J	24	29 N
1830	8	5	11 A	30 M	10 J	25	28 N
1831	7	4	3 A	22 M	2 J	26	27 N
1832P.	10	3	22 A	10 J	21 J	24	2 D
1833	8	1	7 A	26 M	6 J	26	1 D
1834	7	—	30 M	18 M	29 M	27	30 N
1835	9	6	19 A	7 J	18 J	24	29 N
1836 P.	7	5	3 A	22 M	2 J	26	27 N
1837	6	3	26 M	14 M	25 M	28	3 D
1838	9	2	15 A	3 J	14 J	25	2 D

1. Léto po Narodyen. Krist.	2. Od Bosich. do Pepeln. Tjedn.	dánh.	3. Vuzem.	4. Trojàki	5. Télovo	6. Nédelyh po Trojàkéh.	7. Nedélya Adventa perva.
1839	7	1	31 M	19 M	30 M	27	1 D
1840 P.	10	—	19 A	7 J	18 J	24	29 N
1841	8	5	11 A	30 M	10 J	25	28 N
1842	6	4	27 M	15 M	26 M	27	27 N
1843	9	3	16 A	4 J	15 J	25	3 D
1844 P.	8	2	7 A	26 M	6 J	26	1 D
1845	6	—	23 M	11 M	22 M	28	30 N
1846	8	6	12 A	31 M	11 J	25	29 N
1847	7	5	4 A	23 M	3 J	26	28 N
1848 P.	10	4	23 A	11 J	22 J	24	3 D
1849	8	2	8 A	27 M	7 J	26	2 D
1850	7	1	31 M	19 M	30 M	27	1 D
1851	10	—	20 A	8 J	19 J	24	30 N
1852 P.	8	6	11 A	30 M	10 J	25	28 N
1853	6	4	27 M	15 M	26 M	27	27 N
1854	9	3	16 A	4 J	15 J	25	3 D
1855	8	2	8 A	27 M	7 J	26	2 D
1856 P.	6	1	23 M	11 M	22 M	28	30 N
1857	8	6	12 A	31 M	11 J	25	29 N
1858	7	5	4 A	23 M	3 J	26	28 N
1859	10	4	24 A	12 J	23 J	23	27 N

1.	2.		3.	4.	5.	6.	7.
Léto po Narodyen. Krift.	Od Bosich. do Pepeln. Tjedn	dành.	Vuzem	Trojàki	Télovo	Nedélyh po Trojàkéh.	Nedélya Adventa perva.
1860 P.	8	3	8 A	27 M	7 J	26	2 D
1861	7	1	31 M	19 M	30 M	27	1 D
1862	10	—	20 A	8 J	19 I	24	30 N
1863	7	6	5 A	24 M	4 I	26	29 N
1864 P.	6	5	27 M	15 M	26 M	27	27 N
1865	9	3	16 A	4 J	15 I	25	3 D
1866	7	2	1 A	20 M	31 M	27	2 D
1867	10	1	21 A	9 J	20 I	24	1 D
1868 P.	9	—	12 A	31 M	11 I	25	29 N
1869	6	5	28 M	16 M	27 M	27	28 N
1870	9	4	17 A	5 J	16 I	24	27 N
1871	8	3	9 A	28 M	8 I	26	3 D
1872 P.	7	2	31 M	19 M	30 M	27	1 D
1873	9	—	13 A	3 J	14 I	25	30 N
1874	7	6	5 A	24 M	4 I	26	29 N
1875	6	5	28 M	16 M	27 M	27	28 N
1876 P.	9	4	16 A	4 J	15 I	25	3 D
1877	7	2	1 A	20 M	31 M	27	2 D
1878	10	1	21 A	9 J	20 I	24	1 D
1879	9	—	13 A	1 J	12 I	25	30 N
1880 P.	6	6	28 M	16 M	27 M	27	28 N

1.	2.		3.	4.	5.	6.	7.
Léto po Narodjen. Krist.	Od Bosich. do Pepeln.		Vuzem	Trojáki	Télovo	Nedély po Trojákeh.	Nedelya Adventa perva.
	Tjedn	dánh.					
1881	9	4	17 A	5 J	16 I	24	27 N
1882	8	3	9 A	28 M	8 I	26	3 D
1883	6	2	25 M	13 M	24 M	28	2 D
1884 P.	9	1	13 A	1 J	12 I	25	30 N
1885	7	6	5 A	24 M	4 I	26	29 N
1886	10	5	25 A	13 J	24 I	23	28 N
1887	8	4	10 A	29 M	9 I	25	27 N
1888 P.	7	3	1 A	20 M	31 M	27	2 D
1889	10	1	21 A	9 I	20 I	24	1 D
1890	8	—	6 A	25 M	5 I	26	30 N
1891	6	6	29 M	17 M	28 M	27	29 N
1892 P.	9	5	17 A	5 I	16 I	24	27 N
1893	7	3	2 A	21 M	1 I	27	3 D
1894	6	2	25 M	13 M	24 M	28	2 D
1895	9	1	14 A	2 J	13 I	25	1 D
1895 P.	8	—	5 A	24 M	4 I	26	29 N
1897	9	5	18 A	6 I	17 I	24	28 N
1893	8	4	10 A	29 M	9 I	25	27 N
1899	7	3	2 A	21 M	1 I	27	3 D
1900	9	2	15 A	3 I	14 I	25	2 D
1901	8	1	7 A	26 M	6 I	26	1 D

§ 6. *Tablicze II Raztolnàchenye.*

Szvètki délijusze na *gìbùche, neg-bùche, y na pol gìbùche:* gìbùchi vszako léto preményajusze, y poleg Vuzmenoga dneva ravnajusze: *negìbùchi* na izte dneve Mészecza vszigdàr dohàdyaju: *na pol gìbùchi* vu ztanovitéh dnevéh obszlusàvajusze, nego oni izti dnevi preményajusze. Vu tablicze ovoj II. jeszu *Szvètki gìbùchi* oszebujneshi od léta 1818 do 1901 izpiszani, iz kojéh vszi drugi lehko zeznatisze mogu.

1 Porez zadersàva léta po redu od 1818 do 1901.

2 Kàse, kuliko tjednov y dnevih koje léto je od Bosicha do Pepelnicze: odvud zpoznash, kuliko je Nedélyh po Sz. 3 Kràlyéh do Korizme; ar od Bosicha do Novoga léta je tjeden jeden, Nedélye pred Korizmum tri, najmre: 70-zimæ, 60-imæ, 50 imæ biti mòraju: oztale ada Nedélye po 3 Kràlyih bivaju, kojéh, zkém blise je Vuzem, ztém ményе, zkém dalye, ztém vech biva.

3 Porez povéda dneva *Vuzmenoga* od vszakoga léta: za kojega obszlusavanye veliki Zbor czirkveni vu Varashu Niczei léto 325 dersan naredil je, da *Vuzem* vszigdàr obdersàvatisze mòra vu Nedèlyu, koja po puném Mészeczu za *Protulétnum Nochijednachìnum* (koju za ztalno na 21 dàn Szùshcza je odlùchil) perva nadojde: tak,

tak, da, akobi za *nochijednàchìnum Protulètnum* na szamu Nedélyu pun Mészecz doshel, ne onu iztu; nego szlédèchu ztoprav Vuzem Nedélyu obszlusàvatisze mòra, to zkupa vszigdàr pazech, da nash Vuzem z-Vuzmom Sidovov zkupa dojti nigdàr neszme. — Odkuda, ako na izti 21 dàn Szushcza je Schep, ili pun Mészecz, kakje léto 1818, onda taki szlédèchu Nedélyu Vuzem bìva, y rano dojde: ako pako malo pred 21 Shushcza bìva Schep, onda tija do drugoga Schepa chakatisze móra, y onda Vuzem keszno bìva, kak vu létu 1886. na szamo Markovo: medtémtoga niti raneshe, kak pred 22 danom Martiusha, niti kesznéje od 25 dàna Aprila Vuzem dojti more: zato Szlova *M*, Martiusha, szlova *A*, Aprìla znamenuje.

4. Porez kàse dàna *Trojàkov*, koji 50 dàn po Vuzmu bìvaju: y 10 dành napervo ide *Zaztuplènye Kristusha*. *M*, Majusha, *J*, Juniusha znamenùje.

5. Kàse *Télovo*, *M*, Majusha, *J*, Juniusha znamenuje.

6. Kàse, kuliko koje léto *Nedélyh po Trojàkéh* do Adventa bìva.

7. Kàse, na koi dàn perva *Nedélya Adventa* dojde: *N*, Novembra, *D*, Decembra znamenùje: *Nedélye Adventa* jeszu 4. Korizmenéh 6. y po Vuzmenéh 6.

§. 7.

§ 7. Od Kvatrov, y Poztov.

Kvaterni pozt obdersàvasze vszaku Szrédu, Petek, y Szobotu 1-vich *v-Protulétju* po Nedélyi 1 Korizme. 2-och *v-létu* po Trojàkéh. 3-ich *v-Jeszen* po Izvishenyu Sz. Krìsa, ili po 17 Szept. 4-ich vu *Zìmi* po dnèvu Sz. Luczie ili: po 13 Dec. poleg rechih: *Poztisze po Pepelu; Trojàkéh: Krìsu: Luczié.*

* Zvuntoga znatisze mòra; da léto 1771. Nekoji szvètki od Sz. Otcza Pape Klemensha XIV na proshnyu szvètzkéh Ladavczev zatergnyeni jeszu, y da ovéh negda obdersàvani pozti na Szréde y Petke Adventzke prenesheni jeszu. — Vu Nedelyu ne nigdàr pozta, niti na Bosich, ako y v-Petek ali Szobotu nadojde.

Szvètki negibùchi, koji vszako léto na ztanoviti Mészecza dàn dohàjayaju, iż Dnevnika Obchinzkoga videtisze mogu, kojega zato ovdé prilàsem, ne szamo po redu dnevov 12 Mészeczov, nego y zatém po redu szlòvh, da vszaki szvètek taki najtisze more. *Szlédi Dnevnik Obchinzki.*

JA-

JANUARIUS ili: *PREZIMECZ.*

1	a	*Novo Léto.* Obrez. Odilo. Álmak.
2	b	Makarius. Abel. Szet.
3	c	Genovev. Enok. Gordiush.
4	d	Tit. Rigob. Matuzal. Lot. Izabel.
5	e	Telesfor. Szimeon Stil. Emiliana.
6	f	*3 Krályi Gasp. Melkior. Boltek.*
7	g	Luczian. Niczet. Krispin. Raimun.
8	a	Erhard. Szeverin. Probu. Lovr. Just.
9	b	Marczelin. Marczial. Erenfrid.
10	c	Pavel Pushch. Nikanor. Vulztan.
11	d	Higin. Honorata. Szalvius.
12	e	Ernezt. Arkad. Rainhold. Szatiri.
13	f	Godefr. Agricz. Hilari.
14	g	Feliksz. Makrìna.
15	a	Pavel. perv. Pusch. Maurus.
16	b	Marczel. Prizczila.
17	c	Anton Opat. Diodor.
18	d	Ztol Petra v-Rìm. Priska.
19	e	Kanut. Marius. Szara. Abaku. Audifax.
20	f	Fabian, y Shebaztian.
21	g	Agnesz. Epifani.
22	a	Vinczencz, Gaudencz. Anaztazi.
23	b	Zaruche.B.D.M. Ivan. Alm. Emer. Ildef.
24	c	Timoteu. Babil. Feliczian.
25	d	Obernen. Pavla. Projekt.
26	e	Polikarp. Pavla Vdov.
27	f	Ivan Zlâtovuzt, ili: Krizoztom.
28	g	Karol Vel. *Dán Vürh IX.*
29	a	Ferencz Szalez. Valeri. Konſtantin.
30	b	Martina. Adelgunda. Batildisz.
31	c	Peter Nolask. Viktor. Vigili. Marczela.

FEBRUARIUS ili: *SZVÉCHEN.*

1	d	Ignatz Bisk. Efrem, Pioni.
2	e	*Ochisch. B. D. M.* ili: *Szvéchnicza* Flosk.
3	f	Blas. Gelazi. Anshari.
4	g	Veronika. Gilbert. Rembert.
5	a	Agata. Genuin. Domiczian.
6	b	Dorotea. Amandus.
7	c	Romuald. Rajhart. Vajhard.
8	d	Ivan od Mat. Shalomon. Honorat.
9	e	Apolonia. Szabinus.
10	f	Skolaztika. Gabriela.
11	g	Dezideri. Eufrozina.
12	a	Eulalia. Jordan.
13	b	Kaztor. Benign. Agab. Fuska.
14	c	Valentin. Felikula. *Dan Vùrh X.*
15	d	Fauztin. Jovita.
16	e	Juliana. Onezimus.
17	f	Donat. Julian. Szilvin.
18	g	Helàdi. Prepredit. Konkordia.
19	a	Konrad. Gabin.
20	b	Eleuteri. Eusheri.
21	c	Eleonora. Verulus.
22	d	Ztol Petra v-Antiok. Abili. *Protulétje.*
23	e	Reinhart. Romana. Eberhart.
24	f	Matiash Ap. Edilbert.
25	g	Viktorin. Valburga. Aberczi.
26	a	Neztor. Gothilf. Fauzt.
27	b	Leander.
28	c	Romàn. Pupulus. Renàta.

* *Szvéchen vu preztupnom létu ima 29 dành; ar med 23, y 24, medztdvisze jeden dàn: ter onda Sz. Mathiash ztùpi na 25 dàn, y szlova Nedélye ményasze na perveshu v. p. ako je bila A. premenisze na G.*

MARTIUSH ili: *SZUSHECZ.*

1	d	Albin. Szvidbert. Herkulán.
2	e	Szimpliczi. *Dán v. XI.*
3	f	Kunegunda. Henrika. Kelidoni.
4	g	Kasimir. Budimir. Adrian. Luczi. Fileus.
5	a	Fridrik. Teofil. Gerazim.
6	b	Koleta. Fridolin. Marczian.
7	c	Tomash. Aktin. Perpetua. Feliczita.
8	d	Ivan od Boga: Filemon.
9	e	Francziska. Rebeka. Cziril. Metod.
10	f	40 Vitezov. Mikeas Pro.
11	g	Konstanczia. Herakl. Szofron.
12	a	Gregur. Teofanes. Trofim.
13	b	Eufrazia. Rozina. Modezta. Niczefor.
14	c	Methilda. Eutiki. Reparat.
15	d	Longin. Luczi.
16	e	Henriete. Heribert.
17	f	Gertruda. Patriczi.
18	g	Alekszander. Eduard.
19	a	Josef Zaruch. B. D. M. Kvintin.
20	b	Joakim Otecz B. D. M. Hubert. Gutbert.
21	c	Benedikt. Biril. *Nochijednachin Prot.*
22	d	Oktavian. Afrodizi. *Dán v. XII.*
23	e	Oto. Akvila. Teodul. Teodorik.
24	f	Gabriel Ark. Pafnucz. Pigmencz.
25	g	*Nazveztchenye B. D. M.* Dizmash.
26	a	Kaztulusz. Emanuel. Ludger.
27	b	Rupert. Filet.
28	c	Malkush. Guntram. Priskus.
29	d	Euztazi.
30	e	Guido. Klimak.
31	f	Amos Pro. Traugot. Balbina.

APRILISH ili: *TRAVEN.*

1	g	Hugo. Teodora. Agapet.
2	a	Ferencz od Paul. Teodozia.
3	b	Rikard. Darius. Rozimunda. Agape.
4	c	Isidor Bisk. Zozim.
5	d	Vinczencz Ferer. Ozeas. Emilia.
6	e	Czeleztin. Irena. *Dan v. XIII.*
7	f	Herman. Egezip.
8	g	Albert. Redemptus. Amanczi.
9	a	Kleofé. Valtrudisz. Prokor. Bogiszlav.
10	b	Ezikiel Pro.
11	c	Leo P.
12	d	Juztin. Julius. Zeno.
13	e	Hermenegild. Amanda.
14	f	Tiburczi. Lambert. Domnina.
15	g	Olimpia. Rafaël Ark.
16	a	Aron. Karizi. Paternus.
17	b	Rudolf. Aniczet.
18	c	Valerian. Apoloni.
19	d	Hermog. Ekzpedit. Krezczencz. Antonia.
20	e	Domiczila. Policzian. Szulpiczi.
21	f	Anzelm. Adolan. Libraih. Lotar.
22	g	Szoter. Kajus.
23	a	Adalbert.
24	b	Juraj. Alberth. Bona. Doda. Fidel.
25	c	Marko Ev.
26	d	Kletus. Trudbert.
27	e	Peregrin. Anaztazi. Tertulian.
28	f	Vital. Otecz Prot. y Gerv.
29	g	Shibila. Peter Much. *Dán v. XIV.*
30	a	Katar Szenen. Marian. Eutropi.

MAJUS ili: ROSNYAK.

1	b	Filip, y Jakob Apost. Szigmund.
2	c	Atanazi. Valbert.
3	d	Najdyenye Sz. Krisa. Antonina.
4	e	Monika. Florian.
5	f	Gotard. Pius.
6	g	Janus v-olyu kuh. Benedikta. Ditrih.
7	a	Ztaniszlav. Gotfrid. Juvenal.
8	b	Zkazanye Sz. Mihalya Arkan.
9	c	Gregur Nanz. Benigna. Job.
10	d	Antonin. Isidor tesak. Blanda. Epimak.
11	e	Mamert. Adolf. Gandulf.
12	f	Nereus, Akileus. Ponkraczi.
13	g	Szervaczi. Gliczeria. Muczi.
14	a	Bonifaczi. Kriztian. Pakomi.
15	b	Sofia. Dimfna. Torkvat.
16	c	Ivan Nepomuk. Ubald.
17	d	Paskal. Hildebert. *D. v. XV.*
18	e	Feliksz. Venanczi. Erik.
19	f	Ivo. Czeleztin. Pudencziana.
20	g	Bernardin. Bazila.
21	a	Szekundin. Prudensz. Valensz.
22	b	Jelena. Julia. Venuztusz.
23	c	Florenczi.
24	d	Joanna. Ezter. Joël.
25	e	Urban.
26	f	Beda. Filip Ner.
27	g	Magdalena Pazis.
28	a	Vilhelm. Guilielm. Helkonida.
29	b	Kriztiana. Kuno. Restitut. Makszimin.
30	c	Ferdinand. Vigand.
31	d	Petronila. Angela.

JUNIUS ili: *IVANSCHAK.*

1	e	Fortunat. Juvenczi. Nikodem.
2	f	Erasmus. Efraim. Marczelin.
3	g	Oliva. Klotildisz.
4	a	Kvirin B. v-Szizku. Klater. Karpaczi.
5	b	Bonifaczi. Ferencz. Carachioli.
6	c	Norbert. Benignus. Artemi.
7	d	Robert. Lukreczia. Leticzia.
8	e	Medárd Bisk.
9	f	Premus. Feliczian. Kolumbus.
10	g	Margar. Kra. Skot. Gertuli. Onufri.
11	a	Barnabas Ap. Nikander.
12	b	Guido. Czirin. Nabor.
13	c	Anton Paduanzk. Tobias.
14	d	Bazili. Elizeus. Kvinczian.
15	e	Vid. Modezt. Krezczenczia.
16	f	Ludgardisz. Aureus. Aurelian. Beno.
17	g	Rainer. Izmael. Folkmar. Avitus.
18	a	Amand. Marczelian.
19	b	Gervazi. Protazi.
20	c	Szilveri. Szilas. *D. v. XVI.*
21	d	Aloizi Gonzaga. Filipina. Alban.
22	e	Paulin. Akaczi. Akari.
23	f	Ediltruda. Szidonia.
24	g	Narodyénye Ivana Kerztitela.
25	a	Prosper. Elogi.
26	b	Ivan. Pavel MM. Jeremias Pro.
27	c	Ladiszlav. Shamshon.
28	d	Leo. Jozve. *Pozt.*
29	e	*Peter. Pavel Ap.* Vigand.
30	f	Zpomenek Sz. Pavla. Luczina.

JULIUS ili: *SZERPEN.*

1	g	Teobald. Aaron. Fidesz. Spesz.
2	a	Pohàdyanye B. D. M. Monegunda.
3	b	Heliodor. Eulogi.
4	c	Udalrik. Jukundián. Prokop.
5	d	Domiczi. Sharlote. Filumèna.
6	e	Isaias Prōr. Trankvil.
7	f	Vilibald. Nikoztrat. Edilburga.
8	g	Kiliàn.
9	a	Berczko. Ludovika. Anatolia.
10	b	Amalia. Amelberga. Rufina. Gotlob.
11	c	Abundi. Rakel.
12	d	Gvalbert. Hermagorasz.
13	e	Margareta. Anaklet.
14	f	Bonaventùra. Juztusz.
15	g	Henrik. Razdelenye Ap. Gumbert.
16	a	Skapulara B. D. M. Valter. Rut.
17	b	Alekszi. Andrash, y Benedikt. Marina.
18	c	Simforoza. Arnold. Arnulf. Kamil.
19	d	Arzeni. Arzene. Aurora.
20	e	Ilia Pror. Josef pravich. Szevèra.
21	f	Daniel Pror. Prakszeda.
22	g	Magdalena.
23	a	Libori. Apolinar.
24	b	Kriſtina. Szolanus.
25	c	Jakob Apoſt. Kriſtof.
26	d	Anna Mati B. D. M.
27	e	Pantaleon. Antuza.
28	f	Inoczenczi. Nazari.
29	g	Marta y Maria. Beatriksz. Olausz.
30	a	Abdon. Szenen. *D. v. XV.*
31	b	Ignaczi Lojola. Trazibul. German.

AUGUZTUSH ili: *VELIKOMESHNY.*

1	c	Peter v-Lanczeh. Makabeushi.
2	d	Porcziunkul. Hanibal. Evagri. Guztav.
3	e	Auguſtin B.Zagr. Auguztush. Mansvet.
4	f	Dominik. Jozias.
5	g	Sznésne B. D. M. Osvald.
6	a	Preobrasenye Kriſt. Kszikztush.
7	b	Kajetàn. Ulrika. Afra. Donat.
8	c	Cziriak. Largus. Shmaragd.
9	d	Roman. Roland.
10	e	Lovrencz.
11	f	Susana.
12	g	Klara. Hilaria.
13	a	Hipolit. Radegunda. Makszimusz.
14	b	Euzebia. Atanazia. *Pozt.*
15	c	*V-NebouzetjeB.D.M.* ili: Velikà Mash.
16	d	Rok. Hiaczint. Arnulf. Izak.
17	e	Auguzta. Verena. *D. v. XIV.*
18	f	Jelena Mati Konſtant. Agapit.
19	g	Zebald. Magnusz.
20	a	*Stefan Kraly Vuger.*
21	b	Bernard. Fabriczian. Privat.
22	c	Simforian. Guztavina. *Pochet. Jeszen.*
23	d	Zakeus. Szabinian. Beniczi.
24	e	Barthol. Apoſt. Aurea.
25	f	Ludvik ili: Laush Kr. Geniczi.
26	g	Zefirin. Szamuel.
27	a	Rufus. Eutalia. Gebhard. Kalaz. Jos.
28	b	Auguſtin Nav. Sz. Cz. Pelàgi. Hermesz.
29	c	Ivan Glavoszék.
30	d	Roza. Filibert. Benjamin.
31	e	Rajmunda.

SEPTEMBER ili: *MALOMESNYAR.*

1	f	Egidi.
2	g	Abszolon. Eliza. Nonoz.
3	a	Teodozi.
4	b	Rosalia. Mojsesh.
5	c	Natanaël. Herkulesh. *D. v. XIII.*
6	d	Zakarias. Donaczian.
7	e	Regina. Klodoald. Klodoveus.
8	f	*Narodyenye B. D. M.* Mala Masha.
9	g	Gorgon. Korbinian.
10	a	Mikula Tol. Pulkeria Czesz.
11	b	Protus. Emilian.
12	c	Maczedoni.
13	d	Amat, Maternus. Maurili.
14	e	Zvishenye Sz. Krisa, Rozula.
15	f	Nikomedesh. Hildegarda. Rogeri.
16	g	Ludmila. Korneli. Eufemia.
17	a	Znamenye Ranh. Fer. Ariadn. Renat.
18	b	Kupertin. Thomas Novovil.
19	c	Januari. Pompoza.
20	d	Euztaki. Fauzta.
21	e	Matej Ev. Jonas Pror.
22	f	Mauriczi. Emeran. Florenczi.
23	g	Lin. Tekla. Polikszena. *Dan v. XII.*
24	a	Odkuplenye Szusn. B. D. M. Gerard.
25	b	Kleofas. Aurelia.
26	c	Czíprian. Juztina.
27	d	Kosmas. Damian. Hildetruda.
28	e	Venczeslav. Liobe.
29	f	Mihaly Arkang.
30	g	Hieronim.

OCTOBER. ili : LIZTOPAD.

1	a	Remigi.
2	b	Leodegari.
3	c	Kandidus. Jairus.
4	d	Ferencz Seraf.
5	e	Placzid. Gala. Fidesz.
6	f	Bruno. Friderika.
7	g	Szergi. *Dàn v. XI.*
8	a	Birgita. Pelagia. Reparata.
9	b	Dionizi. Abraham. Ruztik.
10	c	Ferencz Borg. Gedeon. Fridman.
11	d	Nikazi. Burkard.
12	e	Maximilian. Valfrid. Szerafina.
13	f	Eduard. Gerald. Koloman.
14	g	Kalikztus. Fortunata.
15	a	Terezia. Agileus.
16	b	Gallus. Elifi.
17	c	Hedviga. Florentina. Luczina.
18	d	Lukach Ev. Trizonia.
19	e	Peter Alkant. Ptolomeus. Ferdinand.
20	f	Feliczián. Vendelin.
21	g	Urshula. Hilarion.
22	a	Kordula.
23	b	Kapiztran Iv.
24	c	Rafaël. Maria Szalome. Nàtan.
25	d	Krisant. Krispin. Vilhelmine.
26	e	Demetri. Evarift.
27	f	Szabina. Frumenczi. *Dan. v. X.*
28	g	Shimon Jud. Tadeus.
29	a	Narczishus. Zenobia. Euzebia.
30	b	Klaudia. Evald. Hartman. Eutropia.
31	c	Wolfgang. Kvintin. *Pozt.*

NOVEMBER ili: *VSZESZVÉTSCHAR.*

1	d	*Vszi Szvètczi, y Szvèticze.*
2	e	Zpomen. vszéh vérnéh mertvéh. Gotlib.
3	f	Hubert. Czezàri. Malakia. Manasz. Flor.
4	g	Karol Borom. Amancz. Ano.
5	a	Imbrih. Blandìna.
6	b	Leonard.
7	c	Engelbert. Herkulan. Erdman.
8	d	Deodat. Godefrid. Klarusz. Bogdan.
9	e	Klaudius. Teodor.
10	f	Trifon. Probus.
11	g	Martin Bisk. Menas.
12	a	Didak. Kunibert. Emilian.
13	b	Ztaniszlav Koztka. Homobon.
14	c	Szerapion. Ado. Hipaczi. Jukunda.
15	d	Leopold. Albert Vel.
16	e	Edmund. Otmàr. *Dan. v. IX.*
17	f	Gregor chudch. Anian. Bertold.
18	g	Poſzvet. Cz. Pet. y Pav. v-Rim. Gelàzi.
19	a	Jalsabeta.
20	b	Feliksz Valoïs.
21	c	Daruvanye B. D. M. v-Czirkvi.
22	d	Czeczilia.
23	e	Klemens. *Poch. Zim.*
24	f	Krisogon.
25	g	Katarina.
26	a	Amator. Konrad.
27	b	Virgili. Jozafat. Libmund.
28	c	Papìn. Noe. Pipìn. Gerold. Zozten.
29	d	Iluminat. Szaturnìn.
30	e	Andras Ap. Maura.

DECEMBER ili GRUDEN.

1	f	Eligi.
2	g	Bibiàna. Aurelia. Kandida.
3	a	Ferencz Kszaver. Zofonias. Agrikola.
4	b	Barbara. Teofan.
5	c	Peter Krizol. Szeraphin. Abigail. Szaba.
6	d	Mikula. Azela.
7	e	Ambrozi. Agato. Szigbert. *Pozt.*
8	f	*Prechiszto Prijetje B. D. M.*
9	g	Leokadia. Szirus. Valeria.
10	a	Preneshen. Hise. Lauret. Melkiad. Judit.
11	b	Damazus.
12	c	Makszenczi. Szinèzi. Amonaria.
13	d	Luczia. Otilia. Judok.
14	e	Agnelus. Levin. Spiridion. Viator.
15	f	Czelián. Ireneus.
16	g	Albina. Ananias. Azaria.
17	a	Lazárus. Vivina. Bega.
18	b	Chàkany. Porod. B. D. M. Aukszenczi
19	c	Nemèzi. *Dan. v. VIII.*
20	d	Amon. Urziczin.
21	e	Thomas Apoſtol. Temiztökles.
22	f	Beata. Keremon.
23	g	Victoria. Dagobert. Migdon.
24	a	Adam. Eva pervi Roditeli. Eufrazia.
25	b	*Narodyenye Kriſt. Bosich.* Anaztazia.
26	c	*Stefan pervi Muchenik.*
27	d	Janus Evang.
28	e	Drobna Detcza. Domna.
29	f	Thomas Bisk. Jonatash.
30	g	David. Liberi.
31	a	Sylvester Papa.

Imena Szvètkov Negibùchéh po redu Szlòvh.

Aron 1 Iul.
Abdon 30 Iul.
Abel 2 Ian.
Abercsius 25 Feb.
Abraham 9 Oct.
Abszolom 2 Sep.
Abundius 11 Iul.
Adalbert 23 Apr.
Adam 24 Dec.
Adauktus 30 Aug.
Adelgunda 30 Ian.
Adelhaida 9 Mar.
Ado 14 Nov.
Adolarius 21 Apr.
Adolfus 11 May.
Adrian 4 Mar.
—— 8 Sep.
Afra 7 Aug.
Agape 3 Apr.
Agapet 1 Apr.
Agapitus 6 Aug.
Agata 5 Feb.
Agato 7 Dec.
Agnelus 14 Dec.
Agnesz 21 Ian.
Agriczius 13 Ian.
Agrikola 13 Dec.
Akaczius 22 Iun.
Akarius 22 Iun.
Akileus 12 May.
Albanus 21 Iun.
Albertus 8 Apr.
Albert veliki 15 Nov.
Albina 16 Oct.
Albinus 1 Mar.
Albrecht 24 Apr.
Alekſzander 18 Mar.
Alekſzandra 20 Mar.
Alekſzius 17 Iul.
Aloizius 21 Iun.
Amadeus 2 Nov.
Amalia 10 Iul.
Amanda 13 Apr.
Amandus 18 Iun.
Amanczius 4 Nov.
Amatus 13 Sep.
Ambrozius 7 Dec.
Amelberga 10 Iul.
Amon 20 Dec.
Amonaria 12 Dec.
Amoſz Pr. 31 Mar.
Anakletus 13 Iul.
Ananias 16 Dec.
Anatolia 9 Iul.
Anaztazia 25 Dec.
Anaztazius 27 Apr.
Andrash Ap. 30 Nov.
Angela 31 May.
Anianus 17 Nov.
Aniczetus 17 Apr.
Ana 26 Iul.
Ano 4 Nov.
Anſharius 3 Feb.
Anterus 3 Ian.
Anton opat 17 Ian.
— Paduan 13 Iun.
Antonia 19 Apr.
Antonin 10 May.
Antonina 3 May.
Anzelmus 21 Apr.
Afrodizius 22 Mar.
Akvila 23 Mar.
Apolinaris 23 Iul.
Apolonia 9 Feb.

Apolonius 18 Apr.
Arkadius 12 Ian.
Arkipus 20 Mar.
Ariadna 17 Sep.
Arnoldus 18 Iul.
Arnulfusz 18 Iul.
Arzene 19 Iul.
Arzenius —
Atanazia 14 —
Atanazius 2 May.
Abakum 19 Ian.
Audifaksz —
Auguzta 17 Aug.
Auguztus 3 Aug.
Auguſtin Ep. Zagr. —
— Navuchit Çz. 28 Aug.
Aurea 24 Aug.
Aureus 16 Ian.
Aurelia 2 Dec.
Aurelian 16 Iun.
Aurora 19 Iul.
Avitus 17 Iun.
Aukszenozi. 18 Dec.
Azarias 16 Dec.
Azela 6 Dec.
Babilas 24 Ian.
Balbina 31 Mar.
Baltazar 6 Ian.
Barbara 4 Dec.
Barnabas 11 Iun.
Bartol 24 Aug.
Bazila 20 May.
Bazilides 12 Iun.
Bazilius 14 Iun.
Bazilus 24 Ian.
Basszianus 19 Ian.
Batilda 30 Ian.
Beata 22 Dec.
Beatriksz 29 Iul.
Beda 26 May.
Bega 17 Dec.
Benedikt 21 Mar.
Benedikta 6 May.
Benyamin 30 Aug.
Benigna 9 May.
Benignus 6 Iun.
Beniczius 23 Aug.
Beno 16 Iun.
Berczko 9 Iul.
Bernard 20 Aug.
Bernardin 20 May.
Bertold 17 Nov.
Bertram 17 Aug.
Bibiana 2 Dec.
Blanda 10 May.
Blandina 5 Nov.
Blas 3 Feb.
Bogdan 8 Nov.
Bogiszlav 9 Apr.
Bona 24 Apr.
Bonaventura 14 Iul.
Bonifaczius 14 May.
Bonoza 15 Iul.
Bonozus 17 Feb.
Bosich 25 Dec.
Brigita 8 Oct.
Bruno 6 Oct.
Budimirus 4 Mar.
Burkard 14 Oct.
Burgundofora 3 Apr.
Charlote *glej* Sharlote
Czeczilia 22 Nov.
Czeleztin 6 Apr.
Czelian 15 Dec.
Czezarius 3 Nov.
Czerbonius 10 Oct.
Czíprian 26 Sep.
Cziriak 8 Aug.
Cziriaka 5 Iun.
Czíril 9 Mar.
Czirinus 12 Iun.
Czvétnicza Ned. 6 v-Kor.

Dagobert 23 Dec.
Damazus 11 Dec.
Damian 27 Sep.
Daniel 21 Iul.
Darias 25 Oct.
David 30 Dec.
Demetriush 26 Oct.
Deodatus 8 Nov.
Deziderius 11 Feb.
Didakus 12 Nov.
Ditrih 6 May.
Dionizius 9 Oct.
Dizmas 25 Mar.
Doda 24 Apr.
Dominik 4 Aug.
Domiczian 5 Feb.
Domiczius 5 Iul.
Domna 28 Dec.
Domnina 14 Apr.
Donatus 17 Feb.
Dorotea 6 Feb.
Eberhard 23 Feb.
Edilburga 7 Iul.
Ediltruda 23 Iun.
Edmund 16 Nov.
Eduard 18 Mar. y 13 Oct.
Efraim 2 Iun.
Efrem 1 Feb.
Egbert 24 Apr.
Egezipus 7 Ap.
Egidius 1 Sep.
Egon —
Ekzpeditus 19 Ap.
Eleazar 17 Dec.
Eleonora 21 Feb.
Eleuterius 20 Feb.
Elias 20 Iul.
Elisius 16 Oct.
Eligius 1 Dec.
Eliza 2 Sep.
Elizabet 19 Nov.
Elizeus 14 Iun.
Elogius 25 Iun.
Emanuel 26 Mar.
Emeran 22 Sep.
Emerenczia 23 Ian.
Emerencziana —
Emilia 5 Ap.
Emilian 12 Nov.
Engelbert 7 Nov.
Enok 3 Ian.
Epifania 12 Iuly.
Epifanius —
Epimakus 10 May.
Erazmus 2 Iun.
Erdman 7 Nov.
Erenfrid 9 Ian.
Erhard 8 Ian.
Erikus 18 May.
Ernezt 12 Ian.
Erneztine 31 Iul.
Eufemia 16 Sep.
Eufrazia 24 Dec.
Eufrozina 11 Feb.
Eugenia 24 Dec.
Eugenius 18 Nov.
Eulalia 12 Feb.
Eulogius 3 Iul.
Euskerius 20 Feb.
Eutikius 14 Mar.
Eutropia 30 Oct.
Eutropius 30 Ap.
Euzebia 29 Oct.
Euzebius 14 Aug.
Euztakius 20 Sep.
Euztazius 29 Mar.
Euztorgius 12 Ap.
Eva 24 Dec.
Evagrius 2 Aug.
Evald 30 Oct.
Evargetes 24 Oct.
Evaristus 26 Oct.

Evenczius 3 May.
Ezekiel 10 Ap.
Ezter 24 May.
Fabian 20 Ian.
Fabriczian 21 Aug.
Fauzta 29 Sep.
Fauztin 15 Feb.
Fauztus 16 Iun.
Feliczian 20 Oct.
Feliczitaſz 7 Mar.
Felikſz 18 May.
Ferdinand 30 May.
Ferencz Szalezi 29 Ian.
— od Paule 2 Apr.
— Szerafinzki 4 Oct.
— Borgia 10 Oct.
— Kſzaveri 3 Dec.
Fidelis 24 Ap.
Fideſz 1 Iul.
Filaztrius 18 Iul.
Fileas ali Phileus 4 Feb.
Firhtegot 15 Apr.
Filemon 8 Mar.
Filibert 30 Aug.
Filip 1 May.
Filipina 21 Iun.
Filetus 27 Mar.
Filumena 5 Iul.
Firmin 14 Ian.
Flavian 18 Feb.
Flavius —
Florentin 27 Sep.
Florentina 17 Oct.
Florenczius 23 May.
Florian 4 May.
Florus 3 Nov.
Fortunata 14 Oct.
Fortunatus 1 Iun.
Francziska Rimzk. 9 Mar.
Friderik 5 Mar.
Friderika 6 Oct.
Fridman 10 Oct.
Fridolin 6 Mar.
Fruktuozus 16 Ap.
Frumenczius 27 Oct.
Fulgenczius 1 Ian.
Fuska 13 Feb.
Gabinus 19 Feb.
Gabriel 24 Mar.
Gabriela 10 Feb.
Galus 16 Oct.
Gandulfuſz 22 Ian.
Gebhardus 27 Aug.
Gedeon 6 Oct.
Gelazius 18 Oct.
Genezius 25 Aug.
Genoveva 3 Ian.
Genuinus 5 Feb.
Geraldus 13 Oct.
Gerardus 24 Sep.
Gerazimus 5 Mar.
Gereon 11 Oct.
German 31 Iul.
Gerold 28 Nov.
Gertruda 17 Mar.
Gervazi 19 Iun.
Gilbert 4 Feb.
Gliczeria 13 May.
Glicerius —
Godefrid 8 Nov.
Gondolf 26 Iul.
Gordian 10 May.
Gorgon 9 Sep.
Gotfrid 7 May.
Gothilf 26 Feb.
Gotard 5 May.
Gothold 9 Mar.
Gotlib 2 Nov.
Gotlob 10 Iul.
Graczian 18 Dec.
Gregur 12 Mar.
Gvalbert 12 Iul.

Guido 12. Iun.
Guilielmus 28 May.
Gumbertus 15 Iul.
Gunterus 28 Mar.
Guntram —
Gutbert 20 Mar.
Guztav 2 Aug.
Guztavina 22 Aug.
Hadelin 3 Feb.
Hanibal 2 Aug.
Harduin 20 Aug.
Hartman 30 Oct.
Hartviga 21 Aug.
Hedviga 17 Oct.
Hegezipus 7 Apr.
Heladius 18 Feb.
Helena 22 May.
Heliodor 3 Iul.
Henrikus 15 Jul.
Henrika 3 Mar.
Henrieta 16 Mar.
Heraklius 11 Mar.
Herkulan 7 Nov.
Herkules 5 Sep.
Heribert 16 Mar.
Hermagoras 12 Iul.
Herman 7 Apr.
Hermenegild 13 Ap.
Hermes 28 Aug.
Hermogenes 19 Apr.
Heſzikius 18 Nov.
Hiacintus 16 Aug.
Hieronim 30 Sep.
Higin 11 Ian.
Hilaria 12 Aug.
Hilarius 13 Ian.
Hildebert 17 May.
Hildegarda 15 Sep.
Hipaczius 14 Oct.
Hipolitus 13 Aug.
Homobonus 13 Nov.
Honoratus 8 Feb.
Honorius 24 Ap.
Hubert 3 Nov.
Hugo 1 Apr.
Jairus 3 Oct.
Jakop 25 Iul.
Jakobina 10 Iul.
Jalsabet 19 Nov.
Januarius 19 Sep.
Janush Evan. 27 Dec.
Jesush Ned. 2 po 3 Krali.
Jeremias 20 Iun.
Ignaczi Loj. 31 Iul.
Ildefonzus 23 Ian.
Ilia Pr. 20 Iul.
Iluminatus 29 Nov.
Imbrih 5 Nov.
Inoczencz 28 Iul.
Joakim 20 Mar.
Ioana 24 May.
Job 9 May.
Joel 24 May.
Jonas 12 Nov.
Jonatas 29 Dec.
Ivan od Boga 8 Mar.
— Nepomuck 16 May.
— Kerztitel 24 Jun.
— Kapiztran 23 Oct.
— zlatovuzt 27 Jan.
Ivan y Pavel 26 Jun.
Jordan 12 Feb.
Josef zaruch B. D. M. 19 Mar.
Jozafat 27 Nov.
Jozias 4 Aug.
Jozve 28 Iun.
Irene 6 Apr.
Ireneus 15 Dec.
Isidor 15 May.
Judas 28 Oct.
Judit 10 Dec.

Judok 13 Dec.
Jukunda 14 Nov.
Jukundian 4 Jul.
Julia 22 May.
Julianus 17 Feb.
Juliana 16 Feb.
Julius 12 Apr.
Juraj 24 Apr.
Juvenalis 7 May.
Juvenczius 1 Jun.
Juztina 26 Sep.
Juztinian —
Juztinus 13 Apr.
Juztus 14 Iul.
Ivo 19 May.
Izabela 4 Ian.
Izaias 6 Iul.
Izak 16 Aug.
Izmaël 17 Iun.
Kajetan 7 Aug.
Kajus 22 Ap.
Kalazanczius 27 Aug.
Kalikztus 14 Oct.
Kamerinus 21 Aug.
Kamillus 18 Iul.
Kandida 2 Dec.
Kandidus 3 Oct.
Kanutus 19 Ian.
Kaprazius 20 Oct.
Karitaſz 1 Iul.
Karizius 16 Ap.
Karolina 14 Iul.
Karol Borom. 4 Nov.
— veliki 28 Ian.
Karpaczius 4 Iun.
Karpoforus 7 Aug.
Kasimir 4 Mar.
Kaſzian 13 Aug.
Katarina 25 Nov.
Kaztor 13 Feb.
Kaztulus 26 Mar.

Kilian 8 Iul.
Klara 12 Aug.
Klaterus 4 Iun.
Klaudia 30 Oct.
Klaudius 8 Nov.
Klemens 23 Nov.
Kleofas 25 Sep.
Kletus 26 Ap.
Klodoaldus 7 Sep.
Klodoveus —
Klotilda 3 Iun.
Koleta 6 Mar.
Kolomanus 13 Oct.
Kolumbus 9 Iun.
Konkordia 18 Feb.
Konradus 19 Feb.
Konſtanczia 11 Mar.
Konſtantin 29 Ian.
Konſtanczius —
Korbinian 9 Sep.
Kordula 22 Oct.
Kornelius 16 Sep.
Kozmas 27 Sep.
Krezczenczia 15 Iun.
Krezczenczius 19 Ap.
Krizantus 25 Oct.
Krisa Najdyeny 3 May.
— zvishenye 17 Sep.
Kriſtof 25 Iul.
Kriſtusha Narod. 25 Dec.
— obrezav. 1 Ian.
— goréztajan *pervu Nedel. po punem Meſzeczu zà Protuletnum Nochijednachinum.*
— Zaztuplen 40ti dan ili v-chetertek po 5 Nedelyi po Vuzmu.
— Telovo v-chetertek po preſz. Trojztvu.
— Licza preobr. 6 Aug.

Krizogon 24 Nov.
Krizoztom 27 Ian.
Kriztian 14 May.
Kriztina 24 Iul.
Kunibert 12 Nov.
Kunigunda 3 Mar.
Kuno 29 May.
Kſzikztus 6 Aug.
Kvinibert 18 May.
Kvinczian 14 Iun.
Kvintin 31 Oct.
Kvirin 4 Iun.
Ladiſzlav 27 Iun.
Lambert 14 Apr.
Landelin 15 Iun.
Landpert 19 Sep.
Largus 8 Aug.
Laush *glej* Ludovik.
Lazar 17 Dec.
Leander 27 Feb.
Lebreht 20 Feb.
Leo 11 Apr.
Leodegarius 2 Oct.
Leokadia 9 Dec.
Leonard 6 Nov.
Leopold 15 Nov.
Leticzia 7 Iun.
Levinus 14 Nov.
Liberatus 23 Mar.
Liberius 30 Dec.
Libmund 27 Nov.
Liborius 23 Iul.
Libraih 21 Ap.
Ligorius 13 Sep.
Linus 23 Sep.
Liobe 28 Sep.
Longinus 15 Mar.
Loth 4 Ian.
Lotarius 21 Ap.
Lovrencz 10 Aug.
Luczia 13 Dec.
Luczian 7 Ian.

Luczina 17 Oct.
Luczius 4 Mar.
Ludgerus 26 Mar.
Ludomila 16 Sep.
Ludovika 9 Iul.
Ludovikus 25 Aug.
Ludgardiſz 16 Iun.
Lukach Ev. 18 Oct.
Lukreczia 7 Iun.
Likarion —
Magdalena 22 Iul.
Magnuſz 19 Aug.
Majolus 11 May.
Makabeus 1 Aug.
Makarius 2 Ian.
Makrina 14 Ian.
Malakias 3 Nov.
Malkus 28 Mar.
Mamerkus 11 May.
Manaſzes 3 Nov.
Manilius 29 May.
Manshvetus 3 Sep.
Marczela 31 Ian.
Marczelin 2 Iun.
Marczelina 17 Iun.
Marczelus 16 Ian.
Marczial 9 Ian.
Marczian 6 Mar.
Margareta 13 Iul.
Marie Ime Nedélyu po Malimashi.
— *Prijetje* 8 Dec.
— *Narodyenye* 8 Sep.
— Alduvanye 21 Sep.
— Zaruchenye 23 Ian.
— *Nazvéztchen* 25 Mar.
— Pohàdyan. 2 Iul.
— *Ochischavan.* 2 Feb.
— *v nebo vzetje* 15 Aug.
— Skapulàra 16 Iul.
— Sznesne 5 Aug.
— Sz. chiſzla Ned. 1 Oct.

Marian 30 Ap.
Marina 17 Iul.
Marinus 3 Mar.
Marius 19 Ian.
Marko Ev. 25 Ap.
Marzilius 13 Sep.
Marta 29 Iul.
Martin 11 Nov.
Martina 30 Ian.
Maternus 13 Sep.
Matiash Ap. 24 Feb.
— v-lét. prezt. 25 Feb.
Matej Ev. 21 Sep.
Matuzalem 4 Ian.
Maurilius 13 Sep.
Mauriczius 22 Sep.
Maura 30 Nov.
Maurus 15 Ian.
Makſzenczius 12 Dec.
Makſzimilian 12 Oct.
Makſziminus 29 May.
Makſzimus 13 Aug.
Medardus 8 Iun.
Mehtilda 14 Mar.
Melania 7 Ian.
Melkiades 10 Dec.
Melkior 6 Ian.
Menas 11 Nov.
Metodius 9 Mart.
Mihaly Ark. 29 Sep.
Mikeas 19 Ian.
Mikula B. 6 Dec.
Milburga 23 Feb.
Modezta 13 Mar.
Modeztus 15 Iun.
Monegunda 2 Iul.
Monika 4 May.
Mojsesh 4 Sep.
Muchen. 40. 10 Mar.
Nabor 12 Iun.
Nahum 9 May.
Napoleon 15 Aug.
Narcziſzus 29 Oct.
Natalis 25 Dec.
Natan 24 Oct.
Natanael 5 Sep.
Nazarius 28 Iul.
Nemezius 19 Dec.
Nereus 12 May.
Neztorius 26 Feb.
Niczeforus 13 Mar.
Niczetas 7 Ian.
Nikander 11 Iun.
Nikanor 16 Ian.
Nikazius 11 Oct.
Nicodemus 1 Iun.
Nicomedes 15 Sep.
Nikoztratus 7 Iul.
Noë 28 Nov.
Norbert 6 Iun.
Odilo 1 Ian.
Oktavian 22 Mar.
Olaus 29 Iul.
Olimpia 15 Ap.
Oliva 3 Iun.
Onezimus 16 Feb.
Onufrius 10 Iun.
Optatus 4 Iun.
Ozeas 5 Apr.
Osvald 5 Aug.
Otilia 13 Dec.
Otmar 16 Nov.
Oto 23 Mar.
Pakomius 14 May.
Pankracz 12 May.
Pantaleon 27 Iul.
Pafnuczius 24 Mar.
Papinus 28 Nov.
Pariſz 5 Aug.
Paskalis 17 May.
Paternus 16 Apr.
Patriczius 17 Mar.
Paula 26 Ian.
Paulina 22 Mar.

Paulinus 22 Iun.
Pavel Pusch. 15 Ian.
— Ap. obernenyé 25 Ian.
Pelagia 8 Oct.
Pelagius 28 Aug.
Peregrin 27 Ap.
Perpetua 7 Mar.
Perpetuus 8 Ap.
Petronila 31 May.
Peter Ap. 29 Iun.
Pigmenczius 24 Mar.
Pipinus 28 Nov.
Pirminus 3 Nov.
Pius 5 May.
Placzidus 5 Oct.
Plato 18 Nov.
Polikarp 26 Ian.
Polikſzena 23 Sep.
Ponczian 19 Nov.
Porczinnkula 2 Aug.
Prakſzeda 21 Iul.
Premus 9 Iul.
Prepeditus 18 Feb.
Priska 18 Ian.
Priskus 28 Mar.
Priczila 16 Ian.
Privatus 21 Aug.
Probus 10 Nov.
Proczeſzuſz 2 Iul.
Prokorus 9 Apr.
Proklus 1 Iun.
Prokop 4 Iul.
Projekt 25 Ian.
Prozdoczimus 7 Nov.
Prosper 25 Iun.
Protazius 19 Iun.
Protus 11 Sep.
Prudens 21 May.
Ptolomeus 19 Oct.
Prudencziana 19 May.
Pulkeria 10 Sep.
Radegundiſz 13 Aug.
Rafaël Ark. 24 Oct.
Rakel 11 Iul.
Rajmund 7 Ian.
Rajmunda 31 Aug.
Raihart 7 Febr.
Rainerus 17 Iun.
Rainhard 19 Dec.
Rainhold 12 Ian.
Rebeka 9 Mar.
Redemptus 8 Ap.
Regina 7 Sept.
Rembert 4 Feb.
Remigius 1 Oct.
Renata 28 Feb.
Renatus 17 Sep.
Reparata 8 Oct.
Reparatus 14 Mar.
Reſtitutus 29 May.
Rigobert 4 Ian.
Rikard 3 Apr.
Robert 7 Iun.
Rok 16 Aug.
Rogerius 15 Sep.
Roland 9 Aug.
Romana 23 Feb.
Romanus 9 Aug.
Romuald 7 Feb.
Roza 30 Aug.
Rozalia 4 Sep.
Rozimunda 3 Ap.
Rozina 13 Mar.
Rudolf 17 Apr.
Rufina 10 Iul.
Rufinus 14 Iun.
Rufus 27 Aug.
Rupert 27 Mar.
Ruſtikus 24 Sep.
Rut 16 Iul.
Shalomon 8 Feb.
Shamshon 27 Iun.

Shebaztian 20 Ian.
Sherafin 5 Dec.
Shimon 28 Oct.
Shmaragd 8 Aug.
Skolaztika 10 Feb.
Sofia 15 May.
Spesz 7 Oct.
Spiridion 14 Dec.
Stefan Kr. Vug. 20 Aug.
— Pervi Much. 26 Dec.
Susana 11 Aug.
Szabas 5 Dec.
Szabina 27 Oct.
Szabinian 23 Aug.
Szabinus 9 Feb.
Szalome Mar. 24 Oct.
Szalvius 11 Ian.
Szamuel 26 Aug.
Szara 19 Ian.
Szaturnin 29 Nov.
Szatirius 12 Ian.
Szebaldus 19 Aug.
Szekundin 21 May.
Szerafina 21 Oct.
Szerapion 14 Nov.
Szerenus 23 Feb.
Szergius 7 Oct.
Szervaczius 13 May.
Szet 2 Ian.
Szeverinus 23 Oct.
Szeverus 13 Feb.
Szibila 29 Apr.
Szidonia 23 Jun.
Szigebert 7 Dec.
Szigiszmund 1 May.
Szilazius 20 Jun.
Szilverius —
Szilveszter 31 Dec.
Szilvia 3 Nov.
Szimeon 18 Feb.
Szimpliczian 2 Mar.
Szimpliczius 2 Mar.
Szinezius 12 Dec.
Sziridion 2 Ian.
Szofonias 3 Dec.
Szofronius 11 Mar.
Szolanus 24 Jul.
Szoztenes 28 Nov.
Szoter 22 Ap.
Szilvinus 17 Feb.
Szimakus 21 Feb.
Szimforian 22 Aug.
Szimforoza 18 Iul.
Szirus 9 Dec.
Szvidbert 1 Mar.
Szulpiczius 20 Ap.
Tadeus 28 Oct.
Tekla 23 Sep.
Telesforus 5 Ian.
Teobald 1 Jul.
Teodor 9 Nov.
Teodora 1 Ap.
Teodorik 23 Mar.
Teodozia 2 Ap.
Teodozius 3 Sep.
Teodulus 23 Feb.
Teofanes 4 Dec.
Teofilus 3 Nov.
Terezia 15 Oct.
Tertulian 27 Ap.
Tomash Ap. 21 Dec.
— Akvinas 7 Mar.
Tiburczius 14 Ap.
Timoteus 24 Jan.
Titus 4 Jan.
Tobias 13 Jun.
Torkvatus 15 May.
Trankvilus 6 Jul.
Traugot 31 Mar.
Trazibulus 31 Jul.
Trifon 10 Nov.

Trojztvo presz. 1. Ned. po Trojàkéh.
Trudbert 26 Ap.
Turibius 16 Ap.
Ubaldus 16 May.
Udalrik 4 Jul.
Ulrika 7 Aug.
Urban 25 May.
Urziczinus 20 Dec.
Ursha 21 Oct.
Vajhart 7 Feb.
Valbert 2 May.
Valburga 25 Feb.
Valentin 14 Feb.
Valeria 9 Dec.
Valerian 18 Ap.
Valerius 29 Jan.
Valfrid 12 Oct.
Valter 16 Jul.
Valtrudisz 9 Apr.
Venanczius 18 May.
Venczeszlav 28 Sep.
Vendelin 20 Oct.
Venuztus 22 May.
Verena 17 Aug.
Verner 19 Apr.
Veronika 4 Feb.
Verulus 21 Feb.
Viator 14 Dec.
Vid 15 Jun.
Vigilius 31 Jan.
Viktor 28 Jul.
Viktoria 23 Dec.
Viktorin 25 Feb.
Vinczencz 22 Jan.
Vigbert 13 Aug.
Vilfrid 12 Oct.
Vilhelm 28 May.
Vilhelmine 25 Oct.
Vilibald 7 Jul.
Virgilius 27 Nov.
Vitalis 28 Apr.
Vivina 17 Dec.
Volfgang ili: Vuk 31 Oct.
Vulpian 3 Apr.
Vulztan 19 Jan.
Vunibald 18 Dec.
Zakarias 6 Sep.
Zakeus 23 Aug.
Zeno 12 Apr.
Zenobius 29 Oct.
Zefirin 26 Aug.
Zozimus 4 Apr.
Ztaniszlav 7 May.
— Kotzka 13 Nov.

§ 8. *Dnèvnika Szvètkov negibuchéh Raztolnachenye.*

Vu ovom Dnèvniku nahàdyajusze dnevi Szvètczev, koji ne szamo pri nasz Katolikéh, nego y pri druge vére lyudih navadni jeszu; kajti vszakomu poleg selye vgoditi jeszem hotel; Dnevi véndar, ne koje ovakovi Szvètki dohàdyaju, naj vishe poleg Dnevnika Katolichkoga poztavlyeni jeszu; ar, dabi hotel vsze dneve poleg vszake vére Zakona poznamenuvati, za szame takove jedna obilna kniga bi potrébna bila.

§ 9. *Szvètki napol gibùchi.*

Ovi akoprem na ztalne dnève dohàdyaju, kajti vendar oni ztalni dnevi preményajusze, zato vu obchinzki Dnevnik dojti nészû mogli: ovakovi jeszu: 1. *Preszlav. Imena Jésusha*, obszlusàvasze, z-obilném Proschenyem Nedélyu po Sz. 3 Kràlyéh drugu. 2. *Pet Ránh Kriſtushevéh* v-petek po Pepelniczé. 3. *Korune Ternove*, koigoder petek Szûshcza, kada drugi Szvètek neprèchi. 4. *Nepreczenyene kervi*, v-petek po Nedélyi cheterti Korizme. 5. *Szedem Saloztih B. D. M.* v-petek po glushni Nedélyi: y Nedélyu tretju Szeptembra. 6. *Szulicze y Chavlov* v-petek po Béli Nedélyi. 7. *Proshni dnevi* v-Pondélyek, Tork, y Szrédu po péti Nedélyi Vuzma. 8. *Zaztuplenye Kriſtusha* v-chetertek po 5 Nedélyi Vuzma. 9. *Trojaki*, ili 50 dàn po Vuzmu, Nedélyu

szedmu po Vuzmu. 10. *Preszv. Trojztva* Nedélyu po Trojakéh pervu. 11. *Télovo* v-chetertek po Nedélyi preszv. Trojztva. 12. *Preszv. Szerdcza Jésusha* v-petek po Nedélyi drugi Trojàchki. 13. *Sz. Angelov Chuvarov* Nedélya naj blisnyéja pervoga Szeptembra. 14. *Preszl. Imena Marie* Nedélyu pervu po Mali Mashi. 15. *Sz. Skapulàra* dàn 16 Jul. y obszlusàvasze Szlédèchu Nedélyu. 16. *Sz. Chìszla* Nedélyà perva v-Oktobru. 17. *Pomochi B. D. M.* Nedélyu 2 Novembra, ako drugi Szvètek nezpréchi. — Za zpomének budùchi izte Szvètke zatergnyene prilàsem ovdé:

Szvètki

Zatergnyeni tak, da vu nyih vszako tesachko délo jzlobodno zvershàvasze, y Sz. Mésha pod zàpovéd poszluhnutisze nemòra.	*Pod Zapovéd v-szum marlyivoztjum y na potlam obdersavatisze moraju.*
v Prezimczu: Preobernenye Sz. Pavla.	Novo Léto y Sz. Tri Kràlyi.
v Szvéchnu: Sz. Mathiash Apostol.	Szvéchnicza.
v-Szushczu: Sz. Josef.	Nazvéztyènye B. D. M.
v-Travnu: Sz. Jùraj.	
v Rosnyaku: Filip. Jap. Ap. Najdyenye Sz. Krisa.	
v-Klasznu: Ivànye y Sz. Ladislav.	Petrovo.
v-Szerpnu: Pohàdyanye B. D. M. Jakop Ap. y Sz. Ana.	

v-Ve- Ve-

v-Velikomeshny: Preobraſ. Licza Bosj. Sz. Lovrencz. y Bartol. Ap.	Velikamasha: y Sz. Stefan Kràly.
v-Malomeshnyaku: Izvish. Sz. Kriſa: Matej Ev. y Miholye.	Malamasha.
v-Liztopadu: Shimonye.	
v-Vszéhſzvetsch: Imbrih. Martin. Jalsabet. Katarina. Andrash.	Vszéh Szvétczév.
v-Grudnu: Tomash Ap. Janush Ev. Drobne Detcze	Prechizt. Prijetje B. D. M. Bosich. Stefanye.
Szvètki gibùchi: Tork Vuzmeni. Tork Trojachki. Nro. 28.	Vuzem. Pondélyek Vuzmeni. Pondélyek Trojàchki.
* *Pochetek je vchinyen léto* 1771 *z dnevom Sz. Tomasha Ap. y pozti ovéh Szvètkov preneshent jeszu na szréde y petke Adventzke z-Adventom iztoga léta* 1771.	Zaztupl. Krist. y Télovo: zvuntoga vsze Nedélye chez léto: kak takaj Farni laztoviti Szvètecz, y Poszvetilo Czirkve. Nro. 18.

§ 10. *Znamenya od Zvézdh viszècha.*

Zemlya ova, ili: Szvét ov nash vu létnom szvojem okolu Szùncza gibanyu, gledèch na izto Szùncze, razlàchena ztalischa dobiva. Odtuda léto na 4 ztràné deliszse: najmre: *Protulétje*, *Léto*, *Jeszen*, y *Zimu*.

Protulétje pochimlye, kada Szùncze vu znamenye *Ovna* ztùpi: kaj biva med 20 y 22 dnevom *Szushcza*. *Léto* naztàje, kàda Szùncze zajde vu znamènye *Raka*, kaj od 20 do 21 Klaszna dogàdyasze. *Jeszen*

szen pochmésze, kada Szùncze vlézne vu znamènye *Vage*: kajsze pripétcha na 20 ali 21 Rujna. *Zima* nadojde, kada Szùn-cze pri znamenyu *Jarcza* ztanùje, kajsze vidi od 20 do 21 Grudna.

Vu vszagdashnoj vèndar navadi na o-va znamenya nepàzimo; ar vu ràzlùchenéh méztah razlùchena vrémena bìvaju: nego zovemo *Prótulétje*, vréme ono, kada Zi-ma preztàje, vréme tihéshe y topléje na-ztàje, y czéla narava nazad osivlyuje. *Léto* velìmo, kada naj dugshi dnevi, naj krajshe nochi jeszu, y Sàri Szùncheni Si-tek y Szàdjè k-zrélochi priganyaju. *Jèszen* imenujemo, kada toplìna odpùscha, vré-me oshtreshe nadohàdya, y vsze drévje szvoju zelenìnu zgubìva. Zadnich *Zimu* ozivamo, kada naj menshi dnevi, naj dug-she nochi jeszu, ter nàrava czéla zbog mer-zloche, kakti mertva, pochìva.

Kada Szùncze ztuplyùje vu znamènye *Ovna* y *Vage*, zovesze *Nochijednàchina* (Æquinoctium) ova *Jeszenzka*, ona *Pro-tulétna*; kajti onda nochi z-dnevmi jednà-ke jeszu. Kada Szùncze vlezùje vu zna-menya *Raka* y *Jarcza*, bìva *Szùnczozta-ja* (Solstitium) iliti onda Szùncze obztàti, y nazad povrachatisze vìdi: vu znamenyu *Raka* chinì naj vekshega dneva, y naj mensha noch, y zovesze: *Szùnczoztaja létna*: v-znamenyu *Jarcza* dnevi naj men-shi, nochi naj dugshe jeszu, y zovesze: *Szùnczaztaja Zìmzka*: y od potlam dne-

vi

vi vsze holye razteju, nochi krajshe poztajeju.

Trág, po kojém Szùncze chez léto ~ibatiszę chinì, zovesze *Szuncheniput*, (Zodiacus) koi je Kolobàr, na kojém zadersàvasze 12 nebèzkéh znamenyh, ili *Zkupnéh Zvézdh*, mimo kojéh Szùncze prehadyati od nasz vidisze. Takova pako *Znamenya Nebèzka* jeszu ova:

1. *Oven* ♈, koi iz 66 Zvézdh je zeztavlyen.
2. *Bik* ♉, koi ima 141 Zvézdu.
3. *Dvojki* ♊, vu kojéh je 85 Zvézdh.
4. *Rak* ♋, vu kojém 83 Zvézdę brojêszę.
5. *Oroszlán* ♌ gde 95 Zvédh zkup prębìva.
6. *Divojka* ♍ na koju 110 Zvézdh zpàda.
7. *Vaga* ♎, iz 51 Zvéde szlosena.
8. *Skorpion* ♏, koi szamo 35 Zvézd broji.
9. *Ztrélecz* ♐ iz 65 Zvézdh zeztàvlyen.
10. *Jarecz* ♑ v-kojém 51 Zvézda vìdisze.
11. *Vodenár* ♒, kojega od 108 Zvédh povédaju
12. *Ribe* ♓ chez 113 Zvézdh pretesejusze.

Zmed ovéh ♈, ♉, ♊, *Protulétna*; ♋, ♌, ♍, *Létna*: ♎, ♏, ♐, *Jeszenzka*: ♑, ♒, ♓, *Zìmzka* jeszu: kak najmre koja ztràn léta naztàje, kada Szuncze chez ova Znamenya prehàdya.

Ov pùt Szùncza po ovéh 12 Znamenyah je jednàko razdélyen: y vszako rechéno znamenye 30 Ztupajev (Gradus) jednàkéh, koi vszaki na 60 Shèztdeszetekh, y

ova

ova na 60 Podrugajiczh delyésze, vu szébi zadersava.

§. 11. *Od Mlájev y Schepov.*

Vréme od Mlája do Mlája, ili: *czéli Mészecz* ima 29 dánh, 12 vúrh, 44 Shèztdeszetke, 3 Podrugajicze: od Mlája do Schepa, ili: *pol Mészecza*, kak od Schepa do Mlája, je 14 dánh, 18 vùrh, 22 shèzdeszetke, 1 Podrugajicza, 30 Tretjimiezh. Od Mlája do pervoga szedmáka, ali od Schepa do zadnyega szedmáka, ili: *jeden fertaly Mészecza* je 7 dánh, 9 vúrh, 11 Shèztdeszetkéh, 1 Podrugajicza: od Mlája do zadnyega Szedmáka, ili: *tri fertályi Mészecza* jeszu 22 dnevi, 3 vúre, 33 Shèztdeszetke, 3 Podrugajicze.

Od Mlája do Schepa zovesze goré berùchi, ali: idùchi, y raztùchi Mészecz: od Schepa do Mlája dolé berùchi, ali idùchi Mészecz.

Mészecz goré idùchi izhádya po izhodu Szùncza, y po zahodu zahádya, ter kásesze vu zpodobi szvetloga szerpa, zkém je ztareshi, ztém keszneje po izhodu Szùncza izhádya, y po zahodu keszneje zahádya. Kadaje *pervi Szedmák*, ob pol dnevu izhádya, y ob polnochi zahádya, terSze vidi kakti prepolovlyen tenyér: zatém vsze vekshi poztáje, keszneshe izhádya y zahádya: na dán Schepa *to jezt:* punoga Mészecza izhádya, kada Szùncze zahádya,

y zahàdya, kada Szùncze izhàdya: ter ima zpodobu czéloga tenyéra: Po Schepu vsze kesznéje po zahodu Szùncza izhàdya, y v jutro kesnéje zahàdya: kada je zadnyi szedmak, ili: 22 dni ztàr Mészeczi, ob pol nochi izhàdya, y ob pol dàn zahàdya, ter y pak vidisze kakti prepoloylyen tenyér: zatém vszaki dàn kesznéje po pol nochi izhàdya, y po poldàn vsze kesznéje zahàdya: ter kasesze y opet vu zpodobi szerpa, doklam dàn 29-ti kakti na dàn Mlàja, zkupa z Szùnczem izhàdya y z nyim zahàdya, zatosze nyti vidéti nemore.

Ztràn Mészecza razszvétlyena je vszigdar od one ztràne, na kojo Szùncze je, iliti: doklam goré bere, od Zahoda, kada dolé ide, od izhoda: odkuda lehko znàsze, jeli goré bere, ali dolé ide.

Rachunanye *Mészecza premémbeh* poleg Epakte (poglej § 5.) je malo razlùchenro od Naturalzke premémbe, potrébno je vendar; kajti poleg nyega dàn Vuzmeni ranaisze mora. v. p. Léto 1818 pun Mészecz poleg Epakte je 21 dàn Szùshcza (na koi takaj dàn dohàdya poleg Zbora Niczenzkoga *Protulétnu Nochijednachìna*.) zato Vuzem taki drùgi dàn kakti na pervu Nedélyu po Schepu *Protulétne Nochijednachine* obszlusàvasze: poleg Zvézdoznantva vendar znamenùjesze Schep na 22 dàn Szùshcza, ter ovak ztoperv drugu Nedélyu Vuzem nadojti bi bil moral.

TA-

TABLICZA III.

Od Potemnènya Szùncza y Mészecza.

Leto	Na Szùnczu	Na Meſzeczu	Leto	Na Szùnczu	Na Meſzeczu
1819	24 Ap. 19 Sep.	30 Apr. 3 Oct.	1833	17 Jul.	6 Jan. 2 Jul. 26 Dec.
1820	7 Sep.	29 Mar. 22 Sep.	1834	—	21 Jun. 16 Dec.
1821	4 Mar	—	1835	27 Maj. 20 Nov.	10 Jun.
1822	—	6 Feb. 3 Aug.	1836	15 Maj.	1 Maj. 24 Oct.
1823	11 Feb. 8 Jul.	26 Jan. 23 Jul.	1637	4 Maj.	20 Apr. 13 Oct.
1824	26 Jun. 20 Dec.	16 Jan. 11 Jul.	1838	—	10 Apr. 3 Oct.
1825	16 Jun.	1 Jun. 25 Nov.	1839	15 Mar. 7 Sep.	—
1826	29 Nov.	21 May. 14 Nov.	1840	4 Mar.	17 Feb. 13 Aug.
1827	26 Apr.	11 May. 3 Nov.	1841	21 Feb. 18 Jul.	6 Feb. 2 Aug.
1828	14 Apr. 9 Oct.	—	1842	2 Jul.	26 Jan. 22 Jul.
1829	28 Sep.	20 Mar. 13 Sep.	1843	21 Dec.	12 Jun. 7 Sep.
1830	23 Feb.	9 Mar. 2 Sep.	1844	—	31 Maj. 25 Nov.
1831	—	26 Feb. 23 Aug.	1845	6 Maj.	21 Maj. 14 Nov.
1832	27 Jul.	—	1846	25 Apr. 20 Oct.	—

§ 12. *Tablicze III. Raztolnachenye.*

Kada Szùncze, Mészecz, y Zemlya vu szvojém gibanyu izraven jednàko naproti nadojdeju, szvétlozt Szùncza prepréchùjesze y to zovesze: *Potemnènye*, ali *Pomerknènye:* ako Mészecz med Szùncze y zemlyu v-szredinu zraven nadojde, zovesze: *Potemnènye Szùncza*, ali bolye *Zemlyè*, kajti Szùncze vu szvétenyu nikaj nepomenyka, nego léztor Mészecz, kakti tverdo y temno télo, v-szréd nadojdùche, préchi, da tràki Szùncza na zemlyu jednàko padati nemogu: ako pak zemlya, koja je takaj temno télo med Szùncze y Mészecz nadojde, onda Szùncze pred zemlyum szvétlozt szvoju na Mészecz jednako hitati nemore, y biva *Pomerknènye Mészecza*. Jedno y drugo *potemnènye czélovito*, ali *falatno* biti more: ako izraven na szredinu budi Mészecz med Szùncze y zemlyu, budi zemlya med Szùncze y Mészecz nadojde, biva *czélovito*: ako na koi kraj szamo nadojde, onda szamo falat ali Szùncza, ali Mészecza obszénchisze, y je *falatno potemnènye*.

Szùncza potemnènye od vszéh ztrành szvéta jednàko nevidisze, nego léztor od onéh, na koje Mészecz za onda szénczu hita: Mészecza pako potemnènye jednàko od vszéh, koi nyega ober szebe vidiju, zpazitisze more: odtuda biva, da *vidlyiva*, y nekojém ztrànam *nevidlyiva* potemnènya bivaju, y da za vszakojachke szvéta ztràne razlùchena potemnènya izpishùjusze.

TABLICZA IV.

Od Izhoda y Zahoda Szuncza, Dusine Dneva y Nochi.

Dnevi Mészeczá.	Izhod ☉ vur.	Izhod ☉ min.	Zahod ☉ vur.	Zahod ☉ min.	Dusina Dnéva. vur.	Dusina Dnéva. min.	Dusina Nochi. vur.	Dusina Nochi. min.
1 Prezimecz	7	45	4	15	8	30	15	30
11 —	7	39	4	21	8	42	15	18
21 —	7	28	4	32	9	4	14	56
31 —	7	15	4	45	9	30	14	30
10 Szvechen	7	0	5	0	10	0	14	0
20 —	6	45	5	15	10	30	13	30
2 Szushecz	6	29	5	31	11	2	12	58
12 —	6	11	5	49	11	38	12	22
22 —	5	54	6	6	12	12	11	48
1 Traven.	5	37	6	23	12	46	11	14
11 —	5	20	6	40	13	20	10	40
21 —	5	4	6	6	12	12	10	48
1 Rospyak.	4	50	7	10	14	20	9	40
11 —	4	36	7	24	14	48	9	12
21 —	4	23	7	37	15	14	8	46
31 —	4	14	7	46	15	32	8	28
10 Klaszen.	4	8	7	52	15	44	8	12
20 —	4	5	7	55	15	50	8	46
30 —	4	7	7	53	15	46	8	28

Dnevi Mészecza.	Izhod ☉		Zahod ☉		Dusina Dnèva.		Dusina Nochi.	
	vur.	min.	vur.	min.	vur.	miu.	vur.	min.
10 Szerpen.	4	13	7	47	15	34	8	26
20 —	4	21	7	39	15	18	8	42
30 —	4	33	7	27	14	54	9	6
9 Velikom.	4	45	7	15	14	30	9	30
19 —	5	0	7	0	14	0	10	0
29 —	5	17	6	43	13	26	10	34
8 Malomesh.	5	32	6	28	12	50	11	4
18 —	5	49	6	11	12	22	11	38
28 —	6	5	5	55	10	50	12	10
8 Liztopad.	6	22	5	38	11	16	12	44
18 —	6	39	5	21	10	42	13	18
28 —	6	54	5	6	10	12	13	48
7 Vszeszvet.	7	9	4	51	9	42	14	18
17 —	7	23	4	37	9	14	14	46
27 —	7	35	4	25	8	50	15	10
7 Gruden.	7	43	4	17	8	34	15	26
17 —	7	47	4	13	8	26	15	34
27 —	7	47	4	13	8	26	15	34

§. 13.

§ 13. *Tablicze IV. Raztolnáchenye.*

Vu Tabliczi ovoj Izhod, y zahod Szùncza, dusina dneva, y nochi tak izpiszana jeszu, da y mràk vecherni, y szvìtanye juterno zkupa je vzeto; ar vszigdar malo predi vidisze, kak Szùncze izìde, y nekuliko josche szvétisze, kak zajde: vu Szushczu y Liztopadu jeszu mràki naj krajshi, y szvìtanya: à vu létu od Rosnyaka do koncza Szerpna zkoro czélu noch, ako je vedra, nekuliko brìsdyisze, vu Klasznu po zahodu za czélu zkoro vuru né potrébno szvéche vusgati: à vu Szushczu y Liztopadu szamo za 42 szèztdeszetke. — Je pako ovde recheni Izhod y Zahod ☉ po 10 szamo dnevih zrachunan, med drugémi razluka léhko preszuditisze more; ar, koi seli znati szrednyega kojega dana med deszetemi vréme Izhoda ali Zahoda, dusìnu dana, ali nochi, to chez tricze lehko zrachunati more: najmre:

1. *Za zéznati kojega dneva zahod*, najdi pervich razluku vrémena med onemi 10 dnevi, med kojemi nahàdyasze on dàn, kojega vréme ischesh: Ovu razluku najdesh, ako jednoga od drugoga odnemesh: v. p. za zéznati 12 Febr. Zahod, najdesh razluku med dnevi deszetemi, ako vréme 10 dàna od 20 odnemesh: y zpazish, da 20 Febr. vu 15 minutah od 10 razluchavasze: zatem vchìni naredbu Triczev ovak: od 10 do 20 Febr. ili: vu de-

deszetéh ovéh dnevih vrémena razluka je 15 minuth, kulika pako je od 10 do 12 ili: za dva dni: povekshasze drugi z-tretjém, y razdelyisze z-pervém, ov izneszek pokàse izkànoga chetertoga: anda v. 10 Dnev. razluka je 15 minuth = vu 2 dnevih je: X: 2 put 15 je 30: razdélyi chez 10: je 3. ada razluka do 12 Febr. od 10 jeszu 3 minute: ov najdeni, kada dàn ràzte, pridàsze, kada dàn odnìmlye, odnemeszè, y ovak zpoznasze, kakov zahod je drugéh dnevov, med kojemi deszetemi zadersanéh.

2. *Za zpoznati pako Izhoda* kojega dneva med deszetemi zadersanoga, najdyeni vre Zahod odnemi od 12 vùrh; v. p. kakovu dobu izhàdya Szùncze 12 Februara? perveshi zahod je najdyen bìl: 5 vùrh y 3 minute, koje ako od 12 vùrh odnemejusze, oztàne 6 vùrh 57 minuth.

3. *Najti dusìnu dneva, ali nochi kojega dneva med deszetémi zadersànoga:* a) *Dusìna dneva* najdesze, ako najdyeni zàhod onoga dneva z-2. povekshasze; v. p. 12 Febr. zahod je 5 vùrh y 3 minute: chez 2 povekshan vchini 10 vùrh, 6 minùth, kaj je dusìna dàna 12 Febr. b) *Dusìna nochi* najdesze, ako ali Izhod szùncza onoga iztoga dneva z-2. povekshasze; ali: dusìna dneva onoga od 24 vùrh odnemésze v. p. 12 Febr. Szùncze izhàdya ob 6 vuré 57 minuti: chez 2 povekshano vchìné 13 vùrh y 54 minute: ovak takaj: dusìna dneva je 10 vùrh, y 6 minùth,

ako

ako od 24 vùrh ódnemesh, oztàne, takaj 13 vùrh, y 54 minute, kaj je dusina nochi dneva 12 Februara.

Med znamènyi, od lyùdih za Dnevnik naredyenemi, je takaj izpiszek dogàdyanya namenlyivoga nadojdùchega vszaki dàn vrémena, kaj szlédèchi redi kàzali budeju: zato szlédi,,

Red Pervi ili: Szaturnusk.

Reda ovoga léta jeszu:

1818.	1825.	1832.	1839.
1846.	1853.	1860.	1867.
1874.	1881.	1888.	1895.

Léto vu obchinzkom je merzlo y mokro; ar, akoprém gdagda je szushno, zvekshinum véndar je desdyevno, ter potom hladno nevlyudno léto.

Protulétje je zevszém szuho, y do Rosnyaka jako hladno; ar, akoprém Traven z-pochetka nekuliko topel kàsesze, nadozpéva véndar y pak zima tja do Rosnyaka, vu kojém dnevi lépi, ali nochi hladne jeszu: odkud velika Szùsha, akoprém gdagda malo desdy pomokne: pàdaju takaj okol Rosnyaka pogibelni mrazi, akoprém drugach vugodno y toplo vréme z-desdyem poméshano: zato tràva y czvétje keszno izhàdya.

Léto je merzlo z-nepreztanyeném desdyom, y zato neplodno: Szerpen véndar

je

je dalye polovicze topel, y lép, vu oztalom pako nepreztanczė moker z-vihrom, y bejiczami.

Jeszen je takaj jako hladna y mochvarna: zaransze zmerzàva, y opet naztàje veliko zburkanye: po poloviczé Liztopada pochmesze velika zìma: Vszeszvetschak je moker y topel.

Zìma terpì do 21 Szushcza dojdùchega léta: z-pochetka je mokro z-velikemi povodnyami: okolo 21 Grudna pritiszne zima veksha z-sznegom, y nepreztàje tja do Travna: odkud obzkerbétisze je potrébno zadovolynum kermum za marhu, y ovcze; pokehdobh ovu zimu van gonitisze nebudû mogle: kak takaj zarad vekshe y dugshe zìme za derva ob dobé zkerb imatisze mòra.

Létna Szétva: Pokéhdobh Protulétje je hladno y nevugodno, ter pred Szerpnom nikakova ztalna toplìna nekàsesze, zato z-jarinum Protulétnum néje naglìti.

Szochìvje, kakti: grah, lecha, kihra, y zpodobna v-mlédnu zemlyu széjatisze moraju, da vu premokrém létu nezegnìjû, ali nepreraztejn: Jachmen nagodàsze verlo, ali zpravitigâ bude tesko: zarad vszevdilynoga desdyevja vnoge zterni preraztejû, ter pokleknû: lan, y konoplye nagodàjusze po szrédnye: Zelye y vukrot budû gnyila: korenya y repe prav zadobė y obilno bude: széna niti prevnogo, niti premalo: zkerbétisze véndar je, da v-Szerpnu

E

nu po lépom zpràvisze, drugach je zakeshnyeno: ovak y otave bude, ali zbog mochje nebudejû mochi zpraviti: koi selì szitu marhu imati, morejù dati popazti: ovo, kak y dojdùche léto obzkerbétisze je tréba z-szénom y szlamum; ar dva potlam nadojdùcha léta malo bude jàchmena, y zobi.

Zìmzka Szétva je prizlochezta, y mala, niti zlétnum jednàka: za zpravlyanye tak zìmschìne, kak jarìne budesze za vréme jagmiti, dasze, na polyu dugo oztàjuch, nepokvàri.

Jeszenzka Szétva: Hers, y Pshenicza mòrajusze zagodà poszéjati; ar, akoprém zmír desdyì, széme véndar zevszem polehko ràzte: kak takaj nit v-Jeszen, nitì na Protulétje na zterni ovcze puztiti je zméti; ar zìmschìna ovo léto malo prìdna bude.

Szàd obilen bude: navlaztito: Jabuke, Szlive, y hruske.

Hmely bude kruto dober, aligâ malo bude.

Vìnztvo. Tersz na Protulétje léposze kàse, male véndar haszné; z-vekshìnum vu czvétu opadne: medtémtoga vnogo, ali malo oztalo, malo gde dobroga vìna bude, nego kiszelicze y margete dozta, nadéjatisze je: v-Jeszen ranéje pobrati neskodé, potlamsze od vrémena vsze premerzne: z-pokrìvanyem terszja: (gde je navada) né szila nagliti; ar, akoprém v-Liztopadu zaranszo zmerzàva, potlam véndar

na

na zkorom y odmerzne, niti prave pred Grudnom Zìme bojatisze né: zato, akšze tersz prerano pokrije, rozgye pod mokrum zemlyum lehkosze pokvariju.

Vétri, desdyevje, y vihri dva, tri puti ztrashni podignejusze, najmre v-létu: blizkaviczh y trezkanya nebû vnogo, zvun nekaj v-Protulétju, y to z-pogibelném zlévanyem.

Neszndga, Kukczi: Ovo léto je vnogo Kàchh, y Kraztavéh Sàbh, y v-zìmi vnosina mishev: vu sitku véndar nebude tuliko kukczev, kak druga léta, v-zìmi od zìme poczerkaju.

Ribe: Menkov y Biztrangih néje vnogo, kak drugda: za potrébchinu véndar dobiszeih; drugéh ribh zadozta po Létu, v-Jeszen josh vech, nego ne prevech.

Betegi na konczu Léta y v-Jeszeni guzti, ter pogibelni nahàdyajusze: kakti: szmertne zimlicze, grise, verbanecz, hunyavicze, szràb, guta, vulogi, zlatenicze, kashely, gerloboli, y oztali betegi od prehladyénya zrokuvàni.

Mészechna vrémena. Szushecz od 22 do koncza oster, zmersnyen, y vszaki dàn hladneshi, 30 zìma y sznég.

Tràven do 4 jako merzel, 5 lép, szvétel, y topel dàn, 7, 8, oblachno, y desdyeno, 12 do 17 jako zìma, vedro, vétri, 19 zlévanye, 20, 21, 22, lyuto, y merzlo vréme, 23 vruche, zparno, 24, 25, oblachno, toplo, desdy, potlam szùnchcno, 26,

27,

27, 28, lépo, y zparno, 29 desdy, potlam lépo y toplo.

Rosnyák 3 vjutro hladno, drugach lépo, 4 germlyavicza, y nagel desdy, 5 neztalno, y merzlo, 6 v-jutro veliki mraz, dán szvétel, nego hladen, 7 do 26 nochi hladne, chez dán vcchput vruche, y velika szusha, 27 oster zrák, 28, 29, 30, oblachno, y desdy, 31 debel mraz, jaki véter, v-vecher desdy.

Klaszen 2 do 4 jako zima y ostro vréme, 5 jako merzel desdy, 7, 8, 9 topla godina z-tráki Szúncza, 26 desdy, 28 prav lépo vréme, 30 oblachno.

Szèrpen 2 oblachno y rusno, 3 desdy, 4 do 8 velika vruchina, y lépo, 10 v-nochi viher y nagli desdy, 11 velik desdy, od 12 do 28 velika vruchina, dugoterphi, velik desdy do koncza.

Velikomeshnyak 2 oblachno y malo desdyeno, 6 prav lépo vréme, noch hladna, 7 nagel desdy y germlyavicza, 8 nekuliko lépo; 9 do 14 dán na dán desdy, 17 lépo, 18 veliko hrupenye z-germlyaviczum, viher z-naglém desdyem: sitek na polyu poklekne y vklijesze.

Malomeshnyak 2 do 5 véter, po jutrah malo pomersnyeno, 6 desdy, toplo y germì, 8 nepreztáje desdy, 12 oblaki prez desdya, 13, 14 mraz, v-nochi malo pomersnyeno, 15 chizto, toplo, 16 oblachno, prez zamersnyenya, 18 v-jutro megla,

gla, y hladno, kakti v-zimi, viher, y do konczą pomersnyeno.

Listopad 1 do 9 desdy z-yihrom, 10, 11 vedro, 12 do 22 desdy y oblachno, 24, 25, 26 megla y z-mir desdy, 29 do konncza mraz, megla.

Vszeszvetschak 2, 3 jaszno y hladno, 4, 5 desdy, potlam do 8 lépo, 9 do 12 desdy, 13, 14, 15 desdy y malo povodnye, 16 do 22 vszagdashni desdy, 23, 24 jako hladno, 25 desdy, 26 vugoden Jeszenzki dàn, 28 po dnevu lépo, v-nochi desdy, 29 vugodno vréme, 30 véter.

Gruden 5 desdy, y sznég, zatém zvedrisze, 8 czél dàn desdy, 9 toplo, y oblachno, 10 velik desdy, 11 lépi protulétni dan, 12 oblachno, 13 bojicza, 14 do 18 oblachno, 20 vedro, y ledveno, 30 vedro, muchècha zima prez sznéga, 31 v-jutro megla, potlam oblachno.

Prezimecz 2 do 4 oblachno, y prihladno, 6 sznég z-desdyem (sznég yéndar zaoztàne) 7 malo sznési, 9 mutno, 11 sznég, 13 mutno y véter, 14 sznég, 16 zméshano, véter, y prihladno, 21 lyùta zima, 22, 23 véter z-sznegom, 24, 25 vedro y ostra zima, 26 ztrashna zima, 29, 30 sznég z-vétrom, 31 lyùtà zima.

Szvéchen 3 do 5 jaka zima, 6 sznég, 7 prav ostra zima, 8 zmerznicza, dasze y v-pévniczah zmerzàva, kak takaj 9 y 10 zima josh jaksha od perveshéh, natuliko, da vnogi lyudi, marha y pticze premerzneju,

zńeju, 11 malo tihesha, ali véndar jaka zìma, 13, 14 velik viher z-sznégom, skupa véndar ostra zìma, 15 oblachno, 16, 17 obilno sznéga, 18 oblachno, sznég perheche, v-nochi pako zìma, 19 oblachno, 20 toplo, lépo, 21 do 28 desdy, sznégsze razméche, 29 v-jutro cherlen Zràk z-malém pomerznyényem, ob 10 vuri nagel desdy, med 11 y 12 vurum ztrashno v-Zràku ruzenyé z-germlyaviczum, y Szolikum, szlédi desdy, pod vecher tiho, Szùncze-sze kàse, prihladno véndar, kadsze zmràchì, bude germelo, blizkalo z-vihrom, naglem desdyem, y poméshanum szolikum, v-nochi veliki desdy, z-sznégom zméshan, y mochném vétrom.

Szùshecz 2, 4 veliki véter, v-jutro sznég, v-vecher desdy z-snegom, y zìma, 5, 6 Szùncze szvéti, 7 do 9 desdy, 11 sznég, 12 gerdo, 13, 14 lépo, v-jutro zmersnyeno, 15 sznég, 16, 17 vedro, hladno, 18 jako merzel Zràk, 19, 20 jako zìma, debel sznég, 21 zìma, vétrovito, y sznég.

Red drugi, Jupiter.

1819.	1826.	1833.	1840.
1847.	1854.	1861.	1868.
1875.	1882.	1889.	1896.

Léto vu obchinzkom je pridobro, vech véndar mochvarno, kak szushno, ter, akoprém léto ovo na plodnozt vszéga je zevszém nagnyeno, kajti véndar pervesha

Zì-

Zima ostrá na dugo jesze vléklá, za 3 tjédne kesznéje vsze nadojde.

Protulétje do Rosnyaka je hladno, y mochvarno, v-szrédini 10 ali 18 dánh vlagodno, potlam do koncza mochvarno, y merzlo.

Léto z-pochetka je merzlo y mokro, v-szredini dobro z-guztémi germlyavinami, zmeshano, na konczu zevszém vruche: ako ovoga reda léto koje szushno je, kaj v-28 létah komaj jeden pùt pripetisze, na to biva Sitek drág: je pako léto szùshno, ako vu Szvéchnu, Szushczu, Travnu, ali Rosnyaku Szùncze potemne.

Jeszen je czéla prek desdyovita.

Zima z-pochetka nekuliko dnevih je jako hladna, y vnogo sznéga: na konczu pako chizto volyka prez sznéga, nego jako vétrovita.

Létna Szétva. Ovo léto je jachmenzko; vnogo ter dobroga Jachmena rodi, ako néje v-Létu Szùsha: mòratigâ je obilno nazpraviti; ar dva szlédècha léta malo Jachmena ùfatisze je: Grahoriczasze verlo nagodà: nego malo Zobi, Graha, y Sita: Lan, y konoplye male oztaneju, drugachszû dobre: vnogo Széna Otave, Zelya y Répe, nego ne vszigdé: Széna, Szlame, y oztàle kerme potrébno je obilno nazpraviti; ar dva szlédecha léta ovéh pomenykanye bude.

Zìmzka Szétva. Ovcze niti v-Jeszen, nìt na Protulétje na zterni goniti néje

szmé-

szméti; ar, da nebi nikakove Ovcze na nyoj bile, vsze véndar kesznéje raszlo bude, akoprém ovakova léta na plodnozt jako nagnyena jeszu.

Jeszenzka Szétva. Akoprém zimasze kesznéje pochme, bolye je véndar ranéje széjati, navlaztito: Psheniczu, zarad ostroga y szushnoga nadojdùchega Protulétja: da ztern prevech nepreràzte, kajsze rédko pripeti, mochije ovcze na nyu napuztiti.

Szád zkoro nikaj nebù rodil, y male budò jaderke: Seluda nikaj, bukviczh, ili Sìra bukovoga po malo bude.

Hmelya nebû prevech, nego dober y jaklen bude.

Goricze. Med chetirémi ovoga reda létmi komaj jedno hude z-poglavitém Vinom glaszovito, nego z-vekshìnum malogà je, y ono je kiszelo: akosze szuprotivna vrémena zkupztecheju, bude szamo polovna Jeszen, y szrédnye ztolno vincze: pokékdobh kesznéje zima nadojde, z-pokrìvanyem terszja néje nagliti, na dalkom prenezti véndar né dobro; ar, po Szvéchniczi radosze zmerzàva: akosze vu ovom, y vu dojdùchéh dvéh létah vu Szvéchnu, Szushczu, Travnu, ali Rosnyaku pomerknenye Szùncza dogodì, tak zmosno Vìno bude.

Vétri, desdyi, y zburkanya Zràka. Zapadni y poldnevni Jugi z-vekshìnum ladaju, y Szàd vu czvétu pohabìju: akoprém

prém pako v-létu je vechputi desdy, nészû véndar velike povodnye, zvun kadasze szuég tàli, po létu je vechput halabuka v-Zràku, nego prez skode.

Nesznáge plazèche. Kajti ovo léto je z-vekshinum merzlo, zato malo je Kàchh, Sàbh kraztavéh, Kobìliczh, vu Sitku malo Kukczev, nego v-Jeszeni vnogo mishev.

Ribh vszake fele po szrédnye.

Betegi. Guztęshe zadnyìch boli, malo véndar pogibelnéh betegov: v-Jeszen szerdcza y glàvobol, otok szlezene znà naztajati.

Mészechna vrémena: *Szùshecz* 22 desdy, y sznég do 24, ondasze pomerzne, je szvętlo, lépo do 27, potlam oblachno, y desdy.

Traven jako lép do 9, potlam desdy, szolika, zmerzavicza y preménlyivo vréme do koncza.

Rosnyak 2 zevszém lépo, y toplo do 22, gdagda germlyavicza, y halabuka, toplo y plodno, 23 oblachno, y turobno, 24 do 29 mutno, merzlo, y do kraja zima; ako tersz pregingavo liztje ima, léhko pozèbe.

Klaszen: Z-pochetka mraz y ostro vréme do 8, onda lépo, toplo do 21, naztàne véter, desdy z-tuchum, 24 mraz, potlam vruche, y do koncza zméshano.

Szerpen, hladno do 9, 12 vruche, nochi hladne 13, 14, do koncza szusha.

Velikomeshnyak pochné z-toplìnum,

po-

potlam nepovolyno do 11, zatém lépo do 30, na konczu zburkano.

Malomeshnyak pochmesze z-gerdém, y desdyem do 10, onda lépo do 14, zatém tri dni desdy, tri dni lépo, 21 desdy do 25, onda lépo do kraja.

Liztopad pochme z-lépém do 8, ondasze oblachi, 14, 15 lépo veszelo vréme, 17 mraz, 18 zmerzavasze, 19 do 21 popoldàn vszigdar lépo teplo, 27 oblachno do koncza.

Vszeszvetschak lépo vréme do 7, onda nadojde desdy, 11 do 16 sznég, tri dni lépo, potlam do kraja nepovolyno.

Gruden z-pochetka nevlyuden z-meglum y sznégom do 10, onda szùho do 18, zrak oster y zmersnyenozt, do 28 desdyi, 30, 31 lépo vréme.

Prezimecz szuh y ne prevech hladen.

Szvéchen z-pochetka lépo veszel, 13 do 18 sznég, y véter, potom do koncza mèrzlo.

Szushecz po jutràh hladen, po vecherah rosze padaju, 8, 9 desdy z-sznégom, 10 do 21 zìma.

Red Tretji. Marsz.

1820.	1827.	1834.	1841.
1848.	1855.	1862.	1869.
1876.	1883.	1890.	1897.

Léto vu obchinzkom je bolye szushno, kak mochvarno, ar, akoprém gda gda des-

desdyl, ovoga reda véndar je vishe szúshnéh léth.

Protulétje zvekshinum szúshno, zrachno, y hladno: ovcze ali marhu niti na ztern, nit na szénokoshe nepùztchaj, drugach malo prirázter mrázov bû vnogo: lyuto vréme do 9 Klaszna, kaj vnogo naskodé.

Léto. Ov red ima léta naj vruchésha, na tuliko, da Sàr Szùncza vechput szuha dréva vu lozé vusge, potocheczi, zdenczi, y zviranyki preszehneju.

Jeszen je takaj vech szuha, kak mokra, y zato poglavito vino, pred Adventom nebude lehko sznéga, ter, akoprém vu Liztopadu véchput zmernesze, Vszeszvétschak je véndar z-vekshe ztrané topel.

Zìma je chverzta, y vech szuha, kak mokra, chizto neztalna.

Létna Szetva. Akosze jari Jachmen na dobri zemlyi zagodà poszéje, roden bude nego na pescheni zemlyi, ali keszno poszéjan nevalya: z-Protulétja taki paschitisse je z-szétvum: Zob bude dobra, nego mala, zvun dabi na jako dobré zemlyi bila: Grah, grahoricza, lecha, y zpodobna na vlasnoj zemlyi dobrosze nagodaju, drugach néje haszné: Sito takaj zaran poszéj, da tigà vruchina nezadushi: Lan nebude priden, Konoplye oztaneju kratke y tenke, nego dobre: Széna y Otave malo, zato zaran zagàjiti je tréba.

Zim-

Zimzka Szétva. Hers bude dobra, puna y plodna: pshenicza po szrédnye nagodàsze, negoje na protulétje né szméti szpàszati.

Jeszenzka Szétva. Kajti zima keszne pochimlye, zato né szila prerano széjati, niti potlam na zterni pazti puztiti.

Szád: Chréshenyh, y Szlivh malo bude, kak y Orehov: Hrushekh vishe, kak Jabukh: Sir droben, ter malogà bude.

Goricze. Poglavito glaszovitoga vina, y lépe Jeszeni ůfatisze je: szlédècha takaj dva léta budeju vinzka léta; dobrobisze obzkerbéti zvinom y sitkom.

Vétri, desdyi, zburkanya Zráka. Vu ovoga reda létah malo vétra y desdya, nego ztrashne germlyavine, y ztréle vusigajùche jeszu.

Neszndga plazècha. Kàchh y Kobliczh prez reda vnogo bude.

Ribh ovo léto malo.

Betegi. Vu ovom létu oszebujno làdaju vruche zimlyicze y kervave grise; zato zadobè ova Vràchem preporuchitisze moraju.

Meszechna Vrémena. Szushecz 22 po jutrah znàsze zmerzavati, dnevi pako z vekshinum lépi y veszeli jeszu.

Traven navadno do 10 zmerzàvasze: dozpéva tiho vréme do 23, zatém mraz, y oster Zràk do 29, potlam lépo, y veszelo.

Ros-

Rosnyak 5 pochme germéti, szlédi hûdo, oblachno, y hladno vréme do 8, zatém tri dni tiheshe, 11 y paksze zmerzàva, najmre po nochi, oztàje do 20, nadojde lépo toplo; 30 zmerznicza, y mraz.

Klaszen pochme z-mrazom, szlédi oblachno, 9 mraz, szvétlo, toplo do koncza.

Szerpen, z-pochetka velika vruchìna po dnevu, y po nochi: germì zkoro vszaki dàn, tucha pàda; vèchpùt y ztréla vusge do 12, zatém oblachno, y prihladno z-desdyem do 28, na to desdy do koncza.

Velikomeshnyak pochme v-jutro z-meglami; dneviszû lépi, topli, potlam vruchìna do koncza.

Malomesknyak, Biztro, lépo vréme do 13, zatém prihladno Jeszenzko vréme, y pak lépo do 28, z-oblachném, y desdyèvném vrémenom dokanchasze.

Liztopad z-merzkém vrémenom pochme, 10 mraz do 17, onda naztàne lépi létni dàn, 25 hladno, potlam opet lépo vréme; 27 do 30 hùda zìma.

Veszeszvetschak Zìmen do 10, popoldàn zvekshìnum lépo, y toplo, 11 meshasze vréme z-meglum, y desdyem do 13, ondasze ztìshché y pak do 30; popoldàn véndar Szùncze szvéti.

Gruden pochme z-merzniczum, vre oblachno, desdy, zìma, y poledno, 10 sznég, zatém ztìschesze do 19, onda desdy, y zìma do kraja.

Pre-

Prezimecz, z-pochetka zima, od 16 nekuliko dnèvih zmersnyeno, 20 sznég do 27, za nyim desdy z-sznégom do konc-za.

Szvéchen, zpervincze oblachno, desdyevno vréme, 9 do 10 lyublyeno vréme, szlédi tri dni sznég, potlam jako hladno, y zmersnyeno, 11 desdy z-szolikum, y sznégom, zatém lyuta zima do 18, zadnyich desdy.

Szùshecz pochme zhùdém vrémenom, y terpi do 20.

Red Cheterti Szùncze.

1821.	1828.	1835.	1842.
1849.	1856.	1863.	1870.
1877.	1884.	1891.	1898.

Léto vu obchinzkom. Ovakova léta jeszu prek szùshna, malo mokra, szrédnye topla.

Protulétje je lagodno, z-pochetka primokro, navlaztito v-Travnu, koi je jako neztàlen, Rosnyak pako je lép, y szùh, na konczu z-debelém mrazom, y zmerznicz-um, koja terpi tja do Klaszna; zato ovcze y marhu od zternih, y szénokosh chuvati je potrébno.

Léto, niti izti Klaszen od mraza néje szeguren, poleg toga velika szùsha: Kolovoz z-pochetkasze mésha, potlamsze vmiri, y zbiztri: dnevi létni jeszu vruchi, nochi

chi hladne, ter zvekshe ztráné prav lépo léto, alisze véndar dovershava z-halabukum.

Jeszen y Zìma jeszu vugodne, szùhe, y lépe: mrazi pàdaju, y zmerzavasze zarana: szrédnya véndar zìma, pochme z-lyùtém, nevlyudném vrémenom, ali bude nazkonom bolye: Szvéchen pochme z-vugodném vrémenom, dokànchasze z-velikum zìmum, koja do Szùshcza oztàne.

Létna Szétva. Jarìna zaran, kak vréme dopuztcha, széjatisze mòra, Jachmena, y Zobì malo priràzte, nego zerno dobro: Sito rano poszéjano takaj dobro bude: Leche, graha, grahoricze malo bude, akosze na dobro gnojni zemlyi neposzéjû: od lana nebude velika haszen, konoplye kratke y tenke oztàneju: Széna zevszém malo, zato zadobè mòrati je zpashnike zagajiti: otava bude lépa: zelye, y répa zbog szushe nemogu ràzti.

Zìmzka Szétva. Hers bude verla, nego jê po malo bude, kak y Pshenicze, na Protulétje zternsze od popàszenya chuvati mòra.

Jeszenzka Szétva. Széme Jeszenzko (najmre Hers) pod brazdu széjatisze mòra; da vu nadojdùchém mochvarném Protulétju neprebùja: metémtoga prerano néje potrébno széjati.

Szád. Vech bude Hrushekh, kak Jabukh, obilne Chréshenyh, Szlìvh, Oréhov, y Sìra.

Hmely,

Hmely, akoprémsze z-pochetka pokàse, malo véndar, ali nikaʃʃgâ nebude; zato mòratisze je z-nyim zprédi obzkerbéti (najmre vu Orszagéh, kadé malo vina je, nego piva troshitisze mora.)

Goricze. Ako lâni néje bìlo poglavito vino, létosz zaizto bude, ar léta na tretji, cheterti, y pèti red zpàdajùcha vszako szedmo léto, donàshaju vitesko vino.

Vétri, desdyi, y Zràka prigodyénya. Ovo léto Izhodni y Szeverni vétri zvekshinum làdaju, gdagda zapadni, ali Poldnevni Jug, nego redko: guztosze pako Zràk bùrka z-germlyaviczum, tùchum y trézkanyem, kaj zternam pogibel zrokùje, nikakove véndar povodnye.

Nesznâge plazèche. Kàchh, Sahh, y Kobiliczh vnogo bude: kukczisze takaj radi vu sìtku kotiju.

Rìbh povszùda léztor po szrédnye bude.

Betegi. V-Zìmi, koja drugach tiha je, chuvajsze od prehladyènya, ali razvrûchenya; ar drugach, navlaztito na konczu Zime, rado nadojdû bodczi, nuternyi mozoli (Apoſteme) vruche Zimlyicze, guta, gerlobol, kerch, derhtanye szerdcza, vusgànye plyùch, glavóbol, krìseczobol, napuhnyenozt od vétrov, odkud vonyba, ali gnyilòcha navadna je nadojti.

Mészechna vrémena. Szùshecz, 22 jako hladno, od 25 do koncza v-jutro vszigdar ztishnyeno, po dnevu roszì.

Trà-

Trdven z-pochetka merzel, 4 lépo, y topel, 8 véter, y nagli desdy, 9 do 11 lépo toplo, 18 povodnye, y vihri, 19 lépo, potlam viher z-germlyaviczum do 23, zatém oster zrák, 25 jako hladno, y mutno, 30 oblachno.

Rosnyak 1, 2 gerdo, véter, zima, 4 do 15 lépo toplo vréme z-malém germlyenyem, y desdyem zméshano, 24 v-jutro zmersnyeno, 27 lépo, 28, 29 hladno y desdy, 30 mraz, ztischesze, potlam desdy y sznég czéli dán.

Klaszen 2 lépo, 3 veliki desdy, y povodnye, 4 do 8 oster zrák, 9 lép topel dán, 10 neztálno, 11 do 14 hladno, vecher bolye toplo, 15 dán, y noch desdy, 20 jutra hladna, 22, 23 verlo toplo, 24 vszevdilyni desdy, y povodnye, 25 jako hladno, 26 desdy do konteza.

Szerpen 1, 2, 3 hladno, zméshano, szolika, 4 toplo, 6 jako hladno, 7 do 18 lépo toplo, 19 do 21 desdy, 22 do kraja lépo toplo, y vruche.

Kolovosnyak 1 do 6 lépo toplo, 8 czél dán desdy, 9 do 11 oblachno, y malo desdya, 13 lépo, 15 v-nochi mraz, 16 germlyenye, bliszikanye, nagel desdy, 17 hladen desdy, 18 do 25 lépo, jako toplo, 26 do 28 vszaki dán germi z-szilném desdyem, 30, 31 godina.

Rujén 1 do 4 toplina, 4 v-nochi germlyavina, y bojicza, 5 do 9 biztro, lépo, 12 malo godine, 18 do 25 preménlyivo, véter,

 szné-

sznésni frukczi, 27 szvétlo y toplo, 29 desdyevno do kraja.

Liztopad 1, 2, 3 v-jutro ztishnyeno, y vedro, 4, 5 lépo toplo, 7 czél dàn godina, 8 do 14 mutno, hladno z-szolikum, 15 véter, oblachno, godinazto, 16 veliki véter z-sznégom, 19 neztalno, 21 do 27 jaki desdy, gdagda z-sznégom zméshan, 29 dozta zrachno, 30 oblachno y hladno.

Vszeszvetschak 1 do 14 desdy, y prihladno, 16 v-nochi sznég, 17 do 20 godina, 21 do 26 lépo toplo kakti v-létu tja do koncza.

Gruden 1, 2 sznég, 3 do 8 neztalno, 10 v-nochi velika zìma, y debel sznég, 11, 12 ostra zìma, 13, 14 sznég, y tihesha zìma, 16 jaszno, y jako merzlo do 20, y malo sznéga.

Prezimecz 1, 2, 3 oblachno, y szrédnye hladno, 4, 5, 6 veliki desdyi, 7, 8, 9 szrédnye hladno, 11 godinazto, 25 preménlyivo do koncza, véter, sznég, y megla.

Szuéchen 1 do 7 zméshano, desdy, megla, y véter, 8 vedro, prihladno, 9 do 12 mùtno, desdy, y sznég, 19 do 22 hladen véter, 23 do 26 vedrìna, v-jutro zìma, pomersnyeno, v-nochi merzel desdy, 30 oster zràk, hladno.

Szùshecz 1 do 7 schipajùcha zìma, y véter, 8 do 17 jako zìma, 19 véter sznégom, y desdyem, 20, 21 desdy, merzlo jako, po poldan zrachisze.

Red

Řed Pèti. *Danicza.* (Venusz.)

1822.	1829.	1836.	1843.
1850.	1857.	1864.	1871.
1878.	1885.	1892.	1899.

Léto vu obchinzkom je vech mochvarno, kak szushno, ali takaj zparno, y privruche.

Protulétje. Kajti pervesha zìma pridugo je terpela, zato bude prikeszno Protulétje, vugodno véndar, y vszakomu szâdu prigodno: akje ztern prevelika, puzti nyu popàzti, ali pokosziti, na Szénokoshjah takaj dugshe, kak druga léta, pazti je szlobodno.

Léto. Ako na Protulétje né bìlo dugo mochvarno, tak szlédi sarko, y zparno léto: ako pak v-Protulétju je vszevdily vlévalo, szlédi szushno y vruche léto, kajsze redko pripetì, ràzte takaj vitesko vìno: drugach bojatisze je, da vnogo sìtka, y széna na polyu zegnìje: ako vu ove fele létih je szushno léto, sitek bude zvekshìnum tesch, kajsze pripetcha, ako v-Szvéchnú, Szùshczu, Tràvnu, ali Rosnyaku potemnènye Szùncza, ali Repacha zvézda nadojde.

Jeszen z-pochetka je zvekshìnum topla, y lépa, nego neterpì dugo: zato paschitisze je z-szétvum, y pokrìvanyem terszja; ar vre vu poloviczi Zìmschaka pochmesze zìma, y do Bosicha tesko odpuzti.

Zìma zaharisze, zpervincze szùshna, potlam, navlaztito od 12 Szvéchna do koncza chizto vlasna, ima povodnye, koje hisam, lyudem, y marhi skodê.

Létna Szétva. Ako je Protulétje premokro od vnogoga desdya, zkerbétisze je jarinu zadobè v zemlyu déti; ar za ovem desdyevjem nekuliko tjednov szùsha naztàne: ako pak Protulétje né jako mokro, naztàne toplìna, y mokro Léto, zatém vruchìna, y szùsha, ter ovak létna szétva zaoztàne: ako je pak poleg navade drugach mochvarno, vsza létna szétva dobra bude, ali pritesko bude nyu prez kvàra zpraviti: zato, ako na Protulétje vszaki chasz desdyì, onda szochivo, kakti: gràh, lecha, grahoricza na mlednoj zemlyi széjatisze mòra; ar drugach na vlasni, y jako maztni prebùja, ter zegnìje: kadje szùsha v-létu, iz lana y konopely màla je haszen, drugachszû dobra.

Zìmzka Szétva. Ovoga reda léta za Hers y Pseniczu nevalyaju; az zerno nikaj nezdà: nego szlama je lépa: koi bi véndar szvoju ztern na Protulétje predì, nego je v-kolenczu, pokoszil, bi y v-zernyu potlam veliki naprédek vchinil.

Jeszenzka Szétva. Potrébno je zagoda széjati zbog zkoro nadojdùche zìme, ter zarad velikéh povodnyih, y mochvarih bolye je pod brazdu széjati; drugach széme preràzt y zegnìje.

Szàd. Akje Protulétje premokro, sza-

da

da bude zevszém malo: akie pako lagodno, toplo, y vlasno, bude vnogo Jàbukh, szlìvh, oréhov, chréshenyh, nego po-malo Hrushekh, Sìra chizto nikaj.

Hmely bude dober, y obilen.

Goricze. Akoprém Jeszen je zevszém lépa, grozdje véndar bolye, kak druga léta, bude gnyilo: drugach pako tersz od pozebe bojatisze néma, y vìno dobro bude: Goricze (gde je vu ravniczah navada) zadobè pokritisze mòraju; okolo Martinya zemlya vre bude zmerzàvala: ovo léto z-vinom, y sìtkom mòratisze je kak naj obilneshe obzkerbéti; ar szlédiju trì losha léta.

Zràka premémbe. Ovakova léta veliki y vnogi vihri, y vszakojachke zràka zburkanoga neprilike znàju biti, y oblaki razpuknutisze.

Nesznàge plazèche. Je vnogo Kàchh, sàbh, kobìliczh: po Létu y v-Jeszen vnosìna mishev: y kukczi v-sitku radosze kotiju.

Ribh zvun Paztervih, ili: Menkov, y Biztràngih, dozta je.

Betegi vszakojachki làdali budû, navlaztito na jetrah, plyùchah y seludczu, kak takaj nuternyi mozoli y Bodecz.

Mészechna Vrémena. *Szùshecz* 22 do koncza toplo, vre hladno, vre oblachno, szad oster zràk, szad vétri, y desdy.

Tràven z-pochetka, kak y Szùshecz, 5 sznég, nepovolyno, vezda lépo, vezda véter, desdy z-sznégom do 14 y 15, za-

témm

tém lépo do 22, potlam desdy, oster véter, neztalno, nato mraz, y pozebiczá do 30, kad toplo naztàne.

Rosnyak z-pochetka lép, y topel, y germlyavicza, zatém desdy do 17, potlam véter razvedrì, 23 hùdi zràk do 29, onda lépo toplo do koncza.

Klaszèn z-pervoga koncza topel y lép do 21, zméshasze gdagda germlyavicza, y desdy: zatém vszaki dàn nepovolyno do kraja.

Szerpen na pochetku oblachen, 4 mraz, po poldàn germì, potlam lépo, 11 desdy, do 17, onda lépo, zatém desdy do 26, nato trì dnì zlévasze, 28 do 30 germì, 31 lépo.

Kolovosnyak desdy do 9, zatém jeden lépi dàn, nato y pak desdy do 15, szlédiju lépi dnevi y topli do 25, potlam do koncza desdy.

Rujen zpervinczè do 12 lépo jeszenzko vréme, 17 do 25 zvekshe ztràné hladno, y mokro, potlam do kraja y pak lépo: Egidi jaszen 4 tjedne lépe kàse.

Liztopad 1, 2 lép, 3 germì, bliszkchesze, y zlévasze do 9: 10 lépo do 29, ondasze bude ztìzkalo, 30 sznég, 31 oblachno.

Zìmschak pochme oblachen z-hùdémi vétri, 6, 7 lépo vugodno, 9 merzel desdy do 17: 18 sznég do kraja, y terpì do Bosicha, zadnyéshi dnevi jeszu jako merzli.

Gruden dva dnì merzlo, nato sznég, 9 mer-

9 merzlo do 15, potlam polehko sznég páda, obernesze na desdy do 23, zatém do 30 tiho vréme oztane.

Prezimecz. Zima zdersáva, 8 sznég, y zima do 15, szlédi tiheshe vréme z-sznégom y desdyem zméshano do kraja.

Szvéchen z-oblakmi pochmesze, 5 lépo, zatém nevlyudno, 9 lyúta zima, 10 tak merzel dán, kakvóga vnogo léth né bilo, 11, 12 chverzta zima, 13 toplo z-desdyem, y povodnyum do 27, potlam do kraja merzko, vétri z-sznégom.

Szúshecz od perv koncza do 22 z-vekshe ztrané hladen.

Red Shèzti. Merkuriush.

1823.	1830.	1837.	1844.
1851.	1858.	1865.	1872.
1879.	1886.	1893.	1900.

Léto vu Obchinzkom je vech szúshno y hladno, kak mokro y toplo; zato redko plodno.

Protulétje. Izhádyajúchi na konecz Szúshecz je topel: Tráven do 25 szuh, zatém hladen: Rosnyak zimzke dneve ostro vodi, tak da zterni v-pogibeli budû.

Léto ima dozta desdya, koi véndar zemlye prav neokrépi: széno y ztern moreszе pridobro zpraviti, nego néje potrébno odvláchiti.

Jeszeni perva ztrán ima dozta desdya, y ra-

y ranoga mraza, po poloviczi Liztopada naztàne szùshno tja do Adventa.

Zìma. Za lépum Jeszenum pochme Gruden zìmu kàzati, naztàne zìma, bude sznég terpel do Szvéchna, koi malo odjuti, od polovicze zìma chverzto pritiszne do 4 Szùshcza, zatém vihri do koncza.

Létna Szétva. Vszesze pridobro dogodì: Jachmenu szlùsi ovo léto: zob, grah, grahoricza mòrajusze széjati, kad niti premokro, nit preszùho né: lan y konoplye szû dobre, nego ove zadnyeje kràtke.

Zìmzka Szétua je razluchna; ako làni je bìlo vruche, y szùho v-Létu, tak létosz bude na Hersi, y Psheniczé vnogo szlame, malo zerna: ako làni v-Létu bìla je mochja, obilno zernya bude: Hersi, y Psheniczi v-czvétu pogibel ztojì.

Jeszenzka Szétva perva, y zadnya je naj bolsha, szrédnyu puseki pojedû, perva szétva moresze dati z-ovczami popazti, ali pokosziti, ne pako zadnya.

Szàda na méztah je vnogo, na méztah malo, gdegde nikaj.

Hmely nebude roden, niti dober.

Vìnztvo redkosze nagodà, morebiti vu 50, ali 60 létih komaj jeden pùt: akoprémsze na Protulétje lépo kàse, redko véndar kaj izìde dobra: za ovém josh dva léta za vìno zlochezta budû.

Zràka premémbe. Iztochni véter Zdolecz naj vech pùshe, gdagda y zapadni

Jug,

Jug, redko Szever: chez Léto malo bude potire od Zraka.

Nesznáge plazèche. V-Jeszeni je vnogo mishev, ako v-Sitku od predi né bilo kukczev, ovoih léto nebude: v-Jeszen pusekov vnosina széme habiju.

Ribh po Létu je po potokéh malo, v-Jeszensze povnòsaju.

Betegi ovo léto teskosze vràchiju, na Protulétje y konczu Jeszeni zvekshinum nadojdeju: Kuga takaj marshechka znà biti.

Prigode Mészechnoga vrémena. Szùshecz 22 topel desdy, 26 vedrisze y biva lépo toplo, zadnyega hladno.

Tráven do 15 merzel y szùh, 16, 17 klinckeczi y Rosmarin na vertu pozèbeju, 25 toplo, 28 germi y oztàje toplo.

Rosnyak do 6 lépo, zatém po dnevu véter schiplye, 8 do 18 jako toplo, od szùshe nemore sitek na polyu rázti, 25 vugodna godina do 29, zatém do kraja plodlyivo.

Klaszen pochimlye lépo, 9, 10 desdy, za kojém juterne megle do 13, zatém desdy do 23, potlam lépo do kraja.

Szerpen z-velikum vrùchinum naztàje, 5 desdy do 21, potlam lépo do kraja.

Kolovosnyak z-pochetka velika vruchina, 5 desdy do 19, zatém jeden lépi dàn, y za nyim neztalno do koncza.

Rujen zpervinczè toplo do 4, zatém desdy, germlyavicza, potlam do 20 lépo, 30 desdy.

Li-

Liztopad pochme z-desdyém, 14 mùtno, desdy, 15, 16 lépo do 24, onda desdy, y pak vedro, 29 do kraja megla, hladno.

Zìmschak pochme lép, 5, 6 véter, za nyim dva dnì desdy, potlam lépo do 16, zvun dasze gdagda megla zdigne, 17 mùtno y hladno do 28, zatém do kraja desdy.

Gruden 1 lépo, do 15 zburkano, 16 do 20 zìma, do 29 mùtno, sznég, potlam jako hladno.

Prezìmecz Zìma dersì do 30, onda zdignûsze vétri, y vréme odpuztì.

Szvéchen 1 oblachno, y lagodno, 3 do 6 mutno y merzlo, 8 lépo, zatém desdy, 13, 16 sznég, y velika zìma.

Szùshecz do 9 vuhko, 13, 14, 15 godina, 18, 19, 20 pozebicza.

Red Szedmi. Mészecz.

1824.	1831.	1838.	1845.
1852.	1859.	1866.	1873.
1880.	1887.	1894.	1901.

Léto vu obchinzkom je zvekshìnum vech mochvarno, kak szùshno, y merzlo.

Protulétje je jako mochvarno; poleg toga vendar toplo, gdagda naztàne pozebicza: Szùshecz vesz je merzel, Tràven moker, Rosnyak zpervinczè lép, potlam desdyovit, za chém naztàje jaka zìma: Klaszen je vugoden, gdagda poskroplyen.

Lé-

Léto gdagda vruche, vechput véndar merzlo.

Jeszen y Zima z-pochetka mokra, prihladna, potlam zevszem merzla, y mochvarna: Gruden berzo sznéga donesze, y povodnye naredi, za 20 zima verlo navali, mútno véndar do 12 Prezimcza; malo odpuzti, ali nazad pritiszne zima do 25, zatém vodesze jako razléjû y sznég zapáde: Szúshecz na pochetku oster, y merzel, potlamsze ztopi: ovu zimu rado ginû ovcze, y pchèle.

Létna Szétva, Akoje po Létu jako vruche, paschitisze je z-szétvum: né véndar preszile; ar vruchinasze keszno pochme: Jachmen y zob nagodájusze po szrédnye, kak y lécha, grah y grahoricza: Sito na dobré zemlyi dobro zná biti plachno: niti prekeszno, nit prerano ova léta széjati je dobro: Széna bû dozta, otavè malo.

Zimzka Szétva. Zimschina, navlaztito: Hers, akje presheztnu Jeszen zarán poszéjana, mórasze z-ovczami popazti, ali pokosziti, drugach prebúja, ter szlame vnogo, zerna malo bude: ovak y Pshènicza, ako ob Jurjevom je prevelika, nebude prìdna; ar prebúja.

Jeszenzka Szétva. V-Jeszen, kak naj berse moresh, széj, y tak malo zdá, ali nikaj; prenaglo navali zima: zato oveczh na ztern nepuztchaj, drugach nikaj nebude: dobro bi bilo vsze szémenye, kuliko more biti, pod brazdu széjati; drugach

v-zi-

v-zimi od preobilnéh povodnyih zegnìje, y ztuhteni.

Szád: na méztáh bude obilen, na méztàh pofali, selud mala bude.

Hmely po szrédnyesze nagodà, zvekshìnum na Protulétje od pikcza y szolike pohabìsze.

Vinztvo. Ovakova léta je malo vìna, ter naj vech polovna Jeszen szamo rachunatisze mòra: zagodà pobrati, y terszje pokriti (gde je navada) bilo bi hasznoviteshe; ar vech dobroga vrémena nésze ùfati.

Prigode Zráka. V-Zimi vojujû szilni vétri, y zvan navadne povodnye: na Protulétje, y po Létu néje tulike potire, nit velike skode.

Nesznáge plazèche. Vu ovéh létah né prevech Kàchh, Sàbh, y kobiliczh: nego vnogo gùszeniczh, kukczev v-sitku, kakszû: Lepicze, siski, y mishev.

Ribh povszuda preobilno.

Betegi. V-Jeszen làdaju szmertne vruche zimlyicze, y vszakojachki pogibelni betegi.

Oszebna Mészechna vrémena. *Szùshecz* 22 do 29 zbùrkano vréme z-vihrom, 31 desdy.

Traven 1 do 9 véter, mùtno, desdy, 10 do 13 desdy, 14 do 20 hladno, 21 lépo, 26 do koncza godina.

Rosnyak do 9 lép, topel, 10 do 13 vruche, potlam merzlo, y desdy, 14 merzlo,

zlo, pozebicza, 25 do 27 oblachno, 28, 29 merzlo, 30, 31 toplo.

Klaszen pochmesze kak y Rosnyak, 4, 5 oblachno, y megleno, 7 desdy, potlam toplo, 27, 28, 29 desdy, 31 hladna noch.

Szerpen 1 megla, 3 vszevdily desdy, 7 do 13 vétreno, 15 desdy, zatém lépo do konczá.

Kolovosnyak do 8 topel, 10 mraz, y merzlo, 14 desdy, 15, 16 lépo, 20 velika vruchina, 21 do 26 desdy, 27 lépo do kraja.

Jeszenschak do 6 topel, 8 mraz, 9 oblachno y hladno, 13 do 16 lépo, 18 desdy, potlam do 21 lépo, zatém desdy, y zmutyeno do kraja.

Liztopad do 13 neztálen, 14 do 25 jaka zima, 26 malo desdyi, 29, 30 zima, 31 desdy.

Zimschak 1 do 16 desdy, 23 vedro, nego hladno, 24 odpuztcha, 29, 30 chverzta zima.

Gruden 1 zima, 4 sznég, 5 do 10 desdy y povodnye, 11, 12 desdy, 13 do 16 oblachno, 21 sznég pridébel, 22 zima do kraja.

Prezimecz. Zima do 11 dersi, 12 do 18 oblachno y tiho, 19 zima, zatém do 24 vedro, y zima, 26 desdy, 27 povodnye y zmutyeno do kraja.

Szvechen 1 véter, y desdy, 4 do 10 oblachno, y véter, 12, 13 ztrashen viher, 14 sznég, 15, 16 véter, y desdy, 17 do 19 desdy,

19 desdy, oblachno, 20 do koncza zevszéma lépo.

Szùshecz 1 do 5 oster zràk, zìma, 6 do 9 toplo, 11 desdy, 12 do 16 lépo, 17 do 19 vszako jutro zméshano, y merzlo vréme.

§. 14. *Od Zvézdogledztva.* (Aspectus.)

Na Zvézdogledztvo, koje vu Dnevnikéh, ili: Kalendàréh ztàvlyasze, vnogo paziti, ali poleg nyega poszle szvoje ravnati, je vechputi prevarlyivo; ar ova zvézdogledztva nészû drugo, kak zvézdoznanczev pazke, za pokàzati, kak koja zvézda ztojì: v. p. opasùjû oni, da Szùncze je na oné ztràné zvézdh Nebezkéh, kojém ime *Raka* dàli jeszu, anda napìshû: ☉ vu ♋ iliti: Szùncze ztuplyùje vu *Raka:* ovak imasze *z-trojném* (Aspectus trinus) *chetverném* (quadratus) *shèzterném* (sextilis) *Szuprotztavném* (oppositio) ali *zkloplyeném* (Conjunctio) zvézdogledztvom; ovo vsze znamenùje tuliko, da zvézde dve bludèche (Planetæ) vu szvojém okolo Szùncza obtechku vre tak na blìzu jeszu, da za shèzt, chetiri, ali trì znamenya Nebezka med szobum razlùchene jeszu: vu *Zkloplyenyu*, da jedna za drugum poztavlyena iz nashe zemlye vìdisze: kak takaj pri *Szuproztavnozti*, da jedna proti drugoj izraven je nàdoshla: — Nut! anda za tvòga gozpodarztva ravnanye je vsze jedno-

dno, jeli ova *Zvézdoznanczev* znamènya vu Dnevniku jeszu, ali nészû; ar kakovo pretezanye zvézde koje gibanye na tvoju szétvu, marhu, pchele, y zdravje imati more? zaizto niti naj mensye ne. — Ali — Salozt! ovo je ravno zrok, iz kojega nerazumnozt lyûdih dobra, y zlochezta zvézdogledztva je zeszényala: najdesze, koi neche széjati, sile puztiti, vrachtva jemati, ovcze strichi, telichev odztàvlyati, dapache niti nohte obrézàti, nego kada povolyna vu Dnevniku znaménya vìdi: ali — kak potom takov veliku nerazumnozt vu naredyenyu Narave kàse! — Chlovek je ztanovnik ove zemlye, jedno na nyu zpàdajùche, y z-nyum szloseno ztvorjenye, na nyoj nahàdya szvoju odluku, szvoje sivlènye, zdersàvanye, pomoch, y zadnyich szvojega trûpla razpàdanye, k-chemu bi anda ova mòral iz dalechnéh zvézdh izizkavati? Ztoji na zemlyi od previdyenozti szvojega Ztvoritela zevszéma obilno nadélyen, za poszluvati, y szebe zvershenoga vchiniti, zakajbi anda mòral od nepoznanéh zvézdh moch kakovu y odluku nadéjatisze? Techaj narave — poszlédki szvojega na zemlyi ztàna jeszu tak naredyena, da né potrébno od drugéh télh kakovo pretezanye na ove poszlédke primishlyavati, y dokonchke vishnyega Ztvoritela vu nyegovéh mudréh odluchkih po mudriah krivovérnéh lyùdih preobrachati: zato vszaka vu ova Zvézdogledztva véra je pràzna,

ne-

nehasznovita, bolye skodlyiva, y odurna. —

§ 15. *Od Zráka, y nyegovéh prigodyenyh.*

Ovo zevszém tenlyivo, szipko, ráhlo, y prékszvétlo talilo, koje okol czéloga nashega Szvéta, kakti bélanyek vu jajczu okolo sutanyka pláva, zovesze *Zrák.* Ov zbog jednákoga povszud razshirjenya, y nezpoznanlyive smehchine od nasz nitisze zkoro nechúti, zvun akó z-rukum proti nam jakshe máshemo, ali hitreshe idemo, nyegova véndar hitnya, y raztuplyivozt zrokúje, da mi vszaki glasz chujemo, y naj mensha jeka do vúlih nashéh máhom doszise, ter prez nyega niti nikaj sivéti, nit iz zemlyé kaj rázti, dapache nit izti ogeny goréti nemore. Je pako *Zrák* pri zemlyé naj guzteshi, y z-kém visheshi je, ztém rahleshi, y chizteshi je, tak da pri vekshoj viszíné niti za dihanye né prikladen: ovo ada prerahlo, y raztuplyivo talilo, kakgoder viszoko szise (poleg nekojéh na 8 ali 10 milh viszokosze pretèse) zovesze *Zrák*, y vu nyem trojverztná prigodyènya vidijusze: *Vodèna*, *Szvétla*, y *Oghyena*. Oszebujnesha na krátkom zpomènem.

1 *Rosza*, je Szumpor, ali izhlaplyenye, koje toplina iz vszéh ztvárih zvléche: vecherni pako, ali jutemyi Zrák kakti prihladneshi, y guzteshi ove szumpore vu szê nepuztí, nego na tverdeshéh ztvarih

na

na zpodobu vodèněh kàplyiczh oztàneju, y okréplyùjû vsza raztùcha, koja po sàru Szùncza ovehla jeszu, ter verlo nadomézttya desdya; zato ako vnogo rosze v-jutro opàde, zvekshìnum lépo vréme sziédi.

2 *Megla* biva, ako ovi zemelyzki szumpori tak lehki jeszu, dasze ober zemlyê zdignuti mogu, y nad nyum plàvaju: nego kajti ovi szumpori iz skodlyivéh takaj télh podìsejusze, zato y megla sivùchem, koji nyu vu szê z-zrakom posìraju, skodéti more, y iztu Kugu zrokuvati.

3 *Oblak* dohàdya od megle, kada rechèni szumpori visheshe v-zràk pod gnejusze: oblaki vendar vszi jednako viszoko nèztojê; nekoji na fertaly, nekoji na czélu milu viszoko vìdijusze: farbu dobìvaju od szvoje guztoche, ali od Szùnchenéh tràkov.

4 *Desdy* pàda, kada ovéh oblakov szumpori od vétra gìbani zkupztechejusze, tak da vekshe y smehkshe kaplye v-zràku zdersatiszé nemogu, nego ali vu drobneshéh kaplyah dolé czurìju, y onda zovesze *godina*, ali vu szilneshem ztékanyu zlévajusze, y velìsze *Ploha*: dapache kada ova szilovita ztékanya zkupzbìjusze, y na jenpùt dolé zrùshijusze, *razpuknyenye Oblaka* velimo. *Godina* je veliki Bosji dàr; chìzti zràka, zrokuje vugodno sarìne létne prehladyènye: krépi vsza raztùcha, chinì plodnu zemlyu, y zviranykom pridàje vlasnozt, da nichemo vodè nepofali.

5 *Mraz* naztàne mezto *Rosze*, kada ztvàri, na koje rosza opàde, premerzle poztàneju, tak da oni szumpori predi kak vu kaplye ztechisze mogu, pomerzneju-sze, y vsza dugovànya ż-bélum vuhkochum pokriju, ter po nadojdùchi otuhi, y topleshem zràku vsze prekùhasze kakti, y onda vsze pozèbe: Mochvar zimzka y megla primesze ztvàrih, kak dabi z-melyum poszipane bile, kaj velimo *Szrésh.*

6 *Tucha* opàda, kada desdyene kaplye vu zràku, gde vszigdar je merzleshe, najmre v-létu, predi kak opàdneju, premerznejusze, kakti lèd: kaj ako vu drobnésheh jagodah biva, *Szolika* szamo govorisze.

7 *Sznég* zadnyich pàda, kada v-zimi ovi szumporni oblaki na ràhle frukcze zmérznejusze.

Med szvètlemi Zràka prigodyènyi rachunasze 1 *Puga*, koja zmosen pogled kàse, kada najmre za desdyem tràki Szùnçza vu oblak vuperti prelomijusze kakti, y 7 poglavitéh farbh vu ochi nashe hitajù: najmre: cherlènu, sàrku, sùtu, zelènu, modrù, rùmenu, y fiolichnu.

2 *Mùnya* kada pri szrédnyi vedrini véndar zràk z-szumpori je napùnyen, tak dabi rechi, da okolo *Szùncza*, ali Mészeçza megleni kolobàr ztoji, kaj véndar léztor blizu nasz v-zràku nahadyasze, y nadojdùchega desdya preobznanùje.

3 Duè-

3 *Dvòje Szùncze*, ali *dva Mészeczi* vidijusze (kaj nerazumni za chudnoviti izkaz dersiju) kada vu vekshi zràka vishìnì szumpori na zpodobu Szrésha, ili lèdvenéh igliczh zmersnyeni opikcze ztojê; ondé vuperto Szùncze, ali Mészecz kakti vu jednom zerçzalu ochim nashém kakti drugo Szùncze, ali Mészecz kàseju.

4 *Szvitanya juterna*, y *mràki vecherni*; ar predi, kak Szùncze van izide, tràke szvoje hita po zràku, y ovo velisze, *dànsze szvita*, ali *szvehnùje*: ovak y po zahodu, szùncheni tràki nekuliko szvétlozti oztàvlyaju, y ovo zovesze: *mrachìsze*, ali *szmerkàva*. Kadje pako v-jutro, ali vecher zràk szumporom napùnyen, tràki Szùncza vu nyih pretergavajusze, y onda sàrìna v-zràku vidisze. Sarìna juterna nazvéztya vétra y desdya: vecherna pako drugo jutro jaszno; ar chez noch szumpori na zemlyu opadneju. *Med ognyenemi* zràka prigodyenyi naj zmosneshe, nego y naj ztrahoviteshe je *Blizk*, *Ztréla*, y *Germlyavicza*: koja vsza od jednakoga zroka izhàdyaju: szumpori zemelyzki vszakojachke ztvari y ztranke ognyene (koje vucheni *materiu Elektriku* zoveju) z-szobum vu zràk podigneju, ove od Sarìne létnoga szùncza josche bolye vusgejusze, y od vétra szìm tam gibane nadojdeju na druge, koje ovakovéh vusganéh ztvarih némaju, y onda ogeny hìtati vìdijusze, y zkupa rusenye vu zràku zrokùjû,

kùjû, ili *germlyavinu:* y ovo obodvoje zkupa biva: da véndar predi *blizk* vìdisze, kak *germlyavina* chùjesze, bìva zato, kajti szvétlozt je hitresha, kak glász ili jeka: zato zkém za blìzkom keszneje szlédi *germènye*, paztém je viher dalneshi: dalechnozt ova pako zpoznati moresze ovak: za blìzkom najsze brojê tuchenya pulzusha, koje vszako jednoga Podrùgajicza (Szekundu) znàsha: pét szekundih znamenùje, da viher žràka je pol mile na dalkom, 10 tuchènyh pulzusha czéle mile dalyinu povéda: tak y na dalye.

DÉL

DÉL DRUGI.

Znamènya nadojdùchega chez léto Vrémena.

Vu *öbchinzkom:* 1 Kadje *Zima* szuha, jaka, zemlya z-sznégom velikém zakrita: *Protulétje* ranosze odpre z-toplém desdyom y vugodnemi vétri: *Léto* je verlo vruche, z-potrébnemi desdyi gdagda prehladyeno: y *Jeszen* tiha, szushna: dobrosze léto kase: szuprotivno pako: ako *Zima* je mokra y tiha: *Protulétje* mochvarno, merzlo, ter keszni mrazi y megle pàdaju: *Léto* hladno y szùshno: *Jeszen* mokra: zlochezta zevszéma setva bìva.

2 Ako, kada je sìtek, tersz, ali Szàd vu czvétu, vétri jako vojujû, malo haszné od ovéh ufatisze je.

3 Ako v-Shùshczu, Travnu y do polovicze Rosnyaka toplo vréme godì, vnogo ter dobro vinosze nagodi.

4 Akoje léto szùshno, pofalì széno, y otava, ter malo kaj iz Hersi y Pshenicze bude.

5 Kadaszû polya bogata, voda je sziromaska; ar mochvarno léto malo haszné donà-

donàsha: szùncheno léto, vugodno léto: blatno léto, glàdno léto.

6 Vnogo sznéga, vnogo széna, ali malo hersi y szochrivja: zelenye lépo, zlochezta koshnya; ar vu mokrom létu zelenye verlo ràzte, nego teskosze széno zpravlya.

7 Mochvarno léto ribichem szlùsi, ali Jagarom hùdi.

8 Desdy pred màshum v-Nedélyu zvekshìnum ponàvlya v-czélém tjednu: akoje czéli tjeden zlochezt, tak je petek naj gorshi.

9 Ràna germlyavina, keszna drasìna: vecherna sàrìna, juterna vedrìna: ili: zahadyajùche Szùncze kadsze oglèda, drugi dàn lépo van izglèda: ako za oblak ide, drugi dàn godina prìde: v-jutro kervavo Szùncze vihre y desdye podise.

10. Kada dàn goré bere, zìma veksha naztàje: kada dolé pochme iti, vruchìna navadna je biti.

Znamènya vrémènh vu Oszebnom.

I *Prezimecz*, ali *Malobosichnyak*.

1 Kad na novo léto Szùncze lépo szvéti,
Ribh, Szàda y Vìna dozta chêsh imeti:
Kad z-cherlenèm oblakom izhàdya,
Zméshana vrémena poràdya:

Ako-

Akoli z-vétrom zahàdya
Kusno vréme dohàdya.

2 Shebaztian (20) zove vu raztùcha vlagu nazaj.

3 Vinczencza (22) Szùncze kàse dozt sitka, y dobro vincze.

4 Lép dàn Obernenya Pavla (25) kàse obilnozt vìna, Pshenicze y sitka oztàla: ake je megla, pomor: ak sznég, ali desdyìna, velika naztàne drasìna.

5 V-Prezimczu vnogo vòdh, malo vìna, malo vòdh, vnogo obechùje vìna.

6 Desdyi Prezimcza zterni skòdê.

7 Ako v-Prezimczu zemlya sznégom ni pokrita, pak poldeshni vétri pusheju, merzle vuhkoche y betege zrokùjû.

8 Ako do - y vu Prezimczu né sznéga, y merzlìne, tak v-Shùshczu y Travnu zaizto nadojde.

9 *Zìma* nezredno tiha, lépo nazkorom *Protulétje*, y vruche *Léto* donàsha.

10 Germlyavicza zìmzka zvelikum josh zìmum pritizka.

II *Velyak ali Szvéchen.*

1 Na Szvéchniczu (2) pol zìme zminyàva (poleg nekojéh na Pavlovo) zato josh pol kerme naj marha ima.

2 Kadasze ochischàva Maria, zìma naj vekshu josh jakozt ima: Ako na Szvéchniczu je zlo vréme, Jazvecz iz jame van

zléze;

zléze; arsze neboji vech zime velike: ako je Szùncze, josh veksha zima nadojde.

3 Akszû pticze szada tùzte, pune josh z-sznégom bucû huzte.

4 Kuliko dnévih pred Szvéchniczum Szlavichek poje, tuliko potlam mùkne; ar hladno nadojde.

5 Na dàn ztolicze Petra (22) y Matiasha (24) zburkano vréme 10 dnèvih zpodobnéh za szobum vléche.

6 Szvèti Matia leda razbija, akogâ najde: radgâ pako nachinya, chegâ nenajde.

7 Kakvô Fashnik vréme ima, taksze ravna y Korizma: ako na Fashnik rano szvéti Szùncze, Szétva ràna bolshá bude.

8 Ako prerano toplo naztàne, lyùtatî zima rado priztàne.

9 Kad na Protulétje v-vecher Sabe regechû, toplinu nazvéschû.

10 Ako na konczu *Szvéchna* széver vojùje, rodovito léto znamenùje; ar, ako szada zaoztàne, v-Travnu naztàne, ter terszju y ẑterni skodlyiv poztàne: zato velê ztari: v-Szvéchnu rajshi gladnoga Vùka zagledati, kak Mûsa na polyu v-rubachi szamé délati.

III *Shùshecz*, ali *Gregurjevschak*.

1 *Szùshecz* szuh, *Traven* moker, y *Rosnyak* hladen pùniju pévnicze, szénike y hambàre.

2 Szada Protulétni vétri szushiju bolye kak sàr Szùncza létni.

3 Sz-

3 *Szùshecz* vugoden, *Tràven* nevlyuden: ili: za lépem Szùshczem szlédi zvekshìnum nepovolyen Traven.

4 Szuha Korizma vszega obilnozt ima: Szùshcza sznég ztern habì: Szùshcza desdy szàda kvàri, y szùshu létnu povéda: zatosze velì: Szùshczev prah je zverhu Szrebra y Zlata: Shùsczev desdy v-létu z-chavlom van budesh zkàpal.

5 Germlyavicza Szùshcza obilnozt donàsha; ar ràna Germlyavina keszna drasìna.

6 Kuliko vu Szùshczu je meglih, tuliko bojiczh y desdyih: Muchenìkov 40 tjeden (10) rédko prez vihra otide.

7 Szadovène Marie (25) dnéva y nochi vedrìna, kàse, da rodovita bude létina.

8 Ak *Czvétna* Nedélya né jaszna, léta neufajsze chàztna.

9 Pilatush malo gda prez halabuke iz Czirkve izìde: ili: velikoga tjedna zvekshìnum zlo vréme nadojde: velikoga Petka desdy szàda obilnozt, nego pishivoga kàse.

10 Kada Kukovacha kuka, Strok pajdashe zove zkupa, Serjavi idû iz zìmzkoga kùta, znaj, da *Protulétje* toplo nazkorom lùka.

IV *Tráven*, ali *Jurjevschak*.

1 *Tràven* zvekshìnum je zméshan; véter, desdy, sznég, szolika, y Szùncze nepreztanczesze ményaju.

2 To-

2 Topli y tihi szadashnyi desdyi obechùjû dobru setvu y lépu Jeszen: iliti: mochja Travna dàje vìna y széna.

3 Travna szùsha kermu pojéda: zato: Traven szùhi nelyùbiju mùsi; kajti sìtek neràzte,

4 Ako pùn Mészecz prez oblaka na czvét dréva széje, czvétsze ztiszne y povehne: kak vu czvétu chréshnye, tak baratye Hers y terszje.

5 Desdy Vuzma vszaku zkoro Nedélyu do Trojàkh desdya ponàvlya.

6 Kada na dàn Tiburczia (14) lépo zelenìsze polye, Hers, Pshenicza, Jachmen y druga budû tî po volye.

7 Aksze karvan na Jurjevo (24) v-Hersi zkriti more, nebojsze glàdnoga léta, moj nebore!

8 Ako Schurìcz predi zapopéva, kaksze tersz zpodéva, rézàch v-Jeszen veszelo popéva.

9 Kuliko mrazov bìlo je làné pred Miholyem, tuliko budeih létosz po Jurjevom: za Travna germlyaviczum nésze vech mraza bojati.

10 Kuliko pred Markovom (25) dnèvih Sabe regechû, tuliko za nyim regetati nechtu; ar hladno nadojde.

V *Rosnyak*, ali *Filipovschak*.

1 *Rosnyak* hladen, ne pako merzel biti mòra; hladen kàse dozt széna y dobroga

ga vìna: mraz, y pozebicza vsza raztùcha zatìra.

2 Filip (1) y Sofia (15) rado mraza ima: kaksze veli: Filip popìja, Sofia dopìja.

3 Pankracz (12) veder y jaszen kàse za vìno veliku haszen.

4 Do Verbana dnèva neznaszé, kakova bude létina: ztari govorê: szam szebi zlochezto szvetùje, kî pred konczem Rosnyaka z-vìnom tergúje.

5 Verban (25) jaszen, lépa Jeszen: Verbanova Godina dà kiszeloga vìna.

6 Jaszno Kristusha zaztuplènye blagoszlòvi szrechno koshenye.

7 Akszû ob Trojàkéh jagode zréle, dobrosze v-Jeszen vìno bere: Trojachka godina je szénu skodlyiva.

8 Kadje Traven moker, Klaszen je dober: Rosnyak akje moker, Szerpen je topel: Rosnyaka germlyavina dobro léto ima.

9 Ako na konczu Rosnyaka lépo vréme jàda, vìnzka létina nagodasze rada: akje Hers tenka y rédka szada, povszém bude dràga.

10 Ako na konczu Rosnyaka lépo czvéte hraztìna, v-dobru czénu bude màzt y szlanina: mokri Trojàki, tùzti Bosich: ili: ako szada lépo desdy pàda, zternzko nagodasze tada, z-kojém szlaninasze tùzta napravi.

VI *Kla-*

VI *Klaszen*, ali *Ivanschak.*

1 V-Klasznu rosze hasznovite pàdaju: v-zadnyém fertalyu vihri y bojicze bivaju iz szumporov, koje Szùncze iz zemlye podise.

2 Akje Klaszen vrùch, y vech szùh, kak moker, vìnu czvétùchemu haszné.

3 Ako terszje pred Vidovom odczvéte, dobroga vìna szegurno donesze.

4 Vétri polnochni v-czélom létu szad naj vech hasznê, ar Hers v-orszag dopuhàvaju.

5 Desdy Medarda (8) 40 dnèvih ponàvlya.

6 Vidovzka (15) godina Jachmenu je skodlyiva.

7 Télovo lépo dobro obéche léto: Vidovzka, Télovzka y Petrovzka megla sznetlyivu Psheniczu déla.

8 Desdy Ivanyzki (24) skodu déla pri léshnyakih.

9 Z-kém dugshe za Ivanom Kukuvacha kuka, ztém vishe nad drasìnum lyudztvo povszud zkùka.

10 Klaszna germlyavina veszeloga léta néma.

VII *Szerpen*, ali: *Jakopovschak*,

1 Kajti vre v-Klasznu Szùncze naj visheshe ztojèche z-ravnemi tràki vuperto zemlyu je vusgalo, y on sàr vszu vuhkochu

iz zemlye zvlékel, zato ztern y trava vre zréla poztàje: szada véndar oni hladni polnochni vétri, gde sàr Szùncza na gorah naj vishesheh sznéga tàli, ovu preveliku Szùncza Sarìnu tishiti navadni jeszu; odkuda: zpazi, chlovek vmertelni! kak za tê zkerbì Bog nevmertelni.

2 Desdy Pohàdyanya Marie (2) zkoro 40 dàn dàje godine.

3 Po desdyu Margarète (13) leshnyak vszaki szehne.

4 Desdy Magdaléne (22) vech za szobum desdya vléche.

5 Margaréta y Jakop (25) rédko prez vihra prejdeju.

6 Szada z-vekshìnum one roszicze z-Szùnczem szvétèchém pàdaju, koje skodê lìztu, tràvi, szàdu y marhi; ar pikecz nadojde.

7 Ako szada mravczi szvoje kupcze nenavadno vishe podisû, znamenùjû blisnu jaku zìmu.

8 Zràk chizt vjutro pred Jakopa dnèvom pùni hambàre ż-tègom: desdy sìra pokvàri: kakov je Jakop do poldàn, takvo je vréme pred Bosichem: kakov je po poldàn, takovoje po Bosichu.

9 Ob szerpna Mészeczu punèm czuczki rado ztéchû: prot kojéh grìzu take potochne szùshi, ztuczi, y toga praha za sliczu na vìnu ali vodi davaj piti.

10 Germlyavicza szadashnya nedà iz Hersi, nit Jachmena brashnya: ako Szerpen je

szùh

szùh y vruch, szàd droben; ako moker, debel y krùpen bude.

VIII *Kolovosnyak*, ali *Velikomeshnyak*.

1 Po pervém fertalyu Jeszenzki vétri pochimlyejusze, koji vsza k-zrélòchi dotirávaju, kaj vruchìni létni je zaoztalo; ar od Lovrèncha niti Tersz, niti drugo drévo vech ràzte: pàdaju takaj hladne rosze, od kojéh ne szamo vsza zréliju, od dréva pàdaju, nego y po toplìni nadojdùchega Szùncza vszakojachki kukczi plodijusze, iz kojéh grise, y betegi dohàdyaju, akosze navlaztìto szàd neobelyen troshì.

2 Po poloviczé Mészecza od presheztne vruchìne y naztajajùche zìme takvè megle zdigatisze znadù, da Szùncze zakrìju: na konczu pak nàztàje vuhkek zràk z-vétrom, koi nazvéscha Jeszeni pochetek.

3 Lovrencha je vszaka voda zdencha: lép dan Lovrencza (10) kàse lépu Jeszen, y dobroga vìncza.

4 Jaszna Velikamasha (15) dobro vìno donàsha.

5 Kakov je Bartol (24) takova je zvekshìnum y Jeszen.

6 Kad Szùncze ov Mészecz jako topì, vìno lépo rodì.

7 Ako ov Mészècz desdyì, tak dugo terpì.

8 Ako Lovrencz, ali Bartol zrélo grozdje kùsha, dobroje po Mùsa: kaj Kolovosnyak nezkùha, niti Rujen nezpeche.

9 Desdy

9 Desdy Ivana glavoszéka (29) pogubì vnogog' oréhă.

10 Iz dvéh zadnyéh ovoga, y dvéh pervéh dojdùchega mészecza dnèvov vìnodélavczi za czélu Jeszén szùd délaju.

IX *Rujen*, ali: *Malomeshnyak*, ali: *Jeszenschak*.

1 Egidiush (1) lép, chetirì tjedne lépe chinì.

2 Na pochetku szlàpi lyudèm y marhi skodlyivi iz zemlye ideju, zatém pàdaju gdagda mrazi, ali rosze; koje z-dréva szàd y lìzt, y vuhkòchu iz vszéh raztùchéh tiraju: po poloviczé topli desdyi naztàjû, za kojemi szuhi vetri nadojdeju, odkud hman y gnyili zrak izhàdya: na konczu pako zlochezte megle y desdyi vidijusze.

3 Lépa Jeszen y topla, zìma duga y ostra.

4 Ako na pochetku ovoga Mészecza germì, drugo létò vnogo ztérni bude: ako na Miholye germì, bude vnogo zternzkoga, ali malo szàda, y veliki vihri szlédiju.

5 Sz. Mateja (24) vedrìna, chetiri tjedne lépe ima, y za drugo léto obéché dozt vìna.

6 Ako Shiske pred Miholyem obilnò ràzteju, dojde rano pred Bosichem zìma z-velikem sznégom.

7 Ako pticze létne, kakti: Laztovicze, Serjavi, y zpodobne pred Miholyem neodi-

didéju, pred Bosichem jake zìme nésze bòjati: kaj y Miholyzki desdy znamenùje.

8 Ako ona noch pred Miholyem je vedra, jaku zìmu znamenùje: kuliko je mrazöv pred Miholyem, tulikoih bude po Jurjevom.

9 Ako na Miholye (29) vnogo opàde selude, pred Bosichem vnogo sznéga bude.

10 Ako v-Jeszen v-seludu, navlaztito czerovém, najdesze pàvuk, neszréchno léto: ako Mushicza, szrédnye: ako cherv pravi, rodovito léto szlédi: ako nikaj, nekakov pomor nadojti more.

X. *Lìztopad*, ali: *Miholyschak.*

1 Szada lyuti vétri, desdyi, hlàd y sznég, navlaztito v-zadnyem fertàlyu méshajùsze, kad Jeszenzko vréme, kakti zpodobu oštre zìme kazati znà.

2 Keszna Jeszenzka germlyavina, ràna drasìna: ako keszno rose drugoch czvétû, znamenùjû pomor v-drugom létu.

3 Ako lìzt na drévu dugo oztàne, jaka zìma naztàne, y drugo léto vnogo gùszeniczh, kebrov, y drugéh kukczev bojatisze je.

4 Ako lìzt z-dréva daleko nepàda, drugo léto za vsze rodovito làda.

5 Ako mladi Mészecz na lèpomsze ménya, dobru bratvu povéda.

6 Kad serjavov, y divjéh gùszekh vnogo odhàdya, blizu zìma dohàdya.

7 Sz.

7 Sz. Lùka (18) z-sznégom rado frùka.

8 Sìra na drévu vnosìna povéda, da jaka bû zìma.

9 Aksze ovcze v-vecher domom rade nedàjû, ali vu hlév zapréti, desdy, ali szuég nazkorom chê dozpeti.

10 Kuliko vrémena pervi sznég terpì, tak dugo primerom zima terpela bude: ali: na koi Liztopada dàn pervi sznég ide, tuliko chez zìmu sznégov prìde: v. p. ide 18-toga tak 18 sznégov bude: ali: kuliko je dnevov od pervoga sznéga do Màja, tulikosze puti sznég vu zìmi raztàlya.

XI *Zìmschak*: ali: *Vszeszvetschak.*

1 Szada toplìna menysha, zìma veksha bìva, zato czéla nàrava vu mìrsze poztàvlya, y naj puzteshe vréme poràdya: po Vszehszvètah véndar povràchasze josh toplìna, kaj zovemo *babje léto*, nego, salozt! malo dnèvih terpì: szad szumpori y megle iz vòdh zdìsejusze, y jako nezdravo vréme chinê.

2 Na vsze Szvète od Hrazta, ali Bukve szvers odszéchena akje szùha, zìma szùha, ako mokra, zìma takaj bude mokra.

3 Kakov je ov Mészecz, takov je y Szùshecz.

4 Ako na Martinye (11) dàn y noch je oblachno, neztalna zìma, ako jaszno, ostra zìma bude.

5 Ako okol Martinya desdy pade, pak natosze zmerzne; vsza pogineju, y dojde drasina.

6 Na Martinye na pechene Guzke oglobani Kobili kuliko je béle kozti, tuliko sznéga, kuliko herdyave, tuliko ostre zime kàse.

7 Kakvâ je Orsha (21) takva je zima.

8 Kakvâ je Katarina (25) takov Prezimecz: drugi dàn na Szvéchna kàse.

9 Vszeszvetschaka sznéga vnosina je polyu vugodna vlasina.

10 Ako sznég na zmersnyenu zemlyu pervi opàde, obilno ufajsze sitka: ako na mokru, mala setva bude.

XII *Gruden*, ali *Velikobosichnyak.*

1 Gruden rédko vlyuden: akoje pako prez zime y sznéga, vu Slrùshczu y Travnu nadoméztya zla vrémena: mléchni pàti v-nochi na nebu dobro léto kàsû.

2 Za vétrom szadashnyém zvekshìnum pozeba dohàdya: Ribichi na jetra Schuke pazê, koja ako proti suchi, ili: zadnyemu kraju shiroka, napervo vuzka jeszu, duga, y ostra zima nadojde.

3 Tih ob Bosichu véter dugu josh zimu povéda: iliti: ako né pred — tak, po Bosichu szegurno zima bude.

4 Mokro vréme pred Bosichem neskòdi tuliko hersi kuliko po Bosichu: ako od

Bosi-

Bosicha do tréh Kralyev megleni szá dnèvi, dozt betega szlédi.

5 Bosich zelen y prevech topel, Vuzem hladen y bél: ak na Badnyak vecher, chez noch, y dàn Bosichni lépo godi vréme, mirno y szréchno ufajsze léto: vétri y desdy pomor zrokùjû.

6 Kakov véter ob Polnòchki pùshe, takov chez léto làda naj vishe.

7 Ako ob Polnochki izhodni pushe véter, rado marha gìne: ako zahodni, velik Gozpon vnogi pogìblye: ako poldeshni, beteg vszakojachki naztàje: ako pushe Zgosecz, zlo léto preztàje.

8 Ako na Bosich v-punéh vòsah vino na pilku szili, dozta vìna bude: germlyavicza szadashnya vétre velike donàshe.

9 Kada *Bosich* v-goré idùchem mészeczu dojde, dobro léto nadojde: zkém blisneshi je k-dojdùchemu màju, ztém gorsha vrémena naztàju.

10 Navadni jeszu marlyivi vrémena pazitch od dnèva Luczie (13) do Bosicha oszéh 12 dnèvih, vszakoga vszakomu mészeczu dojdàchega léta, y vszaku ztràn dnèva vszakomu mészecza fertàlyu prilagoditi: kak takaj to izto od Bosicha do tréh Kralyev chinìju; y povédaju, da rédkosze vu vremenu vkàniju.

Kalendàr Mészechni iliti: Poszli, koje Hise Gozpodàr vszaki Mészecz obávlyati ima.

I *Prezimècz*, alj: *Malobbsichnyak*.

1 Kada Mészecz dolé bere, széczi drévo za ztànye, lude brezove, koztanyeve, y lézkove za czéloga léta obruchje, y kölye za terszje, nebudû chervira, derva takaj po szaninczu zvàsaj.

2 Szàdjè sznàsi, szversje szuho obresi, okol dréva na pol czépelisha dalko zemlyu odkopaj, y perhkoga gnoja oblosi, dasze korenye ponovi: y to po lépom vrémenu.

3 Gnoj na polye, pléve (navlaztito hajdinzke) zesgàne tropine, y zpodobna, doklam Szaninecz szlùsi, k-terszju zvàsaj: — Kokoshinyake, golubinyake, y oztale kurnyake sznàsi, ter ztém verte stróvashi.

4 Pchéle, ako je potrébno, na topléje mézto preneszi, ter szlabeshe zchiztém vu szetju medom, z-figami, szuhemi szlivami zkuhanemi, vszaki dàn preménajuch, hràni.

5 Lèd, ako vre né zpravlyen, ob tréh Kralyih zpràvlyaj: na ribnyakéh zmersnyenéh vszaki dàn leda preszékaj, da ribe oduhu imaju.

6 Kopune pitaj: kokoshjam, da predi y vech jajeczh budû neszle, dàvaj opechenoga kruha, y zobi kuhane: nego po malo;

lo; dasze neprefuztiju: kajsze pozna, ako prevech krákoriju: — Jeszenzke pischenkë predi, y vech jàjeczh neszeju, kak druge.

7 Krave, y jalovinu gúzto, nego po malom, ter z-vszakojachkum kermum prigledaj, da nebi zahirela: — Bike bolye pitaj, da za pripúztschanye bolshi budeju: — Konye takaj zkerbnéje hráni, y v-sznàgi dersi; ar szada dlaku gubiju; — zkerbísze, da barem ob Pavlovom naj menye pol kerme za dojdúchu zime poloviczu imash.

8 Szada zverina ztalnu dlaku ima, dobroje lovė dersati: — szvinye ob zadnyém fertàlyu kolyi.

9 Ako imash josh kaj, púzti mlatiti, szochivo ali sitek po hambàru méshaj, y szúshi: rakiju iz sitka, szàda, y tropinh, sganiczu iz drosdyih pàli: olye leneno, oréhovo, makovo, y druga preshaj: szuhi szád y povertely prodavaj: ter ako némash dobre pévnicze, ali neufashsze vu ztalnozt vina, moresh y vino pretakati: kaj nekoji josh ob Katarinyinyem chiniju.

10 Ovczam ponudi Jalshevoga, ali Jezenovoga liztja, kojagâ nehi hotela jézti, na plyúchah, y jetrah falingu ima: v-mokri pako zimi nedàvajim szlame zobéne: nego, ako né sznéga, na ztern nye zareni, to nyim zdravo je, y kermàsze prichúva.

11 Pokéhdobszû duge josche nochi, nedaj drusini manyguvati; — Sene naj prediju, y za rubeninu zkerbiju: muske glàve naj polyzku, y vertnu orudély prire-

dyuju,

dyhu, kakti: roglye, zubache, vejache, tachke, sharoglye, kobache, toporischa, vretena, korita, slicze, kuhache, tenyere, ztruganye, disicze, vodricze, y zpodobna: naj lùch teshéju, kola, lotre, brane, szìné, plùge popràvlyaju, platnicze, spicze, jarme y oztala druga zkerbiju.

12 *Kajsze zdràvja dotiche.* V-Szmagi dersi ztànya, vu kojéh prebìvash, marlyivo pavuchine y szmetjè pométajuch, hisu z-odpertémi oblokmi y vràti vétrajuch, y z-borovichném zernyem kadèch, josh bolye z-szuhém borovichném tréschem obsigajuch: télo proti zìmi dobro opravi, y jéztvine tople tròshi, ter z-dobrém vìnom sze tòpi: vrachtva prez szile nejemlyi, niti kervi nepùzti.

II *Velyak*, ali: *Szvechen*.

1 Kak zmerznina preztàje, zob széjati pochmi; nyoj zìma nerado skodi: morashjû pako predi dobro obchiniti: (kaj pri vszike verzti széménu pred szétvum vchini, niti predi neobchinyeno széme nigdar széjati nepùzti) ter, ako moresh, vszako léto széme preméni, najmre: iz brega na ravniczu, iz ravnicze na bregh: — drugach zob széjesze vu Szùshczu ob mlàju ali purrém Mészeczu oszem dnévih, y onda vech szémena ufatisze je; àr, ako tja v-Travnusze széje, vech szlame dojde: to pako znaj, da, akosze mokra zemlya za zob orje, peszjà trava nyu preràzte.

2 Szad

2 Szad josh zemlye gnojiti moresh: ter, ako selish dobiti vech szémena, vu dolé iduchém, ako vech szláme, v-goré iduchém mészeczu.

3 Koztchicze szàdovène vu trusiczi na toplom poszàdi, z-gnojniczum zalévaj, da nye v-Travnu vu pètom, ali shèztom peru, mészeczu dolé iduchém, preszaditi moresh.

4 Ako y kuliko vréme szlùsi, vu terszju délati pochmi: — v-zadnyém fertàlyu (navlaztito poszlédnyi petek) je naj bolye vina pretakati: to léztor pazi, da, kada goder z-vinom baratyesh, vszigdar jaszno vréme, y mészecz pod zemlyum biti mòra. Glej Dél I. § 12.

5 Josche y vu ovoga mészecza zadnyém fertàlyu drévo vszakoverztno széchi je dobro, ako selish, da chervojedno nebude.

6 Ako ov mészecz je topel, zkerbisze za kermu; josche zima duga bude, kaj takaj iz pticzh szada tùzléh zpoznash.

7 Junchecze, kojiszû za hrànu oztavlyeni, na konczu mészecza daj zkopiti: odojki v-gore iduchém mészeczu poleseni za za hrànu chùvatisze mogu.

8 Vulinyake sznàsi: trute, Kralyiczi népotrébne, pomèri: — preja v-zimi zpredyena vu lùgu zepratisze mòra.

9 Guzke, pure, kokoshi, y oztàla naszàdi, ako moresh, y zkerbi, da vszako sivadche, kulikoje mogùche, na szvojéh jajczah szédi: za naszed kokoshi cherne

bsíč 2 bol-

bolshe jeszu, kak béle: — jajcza pako niti preztara niti prefriska biti neszméju.

10 Ob zadnyém fertályu ribe vu ribnyake nepuschaj: schuke za jézti szada naj bolshe jeszu: vre szada, ako predi nészi, szuhe ribe, Stokfish (terditzé) vizovinu, y oztàla za budùchu Korizmu zkerbi, da potlam, ovéh némajuch, za meszo jézti zprichavatisze nebi mòral.

11 Jaro széme za dojdùchu széjvu od Jyulke, y oztàle neszpàge chizto oszmàsi: — orudelya, ako kaj menyka, tak vertna, kak polyzka, y terszna za naprédek obilno priredi.

12 *Kajszę zdrâvju dotiche.* Josh zima zvekshînum pritische, zato po dobrém édelu od nye télo chuvati je potrébno, drugach jéztvine tople, kuliko je mogùche, vzivaj, niti po hladném, ali nezredném pilu nepohàbisze: ter ovak hunyavicze y zimlicze, od prehladyénya dohadyajùche, vràchiti nebudesh mòral.

III *Szùshecz* ali: *Gregurjevschak.*

1 Széj jarinu, kakti: Lan létni, Jachmen vu ztarom mészeczu: v-zadnyém fertàlyu Hers y Psheniczu jaru (nego ova pri nasz széjati né navada) grahoricza takaj z-Zobjum poméshanu: y jachmenovu kashu: — od vszéh ovéh széme je ztém bolshe, zkém teseshe, y mlajshe.

2 Med

2 Med jarinu vszaku dobro je vu vrémenu naztajajûchega desdya dételyu nadszéjati, navlaztito Luczernu; ar ova y vi- zesku hrânu marhi dâje, y obilno vszako léto plodi, y po 20 léth pofaléti neche.

3 Grah, lèchu tri dni pred mlâjem szâdi; berzo budû czvéla: szâdi takaj chichek, dokesze Sabe nechujû: bob, grashiczu, kihru y oztâlo szochivo: széj takaj pershin, merlin, spinyâcz, povertniczu mészechnu, shalatu, vertni krész, kerfuliczu, spârgu, szladki Jânush, koperczâ, cherlenecz, merkvu y zpodobna: prészad vu jako perhku z-kokosjém lanyem pognojenu zemlyu széjati-je dobro na Fashnik, Josefovo, velikoga tjedna, dapache misi y na Vuzem pred Szunczem prészad naj rajshi széjû: med prészad rachunasze: glavaticza, vukrot, kolôraba vanyzka, y nuternya, zeler, czinklya, karfiole, artichoke, rapunczel: ki bi glavaticze széme namochil vu vodi od kuhanoga pershina, zelye od neszmâge szigurno bi imal.

4 Dinye, y Vugorki, buche, tikve y Shèfi ili Himberi, kadaszû zvoni zavezani, ali: na Florianovo vu zemlyusze mecheju: ovéh széme od 7 léth za naj bolshe stimasze.

5 Ob punêm Mészeczu, ali ob mlâju tri dni (ako vu Vszeszvetschaku nészî zvershil) czépovje y divjake za czépiti preszâdyaj: Fashinzke tri dnève szâdje szanâsiti je naj bolye: Grabrinu szâditi, verbe pre-

szàdyati, y sznàsiti vu goré idùchém, Mészeczu mòresh, berse ràzteju.

6 Ako drévo czagnije, z-drosdyami ztaroga vìna, z-vodum zméshanémi zaléj; a koszé mandale z-gnojem szvìnyzkém oblosiju, debshega, y szladshega szàda doprineszeju.

7 Shibiczh vszakojachkoga Szàda za czéplenye ob punèm Mészeczu natergaj, v-zemlyu ali pészek vu hlàd zagerni, ter ob mlàju czépi: kajsze ob mlàju czépi, berzo szàda doprinesze; kajsze ob Fashniku czépi, od chervo édine je szegurno; drugach dobri. Czépczi govoré: da vu mezgi czépiti je naj bolye; ar onda vlaga ranu mahom zateche: na dàn Szadovène Marie (25) kajszegoder dobro zaczépi, vszesze prime.

8 Zterninu zìmzku, akoje potrébno zpléti nezamùdi: — szénpkoshe sznàsi: kertorovcze ravna; meheny z-pepelom, vapnom, ali gypszom, poszipl̀yi; z preobernyenum bràzdum raztergaj, y z-trotinyem ali dételyum zaszéj.

9 Pischenke iz jajeczh vu Szûshczu zlezene vszaki dàn zkoro v-létu jajcza neszìju.

10 Ob punèm Mészeczu bikisze pripûztyaju: Kibi takaj ob punèm Szûshcza mészeczu divje rose, ili shìpek tri léta preszàdyal, naj lepshe farbe y duhe, hi bile.

11 Gnoj na Kupesze zmétche, da od desdya lehkshe pregnije; — jedenajzti tjeden po Bosichu (naj dalye) pluga prijetisze je: zato marhu vu zìmi morebiti zmershavenu zméniti terszisze.

12 *Rajsze zdràvja dotìche*: szada vrè pochima narava znovich sivéti: drachi vssakojachki szvoju jakozt kàzati: zato: nekoji berejù Jagùczev (primula veris) sùti czvét proti szuhomu kashlyu: med oztalémi, kada je vsze drévo vu mezgi, nekoji Brézovo drévo navertaju, chez pero prejméju vodu, y nyu taki na teschc pijeju; ar ona czéloga chloveka znutra kakti ponovà: za malo zesznàsiti naturu y kerv z-chiztiti nekoji mlàdo pupje od Bezga obkùhaju, potlam hladno z-ocztom y olyem jedù: zdravo takaj je hmel na fàlu Spargeszti: med pilo dobro je mlàdu ruticzu méshati y salfiu.

IV *Travén*, ali *Jurjevschak*.

1 Josh vréme je Jarinu széjati: Zob, Jachmen, Lan: szochivo szaditi: Grah, Lechù, Bob, Basuly, Kihru, Chichek, kojega predi poszàdi, negsze Sabe chùù; arga one zatereju: széjati povertely: Pershin, Merlin, Merkvu, Spinyàcz: — Pershina, y Merlina Széme z-maszlom malo premenczaj, nebudesze koren na silke razraschuval: — dva tjedna pred Vuzmom széj Koperez, szlàdki Jànush, Koriander, Rittersporn (ovoga széme ztùcheno z-olyem tira vushivòchu pri marhi y mladìni, aksze okol vùhh, y vràta namàse) shalatu vech put széj, da jedna za drugum nadojde; nyu Gozpon, mìshì y sivadche vszako lyubi:

bi; vugorkov széme v-vodu Melisze namochi, berzo izidejn, y mehki badû; Dinye pako v-czukrenu vodu, ali vino: — Oréh széme dvéh, tréh, y szedem léth, je bolshe, kak jednoga léta: grède viszoko zdigni; v-szrédini po jarku z-lanyem chlovechjém pognoj, z-dervoczépinum perhkum postrovàshi, y széme pometchi, lépe budû: akjê szamo vechput okopati, v-szûshi zalévati y ob dobé zpokopiti nezamudìsh: — Za Shefe, Buche, Krumpér, nepozàbi.

*. Pri szétvi, szadyènyu, ali preszàdyanyu pazi: 1. Kaj ober zemlyè za ztroshek rázte; kakti: zelye, sitek, ono v-goré idùchém — kaj pod zemlyum, kakti: Répa, Krumpér, v-dolé idùchém Mészeczu széj, ali szàdi. 2. Ràna szétva gdagda, keszna zkoro vszigdar vkàni. 3. Zemlyu terszisze kak naj bolye prirediti. 4. Széme kak naj bolshe zberi, ako iz déla haszen dobiti selish.

2 Buhàche y oztalu nesznàgu iz preszada pretirash, ako z popelom, z-tuchenem vuglènyem poszipłyesh, ali skropish z-vodùm, v-koju nekuliko v-czerknyenéh rakov jeszi hitil: — guszenicze po drévu z-olyem masi ali pod vecher dolé obalyaj, ali nekuliko zesganéh vu vodé zméshaj, y skropi: — kadje gorshe vréme, Kokurusu mlàti, za széme pako nyu rusdyi.

3 Kozischicze od szàda v-vodu namochi, koje plàvaju, nye odhiti, druge, Spiczu prirezavshi, postàdi: — dok' mézga terpi, y drévje negòni, preszadyaj, y czépi: kak

dré-

drévo pûschati pochme, preszádyati, prirézavati, ali czépiti nevalya: ako je szûsha, czépe zalévaj szamo ztèbla nemochi: voda za zalévanye mòra biti gnyila, kakti: gnojnicza, mlaka, ali z-kervjum poméshana, k-chemu dobro je zpravlyati vodu od oprànoga mésza: — Czépov od vezda ne gnoj; bisze chervi legli: — neplodno drévo pri korenu zvertaj, klin Jeszenov zabi, y bude zopet rodilo: — da szàd nepozébe, zkopaj okolo dréva grabiczu, y z-vodum nalej: — kada szàd czvéte, plàtno béli: — czvétnoga tjedna pariti rubjè dobro je.

4 Kadje Mészecz pod zemlyum, y chizt zràk, vino pretachi: v-terszju délati paschisze: Bekoviezo obszéczi, v-gorshém vrémenu shibje obrési, lépsha ztèbla poszàdi, drugo za plote oberni: kak terszje obrésesh; takiga nakolyi, vèsi, y pervi put kopaj: na obal pazi, da z-kvarom nebi délal; y zahmansze muchil: ako hochesh tersze czépiti, da debshe y predi zrélo grozdje dobish, shibicze lépshe narési, predi, kak goniju: zaczépi pako, kak y drugo drévo, leztor pri zemlyi, y taki k-kolczu privèsi, da véter, ali kaj drugo shibu nevlomi.

5 Pshenicziu pred Filipom zpléj: ako je preràszla, podsenyiju predi, kak v-kolencze prejde: ovak neprebija, niti nepolese, negosze v-korenu objàchi, y za méko Kravam verlu kermu dobish.

6 Szé-

6 Szénokoshje od shikarja, kertorvczev, y mravlyinyakov osznàsene, y kak je v-Szùshczu (Nro. 9.) recheno, priredyene pred Jurjevom zadobè zaztavi, ako kànish otavu kosziti: — Dételyinu, ali szénokoshu chez zìmu morebit pognojenu szad zezublyaj, y ono po zemlyah razvozi: — dobrì Gozpodàri vezda koprìve pokoshene, y poszushene za kermu k-zimi zpràvlyaju.

7 Kak topléje naztàne, dasze pozebe néje bojati, preszàdi van prihranke: akobi véndar mraz nadohàdyal, nadkrìjê z-chém, da nepogineju.

8. Ako nészî, zeznàsi Vulinyake, vojzk zdola z-podugovatém, na obodva kraja oztrém nòsem, kuliko chernoga vìdisze, pazlivo podrési: akobisze koi rojil, zdersavajgâ z-medom vu szetjù, figami, ali szlivami kuhanémi: ako pchele ov Mészecz vàn neletê, nazvéztyaju zìmu, desdya.

9 Kad' zverina, pticze, y ribe kotijusze, pravi lovecz ovéh zatìrati néche: — ako imash kaj zìdati, ali ztanya délati, vre v-Szùshczu pochmi; protulétni vétri bolye szushìju, kak sàr létni: k-tomu zadobnéje pod krov dojde, y k-zìmi dogotovisze.

10 Ob Vuzmu, kada Mészecz dolé bere, Skopczi, Junczi, Szvinye kopìjusze: marhasze pripùztscha: Konyi z-Antimoniumom (Spiesglaß, ali chemerno zteklo) sznàsiju: ovcze, kadje chizt zràk, striseju; onda jê pak dalko na pashu negoni; zìmaìm

sko-

skodét ovéczh nekoji nedojê, da, rekshi, mléko z-vunum lépshum y guzteshum nadoméztisze: Jancziszû naj bolshi, koji v-Travnu pashu kûshaju, do polovicve Rosnyaka véndar szészneju: marha szad dlaku gubi, bolyejoj dvori.

11 Guzke ztare pervich podzkûbi: Kokoshi, Racze, Guzke za poznéju mladinu naszâdyaj: — kak murva pûztcha, nebojsze velike zime, niti za pervum gerâ mlyavitczum velikoga mraza: kokosham davaj zkoszanoga strichaka y koprivh med poszéjami, vnogo jajeczh neszle budû.

12 *Kajsze zdràvja dotiche.* Chuvàjsze na goli zemlyé szédeti, ali lesati; tojo vnogém szmert zrokuvalo; szadasze vsza narava giblye, y skodlyivi iz zemlyé szumpori zdiséju: — *za ztol vchiniti* pupje Bezgovo prekûhano z-occztom, y olyem jéch: *Kerv chiztiju:* mladicze od hmelya z-verhnyem, ali prekûhané z-olyem y occztom, Sparga, matovilecz, Czikoria, vertni Krész, Bobovnyak, Kerfulicza, Boràga, Kiszelicza, po navadé, pripravlyene: széme szladkoga Janusha, Betonike, y Pimpinèle z-medom, ali na vinu kûhano za zdravosze dersi: *za szuhi Kashely*, koi v-Travnu naj vech lada, veliki koren na prah ztuchen z-medom po kave slichiczu jemlyi: ali czvét od koprivh na vodi kûhaj: *proti szuhomu betegu:* Podbela operi, zkoshi jako, na neprânom pûtru razbélyenem prasi, y na tesche jéch: chûvajsze

gver-

gverezov, haringov, y drugéh ribb szlanéh, y szuhéh.

Maj

V *Rosnyak*, ali *Filipovschak*.

1 Do Filipova Pshenicza zpléta biti mòra: — da nenagìne, perve tri Rosnyaka dnève pred Szùnczem dva, dugshe vùse pri krajih dersèchi, roszu z-nye obaliti mòraju: Zob, Jachmen jari zpléj.

2 Jurjevzki y Filipovzki tjeden veksha ztrân Országa nashega Kokuruzu széje, y z-nyum koschicze od Barilov, Basuly, Szìrek za metle, szémenyache konoplye méshaju: kokuruza zemlyu dobro gnojnu potrébuje: széme takaj dobro, koje v-Jeszen né namoklo, ali v-zìmi nazeblo; kajsze iz cherne pri klichku piknye pozna; zatosze za széme pri luplenyu vre odbirati mòra, dobro poszushiti, y na toplom chùvati: koi selì v-Jeszen berse srélu dobiti, naj széje bélu: ali Latinzku, koja metemtoga pri nasz redkosze nagodà.

3 Prészad za létnu potrébochu preszàdyaj: (za zìmu v-Klasznu preszàdyasze) cherlenecz, y mak predi, kak széjesh, v-vodu melisze namochi, kadsze pochne széme napuhavati, na zrachnomgà poszùshi, y széj, berzo izìdeju: — Chernookiczu naj bolye ob Jeleninyu szàdi.

4 Gnoj (kakov takaj je na vulyiczah, ali mlakah na kupcze zmetan) zvàsaj na nyive: koje, akszû dobre, pervi pùt, pú-

zto

zte vre drugoch prashi: prashitisze pako mòra pervich plitvo, drugoch gluboko, zadnyich szrédnye; ovaksze drach zatere, y zemlya perhka bude za prijeti potrébnu vlagu y toplinu, koje dvoje vsze plodnozti zrok je.

5 Miholyicza (8 dan) y Verban (25) za lan pozni (koi naj bolye na zemlyi, gdészû konoplye bìle, széjèsze) y za sito széjati jeszu naj bolshi: nekoji sito ob Ivanyu y Petrovom széju: sito, ako guzto széjesh, vech szlame, ako rédko, vech zernya dobìsh: zemlyu jako puhlu, y drobnu potrébuje; ar, kuliko pùt orjesh, tuliko vechputi vozil budesh: széme, ako na razbélyeném cziglu, ali Lopati nepùcza, ali podverseno neizìde, néje dobro: povédasze, da, koibi széjal iz loncza novoga, v-kojém nekuliko szlépéh iz gnyézda Vrabczev zesgano bibìlo, ali koibiszî predi, kak széje, z-olyem rùke namazal, y nekuliko kaplyih med széme zpuztil, takvômu situ vrabczi skodéti nemogu.

6 Kad' sìtek czvéte, domàchi sìtek marlyivo méshaj, dasze nepohabi; czvét Bézgov pred Szùnczem beri, na zràku szùshi, y zpravi za zàpare, y théém: czvét Hersi beri y szùshi proti vnogém betegom hasznovit: kada Hers czvéte, pischenczi rado paraju, deni nyim v-pilo Spikinarde: Rakiszû szad naj bolshi, goztisze z-nyimi.

7 Kad' Hers czvéte, marha rado gìne: zato Krave na toplom dersi, za shaku poly-

zkoga kimlina vu pilo ztuchenoga nyim poztavi: na kruhu ztuchenoga velikoga korena, ali Lorberovoga zernya z-szoljum: pred Szùnczem viszokém nepùzti -nye na pashu, y predi vszakoj daj shnitu kruha z-putrom namàzanoga: kadje megla, naj doma budeju: — Ob Trojàkéh telichisze od Szészcza oztàvlyaju; nego tele za hranu naj menye shèzt tjednov, josh bolye 8. à bìk dvanajzt tjednov szésznuti mòra.

8 Od Trojàkh naj bolshi szû Roji, imaj pazku na nye od 8 vure v-jutro do 4 po poldan: — czépe sznàsi od priraztkov pri ztèblu, y dracha, akje szùsha, zalévaj nye (gléj v-Travnu Nro. 3.)

9 Grabrìnu, sive plote, grozdiche cherlèno ravnaj: ob punéni Mészeczu Rose preszàdyaj, (ako v-Travnu nészî) Shéfe, Buche, Basuly, Grah, Kibru okopaj, y nakolyi: Kokuruzu, Krumpér, Luk okopaj y vesz vert od dracha oszlobodi; prészad pozni széj.

10 Na konczu Rosnyaka naszàdi Kokoshi, Guzke, Racze za poznéju mladìnu: Puriche y oztalu mladìnu na toplom dersi, dajû zìma nepremori: — dobroje y pak Koprive za zdravu Marhi kermu k-zìmi zpravlyati: y széme za kashely y szuhi beteg.

11 Terszje pred czvétom prekopaj, podsznàsi y ogerni zemlyum: ako terszje punoga Mészecza czvéte, grozdje bude dobro zrélo: — aksze vino ov y dojdùchi

Mé-

Mészecz neprehiti, vech sze néje bojati; ar, kada grozdje czvéte, vino noveshe drugoch kipi: — ov Mészecz czigel, guvna, pechi, zténe, y oztala zpodobna délaj; szad Ilovacha puczati neche.

12 *Kajsze zdràvja dotiche.* Glizth zpod kamena naberi, glàve odrési, trupla v-ztekło z-olyem deni, y na Szùnczu ztrujaj (distileraj) ztém boleche sile, kotrige, krisecza mazati haszné. — Tri dni pred ali po puném Mészeczu verhnye na czinyazti ranyi pri krotkoj serjavké prási, doksze zaruméni, y mazt poztàne: ztém nekuliko pùti namasi ranu od Kache, zteklisha, ali chesza chemernoga vchinyenu, szegurno pomore. — Vzemi pak zkerb za zdravje, sznàsi télo, kupajsze, ako né prehladno: Trave vezda naj vekshu krépozt imaju, nye potrébuj v-Jélu y pilu: z-govedinum kùhaj Pershin, Merlin, Salfiu, Ognyenchecz, Jezichecz, Betoniku, Plyuchnyak, Jeternyak: *za szòsz* dobra je Boràga zkoszana drobno z-jajczem vterd pecheném y z-ocztom naredyena, kùhana Kiszelicza: v-pilo namochi Pelin domachi, y Rimzki (koi zimliczu tira) Salfiu, Ruticzu, Pimpinelu, Isop, Meliszu, Velestin, Boràgu, najmre: verhuncze pritergaj, sznàsno zperi y na vinu pì. Zato tvoj vert z-ovémi y drugémi vrachnémi drachi naj bude obzkerblyen. — Mléko od tràvh vezda oszebujnu krépozt ima; zkerbi za Maszlo y Szir, koj z-verhnyem y osmekom chesh-

cheshnyàka, kak y puter na kruhu za oszebuj-nu szada hrànu szlùsiju: ztarém takaj mléko, navlaztito kozje, verlo haszné. — Krésznicze v-olyu na Szùnczu ztrùjane za friske rane mazati valyaju.

VI *Klaszen*, ali *Ivanschak*.

1 Z-pochetka taki ob goré idùchém Mészeczu (ako vre Jurjevzkoga, ali Filipovzkoga tjedna nészî zvershil) szàdi, ali széj bob, kokuruzu, basuly, buche, konoplye y zpodobna: ali pak vre izidùcha okàpaj; ar, ako Kokuruza do Margaretinya drugoch neokopasze, malu haszen doprinesze.

2 Széj takaj ztanovitu zmész, y grahoriczu za budùchu v-Jeszen konyem viteszku kermu. — Vukrot pozni széj, da ob Jakopovem preszàdyatisze more. — Ob Vidovem pozni létni làn punoga Mészecza széjesze, sito, y hajda.

3 Széménye iz prihrankov, morebiti zrélo, po lépom vrémenu v-goré idùchém Mészeczu y punéth vechput podbìraj; da zahman natla nezczuri, ali od pticzh nepozoblyesze.

4. Czépovjè mlado vechputi obkopaj, priraztke od divjàkov zdola obtergaj, drugach czép poginè. — Po Medardu on dàn pred pol dnévom iz czépov nepotrébno zversje obrési: kada pshenicza czvéte, czépom, koi v-debelyinu necheju ràzti, naj

zvun-

zvunzkeshu léztor kosiczu vdily z-ostrém nosem odzgor dolé preresi: — od polovicze Klaszna do polovicze Szerpna, kada je drévo vu mezgi, zkerbisze czépe navlàchiti (infistulare) pupchati (inoculare) neplodne czépe z-gnojem ovchjém, marshechém, ali ptichjem chizto pod vecher obloei, z-pepelom (kaj y proti mravczem dobro je) obsziplyi, y, akoje szùsha, zalévaj, (kakszî chul v-Travnu Nro. 3.) dréva, kadaje v-mezgi, né szméti raniti, gùlyiti, ali szmolu iz nyega obszékati.

5 Prészad ob Zaztuplènyu Kriftushevém szadyen ob Ivanyu okopasze, kak y druga povertely, najmre: dinye, vugorki, y oztala: dinye, zkém vechputsze okapaju, ztém bolyesze nagodaju, ako sze léztor ob dobi vkopiju: — prészad pako szàditi obchinzką je nàvada ob Télovom, ali Medardovem za desdyem, nekoji takaj pàziju, da na dàn znamènya Bika, ali Jarcza (kaj v-Kalendàru pod vszakém dnèvom vidisze) preszàdyaju: kaj na pozt Ivanyzki preszàdyasze, pofaléti neche: metémtoga ovakova széjanya y preszàdyanya vu zemlyu po desdyu vuhku vchiniti bolye je, kak na znamènya Mészechna paziti: — povertniczu na pozt Petrov po poldan po zernu szàdi.

6 Na pchèle (kojéh roji od Trojàkh do Margaretinya za naj bolshe dersijusze) od 8 v-jutro do 4 po poldan vure, akoje tiho vréme, zkerb imaj, da neodletîju: —

jur — ovczam vezda szol obilnésha za plodenye hasznė.

7 Ob Medardovem, ali Vidovem tràvu kosziti pochni, ako je zréla, y k-tomu priredna: pazi véndar, da vréme za szushiti prigodno bude: na tràvnike pokoshene, akje szùsha, y priliku imash, vodu vechput napùztyaj, da otava bolye ràzti bude mogla.

8 Kada czvétùchemu terszju, najmre punoga Mészecza, lépo vréme szlùsi, y, kak odczvéte, desdy vugoden czvét odpere, dozta, ter dobroga vìna bude: kada terszje czvéte, vîno noveshe drugòch kipì, zato véter do vòsh punéh moch imati neszmé; bi vàn czurelo: terszje zpreprutom zaraztcheno pred Ivanyem prekopaj, y ogerni; drugach preprutno széme, koje na Ivanyzku nòch zczuri, prepruta vech zatepe.

9 Cheshnyàk y Cherlenecz povèsi, y nogum pritlachi, da vu széme nejde: — dokje mala voda, meline popràvlyaj: — terztiku v-ribnyakéh skodlyivu, kadszû naj vekshi dnèvi, zeszékaj: — polnochni vétri, ako preszilni nészû, za czvét iz hersi obaliti haszniju.

10 Ob dolé idùchem Mészeczu gnoj zvàsaj, y taki zaarjaj, ako nyive plodne, y iz Jeszenzke zterni vnogo zernya dobiti selìsh: ako Jeszenzke zterni, najmre: Jachmen, zréle jeszu, dok' nepokleknû, posényijê: Jachmen pako na polyu oztàvlya-

vlyasze poset, dagâ desdy kakov zpùni, y dasze szlama bolye poszushì.

11 Mladina ov Mészecz berzo zbetèsa; v pilo dévaj joj Spikinarde: vushivòchu ztucheném Sporìsha szémenom y z-olyem zméshaném okolo vrata masi: — guschiczam nekakove mushicze vu vùho vlézti znàju, nye omàmech, tak da krelyuti zpuztìju, glàvu prevràchaju, y pogìneju: proti tomu vuhaîm z-olyem masi: kada îm vekshe perje ràzti pochme, y onda vu pogibeli jeszu, na nye zkerb vekshu imaj, predi kak na pashu idû, dajîm zobi, y kada iz pashe dojdeju: dabi purichi ali guschichi czvét Shipka (Gastrosh) zobali, poginuti bi mòrali, néjê dobro na vert puschati: — kokoshi josh naszàdi, dasze pischenczi v-peszjéh dnèvéh odhrànê: — ov Mészecz je chemeren y Szvinyam: velikoga korena y angelike zkoshi îm vu jélo, szvìnschaka, Velestike, y pelìna vu napoj îm méshaj: ter daîm nesznàge nenaskòdé, frisku zemlyu, y pészek nyim podztìraj.

12. *Kajsze zdràvja dotìche*. Po toplom vrémenu zdràvoje kupàtisze, po kotrigéh morebiti pobitéh roge pobirati: jéztvine, komû more biti, vsìvati mehke, y koje seludecz lehko kùha, ter malo prehladyùjû; seludcza né szméti z-velikém jélom, ali prehladném pilom obterszìti: pelin y ruticzu vu pilo mochiti je zdravo. — Na Ivanyzki pozt narési prepruti mlade, koja lìztje zaferkano ima, y zverhu béloga ruha na pushlye

chez

chez noch obeszi, drugo jutro széme od prepruti najdesh: na Ivanyzki takaj pozt kopasze veliki Koren, koisze osznàsi, na falatcze zrése, y poszushi, y haszné proti kashlyu chloveku vu vino piti, ali na prah fino ztuchen na medu po kave slichiczé jézti: konyém y marhi, ali szvinyam mochisze takaj v-pilu, ali zkoszan vu jélu dàje.

VII *Szerpen*, ali: *Jakopovschak.*

1. Akoje velika vruchina, szàdovjè jako vehne; oblosigâ ztratinum, y pod vecher zalévaj (glej v-Travnu Nro. 3.) pishiv szàd y cherviv dobro je obtergati, da dobri bolye napréduje: Chréshnye, Vishnye, Marelicze, Mandale y drugi szàd szùshi, ako friskoga potroshiti nemoresh.

2 Nyive za Jeszenzku szétvu drugòch prashi: — Répasze széje od 8 Szerpna, do 2 Kolovosnyaka: perva je na Kilianovo, druga na Margaretinye, tretja na dàn Alekszia, cheterta na dàn Sz. Ilie, pèta na dàn Sz. Magdalene, zadnya na Porciunkulu: széjesze pako répa priredko, dasze okàpati more; y to med 11 y 12 vurum naj bolye.

3 Làn pùchi, y rihlyaj: Konoplye zpùkane na kupusze puztiju zpotiti, ali ne vusgati, da széme lehkshe z-czuri: obszeczi jê, y v-vodu namochi: koibi làn, ali konoplye vre obtuchene vu lùgu iz potashen,

tashen, y sivoga vapna napravlyeném predi z-povèzane, v-kotlu za jeden fertaly vure obkuhàval, predivo kak szvilu lépò bi dobil.

4 Zkerbisze, da drach povertelye nézadushì: prészad za desdyem okopaj: széme glavaticze za zimzko naszàdyanye ob Jakopovém, ali tjeden kesznéje poszéj.

5 Mladéh Golubov, y Odojkov po Ivanyu zleseneh, za hrànu oztàvlyati nehaszné: széme lenono szvinyam je chemer, zato na zemlyu, gdé je làn raszel, nye nepùzti, ar y tak rado betegùjû, kak y v-Klasznu, gde protimbe Nro. 11 glédi.

6 Marhu y Chrede, pripùztyaj: Srébiche na pashu rano pùschaj, y pred velikém Szùnczem domom tiraj: — széno novo marhi skodé, z-vodumgâ skropi: vruchìna marhu na nikaj meche; ali nyu peri, ali chez glubshu vodu vechpùt plàvati pùzti: liztje hraztovo, jalshevo y oztalo szada poszusheno za kermu v-zimi verlo haszné.

7 Vréme je vre y sitek seti, ter, ako némash prilichné pàrme, vu krisegâ tak zpràvlyaj, da latjè ali proti izhodu, ali vétru obernyeno lehko szushitisze more: pri setvi pazi, dasze nizko senye, y làtjè prevech neoztavlya, sitek v-pàrmu na liztje jalshevo proti mishem zmétati haszné.

8 Da od vruchìne kruh neplesznivé, kvàsz dobro szoli: szir v-szlanu jako vodu vechput omochi, y szùshi: prevudyeno, me-

meszo vu széno novo zakopati valya: hisu z-liztjem od Buchh kadi proti muham: vezda ob punem mészeczu czuczki rado ztéchû: proti ovéh grizu dobroje silu pod Jezikom taki puztiti, y ztuchenoga dracha, *Mishje uho* zvanoga, v-kruhu dati pojézti: zesganéh sivéh potochnéh rakov praha na vodi, ali vinu piti, y takaj kruh ztanovitemi réchmi napiszan, y blagoszlovlyen ali chloveku, ali marshetu dati pojézti.

9 Ako josh nészî, terszje prekopaj, y ogerni v-dolé iduchém Mészeczu; pazi, da Szuncze kop zagréje; akosze po mokrom kopa, ali na kop taki desdy opade, travasze nazad ponovi: metémtoga y kesznéje, ako trava jako prevudri, podsinyati je potrébno, da grozdje lehkshe zréléti more.

10 Terztinu y rogoz ribnyakom skodlyiv dolé iduchega mészecza iszékaj: ob Jakpovém kokotichkisze kopiju, guzke podskublyujû, ovcze strisceju.

11 Vugorke k-zimi zpravlyaj: koje, ako selish zelene, y chverzte dugo zadersati, natergane malo obvehnuti puzti, osznasijê, obrési, zakipi v-kotlehi poszudi na jakém ocztu nekuliko kufernéh pénézh, y zném jê popari: kadsze ohladiju, deni jê v-banyu, med nye zelene prepriske, sporisha, kopercza, y vishnyevoga liztja: ten z-jakém ocztom naléj, da zverhu nyih plava: oczet, kada oszlabé, ményaj, y Vugorke do drugéh imal budesh.

12 *Kaj-*

12 *Kajsze zdràvja dotìche.* Chuvàjsze vruchega prevech jéla y pila, szàd, koi prevech prehladyùje, mertuchlivo troshi: vrachtvih, kùpanya, y sile pùztyanya chuvajsze, navlaztito v-pészjéh dnèvih: od nezrednoga sivlenya, popoldashnyega szna, prevelikéh zkerbih y saloztih vu peszjéh dnèvih chùvatisze je: kada Szùncze vu sàrko Oroszlàna znamènye dojde, vsza kerv vu chloveku burkasze.

VIII *Kolovosnyak*, ali *Velikomeshnyak.*

1 Làn, y konoplye (ako vre nészî) redi (glej v-Szerpn. Nro. 3.) zelye, y répu okàpaj, guszenicze, ali puseke obtrébi, buhàche z-pepelom, ali ztucheném vuglényem poszipavaj, ali skròpi z-vodum, vu koju nekuliko vczerknyenéh rakov hityeno je bìlo.

2 Ztern, ako nészî, kaj za naztir, ali kermu bude, vershi, za shop y krov mlàti, ali cheli.

3 Nekoji trejtìch za zimschìnu prashiju: széme grabrovo za Spalére széju: Lelie, Tulipàne y zpodobna, kak y luk iz zemlyè zpràvlyaju: koschicze od szlìvh, chréshenyh, mandàlh, y zpodobnéh szadìju: takove pako predi tri dni vu vodi mochitisze, plavajùche odhititi, dobre na spiczi prirézati, y prirézek goré obernuvshì, ne pregluboko, v-perhku zemlyu poszaditisze mòraju.

4 Po

4 Po Lovrenchevom drévo ràzti preztàje, zato sìve plote, y Spalére ravnaj: terszje preszékaj, lìzt obàli (ne véndar pri rozgvi odtergàvajuch, nego szamo shiroki lìzt obrézàvajuch) da grozdje lese zréléti, à lìztje poszusheno za kermu v-zìmi hasznéti more.

5 Pchèlam meda, ako imaju priliku drugoga nanosziti, malo odvzemi, marlyiveshe budeju: — pùse v-jamu za korizmu zpràvlyaj: — rogoz za poszudjè po Bartolovom je zrél, porésìgâ, y szùszi: — hmel takaj za pìvu y kvàszcze beri, y v-szénczi szùshi.

6 Konye szada bolye priglèdaj: zna îm kaj berzo nafaléti: — odojki od szèh dòbh do Szvéchna poleseni nészu za hrànu, kak y telichi malo valyaju: nego Srébichi szadashni za dobre dersìjusze.

7 Oréhe oklàti, koje, ako hochesh dugo friske imati, v-lodriczu z-mehnyem zabertvi: drugi pako po podu zrachnom, ali za kruhom v-pechi razterti (kak y léshnyaki) szùshitisze mòraju.

8 Szàd, koi szàm czurì, najmre szlive za rakiju sgati, hruske y jabuke za oczet beri, ali szvinyam jézti dàvaj.

9 Jajcza medmeshnya dolé idùchega mészecza pobràna y v-pepel, hers, ali poszéje v-poszudu tak zpravlyena, dasze neticheju, dugo ztojê.

10 Po Bartolovom széj spinyàcz, szàdi zìmzki grah, kozjak, cheshnyàk, preszàdyaj zìmzki prészad, y porecz: shalàtu, gdé-

gdéje pervesha zpûkana, postrovàshi: — széj. Jachmen, lan ozimecz, dabi véndar mraz bìl, ovéh szétva kesznéja je bolsha; ar pótlam topléje nadojde.

11 Vugorke za kìszanye zpràvlyaj (gléj v-Szerp. Nro. 11.) kokotichki ob Bartolovom takaj kopìjusze: — kokoshih od vezda naszàdyati nehaszné; ar hladno nazkorom dojde.

12 *Kajsze dotìche zdràvja:* ov Mészecz chemerne rosze pàdaju; szàd neobélyen nejéch: chùvajsze od vruchéh jéztvinh: kervi prez szile nepùztchaj: z-mladum sivadjum, teletinum, y shalàtum hrànisze, drugach vu jélu y pilu y vszém mertuchlyivo sìvi.

IX *Rujen*, ali: *Malomeshnyak*, ali: *Jeszenschak.*

1 Zelye, répu, y zpodobna (ako nészî) taki z-pochetka drugòch okopaj, ogerni, od gùszeniczh otrébi y dolneshe liztje za marhu obtergàvaj: lan y konoplye rèdi: okol Egìdiusha josche beresze hmel, y v-szénczi szùshi.

2 Vréme je za zimschìnu zkerbéti: Pshenicżu nekoji rado med Meshami széju, nekoji na dàn Egìdiusha (1. Sept.) drùgi vu Szobotu pred Angelzkum Nedélyum: nekoji takaj na dàn Remigiusha (1. Liztop.) akosze zemlya za psheniczu nepreménya, na kukoly prevudri: velê, da, koibi iz ztol-

ztolnoga rubcza psheniczu széjal, y takvoga neoprànoga zpravil, doksze pshenicza pozpràvi, nebi naginula: — Jachmena szétva do Galusha (16. Liztop.) dokonchatisze mòra: Hers nekoji josh Jalsabetinzkoga tjedna széju: metémtoga ob kvatréh, ali oszem dnevov okol Miholya za zìmschìnu széjati za naj bolshe dersìjusze: — pri szétvah véndar ovéh zkerb imati je tréba, da pred zîmum y sznégom barem dobro izìdeju: y na réchi Plìniusha Mudroznancza paziti: *ràna szétva gdagda, keszna zkoro vszigdar vkàni.*

3 Kaksze v-Jeszen pochmeju megle po polyu pazti, pochimlyesze lovina ptìczh na mrésicze, ali lépek: koi na hràztju med Mashami beresze, nekuliko vrémena puztìsze posutéti, ali y kuliko pregnyìti, napùnisze lonecz pod vràt, nadoléjesze voda, y kùhasze, méshasze y vech puti, doklamsze razkùha, prisziplyesze primerom chizto preszéjanoga pepela, ter, kadsze na kuhachi kakti zdìse, odczédìsze, ostrosze pere, y tùche, zadnyìch z-léneném olyem, ali orehovém prilichnosze zachinì, ter po brezovéh shibiczah, na pol drugi czépelìsh dugéh, màsesze: ako v-létu bìliszû guzto desdyi, pticze pogìneju, ter iz pticharie mala radozt.

4 Dolé idùchega Mészecza, ali 16 dàn ztàroga, po lépom vrémenu po poldan szàd iz zdréva za chuvanye z-rukami tergasze, z-tiha na zrachno mézto y szùho

po

po liztju iztoga szàda pomechesze, y z-takovém takaj liztjem pokrijesze: kaksze drévo obere, zemlyu od ztèbla odkopai, y z-perhkum zemlyum obłosi: szlive zréle y tepke treszi ali za szushilo, ali pàlenye rakije: iz zreléh szlivh pekmeszsze kùha: morejusze takaj Jabuke, ali brushke preshati za piti, ali oczet: iz ove preshevine y rakijasze presise: izpreski valyaju za sivad, marhu, szvinye, y czépe gnojiti: Jabuke divje y hrùske tùchejusze, y puztijusze, doksze na oczet v-grìzeju: nekoji iz krumpéra rakiju pàliju.

5 Vézda haszné verta pognojiti, y prevernùti za prŏtulétnu potrébochu: za' takov gnoj szlùsi dobro takaj błato iz vùlyicz y mlàkh pobrano.

6 Po veliki Mashi paschisze otavu zpraviti; *koi po malì Mashi koszì, rado pri pechì szushì:* ako pako potlam vréme szlùsi, moresh y otavich kosziti, ali barem dobru za marhu pashu imati: szénokoshe pokoshene od shikàrja sznàsi: meheny z-pepelom, ali gypszom poszéjaném zatiraj: nekoji takaj gnojiju, navlaztito dételyinu, koi gnoj na Protulétje pozùblyasze, kadasze kertorovczi razméchejù, akosze szénokoshe chizto zrodiju, preoratisze, z-dételyinum y trohtinyem széjatisze mŏraju.

7 Nekoji koztchicze szadovène chez zimu pod kamen poztàvlyaju; na Protulétje v-gnojnik (miszpet) szadiju, kadaszû v-6. peru, preszàdyaju (glej Kolovŏs. Nro. 3) czé-

czepovjè moresze obrezàvati; an drévo zpi, y mezga je preshla: iz spalérov y sivéh plotov szuho drévo obsznàsi: — széchku za zìmu délaj; — szlama za kermu poszeb, za nàztir poszeb zpràvlyasze: — marhu, morebiti nepotrébnu, dokje pri bolshi pashi, prodaj.

8 Skopcze pripùztyaj; ovcza 21. tjeden noszi, zato mlàdi k-Szvéchniczi, ali Matiashevom lèglisze budû: na konczu Mészecza strisejusze ovcze, kose prodàvaju, y v-chìn za zìmzku obutel dàvaju.

9 Okol Miholya po lépom vrémenu v-jutro, ali pod vecher mèd zpravlyasze: Pchèlem véndar dozta hràne za zìmu oztavi, drugach nye hràniti budesh mòral, ali poginû.

10 Pri nekojéh szad mlatitva obvershàvasze: — sìto, y hajda senyesze: — z-sìtom né potrébno chakati, da do kraja dozréli; drugach rado z-czurì, y vrabczigâ razneszeju: sito kak bers na kupusze ztopi, zproti vershitisze mòra, drugachsze vusge, y za széme né dobro: sito jakosze mòra szushiti; ter onda léta y léta ztàti more, bolye kak ni jeden drùgi sìtek: szlama sitna nelùchisze széna, zato y nyu marlyivo szushiti je potrébno.

11 Na Lamberta dàn (17) leshnyaki preszadyeni, rodoviti bìvaju: — Léshnyaki y Oréhi zkém vech putsze preszàdyaju, mehkshu koru dobìju: Drévo ov Mészecz poszécheno dugo dobro oztàne: —

ov

ov méseca takaj, dokszû malo vode, predi kak dnévi z-nochjum jednàki jeszu, vekivechne zdencze kopati je dobro: — vréme je zadnyìch vòse, bednye, preshe, y oztàla za budùchu bràtvu, priredìti.

12 *Kajsze zdràvja dotìche*. Szadasze télo y seludecz dobro sznàsi, szlezena, y glàva vràchi, sila, akje tréba, pùztya: preobilno pako jézti skodé: nego z-mladìnum y pticzami, navlaztito szlukami, y prepeliczami, koje vezda naj tuzteshe jeszu, hrànitisze je dobro: kozje mléko navlaztito za pohablyena plyùcha verlo haszné: — szad zberi lepshéh hrùshekh, obéli, razrési, szrédnyu tverdòchu odhiti, na czukoru prasi, ohladi, y z-czukorom poszìpane v-pechi za kruhom szùshi, oszebujno zdrave jeszu lyudém ztarém, y szlabém: — okolo punoga Mészecza naberi lépo zréle borovicze za pol policha, naléj v-zteklu z-jakém ztarém vinom: chez 24 vure odczédi, y naléj z-jakum sganiczum, pridaj shaku ztuchenoga czukora, méshaj: ove borovicze po jutràh y vecherah oszem zern dobro zgrizi, y pogutni: zatém pol kupicze vìna popì: ter tak po dva dni, tretji dàn preztajuch: — ovo merlòchu iz glàve tira, glavobol tishi, jàchi pamet, y télo, chizti ochi, y persza, szerdcza bòl pregànya, vonybu od zùbih jemlye: je proti grisi, kamènczu, Melankolié, chemeru, Zlati sili, chetertachi zìmlyiczi: zavdàje tèk za jézti, chizti kerv, tira gluhotu, vodu y kermeshlye: — dobro

je za selùdecz y vertoglavost, je proti guti y derhtaviczi: — kada kacha, ali chemerna ztvar vgrìze, 12 zernih ztùczi, na vìnu popì: noszèchi véndar seni skodé.

X *Liztopad* ali *Miholyschak.*

1 Ov mészecz pochimlyesze bràtva, koja niti prerana, niti prekeszna szmé biti; ona chini kiszelo vìno, ova szlabé tersze za drugo léto, y brànye chinì neprilichno: beri po lépom vrémenu; po desdyu bràno vìno bìva vodeno, y sznàsno né mochi brati: bràtva v-goré idùchém mészeczu chinì vìno jakleno: ako véndar taki kerchmiti kànish, v-dolé idùchém Mészeczu beri, bersesze zchìzti: iz grozdja zadnyi fertaly brànoga vìno nechesze vléchi, niti rado prehititi: cherninasze predi brati more; na nyu pticze y osze szìliju, y berse gnyìje: ako mraz grozdje dva, tri puti oszmudì, vìno bìva szlajshe: od velìkéh vétrov jagodje znà puczati, y naj bolshe z-czurì: terszje na ravniczi vech vìna, na brégih bolshe vìno dàje: gazìti je dobro, kadje mészecz pod zemlyùm; drugachsze vìno rado prehiti: koi nabrano grozdje taki gàzi, y presha, jakshe y szlajshe vìno dobì: chernìna véndar szàma dugshe na bednyu ztàti mòra; da od mehuniczh razmóchenéh farbu dobì: k-chemu takaj vitesko hasznè ztuchene ternyule dobro zrèle, y poparjene med cherno vìno poztaviti:

viti: vezda hùhasze *Vinkot* za mustardu, y jéztvine, friski most na pol pokùhajuch, y *Korenek* izti most na tretjinu zkuhavshi: délajusze takaj od vnogéh y druge fele vina, koja na szlaschicze y oblizajcze bolye, kak na haszen szlùsiju: szushijusze czvébi iz muskata, y kràlyevine za oszebujno vino délati, y za jéztvine: — po bràtvi dobroje Kolye zpraviti iz terszja; dugshe terpi, nepokràdesze, terszje pako natla polese, y tak lehko pozebzti nemore.

2 Ako josh kaj imash, moresh za szilu széjati: Kokuruzu, kak dozréli, tergaj, kokuruznicżu dobro poszushenu na sznopje posenyi, y na szuho mézto zpravi; vnogo kerme prichùvash, kada na fàlatcze zeszéchenu, ter kuliko z-szlanum vodùm poskroplyenu v-zimi marhi daval budesh.

3 Szémenye vszakojachko iz povertelya do polovicze Mészecza zpràvlyaj, kak y drache za vrachtvo, najmre: Isop, Salfiu, Ruticzu, Pelin, Spikinardu, Meticzu, Czentauréu, y zpodobne, ova poseta na hladusze szùshiju, y chùvaju.

4 Drévje ztranyzko, kakti: Lémone, Narándye, y zpodobna vu zteklene hise zpràvlyaj, koje, ako je toplo, po dnevu odperte, po nochi pako, ali akoje hladno, zaperte dersi: koschicze od Szlivh, Mandàlh, Brészekh, y zpodobne szàdi: mochibi y szàdjè obrézavati, ter koren z-lanyem szvinyzkém oblositi, kak takaj preszàdyati,

 ti,

ti, nego kadaje lizt zdréva opal, y to v-do-lé idùchem Mészeczu: — szversjè iz jagnyedìne za ovcze, Jeszenovo za koze obàlyaj, na pushlye zvesi, y k-zìmi na szuhom chùvaj: beri y sìra ne szamo za szvinye, nego y ovcze, y vole: — preprut y liztìnu za naztir marhe y gnyoj źpràvlyati haszné: ako ov Mészecz lìzt na drévu dugo oztàje, drugo léto vnogó guszeniczh bude: drévo za ztanye v-dolé idùchém Mészeczu po lępém vrémenu széchi moresh.

5 Blagu zbog megle skodlyive, koja po tràvah paszesze, dobrobi nuter kaj dati: kaj kànish prodati, deni na pítanye: koje nepotrébujesh, od szebe daj, doklam je pri bolshem meszu, da tî v-zìmi kerme netroshì: Srébiche podsznasùj: konyem znutra okol zùbih zeznàsi v-dolé idùchém mészeczu, y med kermu méshaj grahoriczu, y grahovu szlamu proti chervom, kojisze vu nyih leseju:

6 Kokosham kùhanu zob dàvaj, budû rajshe neszle: neplodne potròshi: guzke k-Martinyu pitat deni: guzka najmre v-teszno y tmichno mézto poztàvisze, zezecz ober rèpa prisgesze, dasze cziczati nemore, ter ondę vszaki dàn v-jutro ob oszmi, v-vecher ob cheterti vuré z-szlanum kùhanum kokuruzum shòpasze, pred nyum z-mir chizta voda biti mòra: ovak za dva tjedna za chudo zpitatisze more: szvìnye

vre

vre po màli Mashi, ali okol Miholya v-sir napùztchajusze.

7 Vezda je zadnya doba ztànya za zimu popraviti, krove okerpati, pechi zadnyi fertaly omazati: pode na nabisju y zténe domazati, po stalah luknye z-lanyem kravjem potverditi.

8 Kadsze kerma iz szénokòsh' pozpràvi, dobro je travnike pognojiti, ali z-pràvém gnojem, koi na protulétje pozùblya sze, y drugam po nyivah zmetche, ali z-pepelom iz lùga, ali z-lanyem kokosjém, koje z-vszakojachkém szmetjem na kupu zegnyilo je bilo, ali z-jalovum pilyevinum y gipszom, szajami iz obztrùganéh dimnyakov, ali naj lehkshe, ako imash chrede oveczh, nye vsze na falate redom na szénokoshe za nekuliko nochih zapiraj, na protulétje pako prazna mézta z-trohtinyem, y dételyum potrovàshi.

9 Okòl Lukova doba je povèrtely iz zemlyè zkàpati: Krumpér, pershin, merlin, merkvu, cziklyu, zeler, korabu vanyzku, y nuternyu, karfiole, kopanku y oztàla (Vukrot more na zimi oztati, ako je prilichno mézto) vsza ova vù tople répnicze y pévnicze zagernutisze mòraju: czima obrézana na chiztom podu razterta poszushisze, y v-zìmi marhi y szvinyam kùhasze.

10 Zmed povertelyih za hrànu oszebujna je *répa okruglyicza*, koja ne szamo prez czime z-zemlyùm zaszipana chùvasze,

vasze, nego y obélyena zribana, ali sznásno opràna czéla vu bednye za kiszanye zpravitisze more: y *zelye glavaticza*, kojega chverzteshe glàve po lépom vrémenu (ne véndar na takov dàn, kadaje bil gòd Sz. Ivana glavoszéka) poszéczi (nekuliko z-koczènyem naj lépshéh za prihranke oztavivshi) na szuho mézto za koi dàn zpravi, da malo obvehne, y posùté, potlam lépogâ osznàsi, chverzte glàve na poludke zrési, puhleshe zriblyi, ali zrési: pak prirèdi bednye dobro zaparjene, y chizto zepràne, y pervi z-poda red polosi szame poludke (koibi pod pervu glàvu poztavil mehùr haringa, zelye nebisze tak lehko pohabilo) med poludke nasziplyi ribanoga, dasze zravna, posziplyi malo z-szoljum y boroviczum (nekoji mézto boroviczę hréna narézanoga metcheju) ter nekuliko shniticzh tùnyh pometchi, y jako gazi: ovak zatém napravi drugi red, y tak do verha: na verhu z-liztjem zelyném pokri, polosi goré zkolke jalove, y na nye omashne kamene, onda vodu chiztu nuter naléj, doklam z-perztom do nye doszèchi moresh: kadasze polese, voda, péne odpulyiti, y vu napoj znoszitisze moraju: ako imash vnogo bednyev, koje za jedno léto potroshiti nemoresh, na protulétje vu Rosnyaku osznàsi, zelye pritiszni jako z-kamènyem, da vszu vodu z czanyki iz nyega pobrati moresh, odprigâ, po nyem polòsi chizte czanye z-vinom namochene,

na

na nye tropinu, ali zob na dva perzta debelom raztri, zatém tratinu preobernuvshi, y na nyu sùtu zemlyu nabi, posziplyi vsze zkupa z-pepelom: ovak zabertveno zelye zkém vech léth ztoji, ztém bolshe je: drugach pako zelye, koje néje zabertveno, vu létu, navlaztito vu zparini, guzto sznàsitisze mòra, zkolke y kamènye perùch, y z-hrénovem liztjem oblagajuch: — kadasze répa zpràvlya, olupki, kak y perushinye zelyno na szuhom y zrachnom méztusze szushi, y za zimzkó kravam kuhilo zpràvisze: ali vu bednye nagàseno, y z-vodùm namocheno, ter z-zkolki y kamènyem pritishnyeno za szvinyam vu zimi kùhati je dobro.

11. Ribnyake okol Gàlusha (16. Liztop.) sznàsi: — za derva k-zimi zkerbi, v-zimi z-vekshum neprilikum dobivajusze: zkerbisze za szvéche, k-dohàdyajùchem dugém nochjam potrébne, koje ako doma délati hochesh, mòrash paziti, da lòj nepresgesh, drugach budû czùréle: ztényé napravi iz pamuka 6 nitih, y preje 4 nitih: ove nàmochi v-jzki oczet y poszushi, nebudejusze kadile, szuhe zténye ali omochi v-sùtì raztàlyen vojzk, ali z-nyim dobro namàsi, budeju jaszneje goréle: onda ali zlévaj ali omakaj, vszigdàr pazéch, da lòj nepresgesh, zato bi dobro bilo nyega z-poszudum v-krop poztavlyenum tàliti.

12 *Kajsze zdràvja dotiche.* Ov mészecz josche mochisze nje vràchiti, seludecz sznàziti,

ziti, kupati, akoje potrébno, y kerv puztchati: z-ptiozami, ribami, grozdjem y szàdom goztisze: mosta piti né zdravo; skodé na szléżenu, plyuchą y jetra, zrokùje grisu, kamenecz, y vodèni beteg.

XI. *Vszészvètchak*, ali *Zimschak*.

1 Do Adventa, ili dosheztja Kriztusbevoga drévje preszàdyati je naj bolye: to jezt: po Vszéhszvètah tri dni, pred — ali po punėm Mészeczu: — vnogi dvojê, jeli Jęszenzko, ali Protulétno preszàdyanye bolshe: v-Jeszen drévo zpì, y nàrava okol korena vsza poszlùje, na Protulėtje vlagu v-ztèblo y liztje tira, y zato drévo v-Jeszen lehksheszé prime: — szàdjè moresze szad obkopati, y z-konyzkém gnojem ometati; da toplìnu chęz zìmu ima: — povédąsze, da, koibi na dàn vszéh Szvetczev brézovu shibu vu zemlyu za jeden laket gluboko zabol, ter na Bosich nyu vàn zvadil, pak na méztu nye kakvôga god szàda, jednako debelu, y gluboko poztavil, dabiszę prijèla, y szàda rodila: — vezda hàszné po mokrom vrémenu gnyili meheny od drévja odztrùgati y z-czanyum oszmìczati, potòm drévosze okakti preporodì: truhlyeno takaj y szuho szversjè do friskoga izszéczi, rane pako z-lanyem kravjem zalìchi y zavési: — mlado czépovjè, ako josche nészî, z-szlamum oblosi, z-ternyem y kùpinyem ogràdi: nekoji s-szlì-

num

num takaj czépe, mlade màseju, z-suchjum volovzkum, ztucheném pelìnom, ali salfium, z-sganìczum, y lanyem kravjém, dapache y sveplene niti okolo preplétcheju: vsza ova, gdesze bojati jê, dabi zajczi czépe obgrizli.

2 Ako nészî josche, povertely pozpravi (kak je recheno v-Liztop. Nro. 10.) Fige, kak zìma dohàdya, povàli, y zagerni, da îm mraz nenaskodé.

3 Ako vreme szlùsi, josche bi za szilu mochi széjati; Hers Jalsabetinzkoga tjedna znàsze nagodati: Grah na pozt Andràshev poszàdyen zadobë dojde, y neche pofaléti: zemlye za protulétnu szétvu, zob, jachmen, bob, jaru hers, ali psheniczu, y oztàla prashiti je hasznovìto; ovaksze od zìme premorìju, y szipke, ter perhke bivaju; kaj k-plodnozti zemlyè naj vishe prùdi: kad né mochi prashiti, zvàsaj gnoj, ali derva.

4 Gnój konyzki na polyu v-zîmi je hasznoviteshi, kak v-létu; ar vrùch je, y zemlyi toplinu zavdàje, drugach y verti z-nyim gnojitisze moreju, y zatém zemlya preverutisze za protulétnu potrébòchu: naj bolshi pako je za gnojnike, (miztbete) koje pod oblochnémi ztekli rano na protulétje z-vszakojachkemi prészadi (flanczi) piirediti vertlyari navadni jeszu: — szad ob punem mészeczu dobro je zìmzki pershin széjati: — Spargu porési, po gredah raztri, y szlamum zesgi (korenya léztor

vra-

vraziti chùvaj) zatém z-perhkém gnojem postrovàshi.

5 Ov mészecz dobro bi bilo z-szuszedmi y mejàshi medye zemelyh y znaménya, da nebi bila preztàvlyena, pregledati, akoprém vu nashém Orszagu ove navade néje, y zato vékivéchne larme y pravde zbog medyih med mejàshi bivaju.

6 Nekoji dobri Gozpodàri navadni jeszu ob Katarininyu novo vino pretakati, y hvàlijusze, da vino potom vugodneshe poztàne; ar ostrôchu, koju nyemu drosdye zavdàvaju, berse pogubiva: to navlaztito haszné, kada zbog vrémena grozdje né zevszém dozrélélo, y vino je kizko, ali kada zbog kesznéje bràtve grozdje bilo je gnyilo, y vino gnyili tèk bi imalo: — iz ovéh drosdyih, kak takaj tropinh, mochi je rakiju pàliti: morebit y szlive vre zpreshlesze jeszu, ter y szlivovicza moresze sgati.

7 Od vezda né haszen vishe kaj zidati, ali ztànya délati; neprilichnaszû vrémena, y kratki dnèvi, malosze vchiniti more, tésàk véndar hrànu, y plàchu potrébuje, czigel véndar, ali vàpno, akoje piredyeno, sgatisze more: za czigla sganye, ako né dervh, dobra je szlama, terztika, vuglena rùda, ili: vuglènye zemelyzko, y tresche: rachunasze pako na czigla 10,000, dervih 25 vozov, ali na vszako jezero dervh jaklenéh, kakszû braztova, 1 klafter: lehkéh, kakszû jagnyedova 1 y pol: drévo za czigel

gel dobro je ono izto léto poszéchi, y preszushiti.

8 Drévje za ztânye od 22 dnéva Vszészvètchaka do 22 Prezìmcza po lépom vrémenu v-dolé idùchem mészeczu széczi; nebude chervojedno: derva za sgànye v-raztùchém mészeczu széczi: — pri drévja széchenyu y obrézavanyu pazi, kaj selìsh, da nazàd szversjè puztì, v-raztùchém mészeczu, kaj nechesh, dabi nazàd tiralo, v-dolé idùchém mészeczu széczi, ali obrézavaj: kaj izto pri rézanyu làszih, nohtov, konyzkéh repov, y drugeh raztùchéh paziti je mochi.

9 Tràvnike, ako nészì, kak na nyih néje pashe, pognoj; k-chemu y verbova, ali kakvagoder truhlyevìna dervena verlo haszné, kak takaj y tropine zpàlyene, plève, y izpreski od szàda, koja tulikaj y zá szàdjè obgnojiti prùdiju.

10 Lov dersi na Lészicze, Zajcze, Szerne, y oztalu zvérinu; ar szad kòse jeszu naj bolshe: — zato y vezda vchìn davati kòse dobro je.

11 Da kokoshi rade neszle budeju, na toplom nye dersi, prasenu, ali kùhanu zob, y drobtinye kruha (ovo po malo véndar) jézti nyim dàvaj: szadasze marha na pitanye metche: — Marha pako chetiri tjedne pred, y chetiri po Bosichu marlyivo dvoritisze mòra, da ne szamo dozta jé, y pije, nego y vu sznàgi ztojì, ter na toplom ztanùje; ako prezìmé, na protu-

tulétje pod nikaj prejde: — pchèle jako od zìme chùvaj, zatverdi nye dobro, da vàn nemogu, navlaztito ako je sznég; ar szlépe poztàneju.

12 *Kajsze dotìche zdràuja.* Vezda zìma vu télo chlovechanzko jako navalyùje, y zapira luknyicze, chez koje hmanyi pot izhàdya, zato kùpatisze néje dobro, jéztvine tople jéch, odojki szada polesenì za hrànu nészû; z-nyimisze gòzti, télo z-poszlom, y zprehàdyanyem marlivo tòpi.

XII *Gruden*, ali: *Veliko-Bosichnyak.*

1 Ov takaj mészecz lov na Vùke, Lészicze, Jerebicze, Szluke, Terchke y oztâle zvérjè dersi, navlaztito kad po sznégu tràg poznasze.

2 *Za* melyu k-zìmi priglejsze; takvâ dugo ztojì, kak y kruh szada pechen neche zplészniveti.

3 Kak zìma pritìszne, pévnicze, y boltene luknye z-gnojem, ali szlamum, kak y stalne z-lanyem kravjém zametchi: za led zkerbisze, dobro je y ribnyake sznàsiti: akosze premerzneju, led na vech méztah preszéczi, da ribe odushék imaju, terovak y zpod leda ribe loviti moresh: — szvinye kolyi, dasze mèszo zadobè prevudi: mészo pako za prevudyènye odlùcheno ob dolé idùchém mészeczu z-szoljùm dobro szuhum oszoli, ali mészo predi z-czanyum od szvzake vuhkòche dobro odteri, za-

tém

tèm v-raszol poztavi, y chez 6 dành obe-
szi: vezda y govèdina je naj bolsha; ar-
jû zìma zeszushì, v-krépozti obchùva, y
perhku napràvi.

4 Desdy pred Bosichem zterni vech
skodé, nego po Bosichu; kajti potleshna
zìma mokru ztern tja v-korenu poszushì.

5 Ov y dojdùchi mészecz vszaku naj
menshu pavuchinu y zaplétek od gùsze-
niczh marlivo odtrébi, y zesgi: — nero-
ztecze pripùschaj; potlam, kada topléje
naztàne, szvinye dobre za hrànu leglesze
budû.

6 Ako marha betegùje, gubu od ver-
be, ali lipe vu pilo nyoj metchi: teliche
zpod jezika oglej, y béle bradavicze, ako
imaju, z-ostrémi kléschami ztergni, zatém
ztuchenum szoljum, cheshnyakom y ocz-
tom nateri, y z-medom jutro y vecher do
chetertoga dnèva masi: szvinyam, ako
zbog prischev jézti nemogu, konoplye, y
za hit puskènoga pràha daj, ter vu napoj
poztavi dracha szvinschaka: tuztém szvi-
nyam, ako jézti nemogu, kruha zobeno-
ga, dobro zpechenoga, y v-pechi poszu-
shenoga, ter na pràh ztuchenoga za jednu
hit praha pùskenoga pojézti daj: ovcze,
koje jalshevo shibichje jézti necheju, be-
tesne jeszu, nye razdrùsi.

7 Iz jajeczh kokosjéh vu dvanajztéh dnè-
vih pred Boshichem znesheného lépi y ve-
liki pischenczi polesejusze.

8 Dré-

8 Drévje za ztànye zadnyi fertàly vu znamènyu Jarcza vszécheno od chervojédine je szegurno: — ov y dojdùchi méseecz, gdéje malo kerme, obalyasze szversjè Jagnyedovo, verbovo, y zpodobnà za marhu.

9 Ako na ledinah voda ztàje, zpuztitisze mòra, akoje mogùche: akje jako szùshno, travnike napùztyaj z-vodùm, naj bolye desdyevnum: ledine od kamènya sznàsi, doklam terpi szaninecz, gnoj na kupe zvàsaj.

10 Sitek, akgâ imash, mlàti, vershi, véj, òbchinyaj, szochivo sznàsi, tèg v-hambàru méshaj: — na Stefanye blagoszlàvlasze zob, grah y Jachmen za konye, y marhu, vino za lyudi, kak y na Jànushevo, kojega vina pobosni gozpodàri po vòsah szvojéh razlóvati znàju.

11 Vezdaszû dnèvi kratki, duge nochi, nepùzti po vecheràh y jutràh drusinu manyikuvati: naj vszakojachka orudelya zpodélavaju, lùch tesheju, szlabeshi perje chesheju, kokoruzu rusdyiju, preju vijû, senzke naj predeju y szvoje poszle tiraju.

12 *Kajsze zdràvja dotiche*: Vezda prez velike szile kervi nepùztchaj: jéztvine tople, szuhe bolye y pechene vsìvaj: z-dobrém vìnom krépisze, gverczi (ili zachimbe) takaj po malo nészû skodlyive: télo proti zìmi z-toplum odevum y hisum chùvaj, navlaztito persza, glavu na toplom der-

dersi: ter na konczu ovoga mészecza rachùne czéloga léta preglej, za dojdùche léto zpametne naredbe vchìni., y Bogu vszega darovnitelu za presheztno léto zkrusheno zahvàli. —

DÉL TRETJI.

Kratki nàvuki za Lyudi, Konye, Màrhu, Szvinye, Sivad, Pchele, Vino, Oczet, y oztala na Gozpodàrztvo zpadajùcha.

I *Za Lyudi.*

Na làdanyu, gdé vrachitelov néje, dobrobi nekoja iz obchinzke Vrachnicze (Apoteke) prezkèrbéti, y pri redu za potrébu doma dersati: kakti: *za blyuvanye*: vzemi Brechweinstein 3 gran: deni vu 2 lota zdenche vode, najsze raztàli, y vszaki fertaly vure za sliczu daj pòpiti, doksze gene za hitanye, zatém: mlàchen kròp pì: za menshe dozta je po kave slichiczu jemati.

Za sznasenye vutrobe. Kùpi Liztje od Szene (folia Sennes) prez klichkov 2 kvintl. Manne 3 lote, jako kuhaj vu vodi, preczédi, pridaj Szoli Glaubèra 1 lot: y pì.

Za ìzto sznasenye jakska Protimba. Koren Jalape, y liztje Szenne prez klichkov *anna (to jezt: jednake mere)* 20 granh ztùczi, pridaj tuliko Cremor. tartar. (Bersze) mochi vu vodé, y pì.

Za

Za Zube dobre zadersati, da nebudû tesko dishùchi, zjédyèni, ali shùpli, mòrati je vszako jutro y vecher, navlaztito za jélom vuzta y zube z-chiztum vodùm zeprati, vsze, kajsze med zubmi od jéla zdersàva, z-perom prirednem (ne pako z-ſglum kakovegoder rude, budi zlate, ali szreberne) zbetkati: zatém z-chiztém tenkém platnenèm czanykom zbriszati: chuvatisze pako od vseh ostréh y grizùchéh ztvàrih, kakti: szoli, pepelą iz duhàna, kòralov, y zpodobnéh kupovnéh pràhov: josh menye za onu berszu od zubih odlùpiti, orudelya selezna potrébuvati, nego presganoga kruha y malo *Maztix* ztùchi na prah, ali od obkùhane kave poszushen prah vzeti, y z-perztom ribati.

Za meszo okol zubih zdravo y chverzto obdersati, Ruticze 1 shaku, Salfie 2 shake vu czinyaku polpolichném pri krotkom ognyu na vodé kuhaj, z-ovum vech puti v-tjednu zùbe zpiraj, y dugshe vu vuztih dersi (ova voda na szuhom po 2 tjedna chuvatisze more, y kadje potrébna, zmlachitísze) Ovų vodu mlachnu, kad vu *shuplye zube vuhkek, merzel zràk, ali vèter, prehladna, ali prevrùcha jeztvina zajde*, ter potom bol, czędyènye (Flusz) ali otok dojde, vu vuztih na bolechi ztrané dersi, on otok z-rukum, ali perztom odzgor dolé gladi, y onu vuhkochu z-jezikom z-czéczaj: chez noch vràt proti vszakomu prehladyenyu z-rubczem obvesi, zvekshinum

 bol

bol taki prejde, y aksze ovak vech dàn zdersàva, szegurno pomore.

Akosze zùb od preobilne pri korenu vuhkoche nìshe, y bolì, da niti jézti né mochi, mòratigâje zraven z-perztom dolé chverzto tizkatì, za 1/4 vure perzta goré dersèch, vuhkochu pako predi y potłam z-jezikom z-czéczati: ter, akoje gornyi zùb, odzgor dolé, akoje dolnyi, zdola goré pritizkajuch meszo otecheno z-perztom gladiti, y vuhkòchu van ztizkati: zatém rechenu goré vodu potrébuvati, dokłam otok prejde, bol chuhne, y zùb nazad chverzt obztane: kaj vechputi za dvémi, ali trénni tjedni, nego za szegurno véndar dogodisze, y zùba né tréba van izhititi.

Za zlu zùbih dùhu dobroje metlikovinu, àli meticzu na ocztu kuhati, y zpirati.

Zgarjaviczu, koja od premaztnoga jéla dojde, vechput nekuliko szame vode gutchajev pretira: ali: zméshaj na vodé Crem. tart. præcipit. za kave sliczu, y pol tùliko magnezie y popì.

Za Persza, y Kashely téh lehke czéne, Na Protulétje Podbéla naberi, v-szénczi poszushi za 2 shake, Veronike 2 shake, Jezichecza 1 shaku, Kopera 1/2 łota, szladkoga Janusha 1 lot, zkoshi y zméshaj, pridaj szladkoga drevjicza (Liquiritie) chuvaj vu skatuli: kadje trèba vzemi, kulìko 2-3 perztmi prijeti moresh, y vu

lon-

lonchichek od 4 shàliczh z-vruchum vodum naléj, pri krotkom ognyu pokrito dersi, da trave krépozt puztìju: y proti kashlyu, y teskomu hrachkov izmétanyu vechput na dan pì.

Protulétni téh za zdravje. Jezichecza, Veronike, Borovicze, Melisze y Pimpinele āa (t. j. jednake mere) drobno zkoshi, y na vodé kuhaj, kak téh, kuliko z-3 perztmi prijeti moresh: ovo topì seludecz, chizti kerv, y proti chemernomu protulétnomu zràku haszné.

Kurje oko pretirati. Napravi flaster, ili Lìk ovakov: olya olike 9 lotov vu ranyi prí krotkom ognyu ztopi, pridaj polpet lot *Czinobera*, méshaj z-drévom, dok olye herdyavo poztane, odmekni, pridaj fino ztuchene *Myrhe*, y *Maztyx* āa okol 1 kvintl: méshaj zmir, kadsze kuliko ohladi, pridaj 1/2 lota kafre, y méshaj, doksze zguztne: namasi skatulu z-olyem, y vu nyu zpravi: kadje tréba, kurje oko vu vrùchi vodé omehkshaj, z-ostrém nosekom zrési, né vèndàr do kervi: rechèni lìk na czanyu nalichi, y goré deni, naj ztojì, dok opadne, ako kurje oko z-korenom ni izishlo van, ponovi drugòch, y tak, dok na czanyi oztàne koren.

Takaj: Netrezka, ali *Bradavnyaka* dracha vu ocztu mochi, y goré vesi.

Bradavke, *ili Materinzke znamenke pregnati.* Liztja figovoga, kadje vu naj bolshi vlagi, vu kamenitom musàru ztùczi,

osmekni chez czanyek, y vszako jutro y vecher ż-kakvém perom okolo korena bradavku, predi dobro zepranu, masi, chez kratko vréme kosa taksze zrávna, da niti znamenye bradavke neoztanè (ova Lit; ili szoft vu zteklu po léto dan chuvasze.)

Prirediyenye szivoga Sivcza kamena proti ochih boli, y ranam. Deni rechèni kamen vu jaku Serjavku, kadsze razbéli, vgaszigâ vu chlovechji vodé: ztùczigâ na pràh vu kamenitém musaru, preszéj na fino szito: vsziplyi vu kupiczu, od polovicze nalej jakoga oczta, méshaj, doklam kipi (ako nekipi, né bil dober kamen) kad odkipi, najsze ztrùja na szunczu, ali topli pechi, kadsze zchizti, poztàne szladek oczet: vu ovom namochi chizti czanyek, y ovijaj ochi, ranu, ali kaj boli.

II Za Konye.

Kada glava oteche. Ilovache zpeczi, ali iz pechi gotove vzemi, ztuczi na prah, ter z-ocztom zméshaj, na czanyu nalichi, y glavu vesi, naj ztoji 24 vure, akoje tréba do tretjega.

Mrénu iz oka pregnati. Kruh na occztu kuhaj, doksze vesz oczet pokùha, szùshi, na prah ztuczi, y chez pero zapuhavaj. *Takaj:* kadsze pochne mréna, dobro je kukolya ztuchi, y zaszipavati: *ako je ztara mréna,* orehovu zvanzku zelènu ko-

koriczu szûshi, na prah ztuczi, y zapuhavaj.

Ako rèp puzne, masimûgâ z-kopunovum maztjum: da rèp, y griva razte, vszako jutro z-friskum vodûm peri, ali: z-vodum, gdeszû raki kûhani bìli: *da rèp rudazt bude*, korenye toriczh kûhaj, y z-mlachnem peri.

Da dlake na odertom méztu nazad zrazteju, glavu cheshnyaka y Szlanine méshaj, ták dugo, dok na vodu prevudri, pridaj meda, y olya, zméshaj, y masi.

Akoje Kony zapert, da od nyega nikaj nemore, szopuniczu z-vodum napravi, y vu nyega viéj.

Kade nemre vodè puschati, dajmû tople vodè pìti, ali: privesigâ za Bezg, ako taki nebi puschal vodu, odvesigâ, y po 2, ali 3 put nazad privesi: ako nebi basznélo, privésigâ za Topol, ali Brezu, koju bi mogel szam zpuknuti, nego za rèp, ondagâ poshikni, y pojde voda od nyega: zato je takaj zpoznana szledècha protimba: Jake Sganicze zkoro pol kupicze zméshaj z-vinom aa, privesi viszoko gubecz konyu, y viej vu nyega, ondagâ szim tam prejashi y potlam zprepelyaj: ako nebi taki vodè puztchal, ondamû z-jakum Sganiczum na 2 pednye od repa herbet do kose masi ostro, y to vusgi, y taki vodu bude puztchal.

Ranu od szedla vrachiti, frisku tratinu v-Sganiczu namochi, y obernuvshi tra-

vu

vu na ranu, privesi: ali: szopun mochi vu Sganiczi, y masi ostro.

Mozol konyu raztùchi z-Selezom razbélyenèm prisgi, nakaplyi z-sveplom, y z-opechenem kruhom zavesi.

Ako Kéh ima, Gaveza z-ztarém szalom ztùczi, y vesi, gde czuri; *za nuternyi kéh* kàdi z-bobovum szlamum y szuhém topolovém drévom: ali: pokrì konya po glavi y vrâtu, ter z-kokoshjém lanyem, szuhém od cheshnyaka lusdyinyem, y dobro szuhém jachmenom: ali: z-vuszenyem ztarém, y kakvémi ztarémi obojki: med zob pako narésimû hrena, y malo ztuchenoga svepla: ali: kerta v-novom lonczu pod novum riglyum zesgi, y med zob méshaj.

Proti kershelyom cheshnyáka z-vinom ztúczi, v-gerlomû vléj, y sile odpri: ali: Bosjega drevcza zkoshimû med Zòb, y obròk: ali: Lèche, y kukolynazte melye.

Akje zàkovàn. Zvadi podkovu, vu lùkniczu 3 kaplye borovoga olya pùzti, y z-lojem Skopchevém zapeczi.

Da lépo kopito bude, szlaninzku kosu vu friski vodé mochi, y masi: ali: Spongiu mokru ober kopita privesi, tak, da zmir od nye po kopitu vlaga pojde.

Pazka pri hranyenyu Kònyh, Dobri Gozpodàri zpazili jeszu, da, akosze konyem ztuchena, ali bolye josh, namochena zob dàje, dasze ovak tretja ztràn zobi prispàra, y vekshu haszen konyi chutìju;

ar

ar ovak vszasze vu nyihovém seludczu zkùha, drugach pako czéla van iz nyih jde: zpasenoje takaj, da szama zob né tak zdrava za konye, kak szmész iz poszejane zobi, jachmena, hersi, graha, y grahoricze āā (t. j. jednake mere). mòrasze pako grahoricza predi, kak zevszéma dozréli, pokosziti; drugach bi zczùrela: zemlya mòra v-jeszen zprashena biti, y na Protulétje na drugu brazdu tri cheterinke na ràl jednu rachunajuch, redko poszéjati:

Konya berzo vtuztiti, méshaj med zob Koriandra, gyumbera, y nespline, na hruskovém zteblu vczéplyene, y primerom davaj.

III *Za Marhu vu obchinzkom.*

Kada pochne ginuti, y beteguvati, ztùczi zernya Lorberovoga, Borovicze, cheshnyaka, svepla, oczta, olya olike, y Skorpionovoga 24 kaplye, zméshaj y zalévaj: zvun toga ztùczi Lorbera, borovicze, cheshnyaka, zméshaj z-ocztom, y jezik peri vszakomu marshetu, y okolo zubih meszo: — Dobro je takaj praha puskenoga, pepela, dobro preszéjanoga, y praha od korena béloga Liliuma (vu Vrachnicze kupùjesze) vszakoga jednu sliczu vu oczta jakoga pol meczlya zméshati, y po sliczu vu marshe vlévati, k-tomu pak taki silu puztiti.

Vu

Vu vrémenu kuge Sivinzke. Korena Pimpinele, na bregih po szuhéh szenokoshah raztùche, drobno zkoshi za 1 shaku, drugu shaku poszéjh pridaj, oszoli, puzti nuter malo olya borovoga, ter v-jutro y vecher marhi davaj: ako jako pogiblye, y vechput chez dan, hoche ozdravéti.

Vrachtvo szuprot Kugi léto 1736. z-hasznum potrébuvano. Béloga szlêza, Gamiliczh polyzkéh, Salfie, meticze rugane, y cherne, Hisopa béloga, y za 1 sliczu széмena lénenoga ztuchenoga vu friskom mléku kuhaj, preczédi, poztavi nuter nękuliko kaplyih olya lenenoga, y 2 slicze olya olikovoga, y jedno malo terjàka sivinzkoga, y vszaki dan vu marshe betesno za pol nemskoga męczlya vléj: poleg toga davaj po 2, ali 3 put na dàn opechenoga chernoga kruha na vinu omochenoga, y z-oréskom poszipanoga: terjê z-toplum vodum napajaj: za 2, ali 3 dni pochnê jézti, y ozdràvé.

Kada pochne beteguvati Marshe, cherlene myrhe v-jaki oczet namochi, y za sliczu po 2 put na dan vu Marshe vléj: poleg toga zteri cheshnyaka z-ocztom jakém, y teri marshe okol rogov, po herbtu, y naj bolye po krisiczah, ali: kozjega luka, bebdovoga korenya, y od Breze daj marhi v-jutro y vecher jézti: pakjû chez hraztovu gorùchu gubu preganyaj: nekoji povédaju, da koibi od lubanye chlo-

vech-

vechje zesganoga praha marshetu popiti dàl, damû nikakov szuprotivnik nikaj naskodéti nebi mogel.

Za shije Volov, masi nye z-puhovum maztjum, akogâ bolì, prejdemû, ako nima, nedobiìh nigdàr: dobro je takaj z-maztjum na hladnetini fashenzki pobranum mazati.

Kadsze marshe napuhne: Sganicze za pol kupicze z-maszlom za jedno jajcze raztali, y vu marshe vlej, tergà natiravaj: ali: Repno széme ztuczi, zméshaj szaje, oczta y olya, y daj popiti: ali: shlapertek jajcza vu nyega vrini z-ocztom, y olyem: ali: Szopunicze vlej vu nyega: ali: silu puztimû na vùhih, y repu: ali: vu mléku raztali za napershnyak puskenoga praha, y vléj vu marshe, zatém kakvò drévo vu gubecz marshetu k-rogom privesi, da zija, y onakgâ naganyaj: vishe nachinov drugi pùt napervoztavim.

Pazke prì Volov pìtanyu. Ztareshi voli, ako nészû prevech zevszém ztari, za pitanye jeszu bolshi kak mlàdi; ar vech loja imaju: — Léta marsheta do 10. léth poznajusze iz kolobarov rogov: — Vol za pitanye ob Martinyu v-toplu stalu denesze, predi kak mraz na nyega opade, ar po mrazu tesko k-meszu dojde: mòrasze pako na kratkom privezati, daszî z-ostrém jezikom dlake odlizati nemore; nekoji velê, da bolyesze zpita, ako nigdar nelese, zatogâ med 2 ztupe poztaviju, da lechi ne-

nemore, medtémtoga bolye szûdisze na-
ravzko, da vol lechi, y pochinutiszî more;
ar onda naj bolye na nyega meszo, y
loj ide: — nekoji vole pitaju z-széchkum
pshenichne, hersene, ali jachmenove szla-
me, z-poszéjami pomeshanum; nekoji z-ré-
pum narézanum vszigdar jednu iztu do-
bu v-jutro, ob poldan, y vecher davanum:
davaju îm takaj Sira ob poldan y vecher
vszaki put za szatlyek: v-jutro nenapaja-
jusze: nego dobro bi bilo, dabi takova
marha vu hlevu imala sléb z-chiztum vo-
dum za piti: — naj bolye je pako v-ju-
tro ob 8 vuri dati îm széna, ne na je-
denput, nego po malo y vechput: ob 10
vuré nye napojiti; ob 12 vuré dati îm
sira, tak y vu vecher: ako nemore koje
jézti, moramûsze gubecz z-szoljum nari-
bati.

Krave chizto dojitisze mòraju, dru-
gach preszushìju.

Marhì po malom, nego guzto tréba
je polagati; kada kérmu nadishè, vnogo-
szejê potepe, y marhasze nepomore: —
v-Jeszen, kadszû duge nochi, y mrazi pa-
daju, marhi dobro je kaj polositi, kak y
v-jutro, ako je vané mraz; ar, ako v-Jeszen
zagine, vechsze czélu zìmu nepomore.

Telicza doklam tréh léth nezpuni, pod
Bika naj nejde: zato med takovum mar-
hum Bik paztisze nebi szmél: — kak ta-
kaj Bik na konczu Juniusha tja do Pro-
tulétja na jaszlah chuvatisze bi mòral; ar,
ko-

kojesze po Júniushu nabréju, lèseju na Protulétje, kadabi naj bolye dojiti mòrale.

Perveskinye telicze, kuliko je mochi, predi podoj, nego telesze pripûztcha; ar drugach nebi potlam mléka prepuztiti hotele, doklam nebisze tele naszesznulo: za teletom y pak morati je chizto dodojiti.

Lambore nemòraju biti gluboke y vuzke, nego plitve y shiroke; ar pri takoveh vech verhnya, ada y maszla dojde: ter, pokéhdob pri dobro kiszelom mléku y sziru vech verhnya dojde, zato najsze mléko puztì dobro zkiszati, y verhnye najsze chizto poznìmlye.

Akosze Krava nedà dojiti, ali teletu szésznuti, znamenye je, dajû vime bolì, ali: da je prevech segutliva: akojû vime bolì, mòrati je nyu vràchiti; da pako perveskinya telicza nebude segutlyiva, mòrati je nyoj iz mlada szescze volyko natezati, y z-toplum vodum zpirati: Kadsze krava ritche, teško je nyu odvuchìti: mòratije nyoj zavezati ochi, y vuha omotati, ali olovne globushe na snoriezi navodyene vu vuho deti, ali okol nye z-zvonczem, ali z-koszum zvoniti, doksze doji.

Pazke pri telichih. Da krava zdravo y jako tele polechi more po navadi chez 40 tjednov, kak je 7 Mészeczh breja, dojitisze nebi szméla, nego pri dobri hràni dersati: — tele mòra pervo mléko szamo poczíczati; ar ovomû szlùsi za Vrachtvo, po kojém nesznaga, koja od matere je

vu

vu nyem, iz nyega po malom odide: koi kada ovo vrachtvo teletu zkràti, nigdar dobroga teleta nedobì, kak on, koi za mlezivo, ali mlezivachu ni pohlepen: — telichi za hrànu oztavlyajusze od zdravéh, dobro dojèchéh materih, koje véndar nészû pretuzte: ar ovakove menyé dojiju: juncheczi véndar od dobro sivotnéh Kràvh za hrànu zebratiszé mòraju: — Telichi za hrànu oztavlyeni perve 4, ali 5 tjednov vszaki dàn po tri puti mòrajusze pripuztiti: y ovo vréme takaj privuchatisze na drugu zkupa hrànu: kakti: na kuhanu hers, nego mlachnu, na shrotanye, ali poszéje, kaj y vu vodu mûsze meche: potlam na dételyiczu y mehko széno: to pako bìva, kada za pervem, naj dalye drugém tjednom, kadszeje do szitoga naszesznulo, y oztalo mléko podojilo: zatém vréme za szésznenye navadno vsze po malom prezkochisze, y mézto szészcza dàmûsze mléko zméshano z-vodum y shrotom, ter za onda kravasze chizto podoji: na konczu dotirasze vsze po redu, da tele szamo jeden put na dàn szészne, y zadnyich chizto odztavisze: najmre po redu iz mlachnoga z-vodum y mlékom poméshanoga pila, na takovo hladno privchìsze, y od ovoga vre 12 tjeden na dételyu, y mehko széno: koi ovak z-telichi baratye, nebûmû tesko veliko telichev bechanye poszlushati, y zmershavenye gledeti: — nekoji govorê, da tele kaksze polese, z-szoljum po-

szi-

szipatisze mòra, da gâ krava bolye oblise, y potlam tak blizu krave dersati, da gà lizati ona more, ono pako nyu szésznuti nemore: ali poleg noveshega zpasenya, kaj y razum vuchi, ono oblizanye, y neszn àge, koju krava vu szê posìra, nyoj je jako skodlyiva: zato bolye je tele z-szlamum malò otréti, nyega za poszushènye na szlamu polositi, y z-szlamum pokriti, doklamsze poszushi: — nekoje tele je tak szlabo, da nemore szeszczą zprázniti, nekoje pak tak jako, da mater do kervi dulyi: perveshe mòrati je marlyivo taki zpochetka k-drugi hràni privùchati, doksze zakolye, ali prodà: ovo drugo takaj, kajti je za hranyenye prikladno, mòrasze poleg gornyega nachina k-hràni drugi privuchati, y kada szeszne, mòrati je ruku ober glave teleta chverzto dersati, da po terkanyu, ali drugi nezrednozti materi neskodé: — drugach pako, kada szamo tele mater szészne; kravi jako je hasznovito; ar ovak y szészczi, y vime bolye vu redu oztaeju, y vszako vimena otechenye prepréchisze: navlaztito pako onda to haszné; kada krava po lénozti Deklè, nehotèche chizto dojiti, ob mléko je bila doshla.

Pazkę pri Blàgu. Gde josh ona skodlyiva navadna marhu na pashu goniti terpì, dobro bi bilò barem z-pochetka teliche gdagda doma oztaviti, y z-szuhum kermum podhràniti, drugach léhko od zelene trave ogrisaveju, y pod nikaj dojcû: —

hasznè-

hasznélobi pako blàgu, navlaztito mladomu gdagda vlétu ali v-zìmi kermu kuliko poszoliti, ovak vekshi tek za jézti ima, y vnogi betegi prepréchijusze: Chiztòcha pako hlévov, pavuchinh pométanye, zezrachenye, zcheszivanye blàga, marlyivo podztiranye, vszagdashnye gnoja van zmétanye, dapache iztéh jaszlih opranye (ar ova od oneh bàlh iz gubcza odczedyenéh jako zatepejusze) né mochi zadozta prepo-ruchiti; ar zato náj vech Konyi nashi, akoprém vishe terpìju, menye betegùjû, kajtisze vszaki dan chesheju, sznasi u, y bolyesze îm dvori: — pokéhdob marhà, najmre presivajùcha ima navadu lizatisze, pochem z-ostrém jezikom dlaku odchesze, y posìra, koja vu seludczu zgrudchena pachi jéztvine dobro prebavlyati, zato dobro je vre od mladozti razluchiti med szobum marhu tak, da jedna drugu lizati nemore: — ali pak né pametno za ovo prepréchiti marshe z-lanyem zmazati: — Ja znàm, dasze vnogi zespotavajuch szméjal bude nad ovém, kaj rechem, ali ja nészêm navaden na nichi-je preszudye zaderzavatisze, nego razuma rajshi naszléduvati: velim ada, da pri nasz je od negda kërvolochna nàvada juncze potùczati, ali kopiti: ove nàvade pri izhodnéh ztranah néje: à zakaj nebi Bìk tak dobro, che ne bolye, kak vol voziti, y orati mogel? kaj vre vnogi pametni Gozpodàri vu Némskom y Vugerzkom Orszàgu vpelyali jeszu; da-

pa-

pache iztoga Bika, za pleme oztavlyenoga, mochi je k-vszakomu poszlu privchiti, barem onda néje vszelu lyudèm pogibelen: — nadalye josh jedna nezrednozt pri nashém blàgu obdersàvasze; da najmre sziromasko blasche, koje y tak naj vech terpì, z-teském jarmom, ter josche z-seleznémi kuzczami obtersheném, otovòriti, y muchiti nepreztàjemo: nebili vnogo hasznoviteshe bìlo, blasche na vojkah, y hamih voziti privchiti? pokéhdob y tak dva voli vu vishìni, jakozti, gyegyernozti, hodu, jednàkém glàve zdiganyu z-kupa szloséni redkosze najdeju: nebili ada vszaki poszeb, kak kony, z-ovakovum zpravum vnogo prilichneshe k-poszlu vszakomu pripravitisze mogel, kak vu smehkom jarmu; gde jeden drugoga vu poszlu pàchi, y na nikaj metche?

Nàchin blàgo na jàszlah czélo léto hràniti.

K-tomu potrébno je imati blizu stale 4 ràli zemlyè: na jednu ràl poztavi zelye, y krumpér, na drugu pognojenu jachmen z-dételyum: kada najmre jachmen je podrasen, onda dobro guzto poszéjesze dételya, y pozùblya: na chetertu ràl deni zob z-grahoriczum: ovu iztu chetertu ral drugo léto zmeni z-zelyem, y krumpérom: y ovo zelye y krumpér na tretje léto zméni z-jarém jachmenom, (ali jarum Psheniczum) y dételyum

telyum prez gnoja: ovak drugi y cheterti falat bude donashal detelyu; zatém tretjega ali chetertoga léta dételyu tréba je preorati v-Jeszen, y na Protuletje poszaditi zelye y krumpér: ter ovak kerma je vre priredyena, da jedna za drugum na jaszla dohàdya: ovak premenmcze zmir barachi, tak da kadé je tretje ali 4to léto dételya bila, zelye y krumpér poztavish, doklam vu cheteréh létah vsze lépo obrediszo: — Potlam razdélyi y druga polya na chetiri rede: najmre: na zprashenu y pognojenu zemlyu deni Hers, ali Psheniczu; drugoch vu ovu za pervi tèg, Jachmen; tretjich na ovu iztu za tretji tèg Hers, ali zob, y ako je dobro perhka zemlya, zméshaj dételyu: ako je pako v-Jeſzen Hers za Jachmenom bila, tak na pochetku drugoga Rosnyaka, na podrasenu zemlyu med mladu Hers poszéj detelyu, y nyu za drugo léto razti puzti; detelya nezczicza tak zemlyu, kak koi sitek, y ona vu mershavi zemlyi, zvun cheje péschena, nagodasze: vszaki put med zadnyi sitek széj dételyu:, ovak za 10-12 glàvh blàga dozta kerme za hràniti na jaszlah dobish: ako je pak plodno léto, moresze josh y dételye koi falat za széme doma dobiti oztaviti, da dozrélé: mochi je pako y na zternischu blàgo pazti y onda na jaszlah vnogo kerme né potrébno: — szamum véndar dételyum na dan 3 puti né szméti hràniti, nego barem ob poldan grahoricza, ali drùga tràva datisze mòra; ar

sza-

szama dételya marshe zapira, navlaztito tesko delajuche, kakti vola: k-tomuszę pako pomore, akomûsze ztepki piti dajû: — ovo kermenye haszné: 1 preobilna je kerma za blago, 2 dobivasze vech mléka, maszla, szira: 3 dobisze vech, y bolshega gnoja, ada vech sitka y szlame: zato, ako némash kakov pashinecz za travu koszititi, morati je nyivu z-zobjum, y grahoriczum poszéjati, dasze dételya z-ovém barem ob poldan zméniti more: vu drugéh orszàgih navadni jeszu zmész, ali kokoruzu za dobé poszéjati na guztom, y z-ovém potlam pokoshenèm kermiju.

Mléko v-zimi tak dobro dobiti, kak je na Protuletje: z-vszakojachke verzti répum krave hràni: y ovakovo mléko je jako zdravo za persza: Anglianczi jedino ovakovi kermi hvaliti imaju, da nyihovo blàgo, y ovcze zdrava jeszu: y zato nyihove koze po dvoje leseju; ar ovakova kerma oszebujno dobru kerv déla; y za puter verlo haszné.

IV. *Od Szvinyh.*

Kadé je malo, ali nikaj sira, vnogo szvinyh dersati né gozpodarztvo: sir pako zvun hraztovoga, bukov takaj, y koztanyev je dober: morejusze vendar szvinye y z-koczenyem vszakojachkém, y korényem, zelyem, répum, merlinom, krumpérom, szàdom, y sitkom hràniti.

Prascza dalye od 5 léth, zbog pogibeli betega, hraniti né dobro.

Biczko v-pol létu je dober vre za pripuztchanye, y terpì do 4 ali 5 léth: ov morasze dobro hraniti, da bude tuzt, y jàk, jeden za 10 ý vishe prasziczh doztije.

Szvinchè more siveti 21 léto.

Praszicza 18-tjednov noszi: kakovgoder je pervi nyein plod, takvî budû ý drugi: to jezt: mali ali veliki, gingavi, ali jaki: do 15 léta more ploditi: od pervinkinye szvinyh hràniti nehaszné: tuzta prevech-malo mléka ima: kada zlese, ali kàni lechi, dobrojoj je davati Jachmena szirovoga, ali kuhanoga: breja bi zvergla, dabi szopuniczu, vodu od jaglih, ali od opranoga boba vu napoju pila: ztém je plodnesha, zkém predi doztare: nekoja imá vech szeszczov, nekoja menye, naj bólsha, koja 12 ima: vszako prasze szvoj laztoviti szeszécz ima, kojesze pervo zlese, pervoga, koje drugo, drugoga ý t. por: pazi, dá praszicza nebi odojkov sivéh ali vczerknyenéh jéla: pervo prasze naj rajshi ima: po 2 put chez léto lese:

Praschichi z-zubmisze leseju: od szvechna do Jvanya poleséni za hrànu dobri jeszu; ar toplina terpì: Jeszenzki y zìmzki za hrànu nészû, akoprém dojéche praszicze v-zìmi vnogo mléka imaju: szvinyam v-zìmi, y vu mochvari dobro podztiratisze mora: praschichi zìmzki ràni dobivaju nekakove divje zube, zbog kojéh, kajti jézti

ne-

nemogu, zagineju: kadszû praschichi 4 tjedne ztari, odbijajusze od szeszcza, mòrati je nyim dàvati dober napoj z-poszéjami y shrotom: takaj praschichem, kak y prasziczam dobro je davati Jachmen, koi vu kipùchém kropu jesze razpuczal: kada idû na pashu v-jutro y vecher mòrasze îm zobati dati, da budû jakshi, y bolye razteju: kad je zlo vréme, naj budû doma; deždy y blato nyim skodé: zpervincze dobroje îm kruha davati, doksze kakov gorshi sìtek zobati privchìju: — kakszû okol 3 mészecza ztari, dobro je nye prati, y vechput okupati: Németzi v-6 tjednu nye od szészcza odbìjaju, da potlam za mlade zkerbeti mogu: — mlade je bolye kopiti; lehkshe preterpê: pri koplenyu mòra vréme pritoplo biti, ne prevrùche: — Vu Szilezié davaju zkoplyeném za 3 dni kuhanu zob, ali jachmen, piti nikaj: zkoplyeniki poszeb zapirajusze; druge biîm rane grizle: — drugach szvinye kopiti je naj szegurneshe na Protulétje, ali v-Jeszen, kada niti prezìma, niti prevruche né: réz dobro je mazati z-nepràném putrom: akobisze pak chervi zalegli, masi z-shmérom, ali lenenèm olyem, ali chemerikum travum zasmekni: — drugeh ranh chervi od terpentinzkoga olya prejdû, ali od sivoga vapna: szvinche ztaro zkoplyeno po czél tjeden znà tusno biti: ondamûsze z-jélom mòra vgajati, dàvajuch, kaj naj rajshi jé, y pije: praszicze mlade kopiti je skoda, doksze nevìdi, kakvôga je

 ple-

plemena: ako zkoplyeno neche jézti, ali piti, mòrasze konecz na rézi prerézati; ar kôsu jako ztische, réz malo odpréti, y neszlàném putrom mazati, à v-kopanyi zmir friska voda dersati: — velisze, da akosze Biczko zkopì, dokszû prasziczе breje, znàju zverchi, koje je nabrejal. Praschiche od vech prasziczh dobro je razluchiti; ar naj bólye je, ako vszako szvoju mater szészne: — *Odojek* v-4 ali 5 tjednu za pechenku je naj bolshi: mlade y gingave od ztaréh jakéh v-jélu je potrébno razlùchiti; drugach zahìreju.

Biczka pripuztchaju nekoji od Grudna do Szushcza, da do Jvanya szvinye mlade dobìju: nekoji v-Prezimczu, da vu Rosnyaku polèseju, kada je naj vech pashe; ar praszicza 4 mészecze noszi, v-pétom lèse: Biczko z-prasziczami brejami neszme biti: kada hoche praszicza lèchi, szlamu v-gubczu ponàsha, kak dabiszî gnyézdo délati hotela: kada polèse, mezdriczu od nye taki zàhiti, dajû nepojé; bisze y praschichev jézti lotila: — okol szvinyh vczerknyenu sivad, ali kakvû merczinu né dobro pohitàvati, drugachsze sive bi prijéla, akosze na tono omerszi.

Szvinye, koje na herbtu velike schetine imaju, nészu rado tak tuzte, kak kojeszû maléh, jednakéh schetinh: — vu Szilezié hranêsze z-prémkom, pod zadnye z-sitkom, z-tropinami, glaviczami od prediva, z-plévami, y poszéjami, shrotom sitka, dros-

drosdyami vrhzkemi zpalyenemi; y szlivami; Japache y széchkum szlame poparjenum, z-koszanum dételyum y drachem iz verta: koja vsza z-mélyumsze kuliko postrovashiju: Szoli k-napitku pridati szvinyam je jako zdravo, y vu chebru napojnom selvu, ali tikvu zemelyzku, ali zavitoga vu czanyi svepla, ali falat Liszichje kòse dersati, kak y vu kopanyi podkovu konyzku pribiti, ter med pilom y jélom obilke repne, olupke vszakojachkoga szàda méshati: zvun toga, da vu nyih navadni chervi, ali metulyisze lèchi nemogu, kadasze pàri, koju disiczu lùga med napoj vléjati.

Szvinye mochvar lyùbê zbog prehladyènya, rovanya glizth y korènya: v-létu kruto rano na pashu iti mòraju zbog hlada: v-Jeszen y v-zimi na mraz gonitisze neszméjú; vruchega nikàj piti, niti jézti; z-témszî gubecz zpeků, seludecz, chréva y plyúcha ofùriju, od chesza szehneju, y poginejù.

Szvinyche, ako z-zubmi skripati pochme, beteg kàse: ondamů v-kopanyu daj malo graha, y nekuliko zern perpra vu kakovém sitku: koje ima prevelike zube, jako koshe, nemoresze pomagati, mòrati bimů zube z-kleschami pritergati.

Szvinye vu Rosnyaku naj vech zpê: vu klasznu iz pochetka naj vech beteguju; navlaztitò kada medvene rosze pàdaju, koje drugach pchelam y za méd haszniju: takvò-

kvômu szvinchetu daj za kave sliczu ztùchene trave *chemerike* na mléku, ovagâ zesznàsi, y zhìta na gubecz, kada zhìta, zaprigâ kam, da onu nesznàgu nazad neposere: ako szvinche né veszelo, nego rep obészi, vuha poklàpi, y glavu dolé dersi, betesno je: zpuknimû nekuliko schetinh iz herbta, akszu pri korenu kervàve, odrésimû malo rèpa, akomû kerv ide, dobro je znamènye, ako ne, je vu pogibeli: onda pazi, na koju ztràn glavu nagìblye, ter na drugi ztrani, kam nedersi glavu, malo vuha narési: zatém onu silu, koja pod zadnyiczum poztrancze szuprot dolynemu kraju nahadyasze, z-drévom natùczi, da iz nye malo kervi izìde, namasi z-nepràneni putrom, y z-pasutjum zelènum zavesi, hoche bolye biti: *kada szvinye czerkaju:* grabrovu gubu tùczi, z-téztom zméshaj, y davaj vechput jézti: vu napoj drach, *szvinyschak* zvan, metchi: *kadszû betesne:* Bukovoga pepela med jélo y pilo méshaj: terjaka na kruhu dâvaj: ali ztuczi svepla, angelike, Lorbera liztje, y zernye, boroviczu, zobjum ali jachmenom v-kotlu kuhaj, doksze sìtek razpùcza, potlam mlachno vu kopanyi betesném davaj: Betesno pako szvinche povàli, odpri gubecz, blizu posiràka zgora ima nekaj chernoga, ono z-perztmi ali z-nosem odtergni, kaksze okervàri, hochemû bolye biti: takaj: betesnomu med Vuzmom, y Trojàki pod jezikom silu pùzti, y bolyemû bude.

Vu-

Vushive szvinye z-vodum chlovechjum peri, y vechput skròpi: ali: teri ztaro szalo z-sivém szrebrom tak dugo, doklam nebude sivoga szrebra videti, snoricze namasi, y Vushivém na vrat privesi.

Da szvinche za tobum pojde, dajmů pojézti karvanove mosdyane, ali mishja jetra.

Szvinye na pitanye deti je naj bolye ob vszehszvetah, y nye hraniti do Mikulinya, Bosicha, naj dalye do tréh kràlyev: na jednu glavu rachunasze 6 vaganov sìtka, ako nikaj drugo néma; v-Létu bolyesze zpita z-jednèm vaganom kak v-zimi z-dvemi: pitati je pako naj bolye tretjake: mèzto mòra biti szuho prez blata: poleg 2 kopanye, jedna za jèlo, druga za pilo: pervich davajîm kuhanu répu, tikvanye, poméshaj z-melyum od vszakojachkoga tùska, y muhicha: zatém kokoruzu dobro szùhu: kadsze za 2 tjedne kokoruzę zaszitê, iz rechéne melye napravi îm kvàsz, ter jeden dàn nyega, drugi pako kokoruzu preméмcze davaj, doksze zpitaju: vszaki dan 2 put frisku vodu dobiti mòraju: kuhan, z-droblyen, y z-kakvémi poszéjami, ali rechènum melyum poméshan krumpér ovu vszu hrànu viteski nadoméztì.

Vu zìmi szvinyam mòrasze dobro podztìrati, na toplomszę dersati, préla zateknuti, topla voda davati, y z-hranum verno priglédati.

V.

V. Od Sivadi.

Da kokoshi rade neszle budú, zajchevo lanye ztùczi, y med poszéjami daj zobati: *da pako v-zimi neszle budú*: na toplom dersatisze moraju, czvét koprivh, v-létu poszushen, med poszéjami zobati, y vszaki dan po 3, konoplyena zerna.

Kada kokoshi ali pischenczi paraju, Jambreke jalsheve tùczi, z-téztom zamészi, y daj zobati: Pischenczi pako vu klasznu zvekshinum betegùjû, onda poszipIyi pred nye konyzkéh mravlyev, kakgoder budû szlabi, zdignejusze, za nyimi derchali, y nye zobali budû: to nye zesznàsi, y k-szebi dojdû: vu pilo pako metchi spikinardú.

Da kokoshi ali pischenczi grozdja nekvàré, térszovoga czvéta zkoshi med jélo.

Ako sivadche ima kiku, ova dojde ali od sedye, ali od nesznasnoga pila y jéla, arimsze nosz zapetlyi, nemogu dihati, jezik na spiczi obszushisze: ada sivad mòra imati zadovolyno pilo, y sznasno: vu pilo dobro je ztuchi kimlina, ali spikinarde, navlaztito vu szérpnu ob veliki vruchini: ona pako szuha spicza na jeziku mòrasze zpametno odlupiti, rana z-pepelom poszipati, y kika na putru vu nye zarinuti: dobro je y chez nosznicze pero prevléchi.

Grisu zvràchish, ako shaku melye jachmenove, falat vojzka, y malo oczta na povné raztopish, y kadsze ohladi, jézti dajesh.

Vu-

Vushi pretirash, ako z-chlovechjum, ali kravjum vodum nye mochish; ali: ztuchesh széme *ritersporna*, y z-olyem olichnem zméshano masesh.

Ochi pohablyene z-mlékom senzkém masi: *akje mréna*, ztuczi kimlina, szalmiaka, y meda $\overline{aa}$ (t. j. jednako vszakoga) y masi; ali: mrénu z-finum igliczum odtergni.

Ako od sivadcheta blato nemore, odzada z-szlamum prederi: na putachi, ztegnih, y pod repom perje podpuczi: dobro je takaj med pilo chiztoga meda zméshati.

Da vrane pischencze nebantujû, kadasze valiju, poztavi med jajcza travu, *Vranzki turschak*, zvanu (Linaria adulterina).

Da lészicza mladinu nebude napaztuvala, kad szedi sivadche na jajczih, podverzi lészichji rep: ali: szerdcze liszichje zkoszano davaj mladini.

Da stakor sivadche nebantuje, pod krelyuti privesimû ruticze.

Pischencze v-zimi odhraniti, zberi zmed mlajshéh kokoshih nekoje (ztareshe od tréh léth za plodenye nészû pridne) nye vu toplom méztu dersi, hrani nye z-kuhanum zobjum, ali jachmenom, kokoruzum, drobtinyem, zkoszaném povertelyem, ali szadom, ali kakovum kashum; ali ako hochesh plodneshe imati, davaj szushene v-létu koprive zkuhane, ali czvét koprivh med poszejami: nekoji davaju opecheni

kruh,

kruh, vu vinu namochen, y zdroblyen: vodu pako zadovolynu y chiztu zmir imati mòraju: — jajcza ada od Luczie dnéva do Bosicha zueshena pod takovu kokosh naszàdi pri toplé peche: navchi nye iz gnyézda jézti, y piti; drugach, ako izidû iz gnyézda, natoplyenoga kaj na jajcza deti mòrash: lehkshe je pako, ako pod puru 25 jajeczh naszadìsh, ova v-tréh tjednihsze povalìju; y povalyene na toplom vu koshari poleg navade hràni.

Jajcza friska y chizta zpoznajusze, ako proti szvétlozti obernyena chiztasze vìdiju: ali: k-serjavki priztavlyena potìjusze.

Jajcza dugo chuvati dobra: vszako jajcze hlàpé, y potìsze, y ztémsze pokvàri: koi ada nye chuvati hoche, najmre vu zìmi, ovo zhlaplenye prepréchiti mòra: za chuvanye najbolsha jeszu med meshami zneshena: poztavlyajusze ada vu loncze, ali skrinye vu pepel, poszéje, szol, pilyevinu, hers, zob, ali sito, tak véndar, dasze med szobum nedotikavaju, y da do nyih zràk nemore, ter v-létu vu hladu, v-zìmi na toplomsze dersìju: nekoji predi nye z-szoljum riblyeju, ali v-szlanu vodu za 2, 3 vure poztavlyaju: v-létu naj bolye vu hersi obztojê, kajti ova je hladnesha od drugoga: koibi sélel za vech mészeczh, ali léth jajcza zachuvati, mogelbi nye z-kakovem firnajszom lehke czéne dobro omazana zpraviti: ali: kadbi je v-lonecz del, onda med nye raztalyene, nego hladne jancheve ma-

maztche vlejati do verha: vu izhodnéh ztranah po 2, 3 léta jajcza chuvaju, raztalivshi szol vu vodé, tak na guztom, da jajcza plavati mogu, preszejanoga pepela zméshajuch, y z-ovem kakti tlakom jajcza dobro omaseju, y vu zelyni lizt zamotaju: Jajcza takaj v-màk kuhana po mészecz y duse dobra ztojê, akosze potlam v-kipuchu vodu deneju, belanyek nazadsze razide. Ovi nachini navlaztito vu spitaléh za betesném vszako vréme z-jajczem podvoriti hasznoviti jeszu.

Nachin guzke pitati. Nepitana guzka jako netechna je: zato mlada guzka v-szrédi Liztopada podzkubesze, v-toplo tmichno y tészno mézto poztavisze (nekoji némajùchi takvò mézto oszlépiju guzku) ondesze nyoj daje piti, y jézti, y mòrasze v-sznagi dersati: pitasze pako z-kuhaném sitom, zobjum, grahom, bobom, ali kokoruzum, zkoszaném zelinyem y z-poszéjami: nekoji iz melye pshenichne, ali jachmenove z-vodum guztu kàshu dàvaju: ali kashu od kakvòga sìtka: ali namochenu vu vodé kokoruzu: ali shopaju kakti kopune z-fafulki iz kokoruzne, ali jachmenove melye napravlyenemi: dapache nekoji ztucheno vuglenye, ali pészek drobni za vchiniti vekshi tek po malom davaju: ovak mlade za 2 ali 3 tjedne, ztare za 4 pitajusze: gerki iz dvéh ztranih melye kakovegoder, y chetiréh poszéjh délaju fafulke, y 3 put na dàn nadévaju.

Gu-

Guschichem najmre vu szerpnu, akje mochvar, nekakove mushicze vu vuha y nosznicze zaplazeti znàju: onda z-glavum szim tam masheju, y paraju: proti tomu mòrati je nyim vuha z olyem mazati: vu vodu-pako gluboko jachmena podszipati, da nyega doszigajuch czélu glavu namacheju.

Vushi od guszękh pretirash, ako pod nye preprut, ali onu travu, Rosmarinu zpodobnu, koja med hajdum razte, podztirash.

Racze znàju vuloge imati, kada némaju zadozta vodè za kupanye; onda dobroje pod nye hebed friski podztirati.

Puriche prez kvara odhraniti, Hajdinzku kashu kuhaj, doksze razpùcza, zperijû vu vodé, da kiszelòcha prejde, poszùshi na szunczu, kadje tréba hraniti, znovich zkuhaj, posziplyi na zkoszane koprive, ali jez checz, y tak jê hràpi, dok ilkre na glavi dobiju, zdrave budû, redko koja pogine: *kada im kaj pofali*, drosdyeniczu, osmek od ztuchenoga pelina y vodu, vszakoga jednako, v-zdeliczi zméshaj, ztém glavu y noge 2 put na dan peri: — dobro je takaj za puriche y pischencze vu pilo herdyavo selezo devati, malo osmeka od Pelina napuztiti, y to do 10 dàn: davajû pako nekoji kokoruzne jagle ovo vréme, y od kruha ali szira chizto nikaj.

VI.

VI. *Od Pchelh.*

Pchela, jako hasznoviti gozpodarztva kotrig, vishe znanya potrébuje: od ovéh vnogo knigh je izpiszano, nijedna vszega vu szebi nezadersàva: vu ovoj kratkòchi ja szamo nekoja, koja morebiti lyubitelom pchèlh nebudû nepovolyna, napervo doneszem; ako Bog dopuzti zdravje, y sivlénye, med oztalémi y od Pchèlh obilneshi navuk izpiszati selim.

Mezto: koi haszen iz pchèlh imati boche, naj gledi, da nyegov Pchelinyak blizu vnogo zemlyoraztja bude: ada v-szrédi med Szénokoshami, y nyivami, gde ne preztancze czvétje zadersàvasze, je naj bolshe mézto: gdeje vnogo répnicze, y dételye, one za szê verlo gozpodàrê: ali medvene roszicze, navlaztito ob dobe mladéh rojov, naj vishe priprudiju.

Vulyinyaki: Nekoji naj bolye hvàliju koshe iz szlame; kajti chez szlamu nekuliko zrachnozti, za poszluvanye pchèlam potrébno, nuter prehàdya: drugi imaju ladicze iz dréva polosite: nekoji pako predole, jednoga zverhu drugoga naztavlyene, tak da né potrébno na rojenye pchèlh chakati, nego kada dolneshi predol je z-medom napùnyen, podverszesze prazni, y pchèle dalye méd y vojzk nanàshaju: k-ovomu czilyu uztanoviti piszmoznanecz, *Chaplovich*, vu Banatu je izpiszal knisiczu, vu kojoj nachin pchèle odkojivati vuchi: tu

oszov-

oszovlyenéh dvojverztnéh ładiczah, kojega y ja takaj szàm vre imal jeszem, y kajti zeznał jeszem, dabi ovoga vnogi rádi znati, vu budùchém mojém od pchèlh izpìszanyu y nyega z-mojémi takaj pazkami napervoztàvim.

Vréme zpravlyanya meda. Navada je zvekshìnum v-Jeszen pchèlam jednu ztràn meda odvzeti: ovo né prigodno; ar neznasze, kak zìma dugo obztojì, y more biti malo za nye meda bude: bolye bi ada bilo na Protulétje od oztajajùchega meda odvzeti, da tak malom drugoga zkerbnésje nanashale budeju: drugach pako ob Miholyu vurlischa naj sméhksha, y najszlabésha terejusze: oni zato, kajti iz nyih obilno meda dobivasze, ovi pako, kajti zbog szlabozti chez zìmu presiveti nebi mogli; ali bi vech hrane potroshili, kak szû vrédni: ovo véndar noveshemu rechènoga *Chaplovicha* navuku je szuprotivno, koi velì, da to je kervolochnozt ovak hasznovitu ztvàr vmoriti.

Betegi: Pchèlh nepriateli jèszu: mishi, kraztave sabe, mravlya, nekoje pticzè, kakti: Détely, Snénicza, Laztovicza y vishe takovéh: metémtoga vsza ova pchèle tuliko na nikaj deti nemogu, kuliko nékoji betegi: naj oszebujneshe povém.

Grisa: naj navadneshi, y pogibelneshi beteg, koi na Protulétje nye pograbiti zná, ter iz cherlenoga na dólyni dezkilànya poznasze: *protimba* je: dvé ztrané

me-

meda, dvé czukora vu 4 ztranih vina pri krotki serjavki kubaj, y péni zmirom, dokszé zguztne, kakti med: ovoga gdagda na Protulétje v-vecher vu shaliczi podverzi pchèlam, ovo jê szegurne chini proti griśi, y ako nyu imaju, zvràchi, ter potom gyegyerne bìvaju: ali: pól oréska zriblyi, vléj gore za dvé shalicze kropa, kadje krop krépozt oreska naszê povlekel, pridaj sliczu meda, y za grahovo zerno Shafrana; ovosze pchèlam na Protulétje v-vecher barem 2 put podverse: ovo jê zesznàsi, y gyegyerneshe bìvaju.

2 *Jadovitozt*, kada pchèle szerdite van na luknyu navalyivaju, na zemlyu padaju, szim tam zderkavaju, doklam mertvé oztaneju: ovosze pripetcha na pochetku Rosnyaka, y terpì do szrédi Klaszna: gdagda y drugo vréme nadojde, ali na konczu ovoga mészecza je kusno, y vnogé zatere: *Protimba* je naj bolsha davati im chiztoga meda, y nikaj skodlyivoga blizu dersati: ako pako vie ov beteg je nye poprijel, moreszé y vino zgora izpìszano davati.

3 *Bunta na glàvi*: kada pchèle pri lépom vrémenu marlyiveshe szu bilé, potlam za 8 ali vech dnèvih zbog hudoga vrémena van nemogu, on prah od czvétja na nyihovém nagùzanėm chelu zaperfsze nuter med rosichke, y kakti jedna bunta veksha od glave vidiszé: ov beteg né pogibelen; szàmo prejde; zvun akobi

oszla-

oslabèle, z-vinom goré rechènèm okrépitiszé mogu.

4 *Gnyili Roj:* kada vuhkocha nekakoya szmerdlyiva vu czeliczah nahadyasze, koja iz szlaboga pchèlh zletavanya poznasze: nutri najmre vu szetjù Roj zagine, zegnije, y szmrad po czélom koshu, kakti kuga, rashirjavasze: *Protimba:* kak to Pchèlar zpàzi, naj taki kosh odpre, y vsze szetje, gdesze ona gnyilòcha nahàdya, van izrése; zatém pchèle z-vinom medvenèm (kak goré) objàchi, y z-czukorom, ali rosami vertnoga shipka, temnyanom, Galgànom, Melişzum ali Spikinardum nakadi: ako pak zlo ovo je pchèle vre premoglo, y je nyih josh vnogo, y dozta na polyu hràne, vsze zkupa vu novi kosh zpametno preztavi, y nekulikò dnèvih za novo naszelische batrivo podignuti davaj nyim medveno vino: akoih je malò, z-drugém koshem nye z-jedini: zlo ovo preprèchitisze more, ako na protulétje pri nadojdùchi vekshi zmerzlini koshi z-zobenum szlamum omotajusze, da mladi Roji neprezebeju; ar prigodna toplìna chini, dasze Roj dovershi, y za van zleteti prikladen poztane, ako y neszedê na nyem pchèle: medtématoga ovakov kosh (kak nekoji chinê) ne tréba zahititi, ali zésgati; dobrosze obztrùse, z-kropom zepere, y na zraku poszushi, potlam y pak je dober.

5 *Opeshanye:* kada pchèle z-razpreztertémi krelyuticzami po dezki szédiju, ali

lesi-

lesiju, hotèche zleteti, ali nemogu: ali pak domom do kosha nazad dojti nemogu: ako ova szlabòcha od pomenykanya hràne dojde, takjîmsze za dobè z-hrànum preztréchi mòra, drugach zaizto poginû: ako dojde od prezimenya, ondasze pchelecz preverne, y skropisze z-szlédèchêmi: ztuczi kopra (Sternanieß) vléj gore kropa chiztoga za 1 szaith, pùzti 12 vurh pokrito: preczédi, priméshaj 1/2 funta meda, pri krotki serjavki raztòpi, obpéni, y zpravi: ovoga 3 slicze zméshaj z-3 sliczami ztaroga vina, y ztém skròpi: ali szamo ztuczi szladkoga Janusha, zméshaj Sganiczum, y skropi: zapri luknyu, preneszi kosh vu szrédnye toplu hisu, gde nazàd nazkorom osìveju, ako vre tri dni nészû mertve bìle: zatém josh nekuliko dan dersi nye vu hladni hisi, y hràni z-medom rechènèm y szladkém Janushem, doklam nye nazàd poztaviti vréme dopuztì: *Zatrudyenozt*, koja od chemerne medvene roszicze dohàdya, je pogibelnesha: mochi je gdagda pomochi z-goré rechènem medvenèm vinom: ako takove chemerne rosze zpazijusze, naj bolye je pchèle za nekuliko dan zaprétì, y nepuztiti na roszu, iz koje szmert nazadszî doneszeju.

VII *Od Vùka*, *Lészicze*, *y Laszicze*.

Szerdcze Vuchje poszùsheno, na prah ztucheno, y za 1 lot pito je proti opadaviczi.

 Zùb

Zùb veliki deszni dàjeszè mali detczi svachiti, lehkshe îm zubi izideju, jakshi poztaneju, y na vràtu obéshen chinì, dasze vu sznu neplàshê: kutchnyak na konya obéshen chinì hitroga konya, y daszę nezatrùdi.

Oko deszno oszolyeno y na ranu privezano zimliczu tira.

Kosa vchinyena dobra je za opravu, brani vushi, y moli sze jê neradi primeju.

Iz kose pàsz napravlyen, y z-dlakami na golo télo opàszan ztavi griz, madron.

Lanye zesgano, na prah ztucheno, y zméshano z-medom ochi czurèche vràchi, aksze maseju. Lanya ovoga 1 quintl na vodé vzet ztàvi griza, madrona, y koliku: ali szamo vu vuné jancza od vuka zaklanoga, ali v-Jelenzki kosi zavito, y na ramenu, ali czipelyi privezano.

Kozti na prah ztuchene na ranu, kadsze gdo vbode, posziplyejusze, y hasznê kak y za Vudarcze, y reberh szlabozt.

Jetra poszushena y na prah ztuchena vu vinu pita hasznê za ztari kashely y pohablyena jetra, kak takaj proti vodènomu Betegu.

Chréva poszushena, y na prah ztuchena za 1 quintl tìshè koliku: to izto bi hasznela, okol téla obpàszana.

Mazt haszné kaj y peszja: topì, razmétche, vràchi kotrige pobite, y czurèche

chė ochi, aksze z-nyum riblyû: zmersnyene kotrige pomàse.

Nekoji velê, da, koibi chez *posiràk vuchji* jél, dober tek za jézti bi dobil: chez posiràk vuchji piti detczi haszné proti kozam.

Olye, vu kojem biszė vuchje meszo kuhalo, za vuloge mazati valya.

Meszo vuchje jézti haszné proti velikomu betegu: kak takaj koibigâ oszolil, y na vràtu obésheno noszil: *szerdcze*, y *jetra* vuchja jédyena szegurno vràchê veliki beteg: mochi je ova szamo poszushiti, na prah ztuchi, y vu pilu jemati.

Glàva ali szamo kosa iz glàve na vratih pribita povédasze dobra proti czopriam, y chemeru.

Da vùk chloveku nikaj nenaskodé, zadnyi kraj repa vuchjega naj pri szebi noszi: koi predi vùka zpàzi, kak vùk nyega, takvômu nikaj neche: vùksze plàshi orusja, ali tuchenya z-selezom: takaj ognya, zato dobro je pred nyim kreszati: koisze z-nyim zeztane, naj za szobum kaj vléche, kakti: paliczu, pàsz, szlamu, ali kaj drugo; Vùk chloveku nikaj nèche, ako né vre predi chlovechje télo kushal: vu sznégu navaden je z-nogami zadnyemi z-sznégom ochi zaszipati, y ondasze chloveka poprime: guszlye glasza podnezti nemore: kaj goder vuk vgrize, mòrasze tak vràchiti, kak od ztekline.

Kuda vùk kerv tochi, tuda drugi bésìju: kamenyasze bojì; po nyem po lehko ide.

Da vùk na dvorische nedojde, Rep vuchji na kolnom pùtu, ali na dvorischu zakopaj: akogâ v-hisi obészish, nijedna muha tam nejde.

Lészicze v-shumi na koje mézto zebrati, falat stokfisha na vuglenye deni, y onde kàdi v-jutro y vecher.

Lészicza sivad nebantùje, ako plyùcha y jetra nyeina zkoszana v-jélu dajusze.

Laszicza je chemernoga zuba; kaj vgriznę, pogine, y zloje znamenye, gdesze zadersàva: *pretirasze*, aksze tam dene glàva vuchja, ali: z-dimom žesgane machke: ali: jednu zesgati, y okolo pokaditi, druge pobegnû: moreszeîm szalmiak z-melyum zméshan podverchi: ali: napravlyeno tézto iz chemerike korena (nekoji zovû *kihavecz*) béloga Arzenika, pshenichne melye, y mléka:

Laszicza, da jajcza nebi zpìla, ali: golube napaztuvala, ruticzu okol pometchi.

VIII *Od Nyivh, Szénokoshh, Lòzh, Szémena, y Gnojenya.*

Zemlya zlochezta, navlaztito, akosze gnojiti nemore, mòra pochinuti, niti vszako léto oratisze:

Gnoj

Gnoj na guzto y debelo zmétchi: na kupih dugo ztati neszmé: vu Szushczu nevozigâ.

Za zob, Bob, y szochivo v-Jeszen prashiti je tréba.

Kadsze orje, czélinu nigdàr neoztavlyaj; brazda na brazdu padati mòra, y oszrédki zrézatisze.

Széme mòra biti dobro zrélo, dobro szuho, dobro obchinyeno.

Gdé je malo zemelyh, psheniczu széj na sitischu, hajdinu na jachmenischu, negda na Hersischu: na kokoruzischu jachmen, na Hajdinischu Hers.

Psheniczu széj med Mashami, tjedna kvaternoga dokonchaj.

Hers kesznéja bolye rodì, 2 tjedna po Miholyu véndar naj kesznéja je szétva.

Jachmen takaj kvaternoga tjedna dobro széjesze.

Hajda okol Petrova ali Udalrikovoga (4 Jul) széjesze.

Predívu v-Jeszen prashi, dasze velikoga tjedna széjati more.

Vu méztah vodam podverseném jarke z-plugom prebrazdi.

Sitek nesznasen plétisze mòra, y to z-korenom.

Sitek vszàki, 'predi kaksze zpravi, poszushi dobro, y obchini: navlaztito sito, y hajdu.

Pa-

Pashincze y Travnike zkém predi zagàjish, ztémje bolye, najmre, gdé otavu dobiti selìsh.

Szùshne travnike, ako moresh, na protulétje z-vodum napùzti, y kakje zmochen, vodu odverni, da ob vruchini nadojdùchi nepodparisze.

Kertorovcze taki na protulétje zravnaj, ter z-dételyum, y trohtinyem strovashi.

Széno y otava dobro szùha marhi bolye haszné; zato ova verno szushiti mòrash: otava y dételya y tak rada odvuhkne, y pohabìsze: na dételyì, y otavi zpati nedaj.

Széno dobro od gorshega vre na Travniku odluchiti je dobro, y poszeb zpraviti.

Loze gajiti, y povekshati koi priliku ima, naj puztì takvû ztràn od szvinyh z-sirom zarovati, zatém do 4 léth nuter niti szvinyh niti marhe nepuztiti; ar szvinye mlade hraztichke bi zrovale, marha liztje objéla.

Na Paztìre pazi, da pod drévjem ognya nekùrê, dreva nebélê, negùlyê, ali vertaju; od toga szehne.

Koloszéki na protulétje sznasitisze mòraju, niti marshe nuter neszmé, doklam kolye nepodrazte.

Czéla zemlyè plodnozt ztojì vu prikladnozti toplìnu y vlagu poleg primernozti prijeti, zadersati, y raztùchem predavati: zato zemlya toplìnu y vlagu prenaglo, prevech, ali nikaj neprijemajùcha,

ali

ali vu glyublinu taki posirajúcha, ali vlagu zvana poszushiti puztècha né prav plodna: ada vszake zemlyè nuternyi, y zvanzki ztalish videtisze mòra, ili pazitisze 1. *kak lesi?* 2. *kakvá je?* gledèch na perveshe, zemlya more biti ali: *bresnata*, ali: *ravna:* ali: *zpuztyena. Bresnàta* y oszovna je naj gorsha; ar guoj na takovi obztati nemore, y vlaga predi zçzuri, kak do korenya dojde: zvun toga vruchini, vihrom, y desdyevju jako podversena je, y zadnyich teskosze déla. *Ravna* zevszém, né *naj bolsha*; prevech mochju prejimlye. *Zpuztyena*, y nagnyena je naj bolsha; ar né prevech vruchini podversena, prijémlye vlage, kuliko je tréba, obilneshu zpuztya; zato je naj plodnesha, y naj bolshi teg rodi, navlaztito, akoje k-Poldnevu, ali Jzhodu obernyena: pri lesanyu zemlye paziti je takaj, néli poleg loze; ar zvun toga da ova nyoj toplinu szuncza y vlagu plodnozti, koja od zràka y zemlye dohàdya, jemlye, je takaj pticzam, zverju, mishem, kebrom, y vszakojachki neszngi podversena: zato y drevje poleg zemlye ztojèche skodé.

Gledèch na drugo: *kakvá je zemlya:* more biti: a) *perhka, rahla, razpadlyiva y peschenata:* ovakvêszû szushne, y mochvarne, prijémlyû jako vruchinu y mochvar, onu dugo, ovu na kratkom zadersujû – b) *chverzta:* kakszû vsze fele *Jlovache:* oveszû perveshoj szuprotivne: toplinu tesko vu szê puztyaju, kadsze razmochê

chê, dugo mochvar zadersûjû: zato vu nyih széme dobro zakorenitisze nemore. c) *cherna*, *gnojna*, *gnyila* vertna zemlya, dokje mokra, zkup ztoji, obszushena razszipavasze, je szrednya med pervum y drugum, zato naj bolsha: toplinu y vlagu jednako prijémlye, y poleg potrébchine zadersàva: odvuda szlédi, da poleg nuternyega zemlyè ztalischa zemlye razluchítisze mòraju, koje vruchìnu, y vlagu prijeti, y zadersati mogu, y koje nemogu, y zpoznatisze mora fela vszake zemlye, za kakov barat biti more; vszaka za vszako széme nevalya, zato za ono, zakaj je prikladna, marlyivo obdélavatisze mòra.

Széme sitka vszakoga jednoga léta je naj bolshe; potlam jaklenozt plodenya kakti ztruhne: *széme* na prepuhu y zrachnom méztu dugo chuvatisze more, ar ova vuhkochi, y vusganyu, od kojéh pohablyenye zrokujesze, szuprotivna jeszu.

Jachmen je vuhkeshi y hladneshi od pshenicze, y kasha jachmenova betesném zdravesha od pshenichne; ar prehladyùje: naj bolyesze széje, kadasze prah zpod brazde kadì, pak zatem desdyek nadojde: lehkeshesze mlàti od drugoga sitka; ar berse obszehne: zato néje chakati dugo z setvum, dabi prezrélel, ar poklekne y po zlu prejde: metémtoga poset za 8, 9 y 14 dàn vu snopju na polyu ztati more, da po desdyu, y roszé ne szamo zernye lepshe zgleda, nego y pri meri nadorazte: z desdyem

po-

pomocheno sznopje bolshi jachmen za pivu daje, y dragshe kupujesze: naj bolyegâ je széjati, kada véter od Jzhoda k-zahodu pushe; poldnevni skodé: na ztarém gnoju szejgâ v-dolé idùchém mészeczu, na friskom po mlaju.

Pshenicza na peschenatì zemlyi dobrosze nagoda: povédajû, da koibi na pozt Jakopa iz gloga pepel napravil, y med psheniczu, kadsze széje, méshal, nyu od vszakoga zla bi obchuval: proti naginyenyu nekoji vu vodé vapnemi namacheju chez 24 vure, potlam szushiju, y taki széju: nekoji proti sznetlyivoztì obsigaju kakti sito: znà na kukoly prevudriti, aksze na loshi zemlyi poszéje.

Zob széjesze, kak y kuliko od sznega kopno je; pri zobi ni chakati, da prezréle; najshe zadobè posenye, ter nekuliko dnevih na szunczu y roszé dozréli.

Hers toplu y szushnu zemlyu potrébuje; rana szétva je bolsha, navlaztito na bresnàti, peschenati y loshi zemlyi, gdesze teseshe vklìje; iz hersi je najzdraveshi kruh.

Sito potrébuje plodnu, perhku y pripeschenatu zemlyu; zato na znova preoránéh szénokoshah, czélinah, y vodoztajnéh méztah z-hasznum széjesze; ar y berzo razte, y vchini, da takvâ zemlya potlam za szénokoshu y pak dobro szlùsi: ar na nyoj z-vekshe ztrané detelya razte: y nagodasze oszebujno na zemlyi, na kojoj perveshe léto

to lán je bil; kajti na nyoj drach prevudriti neche, proti kojemu dobro bi bilo na tretji brazdi sito széjati: sito je od narave szuho y hladno: zato vu nyem dobro chuvasze divjachina; gerchke dinye, jajcza, y zpodobna, kak y vu basulyu; ar y on je takvê narave.

Hajda takaj naj bolye széjesze na novéh nyivah; onda deszeteroverzt nagodasze; morasze Kaj bers mlatiti, kaksze v-stagely dopelya, drugach na kupu betvo mochvarno vusgesze, zpleszmivé, y zerno ztuhteni.

Jarinu ni tréba preguzto széjati, ar jedno drugomu pàchi, da razti nemore: pri széjanyu vszakoga sitka pazi, da nigdar po godini, ili vu mokru zemlyu neszéjesh; ar drachika prevüdri: protimba je proti tomu: prevlasnu zemlyu gluboko zorati, dva dni prevehnuti puztiti, onda poszéjati y taki zavlachiti.

Széme za szétvu nigdar vu melynatom saklyu biti neszmé; sznetlyivo biva: iz loshę zemlye vu dobru poztavlyeno nagodasze, iz dobre na gorshu pofali; ar ondésze popravi, ovdé pokvàri: széme iz ravnicze z-bresnatém méshati nevalya; ar jednako nedozréli: zkémsze berse napuhne, kadsze namochi, y vtone, ztémsze za bolshe dersi, zato zjédyeno né dobro: vu glubshe brazde széjati je bolye, kak vu plitve; ar, akoprém kesznéje izide, bolyesze véndar vkoreni.

Ze-

Zemlye vsze jednako gnojitisze nemoraju; bolshe menye potrébujû gnoja, kak loshe: nego niti ovéh prevech na jen put gnojiti nehaszné, najmre akje zemlya oszushna y topla; ar preobilen gnoj zemlyu vusise: bolye je ada vechput, kak na jeden put prevech gnojiti: mochvarne zemlye obilneshe gnoja potrébujû: pod psheniczu y zimschinu gnojisze taki po Trojakih, ali, ako na drugo léto széjesze, vu Jeszen: drugo gnojenye biva vu kolovosnyaku, kadszû zprashene zemlye: za jarinu pervich vu Liztopadu, ali Vszészvetschaku: prahe ob Martinyu v-dolé idûchém mészeczu, szénokoshe pako ob puném mészeczu: môratije pako y na felu gnoja paziti, y kaj naj bolshega zebrati: pervi gnoj je lanye chlovechje, potlam marsheche, potlam ovchje, oszelzko, konyzko, golubovo, y szvinyzko je prevruche, zatosze môra poméshati: guszechje je skodlyivo, à za verte chémer: nego ovchji, konyzki, golubinyi y kokoshji zbog vruchine za gnojnike (Mistbeet) k-zimzkomu hladu prikladen je: haszné takaj iz mlákh, y putov blato zvasati, navlaztito na zpashnike, kak takaj iz luga pepel, szaje, lapor y zpodobna verlo haszné: za klincheoze y czvétje mûl iz ribnyakov, grabh y potokov valya: da klincheczi dobro naprédujû, czéla mudria vutom ztoji, dasze ov mûl predi preszushi, potlam z-perhkum cherniczum poméshа, y dasze szé û v preszadyaju vszigdar v-gore idûchém mé-

szeczu vu znamenyu Oroszlana: Lozno szushinye, liztina, truhlyevina, pilyevine rogov, skad 2, 3 létą preztojê, kak y pepel davaju plodnozt, y od nesznage chuvaju.

IX. *Zatiranye vszakojachke neszǹage.*

Mishe pretira dim koztanya vu hisi vchinyen: ali; pepel hraztov vu luknye naszìpan.

Mishi, y stakori prejdû: kądi z-kopitom Mezgovém, ali z-perpriskum: ali; torcza meszo v-krov deni: ali: Hersene melye z-sivém vapnom ztuchenέm, y czukorom zméshaj, ter vu jeden chrép deni, vu drugi poleg vodè: ali: otrov mishji z-czukorom y czinoberom zméshaj, y podverzi: ali: vlovi misha, ali stakora sivoga, prejmigâ v-sakely, dagâ za vràt prijeti moresh, naredi kolomaza (Schmeer) na rédkom z-vodùm, tergâ nutré do vrata dobro zkalyaj, y pùzti, kuda bû po luknyah bésąl, vszi pobégnû; ako ovi gozti k-szuszedu dojdû, naj y on tak napràvi: kamsze poztavi szol koszìtra (*sal succini*) makar vu kakovu skątulu, odonud vszi stakori prejdû: velê, da, koibi na pozt Jakopa pred szunczem hebda nabral, y po ztanyu razveszil, ondé stakorov nebi bilo.

Kerte zatréti. Szénokoshu z-vodùm napùzti, za 48 vùrh vszi mladi pogineju, ztari morebiti pobégnu na vishéja mézta, koja takaj dabi napuztiti mochi, bi y oni

zkon-

zkonchalisze: gdé pako toga vchiniti né mochi, poztavi vu nyihove luknye vczerknyene rake: ali: ztebla szuha od cheshnyaka: ali: vszako 7 léto z-prahom od koztih fashenzkéh ztuchenéh szénokoshe posziplyi: *drugach kerti za hasznovite dersijusze;* na szénokoshah frisku zemlyu van hitaju: na vertih glizte y verlcze, koji povertely podjédaju, zatiraju.

Kache pregnati: kadi z-jelenzkem rogom, ali: korenom czentaurie: *kachu iz jame zvabish*, ako nad luknyum drevo Rosmarina sgesh, ako neizide, nutré vparne: *akoje v-chloveku*, basulyek na ocztu kuhan naj pije: ali: ztaroga vuszenya dim chez trahtur vu szê posira.

Ztenicze zatreti. Z-volovzkém szuhém lanyem kadi: ali: z-olyem such brava, ali vola zméshaj, y masi: ali: ztuczi svepla; kuhaj na vodé, y masi: ali: hebda, ali prepruti v-poztely deni, y poparaju: *szegurna protimba:* v-mala, okolo chetiri, vrachtvena ztekelcza vu vszako po 10 kaplyiczh vléj sivoga szrebra: zaterdi po navadé, kakti vrachtvo, z-mehkem drévom, y mehurom, deni pri zglavju, y nogah, y gdésze dersiju, za kratko vréme znikneju: ali: czanye vu sganiczu kafrenu namochi, v-poztelyu y druguď pometchi, za jednu noch prejdû: kóibi z-tûm sganiczum reske pomazal, y vusgal; sganicza bi gorela; drévu nikaj nebi bilo, on plamen bi izte gnyide zaterl: *protimba josh jaksha:* v-jedném

lon-

lonczu za polich jakoga oczta z-pol fertalyem funta duhana, y z-chetertum ztranum fertalya funta potashen pokrito za pol vure kuhaj, osmekni, y pridaj sganicze kafrene, y *sheide vaszer* vszakoga za 4 lote, ter ztém masi.

Sohare zatréti. Ovi nezmerno radi imaju koztchicze barilov, zato ovéh vu nizke skatule do polovicze nametchi, z-paperom obvesi, y luknyu naredi, kuda nuter zavlechisze mogu: podztavi po komenu, ali gdesze dersê, y potuczi.

Shmerchke zkonchati. Kàdi z-bezgom, kak ov dim pochutiju, omamlyeni van izideju, puztêsze loviti, y poparaju.

Muhe zkonchati: v-ztaro mléko ztuchen perper podverzi: ali: Pelina zkuhaj na mléku: ali: trubeliku na vodé y podztavi: ali: liztje od búchh zkuhaj, y hisu skropi: ali: z-ovém liztjem kàdi: Fliegenstein, kak je zlochezta navada, za zdravje lyudem skodlyiv, za otrov muham metati né dobro: Kvaszie, ali Pelina extrakt z-meda trémi déli zméshaj, y na tenyer deni, taki paraju.

Komare zkonchati: spongiu vu ocztu namochi, v-hisi obeszi, kadsze na nyu zpravê, podverzi lonecz z-vodum, dasze potopiju: ali: z-pelinom szuhém kàdi, ali z-koriczami narandye: *da v-nochi na té neszédaju:* mokru czvétúchu konoplyu poleg szebe deni, kada zpìsh: koibi komìna svachil, ter ruke y obrasz namazal, na

nye-

nyega nebi szédali: dobro je takaj komìna ztuchi, vu vino namochiti, ter vrata, obloke y zténe posprihati, nedojdû vu hisu: koricze od czitròne pri glavi y rukah naztavlyene nye odganyaju.

Buhe zatréti: zkuhaj széme répno, ali koriandra, ali liztje shipka, ali ruticze y pelina, y hisu skròpi: ali: kàdi z-rogom bika: ali: deni vu chrép kervi kozlove, vszesze tam zpràvê: ali: namasi z-maztjum Jesa, ali Lészicze paliczu, y k-nyojsze izideju: ali: pometenu hisu sivém vapnom posziplyi: ali: ztuczi czvét od szuncheného rósh (Chrysanthemum inodorum) ter po poztelyi, y natléh posziplyi.

Od Molov opravu obchuvati: Detelyu pechinatù (je tràva k-shafranu zpodobna, diachki: *melilotus*, némski: Steinklee — Vu Moldavié Mottenkraut zvana) poztavi vu ormare, kerzna y opravu z-nyum namasi, k-tomu y spikinarde czvét pri opràvé dersati haszné: nekoji liztje duhàna, ali kafru ztuchenu, v-kerzno chez léto zavijaju.

Vushi zatréti pri chloveku: Majorana czvét v-lugu zkuhaj, y peri glavu: ali: napravi màzt iz svepla ztuchenoga, kozlovoga szala, y volovzkoga mozga y glavu masi.

Opravu vushivu z-kopitom konyzkem nakàdi, vsze prejdeju: potlam z-boroviczum pokàdi: vushivu rubachu ali opravu vu pelinovu vodu namochi, nijedna vush nuter nepojde: koi je vushjam podversen, vsza-

vszako jutro falatchecz kruha vu olyu namochen naj pojė, dok prejdû: ali: naj ztuche ztaro szalo z-sivém szrebrom, olyem Javorikovem, y kuhanémi Jabukami, y máse: ali: z-jalunom vu vodė raztalyenem naj sivot vesz pere: sivo szrebro z-sganiczum zterto ztrashno tira vushi.

Gnyide iz laszih zpraviti: z-vodum y ocztom, gdésze je schuka prekuhala, peri: ali: majorana zkuhaj y glavu peri.

Siske, lepicze y kukcze iz sitka pretirati: Deni na sitek nekuliko rakov sivéh, ali mertvéh, za nekuliko vùrh vszi prejdeju, tak da do 3 dneva nijednoga nutrė nebude: dapache koibi nekuliko rakov na drévo obeszil, nebi nikakvâ nesznàga skodélą; niti cherv, niti mish, niti kert terpi raka: zato dobroje y guszenicze skropiti z-vodùm, vu kojoj nekuliko rakov vczerknyenéh je bilo: y po luknyah kertov takove pometati: ali kadasze zdishìju, drugisze poztaviju: ali: za pol léta raztri széna po hambàru, drugo vsze povugni; arbi tamsze zavlekli.

Proti Buhachem: Vapnenum vodùm ob pol danu pri jakém szunczu polévaj: ali: na ¼ funta szémena vzemi lota ½ ztuchenoga svepla, zméshaj, y 24 vure vu zteklu zaperto dersi: onda pridaj opet ½ lota svepla, puzti y pak 24 vure zkupa: y tak tretji pùt pridaj, cheterti dàn ovo széme poszéj, nikakova nesznaga na nye nepojde,

Vu-

Vushi iz liztja pregnati: obvì zgora drévo z-guztum ponyavum, zdola z-duhànovém perjem kàdi do petoga dnèva, y vsze prejdû: med zelye takaj szàdi duhan ali konoplye, proti vnogi nesznàgi szegurno bude: nekoji ne szamo iz szàdja nego y klincheczov y oztaleh ove vushi je pregnal, z-vodùm kuhanoga duhana polévajuch, klinchecze z-pemzelom màsuch.

X *Nekoje Hìsne potrébchine.*

Zeleni szopun napraviti. Naztrusi drobno 1 ℔ proztoga szopuna vu jeden gluboki ranglyek, vléj na to suchi volovzke za 1 polich: puzti chez noch, dasze razmehcha: drugi dan hiti nuter szoli 2 shake, deni na serjavku, zmir méshaj, dasze neprigorì, kadasze nadìse, berzo odmekni, da van nevujde: kadsze ovak za pol vure zkuha, vlej pol policha sganicze, y puzti josh pol vure kuhati, potlam na ztrané ohlàdi: moresze potlam za potrébochu na falate zrézati, y zpraviti: nekoji pridàvaju terpentinzko olye (ja vendar neszvétujem) z-ovém szopunom vu mlachni vodé perejusze vsze ztvari farbane, szvilne, y vunaztę, y rubczi, ter farbe nepogubijû; spicze zlate, ali szreberne, hlachicze szvilne, y kajgoder fineshega rubja: — kuliko potom fino rubje dobiva haszne, vszaki lehko zpozna; ar zbog kizkoche, koju od suchi dobi, vszaka nesznaga vnogo lehkshe proch odide:

zvun toga farbasze nikaj nepohabi, kak z-lugom, k-chemu szol y sganicza pomàse: à zvun toga nésze bojati, da zelenoga szopuna vech prejde, kak proztoga, dapache koi zpametno ztém barache, josh menye, szamo dasze szopun preszushi.

Nachin platno oszebujno lépo zbéliti. Akoje platna za pareniczu czélu: vzemi melye hersene, ali jachmenove za 20 ℔ razmuti z-vodum na juhu: ove juhe za pol-czepelisha vléj vu pareniczu, na nyu nuter nalosi platna: na nye vlej vech juhe, y pak platna, y tak, doklam puna dojde parenicza, tlachi pako z-nogami, dasze bolye szlosi: zatém naklàdi goré na dezke kamenye, da platno zmirom vu juhi oztane: ovak naj oztane 5, ali 6 danh: onda zvadi, y peri platno z-chiztum vodum, vuz korito ostro tukùch; zatém oparigâ po navadé vu lugu, y potlam zbéli, kakje navadno: vszigdar pako dva dni béli, tretji dàn vu lugu pari: kadje vre bélo, koi hoche za izvishek bolye vchiniti, kaj pri finém platnu bi verlo hasznélo, naj nazpràvi kiszeloga mléka, ter naj y pak (kak goré je recheno) vu juthé namochi melynati, potlam vu kiszelom mléku, y puztì dobro dugo nutre, potlam naj izpere, ter za ov mali trùd y ztroshek imal bude veszelye zbog lépote y terplyivnozti, koju potom platno dobi

Loj dobro za szvèche prirediti. Loja volovzkoga od bubrekov 8 ℔ zkoshi, méshaj z-vodum, y na serjavki preczvri: osme-

mekni chez czanyek, y josh tuliko pridaj vodè: zatèm pridaj szalitra 1 lot, szalmiaka 1 lot, Jaluna 2 lota, kuhaj zkupa, doksze preztane péniti, zvadigâ vàn, y neszнàgu, akszeje kakvâ zdola prijèla, odsznàsi, y zpravi do potrebuvanya: pri tom paziti je, da, pokéhdob loj volovzki je mehkshi y sutkazt, ovchji pako tverdeshi y beleshi, ovoga vszakoga pol vzeti bi naj bolye bilo: tak pako ovchji, kak volovzki ni dober drugi, nego koisze bubrekov, y obiztja dersi: loj nigdar presgati né szméti: ztenye iz 6 nitih preje, 4 nitih pamuka napravi, omochi vu oczet jaki, poszushi, potlam raztali vojzka, vu nyega deni malo kafre y olya bitnoga (essential) zméshaj, y pervich vu tom ztenye omochi, potlam vu loju zgora recheném zlevaj.

Grudicze dobre za kruh, sita na paitl daj zemléti, deni vu korito, naléj onéh drosdyiczh, koje most kipechi iz vose hita, y napravi kvasz, kadsze izide, naredi pogachicze, koje dobre jeszu za kruh y mézto péniczh pivarzkéh szlusiti mogu: *ali fineshe:* vléj v-kotel pulyevine od friskoga mosta, kuhaj, dobro obpéni, pridaj hmela, med mashami nabranoga, y poszushenoga za pol vagana, zatém odmekni, pridaj jeden lonecz boba jako prekuhanoga, drugi lonecz zobi, dobro zkuhane: vsze zkup v-jeden chizti bedeny zléj, pridaj 1 vagan poszejh pshenichnéh, zméshaj, napravi kvasz iz jedne chetertinke fine pshenichne

 me-

melye, vsze ovo razmuti z-mlachnêm mostom, vléj vsze k-drugém ztvarjam v-bedeny, y pri topli pechi z-nogami chiztemi pregazi dobro, vsze jako pokri, pech-prikuri (ali za kruhom izvadyenem) po dezkah, ali lesziczah z-chiztemi czanyki pokritemi na rahlom posziplyi, y ovak, ali pri vruchi pechi, ali za kruhom vu pechi grudicze szûshi, kadszû zdola béle, preobernijê, y za potrébu zpravi.

Chernilo za obuchu: Elfenbein 3 lote (vu vrachniczé gotov kupisze ov prah) v-zdeli czinyazti z-pol slicze olya dobroga razmuti, nakaplyi nuter olya vitriol po kaplyiczu méshajuch, pridaj ztuchenoga czukora 3 lote, y vsze vu polpolicha pive zméshaj, y v-zteklo zpravi: ovoga malo v-shaliczu naléj, z-kefum nutré omochenum obutel' predi dobro osznasenu namasi, y kaksze poszushi, taki z-drugum szuhum kefum szvétlaj: moresze mézto pive vzeti, vino y pridati tri belanyki jajchevi na penu obernyeni: kadje vsze preméshano, v-zteklusze chùva.

Ovakovéh hisnéh potrébchinh vu dojdùchéh vandavanyih vishe za haszen z-vrémenom izpiszati selim.

XI *Od Terszja, Poszudjà, Vìna, y Oczta.*

Obershje terszja mòra viszoko biti: dobrogâ je z-liztinum y czélinum gnojiti.

Po

Po mochvarném terszju vchini prekope.

Povalnike, grebenicze, y kluchecze z-penhkém gnojem podgnoj, y znamenya poleg deni, dasze perveshi na tretje léto odproztiti mogu.

Rési po lépom vrémenu, od korena tersz sznàsi, bunte y herge odszéczi, ali odpìli, y Luczne, gde je mochi, oztavlyaj.

Gnoj za grebenicze y kluchécze iz plévh je naj bolyshi: za terszje iz hajdinzkéh.

Lagev, kaksze zprazni, od drosdye y szedinh zesznàsitisze mòra, na vétru poszushiti, ne na szunczu, ali desdyu: ako je pohablyen, hasznéga z-hrénovém lìztjem naribati:

Jeli vosa po gnyilini, ali tuhtenini szmerdi, zpoznash, ako znutra duge malo obztrùsesh, y ovo vu kupiczù vina namochish, chez nekuliko vùrh poznasze na vinu, akoje szùd hmanyi: vu ovakovoga né szméti vina metati, nego predi zesznàsigâ ovak: Naléj takvê vodè, koja nad vgashenéna vapnom plàva, y vosu vàlyaj vszaki dan chez 10, 12 dnevov: ali: szamo vapna, primerom na vosu, nevgashenoga nuter deni, y goré vodu vléj, pak nekuliko puti szim tam vàlyaj, zatém z-friskum vodum tak dugo zpiraj, doklam chizta pojde: dobro je takaj vruche dobre vinzke drosdye, kadasze iz kotla sganyarzkoga vadiju, vu takovu vosu vléjati, y chiztum vodùm zpira

rati: hasznélo bi takaj znutra z-szuhém borovém treschem obsgati: noveshi pako nachin plesznivu y pohablyenu vosu popraviti je ov: kuhaj na vodé za 4 funte szoli y 1 funt Jaluna (primerom vosi menye ali visę) vodè biti mòra za 16 ztràn czéle vose, priméshaj vu ovu vodu chizto friskoga lanya kravjega tak na rédkom, da chez trahtur prehadyati bude moglo: kipùche vléj vu lagev, dobro zapilchi: y za pol fertalya szim tam obrachaj, potlam vszaku drugu vùru takaj jedno chetiri puti: kada goder preztanesh obrachati, odpilchi, da on pohablyeni szumpor van izide: drugi dan zperi vosu z-vodùm, doklam chizta pojde, za toga zakipi y pak jedno 2 funte szoli, y pol funta jaluna, y kipùche nuter vléj: ostro y pak zpiraj, zczédi, zapilchi, y chuvaj, doklam vino nuter pojde: iz takové pako vose pohablyene perva zkerb biti mòra vszu bérszu odztrugati: metémtoga poleg vsze ove priredbe naj szegurneshe je ovakove vose chuvatisze, najmre ako poszudja drago nebi mòral kupiti.

Novu vosu za poszel prirediti: pervich z-szlaném kropom nyu zapari, da chreszlo iz dréva izide: potlam zaparu napravi iz czvéta bezgovoga y vina, zatem most szlobodno vléj.

Vinu plesznivòchu odvzeti. Zkuhaj sitne kashe, y vléj vu vino: nekoji jachmenovoga, ali béloga kruha, kadsze iz pechi izvàdi, prelomiju, y na falate na pilku meche-

cheju, da szmerdòchu vu szê potegne: nekoji takaj povertniczu na shnite zrézanu, y na konecz navodyenu nuter obéshaju: nekoji tunyu na kris razréseju, tak dasze falati pri krajih dersìju, nyu vu szùd na spagi obészìju tak, dasze vina kuliko dotekne, y ovak dobro dugo oztaviju: ova vszu plesznivochu, y zlochezt tèk vina na szê povléche: akoje vech vina, ili veksha vosa, vechputi ponoviti je potrébno.

Vino mutno zchiztiti: nekoji sporisha drobno zréseju, nuter devaju: za 8 dan je chizto; nekoji iz nóvéh lonczev neczinyaztéh chrépovje tucheju y vu vinu zméshano nüter vlévaju: ali: bérsze y szoli aa (t. j. jednake mere) za 1 lot na povné sgeju, ztucheju, vu vosu sziplyeju y z-lanczem ali prevertaném schapom jako mèshaju: ali: Vraticha dracha zkoszanoga vu saklinczu obéshaju: ali: za 2, 3 shake shipkov zréléh vu most, ali vino mecheju, y bìva chizto y techno: nekoji takaj vzemeju jajchevéh tuliko bélanykov, kulikoje véderh vina, nye z-metliczum na szamu pénu oberneju, pridajû jedno malo fino ztuchene, y preszéjane szoli, y mléka vu vodriczé z-vinom vsze zkupa zméshaju, vleju, y jako za pol vure méshaju: nekoji friskoga mléka, na vszako védro szaitl, ztopìju malo, y z-belanyki zméshano nuter vléju, y méshaju: poleg noveshega nachina vzemûsze vizovine mehùri (Hausenblatter) na vèdro vszako pol lota, ztuchejusze, namochijusze, potlam ka-

da kakti hladnetina poztaneju, zméshajusze vu vodriczé z-vinom, nuter vléju, y jako méshaju: pri ovéh tréh nachinih mòra vose nekuliko faléti, y na konczu zapunitisze, ter ostro zapilchiti; zadnyich: vino mutno, y zlochezto mòrasze zvruchati, y onda, kak velê, povernesze: ovo bìva, aligâ prekuhajuch, ali razbélyene béle sivcze kamene nuter metajuch, ali kakvêm drugém nachinom.

Oczet. Med dugovanyi, kojéh haszen pravu vnogi neznaju, je oczet: Ov haszné ne szamo za jeztvine, nego y za chuvanye mesza, da nezgnyije, ako ne vu nyega namochi, ali z-czanyum vu ocztu namochenum obvije: dapache oszebujna je protimba, zdravje pri lyudih y marhi zadersati: 2 slicze dobroga oczta vu polichu vodê zméshane chinê naj bolshe, sedyu vtasèche, pilo, za objachitisze, y vu veliki vruchini prehladiti: jeden napitek jakoga oczta brani pri veliki zìmi putnika od pozebe, vu hudobnéh betegih tira na pòt: je szuprot vnogém chemernéin ztvarjam: topel vu vuztih dersàn pretira vechput zubobolyu: akosze gdo poresé, ali poszéche, naj vu oczet ranyen kotrig omochi, ali z-ocztom zpere, y z-czanykom vu ocztu namochenéin zavese, kerv ztane, y berzo prez otékanya zaczéli: Pri omeglyenyu czanyek vu oczet namochen pod nosz denesze, y szlépa oka z-ocztom namasejusze, y chlovek k-szebi dojde: pri pogibelnéh kusnéh, y nateplyivéh

vék betegih na serjavku, goruchi chrep, ali razbelyeno selezo vléjesze oczet, y on szumpor zràka zchizti, y preprèchi, dasze drugi betega nedobavê: navlaztito ovo hasznè, kada detcza koze imaju, ali peteche làdaju, ondasze po 3, 4 puté z-ovém szumporom ocztenèm hise nakadìju, y podi poszpìhaju: ov szumpor y vu Vuho, kada shumì vu nyem, napuztiti je dobro, akosze vuho nad lonczem dersì, y glava z-rubchem obkrijesze: kak takaj ov szumpor zlocheztu duhu od vapna, y bélenya raztira: vsze ovo, josche y vishe haszné dober oczet budi vinzki, ali od pive, ali od szàda: zato zlochezta je hisa, gde vszigdar dobroga oczta pri rukah né. Ada navuk od délanya oczta nebude nepovolyen: Pri ocztu, naj bude iz vina, pive, szàda, meda, ali crukora, na dvoje pàzisze: na mater, y na toplìnu: mati je nachin, koi ono kiszanye, iz kojega oczet bìva, zrokùje: toplìna ovo kiszanye zdersàva: — Za mater moresze vzeti kora kruha opechena, akosze vu jaki oczet namochi, poszushì, y pak namochi y poszushì do tri, chetiri puti: ova kora poztavisze vu poszudu ocztenu, koju takaj z-jakém ocztom zeprati predi je dobro, naléjesze kakovo zlochezto vino, ali pìva, nego vszako mòrasze predi zakipeti, y ohladiti: y vu pivi predi takaj sivo vuglenye, y razbelyeno selezo vgashujesze, da od hmelya tek odìde: vuglenye potlam odhitisze: — poszuda ova z-ocztom mòra ztati

na

na toplom, y vszaki dan nekuliko krat preméshati, doklam pravu kiszelochu zadobì: zkém pako chizteshe vino, ali piva nuter vléjesze, ztém oczet je bolshi: kada je doztа jak, ondasze vu ztekla, ali stucze pretochi: y jako zaterdyen chuvasze na szuhom méztu: josche jeden dél oczta oztàvisze na materi na toplom, y akosze y pak zakiplyeno vino, ali pìva, ali szamo godina pridàje, oczta ne szamo za hisu nego y za prodaj je zadozta. — Ovak iz zlocheztéh kiszeléh na pol gnyiléh Jabukh, ali Hrusekh dober oczet napravisze: ako zpreshane odkipìju, y kadsze zchiztê, vu poszude, z-jakém ocztom zoprane, y z-dobrum materjum priredyene, pretochêsze: Pri poszudah pako paziti je, da niti kotlene, czinyazte, olovnate, ali koszitérne szméju biti; ar vu ovakovéh chemer zadersàn od oczta vgrizesze, y zdravju jako skodé.

PRI-

PRIDAVEK.

Pripovézt: Dùhov Zaklyìnyavczi.

Kadabi vu Prajzké zemlyé krìva Véra Luteranzka razshiràvalasze, vu vàrashu, Kenigszberg zvànom, vszi klostri Redovnìkov preztati jeszu mòrali: josche szamo jedini kloster Szìvéh Pàtrov vu tak zvàni, Fraterzki vulyiczi, na postànyu lesèchi malo zdersàvalsze je; 'ztarinzko Ztànye z-debelémi, od negda pochernyenémi zidinami, malémi oblòki, okruglémi shajbami, teszném, tmichném krìshném pùtom, na kojém nekoi Frater, vu màlanyu dobro vesch, zadnye hìpe vszakojachkéh szvétczev, koji pod ztrashnémi mukami pomerli jeszu, je bìl zrìszal, z-druge ztrané mala zìdana czìrkva, v-kojoj vréme, y dim tulikéh duplérov y szvétniczh zìde z-tmichnum farbum je oblékel, dàvala jeszu czélomu klostru ztrashen pogled, tak da, koi y z-nepriatelzkém szerdczem nuter bi ztùpil, od oszebujnoga oszupnyenya, y gruztènya prevzet je bìl: josche y vekshe prestimànye dàvalo je ovém Redovnìkom sivlènye nyihovo; ar onì zagovor sziromastva ne szamo vchinili, nego y verno obnàshali jeszu, ter potom y od onoga, koi nye né rad imel, shonanye, y pomiluvànye imali jeszu: nyihov

hov véndar ztàlish videlsze je vszakidàn teseshi; za almustvo nészûsze vishe prosziti podztùpili: koju sz. Meshu rédko dobili, ter mimo prehadyajùchi y nye spotniczami pozdràvlyali jeszu.

P. Antòn Gvardiàn to oszebujno jako vzelszî je k-szerdczu: On, drugach vuchen chlovék, szvoje Mudroznanzke, y Bogoszlovzke nàvuke vu Krakovié negda dovershil je, y kadabi jednoch na izbor Generàla szvòga Reda vu Rìm poszlàn bìl, tak ovdé, kak vu Bononié, y Padué, gdé je dugshe prebìval, vnogo znànya jeszî prizkerbel: navlaztito vu zàdnyeshém ovém méztu bìlsze je z-jednèm szvòga Reda bratom, kômu Agapetus je ime bìlo, jako zpoznal, y kajti on nyemu pri onom izboru za chàzt Generàla privolènye szvoje, ili odvét je bìl dàl, zbog izkàzanya ovoga postènya, akoprém chàzt ovu né dobil, nyemu véndar oszebujno nagnyen je poztal, ter iz zahvalnozti nekoja zkrovna znànya je nyemu ochituval. Antòn, koi iz ove mùdre czoprie nikaj nészî chinil (ar vsze z-Bogom, y z szvètczi je bìvalo) podélyen nàvuk jeszî zevszém dobro zapametil, doneszel szije iz Talianzkoga nekuliko zpodobnéh knigh, y jo marlyivém zezvédyanyu takovéh josh vishe, koje po klostrih szvojega reda od negda nahàdyalesze jeszu, je zkup zpravil; y pri ovéh knigah po czéle dneve szédeti je bìl navaden: zvuntoga imal je oszebujni *dalkokàznik* (perspectiv) chez kòga pri ved-

vèdréh nochjah zvézde je gledèl, y odtuda nekoja mùdra Prorochanztva znamenuval: bratja nyegovoga klostra ovo zpazili jeszu, tèr P. Donush, y Feliksz, obodva vucheni lyudi, seleli jeszu takaj vu ovéh zkrovnéh nàvukih vputitisze: Gvardiàn toga nyim né zkràtil, nego je nye navùchal ztém marliveshe, kajti je nyim preobznanil, da nyegovoga sivlènya vech dugo nebude, pokéhdobh on dobro znà, da vu nebezko veszèlye predi odìde, kak one szuprotivchine, kojeszû nyemu zvézde nazvéztile, zverhu szvôga Reda, y Prajzov zevszém nadojdejù.

Kadabi ada ovi Patri nekoi dàn z-Gvardiànom bìli, zpazili jeszu med knigami jednu veliku, koja na selezném lanczeku ostro prikovàna, y z-trémi lokotmi zaperta je bìla: na nyihovo pìtanye povédal je nyim Gvardiàn, da ondésze zadersàva zaklinyanye Dùhov, da ovo je glaszovitoga Mudriàsha, *Fauzta*, jedna ogrutna, y zdvojnlyiva kniga, koju szamo zato chùva, kajti med mùdrum czoprium, koja z-drobrémi dùhi vezilo ische, y med chàranyem, po kojém gdo z-vràgi zpràvlyasze, vechput né velika razluka, y iz jedne na drugu lehko prejtisze more, da zato on gdagda nalùknesze vu ovo vràga zaklinyanye, ne daga szam zvershàva, nego da, kakti vu zerczalu, zlochezto zpàzi, y nyega lehkshe ognutisze more.

Ravno kadszû vu ovém zpomenku bìli, zachûjù jeden nevlyuden krich, y stropot, nad

nad kojém vszi, naj bolye P. Anton, pre- ztrashilisze jeszu: ov poztàne chizto bléd, y pochnesze tak trèzti, da niti iz ztolcza zdignutisze né mogel; ar vre nekuliko dnevih vszakojachki glàszi chülisze jeszu, kak nevlyudne jate, od Luteranzkéh Predikantov nahùztene, poteplyûsze, y komajsze zdersàvaju, da vu czirkvah, y klostréh nedoztojnoztì nebi tirali: zato y ov kloster dersalsze je zapert, kak y izta czìrkva, kak vu nyoj szlusba Bosja né bìvala: vre pako priblisalszeje stropot, y P. Formosz shakristiàn doderchì zaszoplyen, y pòvéda z-oszupnoztjum, kak nevlyudne chete vràta czirkvena z-schipami oboriti szìliju. — Nato Anton omeglé, y na naszlanyàch zrùshisze, ter predi, kakbi ovi postuvàni Patri tolnàcha vchiniti mogli, kajszû chinèchi, zachùjû z-lyutém huskanyem po dugém ganyku ovo drustvo navalyévati: Anton josh jedenpùt podìgne ochi, ali, kadje med pervémi, kojiszûszé chez vràta nuter sznovali, Lajkusha Fulgenczia zpazil, koi vre opravu Fraterzku bìlje odhitil, kamisolu oblékel, y Barovku na glavu nateknul, à jeden zmed naj hujshéh nyegovu fràterzku opravu na szê del, y pod nyum vszakojachke merzìne délal, postuvànoga ovoga Patra Gvardiana teska borenya poprìmeju, y zpuzti dùshu.

Pogled vumirajùchega zrokuval je véndar preszenètenye, vu czeliczi y tak nikaj né bilo, zachém bisze bìli pohlepéti mogli, zato ovi navalyiteli odztùpili, Fratre pri

mer-

mertvém télu puztili, y chez chasz kloster oztavili jeszu.

Donush, koi korashneshi je bìl, pervi iz czele iti jesze podztùpil; povszud lyùto szeje halavànyilo; ztupivshi pako vu czìrkvu, kadabi Oltâre poderte, kìpe szvétczev spotlyìvo zpodràpane, y poszudjè szvèto odnesheno zapazil, od javkanya zdersatisze né mogel: nato y drugi Fratri doderchali y z-nyim szlosilisze jeszu: jedìni Formòsz nekuliko gyegyernozti imatisze je videl, koi reche: Vu klostru nashega prebìvanya néje vech; Kuhinyzka komòra, y pévnicza oplenyene jeszu, vu ovéh opravah niti pokázatisze na vulyiczu neszmémo, vnogo menye nam gdo kakovo almustro dati hoche. Kaj poszluhnuvshi Fratri po perszahszé tùchi, y na vesz glasz *Miserere* saloztno vìkati pocheli jeszu: kadabisze ovo javkanye kuliko potishilo, Formòsz dalye velì: kajszmò chinechi? drága bratja! czìrkva je ozkrunyena, obloki, y vràta vsza poterta; zverhu toga y glàd tira nasz iz klostra: zvershemo ada zadnyì dober chìn, kojega moremo, y mertvo télo postuvànoga P. Gvardiàna na szvoj pokoj polosémo: ja pako, kadsze szmerkne, hochusze vu Vàrash zavléchi, ter kajti pri proshenyu z-vnogémi postuvanémi Purgari dobro zpoznanye jeszem imel, morebiti kojega josche genem, y naproszim, da nasz vu szvoju hisu prime.

Ov

Óv tolnàch prav dober fszém videlsze je, y kada bi Brata Antòna vu raku, koja pod czìrkvum je bìla, zaneszli, y szvoje molitve nad nyim dovershili, povernuli sze jeszù vu czelu pokojnoga, koja josh jedìna opuztchena né bìla: ondészû zprevodili on dàn prez jéla, y pila; ar vu oplenyeném klostru niti zalosaj kruha najti né bilo: y, kadabi noch naďoshla, ter oni nikakóve poszvéte, ali szvétnicze neimali, povekshàvalasze je nyihova tùga, y plahozt: Formòsz pako je nye batrivél, y kaksze je ztmichilo, odishelje na szvoje proshenye: za tóga vszi szédéli jeszu jeden poleg drugoga: jedensze je plakal, drugi je molil, y Donush imal je nakànyenye (ar y tak zmed pobosnéh nigdàr né bìl) szebe vu Luteranzku véru povdati. Naglo obztre nye nenadéjana oszupnozt: jeden drugoga terkne; ar na ztolu, na kojémszû knige lesale, na jen pùt blédosùta szvétlozt izkàsesze, koja, kakszûsze krisati pocheli, taki je znìknula: chez chasz taki y hodyenye po krisném pùtu chuli jeszu: ali nyihova bojaznozt na veszelye jesze obernula, kada Formòsz z-jednum szvétniczum k-nyim ztùpi z-dvémi poleg lyudmi, koji jednu veliku kostaru noszili jeszu: z-pervincze nészûgâ poznali; ar vre szvétzku opravu na szebi je imal: nego on pochne nye batrivéti, zvàdi vìna, mesza, y kruha, ter pred nye poztàvi: toîmje verlo v-tèg ishlo: medtém toga predal je vszakomu jednu szvétzku opravu, govorèchi: ako

àko kamenuvatisze nechete, naj vszaki jednu obléche: Dònush nésze puztil dugo nagovarjati: nego Feliksz je ochituval, da rajshi poginuti, kak szvòga Reda naredbam sze odrechi: zato proszil je, damû gdo szamo jeden kapenyek, y Barovku poszùdi, da, kadasze vu to zavìje, nepoznan ìz varasha odplàzi; po nochi szamo putujuch, y po dnevusze zkrivajuch, doklam po znanéh szebi pùtéh do Braunsperga zajde. Formòsz za toga pozpravil je vsze po czeli, zhital knige v-koshàru, y potegnuvshi z-pod ztoleka kistru, nashelje vszakojachka rédka orudelya, y czoperne pechati, koje z-jednem pushlyem klyuchev, z-nebézkum kuglyum, y *dalkokaznikom* takaj je odneszel, ter ovak on, y Donush dobromu Felikszu, kojega od nakànyenya odvléchi né bilo mogùche, szrechen pùt vuschechi iz klostra pobralisze jeszu.

Hisa, vu koju Formòsz, y Dònush jeszu obernuli, bìla je jedna kerchma, gdé, kajti kerchmàr, Vilibald, viteske dve za vudaj kchere bi imel, vnogi Détczi vu razgovorih gyegyerno ztèkla praznili, y vechpùt do tverdne nochi vszakojachke norie tirali jeszu: ovém pako ztranzkém obodvém dàlje Vilibald poszeb komoru, y z-nyìmi dokonchal, kak na potlam szvoje ztvàri rediti imaju: on takaj k-véri Luteranzki jesze vre prilosil, zato y nyim to izto vchiniti je szvétuval, da ime klosterzko odhitiju, osenijusze, y kakovu mestriju tiraju: nije-

P den

den k-tomu radovolyneshi né bil, kak Formósz, koí josh kakti Frater vù ovu hisu guzto sze je navrachal, ov zproti reche, dasze hoche Formhold zvati, y da, akomû Vilibald szvoju naj ztareshu kcher, Mariu, za senú dà, on za podignuti novu ostariu nekuliko ztotinh Markov prezkerbéti je pripraven: Vilibald je obechal, da dugovanye bude premiszlil, y odishel je dolé k-goztom: onda Formhold koràchi pred Dònusha, y reche: kajsze tuliko ztàrash? vchini, kakszêm, y ja, osenisze z-Mariczum, drugum kcherjum ostarjasha, y datî pokàsem, da za tê dobro miszlim, hochu tî takaj nekaj od mojega dobichhka prikàzati: ide do koshàre, nutré lesèchu kutu razmota, ztegne jeden szreberni kelih vàn, y predàgâ nyemu: ter, kadabi zpazil, daszeje Dònush nato oszupnul, velì dalye: Jabi véndar chizto bedazt Shakriztian mòral biti, da bi nevlyudném potepùhom robu czìrkvenu za pograbiti oztavil bìl; nyihovo proti czirkvam, y klostrom baratanye vre pred nekulikémi dnevi bìlomîje znano, y Gvard àn, kômuszêm to bìl ochituval, z-menum zkupa zakril je jednu ztràn czirkvenéh ztvarih: odvechtvo szad na mê je zpalo: nego ja szàm nemorem vszega znosziti, k-tomu y tvoja pomoch potrébna mîje: nego kaj za vszagdashnyu szlushu Bosju pohistva vani je ztalo, toszêm, kadie lyudztvo navalyìvalo, zkup zebral, prezkril, y szad otajno szim doneszel: — Dònush vsza ova je poszlu-

szlushal z-plahém szerdczem, y joschemû je bilo, kak dabi szvòga Angela obrambu chùtil. — Nato doneszeîm Maricza zteklo vina, koje Vilibald kakti za lehku noch je poszlal: Formhold nyu lépo pozdràvi, proszi, da vino na ztol pred Dònusha poztàvi, y kadabi dve kupicze, jednu za drugum zpraznil, reche: kaj oni szùdiju, Margàreticza! dabi nyih ov dréchen detecz sznubil, bilimû koshàriczu dàli? Puczasze je zaposàrila, y natla ochi hìtila: kadabi pak ov sznubok pred Donusha ztal, niti ov vech proti meszu y kervi dalye harczuvati né maril, nego Mariczu tak na lépe réchi vzèl, da ona zadnyich, ako otecz proti tomu nikaj néma, nyemuszé je obechala: — nato kupicze veszeloszû pràznili, y Formhold drugo y trètje ztèklo donezti puzti: Dònush szìje ime, *Donerszberg* predel, y ztem obadva zneverjeni Fràtri, dobro natrùsheni odishliszû zpàt.

Drugi dàn ideju k-Poliandru, od ztaroga vàrasha Plebanushu, valùju odperto Luteranzku véru, y zatém nasznubijuszî vsze zpolom Vilibaldove kchere: Ov pàko ztàri jaracz reche: ako imate kruha, takszе to zgoditi more, ali predi ne: odgovori Formold: za kruha imati bude vre moja zkerb, najszę Japicza nikaj neztàraju. — Kaksze je pako zmrachilo, vzeme Formhold poszvét, priszili z-szobum iti Donersperga, y czirkvenu robu pozkritu donesze: bìla je ona desdyevna, y vihrazta noch, kad ztùpê

v-czirkvu, véter je fuchkal chez poterte obloke,' y rushevina od poderteh oltàrov skrìpala je pod nogami: obodva mùchechi, okolo plaho zgledaju, szvoj véndar ztrah jeden pred drugém je zkrìval: z-teskum mukum kamen od Rake odvaliju, y idû nuter, ali — kakszûszę preszénetili, kad pred jednćm odpertém lészom zapàziju jednoga fratra klechech moliti: hoteliszû pobégnuti; alisze on oberne, y z-szlabém glàszom nyimsze vjavì: Jàszêm Anton, vash Gvardian, y nyim namegne blise korachiti: zatém od szlabozti preztajùch povéda, daszû oni nyéga, kadabi od omeglènya szamo zvun szebe bìl, vu gotov lész prenaglo deli, y sìvoga pokopali, da je k-szebi doshel, y komàj zkorólésza pokrov odrinul, muka y beteg zkoró-szûga zadnye mochi mentuvala: szada pa-ko vre chùti blisnyu szmert, szebe ada Bògu y Blasenćm preporùcha, y ufaszé, dà, kaj je preterpel, nyemu za kastigu prijeto bude za podztupnozt, da on greshni chlovek znanztvo z-Dùhi je izkal: zato da naj oni vsze nyegovę knige, navlaztito od Fauzta — ovdemûje réch zabégnula, y dolésze zrùshi: zahman je bilo vsze riflànye mertvoga, vech né osìvel.

Formhold jesze paschil y-jeden rake kùt, odigne ondé z-pomochjum szvòga pajdasha jeden kamen, y znesze ladiczu, koja nutré zkrivèna je bila: odonud kadabi domom doshli, Donerspergu zkoro muchno je doshlo: ali — kadbimû Formhold chver-

zto

zto napil'al, y zlate monstranczie, kelihe, tenyérecze, szreberne krise, y szvétchnya-ke kàzal, ter veszelo budùche sivlènye na-pervoztavlyal: obodvaszûsze vdobrovolyili, y pri hmànyem nakanyenyu obztàli: Du-govànya czirkvena taki z-pomochjun Vilibal-da jeszu razprodàna, y szvatba veszelo ob-szlùsena; ar Vilibald je kaj bers prigànyal, y to iz oszebujnoga zroka; k-nyemu zbàdya-lasze je gradzka drusina, y nyega nagovar-jala, véru Luteranzku prijeti, da naj pre-miszli, kuliko povszùd Szvéta nagnyenye po tom bude imal, kak nyemu, y Détczi dobro bude hodilo: ali ztém ztaricza Brigi-ta, nyegove senè bogata ztrina zevszém za-dovolyna né bila, tak da on y z-détczùm nyoj niti na ochi dojti né szmél, akopiém predi bì bila odlùchila, da nigdo, kak Ma-ricza, koju jako rada je imala, nyeina od-vétnicza bude: — Brigita bila je ztarinzki szvèti véri chizto povdàna, y Fratre, koji vu zaufanyu vu Bosju pomoch do zadnye-ga hipa vu klostru bì obztàli, vu velikom prestimànyu dersala: miszlil je ada Vilibald, ako ovi Fratri takaj vu Luteranzku vérusze povdàju, szvoje zagovore petergnû, y ose-nijusze, da to vidècha y Brigita vu szvojoj véri premenisze, navlaztito na nagovor od-metnikov Fratrov, da Luteranzki véri y o-na prilosi, ter nazad z-nyìm, y z-nyegové-mi pomìrisze. — Ali-ztari kozel vkanilsze je; Brigita szvétoj véri oztala je vérna, y prepovédala, da nigdo iz hise Vilibalda, naj

me-

menye pak vuzkoki Fratri, nyoj pred ochi dojti najsze nepodztùpi: zaobztùju anda selelsze je Vilibald z-Brigitum pomìriti, ona pri szvojoj chudi je obztàla.

Medtémtoga Vilibald, vech ztàr, y vdovecz budùchi, odlùchil je vu mìr poztavitisze, zato predal je czélo gozpodarztvo Mariczi, y nyeinomu Mùsu: Formbold pako je podignùl novu ostariu, y kajti pun pszình je bìl, goztom vszakojachke norie zbàdal, szàm rad na koczke, y stablusze igral, y guzto zgubìval, tak da nyegovi gozti vishepùt zahmanszùsze goztili, k-tomu y domom péneze odnàshali, y ovak vszi k-nyemu szû navìnuli, ter od hise Vilibalda odbilisze, y tak ova hisa vsze zdersàvanye je zgubìla, nad chém oszebujno vilibald ziédalsze je, y Maricza tusna bìla, y obodva Donerszpergu krivnyu dàjuch nyega chertili jeszu, da navlaztito po senitbi nyegovi odvéchtvo od Brigite zgubili jeszu; y ov, daîmsze vugne, czéle dneve szamochen vu komori, kam pervi pùt bìlje zapelyan, je vu premishlyavanyu zprevàdyal: ovak jednoch v-tmìczi szédèchi, glàvu na ruke naszlonivshi chverzto je zadrémal: szényalomûsze je, da jeden veliki chlovék vu skerlatnom plaschu, y zlatì koruni doshel je k-nyemu govorèchi: kajsze ti saloztish? véndar tî velika bogatztva na szlusbu ztojê! ako prejdesh do Shakena, zajdesh k-jednomu potoku, koi po travnikéh vu Herczeski otok ztéchesze, ako vuz nyega pojdesh, dojdesh

na

na jeden brég, na kojém ztarinzke zidine, y v-szrédini viszoka lipa ztoji: ovdé bil je negda grad jednoga Poganinzkoga Herczega od ztaréh Prajzov, koi pred Brati Némskoga Reda velike kinche zlata y szrebra je zkril, dabi tri poszvétcheni Redovniki do ovoga kincha kopali, bigâ lehko y dobili: onda vudri z-nogum po zemlyi, y onasze odpre: pokàsesze jedna bolta, pokrov znikne, y nut! vnosina zlatéh y szreberneh pénèzh, stange zlata y szrebra, vnogo prestimànéh oklopov, y kinchev na kupu lesalo je: nato szilna pukne ztréla, vsze znikne, y — Donersperg zbudiszé. — Szénya ova tak sivo po pameti mûje hodila, da dugo niti k-szebi dojti né mogel, potlam ide dolé, gozta za zpomenek nikakvoga né nashel, nego Mariczu v-hûtu plachûchu, koja, kadbi jû batrivéti pochel; je nyega rotila, da je vsze nyeme neszréche pochetek: à y Vilibald jegâ shanil, da od potlam je on vu nyegovu hisu doshel; vesz blagoszlov od nye je preshel; ar vsze, prez chesza je biti mogel, da je zkupzpravil bil, y jednomu tergovczu, koi jednu ladju vina iz Spanyolzke dopelyati je imal, na Rukopisz poszûdil, szad pako ladja v-morju je vtonula, Tergovecz je zkochil.

Donersperg miszlèchi, da ni josh, za vsze chizto zdvojeno, szényu szvoju po pameti vérno je pretrèszal: hitro ide k-Formholdu, y vre zdalka chûje halabuku, y popévanye vnogéh goztov: kad tam

zaj-

zajde, chùje, da Formhold je goré vu zpalniczé: tomûsze je dopalo; arsze je na szamom z-nyim zpominati selel: surìsza iti k-nyemu, y nut! na szvoje preszenetênye najdegâ szédèch pri Knigah, koje P. Anton tak marlyivo je razlùchil bìl: odperto mû je Formhold valuval, da, kajti nepreztáncze je z-drugémi pijanchuval, igralsze, y vnogém, koi nikaj nepremogu, poszudyèval, vesz vre imetek je potepel, szàd od szvojéh Veruvnikov ztishnyen, da je vre pred nekulikém vrémenom iz ovéh czoperného knigh, szebe pomochi, tolnàcha izkal: ovak da je denesz v-szùtenyu od mishlènya zatrùdyen zadrémal, y jednu razboritu szényu imal: koju pochemshi povédati, Donersperg pretergnemû réch, y szam dalye povéda, ter nut! obodva, ono izto vréme, jednu iztu szényu imali jeszu: ovo dugovànye obodva ne malo je preszenetilo: ishliszû taki po knigah raztolnàchenye izkat', ali nikaj nashli nészû: izkaliszû neotescze ozéle dva dnì, ali zahman: trètji dàn Formhold reche: Ej, dràgi brate! kaj szùdish, nebili mî vu Fauztovém Zaklinyaru odpiranyè najti mogli: nato preztrashilsze je Donersperg, zmiszlèchisze na zkradnye vumirajùchega Antòna réchi: ali Formholdgâ je zpomenul, da y pobosni Anton nutersze je gdagda nalùknul, y da oni vezda takaj nikaj vech vchiniti necheju: zvàdi klùchecze, koje z-Klostra je bìl doneszel: nego ni jedinzki k-lo-

ko-

kotom prizpéti nemore: kajti pako lokoti veliki nészû bìli, pochelje nye odbijati: niti ovo né ishlo: donesze jeden veliki Nòs, hotejùchi pokrov razkolyiti: ali nikakov Nòs nuter né mogel iti: teda vidiju, da z-ovum Knigum nekakova oszebujna prilika szlosena mòra biti: po dugom szim, tam premishlyàvanyu zadnyìch vchinì tolnàcha Formhold, da drugi dàn v-pùzti Kloster prejdeju, y vu czeli Gvardiàna odpiràche poischeju: z-pervincze Donersperg jesze otimal: kadbi véndar Formhold rekel, da on vsze gréhe pri tom na szê jemlye, y da ov hòd pri bélom dnevu vchiniti hocheju, naj bolye pak, kad je premiszlil, kakgâ y Sena y tàzt zbog pomenykanya pénèzh chertiju, drugi dàn, kadje Formhold po nyega doshel, ishel je z-nyim.

Vu porushenom Klostru bìlo je vsze pùzto, y prez lyùdih: rushevine okolo léséche, y Kìpi Szvètczev rezhitani povekshavaliszû ztrahotu szamochnoga mézta; kadbisze k-pùtu krìsnomu priblisàvali, zperhnulo je nekuliko oplasheneh Szòvh: zajdû v-czelu Gvardiana, josh nekaj podràpanoga papéra po zemlyi je lesalo: marlyivo vsze pobrali jeszu: dozpe îm v-ruke jedna czulicza, koju josh pri szelenyu zteplisz û bìli: Formhold nyu razmota, y poskochiszî od veszelya; arszû nutré bìli tri klùcheczi, z-oszebujnémi nadpizki zaznamenuvani, y jeden pergament, na kojém ztàlo

je

je napiszano: *Vpùtchenye za potrébu Dùhovzgànyanya.* Nato oglàziszu na tri pùt kakti zkùchanye, ali zdehnyenye vumirajuchega: Donersperg prebledé; Formhold pako jegà szegural, da to ni nikaj drugo, nego skergutanye od szòvhe: à kak szû iz czele izshli, vràta za nyimi z-preszilném mahom zatropilasze jeszu: y kad szû prehàdyali chez Czirkvu, chizto razlosno chulsze je iz rake glàsz na tri pùt: *Jàj!* Donersperg vesz preztrashen je doshel domom, kad ravno jeden bogati Polyzki Tergovecz na Ostarii je odszel; y za nyega prijeti vsze bìlo je vu poszlu: *Nu reche Vilibald, vezdaszî morete z-vashém Diàchkém Jezikom kaj zaszlùsiti; nash Goznezna Némski, takszèm vre naredil, da poleg nyega za tolnachenye oztànete.*

Donersperg bìlje zadovolyen; ar y tak Maricza imàla je na zkorom mati poztati, takszè je radùval, daszî kaj za nyu prezkrerbéti more: zato nekuliko dnevih ovak z-poszlòm zabavlyenomu, y Formhold, y vsze, kajsze je v-Klostru pripetilo, je iz pamèti izishlo: nato dobil je od. Formholda kumovzki lizt, z-kojém nyega, kajti Maria je chverztoga Dechecza porodìla; za kùma je pozval: kaj takaj jemû drâgo bìlo: ter pokéhdob je Maria Szìna imala, y Vilibald zbog novorodyenoga Vnuka pozàbil je na vsze, kajmûje na Szerdczu lesalo: ovak vsze veszelo, y dobre volye je bìlo pri obszlusàvanyu Kumovine,

ne, koju Formhold Kumom y czéloj rod-bini prirediti je vchinil.

Doklam pako vsze bi pijanchuvalo; y dobre volye bilo, namegne Formhold Szvaku y Kùmu, y odvléchegâ z-szobum gore v-hisu: nut! vre, reche, znaj, da vsze nashe terplènye jesze dokonchalo; szényu nashu je nam poszlal jeden veli-kozmosni Dùh, gledi vre szàm — — po-ztavi knigu na ztol z-velikém postuvà-nyem po tvojém nakleczànyu, kadabi ne-kakvê réchi zmermral, odpre lokote, y knigu: bléda Szvétlozt, y sveplena duha razshirilasze je po czéli hisi: Donersperg hoche pobechi, ali nogeszû mû bile kak-ti v-korenyene, y chinilomûsze je, kak-dabi nekakvâ zkrovna moch ochi nyego-ve proti knigi vlékla: taki pri pervéh li-ztih vìdi vszakojachke szlike, med kojémi izkalje Formhold y reche: *Jéli vidish o-vo?* — to bil je on izti vu skerlatném plàs-chu, z-zlàtum na glàvi korunum, kakszû gâ goder vu Sznu videli, y pod nyim na-piszano: *„Chaszriel, moguchni Herczeg Dùhov, y Chuvàr zkrovnéh Kinchev“* zapre y pàk z-velikém charanyem Knigu nazàd, y reche: On je, koi nasz pomore; â y nàchin nyega zaklinyati jeszem vre znashel: mòraju léztor tri poszvètcheni po-lèg biti: za tê szêm szegùren: za tretjega vre znàm, takaj nam je zpodoben iz Klo-stra presz. Trojztva, zvalszeje *Lovrénez,* vezda zovesze *Lauerman:* dojdùchi mlàj

nash

nash poszel poprimemo: vezda hodmo dolé Goztchenikom, da nasha nenazochnozt nébi szumlyiva bíla.

Donersperg né znal, kajbi chinil, ali rekel, odstàpal je kakti omamlyén k-drugém goztom: josh szobum né dokonchal, bili kam ishel, ali kadbi k-Mariczi zashel, y ona nyemu rekla: Moja Szeztra je vén-dar szrechna, nezna od nikakvòga pomenkanya, kak ja: ovomû je tak k-Szerdczu vudrilo, da je mahom pripraven poztal, za podztùpitisze na vsze: kadbi pàk v-komoriczi bili, y Maricza josh jednu vechernu popévku gùndala, chinilomûsze je, kak dabimû nuternyi glàsz govoril: *Odztùpi! odztùpi!* hotel je moliti, ali né mogel: chinilomûsze je, kak dabi segùchi plamen po vszéh silah szival: kàzaliszûmûsze ogrutni nekakvî obrazi z-dugémi cherlenémi iz vùzth ztebalyenémi jeziki, y z-plamnom smeshani: czélu noch né oka ztisznul: ztà-nesze, ide k-Zorniczi: ravno Poliànder je ostro prodekuval proti vszem, kojiszu od Boga odztùpili, y navlaztito proti oném, kojiszû kakvu priszegu pretergnuli, y grozilsze je nyim z-vekivechném zkvarjenyem: nato zmiszlisze Donersperg iz szvojéh Zavezov, y klosterzke priszege, poztanemû cherno pred ochmi, obléjegà merzel pòt po plechih: taki po dokonchané zorniczi, kakti mertvecz, damû je vszaki kotrig trèpel, zajde k-Poliandru: ov taki zpazi, da nyegovo Szerdcze je zgodyeno, y kadbi

mû

mû valuval, damû nyegovo Dushno zpoznanye priszegu, koju je po vrasenyu szvojéh zagovorov pretergnul, zpochituje, rechemû Predikant: Akoztê vashe zagovore pretergnuli zaszléplyeni od téla y kervi, ter da na szvétu poleg naszladnozti sivete, morevam iztinzko vashe Dushno zpoznanye ov preveliki gréh zpoganyati: akoztê pako zarad zvelichènya Dùshe vashe kloster oztavili, y priszegu pretergnuli, jezte y pred Bogom zprìchani.

On izti chasz bìlje Poliander k-jednomu vmirajùchemu zvàn, y naglo je odishel: Donersperg pako kakti na szmert obszudyeni odvlékelsze je domom: idùchemu vre naproti glaszilosze je javkanye; Maricza od szlivkanya, y placha niti govoriti né mogla, à Vilibald hiti mû med blaznoztmi jedno pìszmo na ztol, iz kojega videti je mogel, da, ako Vilibald ztanoviti Rukopisz na 300 Màrkh za 14 dnevih neizplatî, vsze szvoje zgubìti y hisu prodati bude mòral: dober tolnach szada vnogo je bil vréden: y kajti Maricza chéz koi dàn mati poztati bi mòrala, pitagâ Vilibald, odkud bude on szvoju Senu zdersàval, ako szad y z-détetom iz hise pretirana bude: Donersperg vu suhkòchi Dùshe pochel je zdigati ruke proti nebu: ali Vilibald pshanech reche: Aj jaj! Budê Bog taki za volyu jednoga Nevérnika Fratra Chuda kazal! szami gledéte, y za tolnàchsze zkerbete.

Kam-

Kambisze szad ov nevolyni obernul? narekuvànyh né mogel poszlushati: zato preshel je z-doma, y ztàl je, niti neznajùchi, zakaj je tam zàshel, pred vràti Formholda, ongà je priatelzki prijel, y rekel: zutra na pùt vu Shaknerzke puztare idemo: nato nadojde y Lauerman, kojega debel vamp, y cherlen nosz je dozta kàzal, da lakomnozt, y terbuh je Bog nyegov: ovsze je szamo szméjal nad vszakum ovéh zkerbnoztjum, y pripovédal vech lépéh dogodyenyh, kak oni, kojiszû péneze kopali, bogati, y szrechni jeszu poztali, y da chlovek iztoga Shatana mòre zaklinyati, da zato nyemu neszlùsi, nego dapache da gizdavi peklenzki Dùh mòra josh za povekshàvanye szvoje muke priszilitiszè za chloveku na szlusbu biti.

Po ovakovém govorènyu, navlàztito kadbi Formhold szvojega naj bolshega vina doneszel, bilje Donersperg, akprém zkoro né znal, kaj chinì, ako ne vpokojen, bàrem omàmlyen, ter pod izlikom, da pénezh od jednóga priatela jemat ide, povédal je szvômu tàztu, da mòra na pùt iti, y tak ova sznàsna trojicza drugi dàn na pùt odpràvilisze jeszu: nashli jeszu vsze, kak îm je Dùh vu sznu izpìszal: onda szvoju robu poztàvê na tla, narediju Oltàr; okol kojega Formhold pretegne jeden czoperni Kolobar, y oszebujna po nutré znamènya napràvi: Donersperg ne malo sze je oszupnul, kada Lauerman vsze, kaj k-

k-szvèti Mashi je potrébno, je doneszel: obléche Mashnu opravu y dà obodvem znamènye, damû naj dvoriju: Formhold pako predà jeden zvìt paper Donerspergu, namenèchi, da, kaksze plamen na Oltàru pokàse, najgâ nuter hìti: ali on ztoji, y premishlyàva presheztnozt, kak on negda vu priproztòchi Sserdcza Bogu y Szvétczem je szlùsil; bilje vecher oszebujno lépi, y chinilomûsze je nekak lehksbe priszerdczu; ar mogel je na Boga miszliti.

Jzìde mlàdi Mészecz, Formhold prìme zaklinanya knigu: znikneju taki zvézde: à navadna bléda szvétlozt, y sveplena duha razshìrisze: Formhold vszakojachka charanya déla, y zgovàrja zaklinanya réchi: oblak obztre Mészecza, zaruchì po shumi nagli viher: ztùpì Lauerman k-Oltàru, na kòga Formhold shézt chernéh szvéchh je poztavil, koje, kadabi nekakove zkrovne réchi zgovoril, szameszûsze vusgale: Lauerman pochme Mashu: à kadabi Donersperg *Confiteor* moliti imel, zmiszlisze na mlàda léta, kada on ovak pred oltàrom vishnyega je molil, y hotela mûje szùza iz ochih poletéti: dalye niti réchi pregovoriti né mogel: ada Formhold je vsze obavil: vre podignesze plamen na oltàru. y hotel je Donersperg papér zvinyen nuter hititi: ali dobri Dùh gâ je ztegnul, odvìne predi papér, y zpàzi, preztrashen, kip kristusha na krìsu: zato mézto dabigâ vu ogeny hitil, kùshnegâ z-postuvànyem, y reche: Bose! milo-

loztiven budi meni gréshniku! nato ztrashna pùkne ztréla, zemlyasze ztrèsze, y Chaszriel, kakszûgâ vu sznu videli, nego vu goliata zpodobé, ztalje na Oltàru: Viztê mene zvàli, reche ov Nechizt z-ztrélném glàszom, ali ztê vu zaklinyanyu faléli: *Ov je krìv*, vikne Formhold, y kàse na Donersperga, *vzemiszîgâ! Tiszî moj*, veli Dùh, y obernesze k-nyemu: *Nészém*, krikne Donersperg, zkup pritìszne kìp k-perszam, y reche: Ja znam, da odkupitel moj sîve! onda reche Chaszriel: Ja mòram nekaj dobiti, dajmî tvoje josh neporodyeno déte: *Nedàm:* odgovori Donersperg: *Vzemi môga Déchecza:* zavikne Formhold: *Tomîje premàlo*, reche Nezpred, *pridajmî y tvoju senu: Najtî bude:* reche Formhold: Takjû zapelyaj, reche Dùh, na vszako zlo, da bude jednoch mòrala zdvojiti, y onda nyeina Dùsha bude moja na vekivechno zkvarjenye: hochesh tak? *Hochu:* veli Formhold: nato kakti ruchanye jezero oroszlanov, dasze na jedenkràt podigne, zàshumel je rozgot ovoga peklenzkoga Hahara: *Tiszî moj!* veli Formholdu; ar tvoja obechànya chinê tebe Vràga, y pekla vrédnoga, y zkupa zpod skerlatnoga plàscha ztégne dvé duge czape z-kramplyi odurnémi: Tì pako moresh, reche proti Lauermanu, za ztrashnu példu tri dni josh sìvéti. *Ti pako*, — zarùchì proti Formholdu, y zabode parklye vu nyega, damû je kerv viszoko zprihnula: *à ti*, obernesze proti Doner-

nerspergu — ali on berzo prekrisisze, y Dùh trepèch nazadsze potegne: zemlya sze shìrom raztùpi, plamen z-nutra viskòm szihne, y on med ztrahovitém germlyenyem, y ztrélami podurnesze nuter z-Formoldom vu plamen.

Zatém Lauerman pochne tùlyiti, iz téla opravu drápati, y odonud bésati: Donersperg, pako opàde na kolena, za szvoje oszlobodyenye Bogu zahvàli, y iz one puztare molech domom paschisze: dojdùchi vu Kenigszberg vìdi veliko lyùdih zderchanye, y chùje, da je jeden chlovek dopelyan, koi zmìrom ruchì; da je vràga zaklinyal, pak je szad nyegov poztal, y kajti z-zubmi y nohtmi szebe merczvariti nepreztaje, da je z-jakémi lanczi zvèzan: — ovo je bìl ta Lauerman, koi takaj trètji dàn je poginul.

Dònersberg derhtajùchi szamo ochi po nyem je hitil, y surelszeje domom: nut! dojdemû naproti Vrlibald, priatelzki povédajuch, da Maricza je jednu zdravu puczieczu porodìla, koja takaj nyega lyubleno je prijela, y na nyegovu proshnyu déte josh on dàn na chàzt B. D. Marie je kerztyeno: on potlam ishelje vu szvoju komoriczu, zahvalil Bogu josh jeden pùt za oszlobodyenye, y proszil za razszvétchenye: zatém zmìszlisze, kajmûje negda Navuchitel Poliander rekel, idę drùgi dàn k-nyemu, y bìlje chizto z-posténuyem od nyega prijet, y, kadabi mû bil vsza po redu ochituval, Poliander

je rekel: *zezvédyajte vu Piszmih szvètéh, y kaj vamsze za Dùshu vashu zvelichiti, koi jedìni czìly vszakoga chlovéka na szvétu ovom je, bolshe vìdi, to vchinete:* ovoszî je on zapametil, ali Margaretu, y déte Mariu vu nevolyi oztàviti teskomû-sze je vidélo: Ide takaj k-Brigiti, ali kak je vràta odperl, krikne ona, da z-nyim ni-kaj imati neche: na to on, ako seliju, Gozpà, velì, da nyih Bog na zkradnyi vuri po-szlùhne, naj oni mene poszlùhneju; ar ja proszim, da oszlobodìju Dùshu moju od vekivechnoga zkvarjenya: puztigâ anda y poszluhne, ter od kàjanya nyegovoga bila je tak genyena, dagâ né prez hatrivenya od szebe odpràvila.

Potlam zproszil je Donersperg od Ve-ruvnikov Vilibaldovéh za kratko izplàchanya poterplènye: y kadbi Maricza vre v-pelyì-vanye obvershìla, valuval je on nyoj, da nikakvòga na szvétu mìra néma, doklam vu szvoj Red nepovernesze, proszil je anda nyu, damû naj vsze oproztì, y nyegovoga zpomenka naj nepreklìnya: Maricza pàk nyega plachùcha je proszila, da zbog nye, y Déteta maloga naj toga nechinì; ar po-tom ona vdovicza, Déte sziroticza bude: ali kada bi ochituval, da on zbog zvelichènya Dùshe od nakanyenya odztùpiti nemore, y nyu zkupa batrivel, da Brigita po nyego-vém odhodku za nyusze vzela bude, ter ako iz Hailzberga od Biskupa szvédochan-ztvo poshlye, da on vu nàruchaj Sz. Matere

czìr-

czirkve jesze povernul, da ona taki onéh 300 markh platiti hoche, zadnyich rekla je, akopřém ne prez szůzh, da naj z-Bogom vu miru ide.

Donush, ovak nazàd zvàlsze je, dojdůchi vu Hailszperg, hitilsze je na kolèna pred Biskupa, y proszil, da mû naj kakovugoder pokoru, ako iztu szmert, odredi, szamo dagâ predi od gréhov odvèse, y szvédochanztvo od kàjanya y zpokorenya Gozpé Brigiti v-Kenigszberg poshlye: To zadnye takaj pobosni Biskup je taki vchinil, nyega batrivel, y vu kloster Karthajzerov blizu Danczika, koisze *Marie Paradisush* zove, poszlal, kadě on, kakti plachůchi Peter 18 léth zprevodil, y zbog pokore y pobosnozti vszém Reda Bratom példa je bil.

Kadabi pako Sz. Otecz Papa v-Rìmu veliki Obileum po czélom kerschanztvu obznanil, proszil je Donush Biskupa y Poglavàra szvòga Reda, da bi v-Rìm na Proschènye iti, y ondé pri Grobu sz. Apostolov grehe szvoje valuvati mogel: Proshnya bila je dopuztyena, y on z-bodechém pàszom ostro prepàszan, kojega nigdar iz téla gologa né znel, odpravilsze je na szvèti pût, y po nyem szim, y tam nikaj zvun vodè, y kruha troshil.

Na povrachku selelje josh miloztivni kìp B. D. Marie vu Cheztokov vu veliki Polyzki pohoditi: ali vre blizu budůchega popriiel je beteg, tak da zatrůdyeno télo komaj vlékel je: ondé zpàzi v-jednoj veszeli loziczi

jeden c'…zti potok, koi po prûdu ztékalsze je: poztàvisze na brésanyek, y z-shakum vodu grabilje za szuhi jezik okrépiti, govorèchi: Dobrotivni Bose! néli ov nàpitek vodè vugodneshi, od vszakoga prestimanoga vìna, koje ja vu mojém gréshnom sivlényu kushal jeszem! y zkupa pogledal je z-zahvalnoztjum vu nebo: — nato zatusi jeden zmosen hintov, vu kojém jeden sznasni chlovek pokraj mlàde lépe sene je szedel: koji kadabi ovoga blédoga trepèchega ztarcza zpazili, zapovéju kuchishu ztati: y pregovoriju proti Fratru: y chujùchi, da on z-Rima idùchi je na pùtu zbetesal, pozvalisszûgâ, da k-nyim v-kuchiju ztupi, y z-nyimi v-gràd odpelyasze: Donush od velike zatrudyenozti vesz nemochen zahvalnoztjum pozivanye je prijel, y kadabi povédal, da on je iz Prajzkoga, pregovorila je k-nyemu mlàda Gozpa v-Némskom Jeziku govorècha, da ona je Domorodkinya nyegova.

Ovak dojdû v-Gràd: betesni Donush bil je priatelno iz Kuchije podignyen, y goré odpelyan: dojdùchi pako vu Palachu zpàzi jeden kìp, kojega zpodoba bìlamû je jako znana, pìta trepèchi: Chìji je ov kìp? Moje Pùnicze Maricze, odgovori Hise Gozpon, koja ne zdavna ovdé je vumerla: ondé v-lozi, gdészmôsze zéztali, na nyeinom naj vugodneshém méztu, je nyein grob, zverhu koiega kapelu podignul jeszem: *y nyihova Gozpa zovesze Maria?* pita Donush: odkud nyim postuvani Pater! znano

je

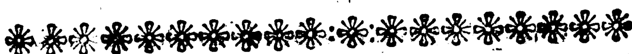
je ime moje? pita mlada Gozpà: ovdé nésze mogel dalye Donush zdersati: poztàvi ruku na glavu nyeinu, y nyu je blagoszlovil: hitisze na kolena, digne ruke proti Nebu: ter od placha y jektanya niti réchi prerechi nemore: kadsze je pako perve chutlivozti zburkanye potishilo, doshlo je na ochituvànye, da Donush Otecz Marie, nyein pako Gozpon szin Polyzkoga Tergovcza bil je, kojemu Donush negda v-Kenigszpergu je tolmàchil: ov najmre po szmerti Vilibalda jesze za Mariczu, y nyeino Déte vzel, nyega kakti szvoje odhrànil, y kadbi jû nyegov jedini szin za senu potrébuval, k-tomu privolyil.

Vszéh veszelye bilo je nezmerno, nitiszû znali, kakbi zadozta Bogu hvalili: jeli pako ovo prekoredno veszelye ztarcza Donusha premoglo, ali nyegova vura jesze izishla, dogodilomûszeje, kakti szvètniczi, v-kojoj ólya zmenka: betegsze je povekshaval, szlabozt vszaki dàn jegâ premàgala: kadbisze ada k-szmerti pripravil, proszil je szvoje, dabigâ poleg nyegove Maricze pokopali: vgasznul je: selya je zpunyena; ar pobosna Détcza, kojem on pred szvojem konczom czélo sivlènye e pripovédal, podignuliszû zverhu groba jeden sznàsen kloster, y naredili od pobosnéh Patrov ovdé za Dùshe pokojnéh vekivechne Mashe szlùsiti, kaj y den deneshni bìva: — Ne dalko od Oltàra viszi jeden veliki kìp, na kojém zaklinyanye

nye Chaszriela nekoja mudra ruka je zriszala, y proti nyemu drugi, na kojém zpokorjeni Dònush z-tishnyenum shakum vodu iz potoka gràbi: — Ovi pako postuvani Patri pokasùjù vszakomu, koi priztojno od toga pìta, obodvojega kìpa znamenuvànye — —

PO-

Popévka od Protulétja.

Vsze ztvorjènye veszelo poztàje,
Protulétje kada nam naztàje;
Zìma prejde, turobnozt premine,
Szùncze z-trakmi zemlyiczu obszihne:
Mészecz Zvézde iz salozti
Dopelyìva k-vugodnozti:
Vszaszû puna blasene radozti.

Zemlyicza je farbu premenìla,
Obraz tusen z-jaszném zamenìla:
Z-zelenum je szvitum oblechena,
Glava z-milém czvetjem nakinchena:
Lizt y czvétek dervo noszi,
Z-kojém szàda doprinoszi,
Nebo z-dragum povszud duhum roszi.

Ptichicza szî lépo poigrava,
Y vu zraku z-krelyutami zplava:
Razlichneszî noticze izbìra,
Jedna drugu na radozt prizìva:
Glasza daje viszokoga,
Kano dache dichit' Boga
Z-zahvalnoztjum Ztvoritela szvòga.

Nut! Szlavichek, ptichicza lyublyena,
Koju szlédi zornicza rumena,
Selno zpéva, zpévàt nepreztane,
Dokmû z-klyuna kervchicza nekahne;
Nit-

Nitsze seli gda nazpati,
Niti Jélaszî izkati,
Kak bers pochne vugodno zpévati.

Skerlecz pticza verlo prestimana,
Od hvalyenéh pészmih tak nazvana,
Vu zorjusze glaszno chvérguléchi
Dise v-zraku, da vsze polye svenchi:
Kak paztìra, tak tesàka
Trucza vszakog' y lenyaka,
Da poszlujû do tverdnoga mraka.

Jelen zkache v-viszokoj planini,
K-zdenczu sedyen paschisze k-nìzini,
Iz hitroche dalyeko odhadya,
Vu berzochi zviranyek nahadya:
Biztro gleda, zorno pazi,
Da mort' kadé nezagazi,
Tergâ lovecz z-hitjum nezarazi.

Vsze ztvorjenye Ztvoritela hvàli,
K-czilyù szvòmu dozpéti nejàli:
Szam ja tusen y neverèn bludim,
Dusnozt moju visheput zamudim,
Zpozabechsze z-Ztvoritela,
Sivem tako prez temelya,
Kak da dusha néje nevmertelna.

Za zgibùcha selya mene vléche,
Za nebezka rédko szerdcze peche;
Chinìm vechput, kaj nit chinit nèchu,
A nechinìm, kaj vuzta obèchu:
Doklam noszim bréme téla,
Nezvershavam pravog' déla:
Néma szerdcze ovdé mê veszelya.

Bo-

Bose! sivi zdenecz vsze krépozti,
Szuncze, temely vszake pravichnozti,
Puzti dolé szvétle trake tvoje,
Ter razszvéti temno szerdcze moje;
Dasze jenkrat vre prebudì,
Y od tebe vech neblùdi,
K-tebi czilyu dojti nezamudì! — —

Pészma od neztalnozti Szvéta.

1.

Blago nyemu, kòga pamet biztra more branit',
Kòga doba, niti szrécha nemore vukanit',
Koi dobro premishlyava, da selet' sivlyenye
Néje drugo, nego léztor vkanlyivo selenye.

2.

Ak' premiszli pravo chlovek, kaj je doba vszaka,
Budi ztara, ter mlahava, ali mlada jaka,
Zpozna lehko szvéta szréchu, kak vszakog' vkanyuje,
Akprém nad nyum vnogi verno dan y noch zkoznuje.

3.

Plashi déte oster pogled, ki mû zla nit neche;
Vu mladozti igra jeszmo lyubavi y szréche:
Terh léth nashéh vu ztarozti nemoremo noszit,

Ako

Ako najmre ni od kêga pomochi moch zproszit'.

4.

Naj premiszli vszaki zmed nasz, kai je ovo vréme,
Koje tesko nam zavdàje nepreztancze bréme:
Zpozna lehko, da vsze szamo szvéta je szlépota,
Szerdcza nemir, himbenozti iztinzka rugota.

5.

Szad nasz tràpi kakvò takvò ufanye dobichka,
Vre nasz plashi z-druge ztràné kakov ztrah zgubichka:
Vekivechni tabor ima szam szobum krivichen,
Z-Jalném pako y v-kanlyivem imagâ pravichen.

6.

Szenye, tenye, fantazie jeszu zkerbi nashe:
Pamet namsze na vék trùdi za szréchum prez haszne:
Ali — kad'sze v-pamet jemlye, da ni ovde mìra,
Onda, onda dojde vréme, paksze vre y vmìra.

7.

Ak'je takva, dragi brate! szrécha toga szvéta,
Zakaj za nyum hodech bludno draga troshish léta?

Pa-

Pazi, pazi! da mort keszno himbenozt nezpoznash,
Ter, kad' czilya tvòga zgubìsh, tugu vechnu zpoznash.

Batrivozt vu tugi.

1.

Zakaj, szerdcze! takvê suhke,
Proszim tebe, terpìsh muke?
    V-Dnevu jeszi turobno,
    V-Nochi zpìsh nepokojno?

2.

Vsza veszelya y vszu radozt
Preobrachash ti na salozt:
    Nichesza neprepuztìsh,
    Vu chemsze nesaloztìsh:

3.

Vuru vszàku, y hip vszàki
Salozt druga tebe trâpi:
    Ali chujesh, ali zpìsh,
    Vu salozti vsze ztòjish:

4.

Poterplenye imaj malo,
Josh, kaj selìsh, bûsh imalo:
    O! kak lehka je salozt,
    Za kûm dojde pak radozt:

5.

Gledaj pticze z-zraku letchuch,
Jelene po gorah shetchuch,

Ven-

Véndar dojdù k-Jagarom
Kî nye ztrésû za gorom:

6.

Biztra voda zdalka teche,
Josh na melin prav doteche:
Ribe plujû vu vode,
Josh vu mrese dohodê.

7.

Y ti sìvi vu ufanyu,
Bog je ztalen v-obechanyu:
Kaj je kòmu szudyeno,
Hoche biti zpunyeno.

Neztàlnozt Szvéta.

Kak péna na vodi
Dim na vétru gine:
Jednakîmsze godi,
Vsze berz chasz premine;
Kak jedno, tak drugo
Neztalno je jako,
Neobztoji dugo,
Neg' pogine lahko.
Takvê neztalnozti
Kratka Szvéta dìka,
Y vsze naszladnozti
Néliszû prilika?
Mladszî? kaj je zato?
Nedersisze na nye;

Pove-

Povedam tî na to:
  Miszli szû tvê hmanye.
Mlad Abszolon bìlje:
  Ali David ztarecz
Za szinom pogiblye
  Raztuseni Otecz:
Abszolon! Szinko moj!
  Szinko moj, Abszolon!
Ischete Otecz tvoj,
  Pol Czarztva dobì on,
Koigod' ztaromu
  Nazad tê sivoga
Otczu saloztnomu
  Poztavi zdravoga: —
Po shumi bésechi
  Abszolon! Szinek moj,
Na zversi viszechi
  Zgubiliszî sitek tvoj. —
Lépszi? kaj je zato?
  Znash, kaj je lépota?
Pofarbano blato,
  Ter jedna szlépota:
Judith lépa sena
  Odszékla je glavu
Ztrashnog' Holoferna,
  Y vzela vszu szlavu.
Nut! lépota jedna
  Kaj je vuchinìla:
Vishe more séna,
  Kak vsza vojzke szila:
Vitez neoblàdan,
  Z-kòga plamen szìva,

Od

Od sene nadlàdan
  Nut! z-kervjum kak riga. —
Szrécha morebiti
  Hoche z-dobrem szvéta
Szerdcze vumìriti
  Il' selyu chloveka?
Belizar Vojvoda,
  Junak ztrahoviti,
Gerchkoga Naroda
  Vitez glaszoviti
Chuj! milo kak zdìshe
  Szlép na obe ochi,
Od hise do hise
  Proszèchi pomochi.
Krichì: Sziromaku
  Dajte Belizaru
Koi novchecz v-shaku
  Bàr zà lyubav ztaru:
Kòmu izklyuvala
  Je neszrécha ochi:
Tergâ mentuvala
  Dobra y pomochi;
Machuha je Szrécha,
  Néje prava mati:
Koje Kchi Neszrécha
  Morasze prav zvati.
Glej! kak Napoleon,
  Ladavecz Franczuzki,
Z-nezmerném sheregom
  Po orszagih ludzkih
Vszém ztrahe zavdàva,
  Doklam Szréchu ima,

Na

Na nikaj vsza zpràvlya,
  Orszàge zatìra. —
Al' Bosanzka ruka
  Prevzetnozt nezmernu,
Zatertoga puka,
  Ozkrunyenu Véru
Nehtécha terpeti,
  Gizdozt kervoloka
Dokàncha zatreti:
  O! zkrovnozt gluboka!
Mladozt y lépota,
  Szrécha, y oztala
Vsza szvéta dobrota
  Prehàdya kak shala:
Priatelztvo Boga
  Jedina je Szrécha:
Véruj! izvun toga
  Szrécha je Neszrécha. —

Izplàchanye Chinsov.

5 na 100.

Glavnicza.	Chins za 1. Léto		Chins za 1. Mésecz			Chins za pòl Mésecza			Chins za 1. Tjeden			Chins za 1 Dàn.	
Ra.	R.	kr	R.	kr	F.	R.	kr	Fe.	R.	kr	Fe.	kr	Fe.
1	—	3	—	—	1	—	—	1/2	—	—	1/4	—	1/30
2	—	6	—	—	2	—	—	1 —	—	—	1/2	—	1/15
3	—	9	—	—	3	—	—	1 1/2	—	—	3/4	—	1/10
4	—	12	—	1	—	—	—	2 —	—	—	1 —	—	2/15
5	—	15	—	1	1	—	—	2 1/2	—	—	1 1/4	—	1/6
6	—	18	—	1	2	—	—	3 —	—	—	1 1/2	—	1/5
7	—	21	—	1	3	—	—	3 1/2	—	—	1 3/4	—	7/30
8	—	24	—	2	—	—	1	—	—	—	2 —	—	4/15
9	—	27	—	2	1	—	1	1/2	—	—	2 1/4	—	3/10
10	—	30	—	2	2	—	1	1 —	—	—	2 1/2	—	1/3
20	1	—	—	5	—	—	2	2 —	—	1	1 —	—	2/3
30	1	30	—	7	2	—	3	3 —	—	1	3 1/2	—	1 —
40	2	—	—	10	—	—	5	—	—	2	2 —	—	1 1/3
50	2	30	—	12	2	—	6	1 —	—	3	1/2	—	1 2/3
60	3	—	—	15	—	—	[illegible]	2 —	—	3	3 —	—	2 —
70	3	30	—	17	2	—	8	3 —	—	4	1 1/2	—	2 1/3
80	4	—	—	20	—	—	10	—	—	5	—	—	2 2/3
90	4	30	—	22	2	—	11	1 —	—	5	2 1/2	—	3 —
100	5	—	—	25	—	—	12	2 —	—	6	1 —	—	3 1/3
200	10	—	—	50	—	—	25	—	—	12	2 —	1	2 2/3
300	15	—	1	15	—	—	37	2 —	—	18	3 —	2	2 —
400	20	—	1	40	—	—	50	—	—	25	—	3	1 1/3
500	25	—	2	5	—	1	2	2 —	—	31	1 —	4	2/3
600	30	—	2	30	—	1	15	—	—	37	2 —	5	—
700	35	—	2	55	—	1	27	2 —	—	43	3 —	5	3 1/3
800	40	—	3	20	—	1	40	—	—	50	—	6	2 2/3
900	45	—	3	45	—	1	52	2 —	—	56	1 —	7	2 —
1000	50	—	4	10	—	2	5	—	1	2	2 —	8	1 1/3

Izplàchanye Chinsov.

6 na 100.

Glavnicza	Chins za 1. Léto			Chins za 1. Mészecz			Chins za pòl Mészecza			Chins za 1. Tjeden			Chins za 1. Dàn	
Ra.	R.	kr	Fen	R.	kr	Fen	R.	kr	Fen	R.	kr	Fen	kr	Fe.
1	—	3	2 2/5	—	—	1 1/5	—	—	3/5	—	—	3/10	—	1/25
2	—	7	4/5	—	—	2 2/5	—	—	1 1/5	—	—	2/5	—	2/25
3	—	10	3 1/5	—	—	3 3/5	—	—	1 4/5	—	—	9/10	—	3/25
4	—	14	1 3/5	—	1	4/5	—	—	2 2/5	—	—	1 1/5	—	4/25
5	—	18	—	—	1	2 —	—	—	3 —	—	—	1 1/2	—	1/5
6	—	21	2 2/5	—	1	3 1/5	—	—	3 3/5	—	—	1 4/5	—	6/25
7	—	25	4/5	—	2	2/5	—	1	1/5	—	—	2 1/10	—	7/25
8	—	28	3 1/5	—	2	1 3/5	—	1	4/5	—	—	2 2/5	—	8/25
9	—	32	1 3/5	—	2	2 4/5		1	1 2/5		—	2 4/5	—	9/25
10	—	36	—	—	3	—	—	1	2 —	—	—	3 —	—	2/5
20	1	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1	2 —	—	4/5
30	1	48	—	—	9	—	—	4	2 —	—	2	1 —	—	1 1/5
40	2	24	—	—	12	—	—	6	—	—	3	—	—	1 3/5
50	3	—	—	—	15	—	—	7	—	—	3	3 —	—	2 —
60	3	36	—	—	18	—	—	9	2	—	4	2 —	—	2 2/5
70	4	12	—	—	21	—	—	10	2 —	—	5	1 —	—	2 4/5
80	4	48	—	—	24	—	—	12	—	—	6	—	—	3 1/5
90	5	24	—	—	27	—	—	13	2 —	—	6	3 —	—	3 3/5
100	6	—	—	—	30	—	—	15	—	—	7	2 —	1	—
200	12	—	—	1	—	—	—	30	—	—	15	—	2	—
300	18	—	—	1	30	—	—	45	—	—	22	2 —	3	—
400	24	—	—	2	—	—	1	—	—	—	30	—	4	—
500	30	—	—	2	30	—	1	15	—	—	37	2 —	5	—
600	36	—	—	3	—	—	1	30	—	—	45	—	6	—
700	42	—	—	3	30	—	1	45	—	—	52	2 —	7	—
800	48	—	—	4	—	—	2	—	—	1	—	—	8	—
900	54	—	—	4	30	—	2	15	—	1	7	2 —	9	—
1000	60	—	—	5	—	—	2	30	—	1	15	—	10	—

Izplàchanye Szlusbe.

Iznesek jednoga Léta	Za trì ztrané Léta		Za pòl Léta		Za chetertu ztràn Léta		Za dva Mészecze		Za jeden Mészecz ili 30 dàn		Za jeden dán.		
Rany	R.	kr	R.	kr	R.	kr	R.	kr	R.	kr	R.	kr	Fen.
1	—	45	—	30	—	15	—	10	—	5	—	—	2/3
2	1	30	1	—	—	30	—	20	—	10	—	—	1 1/3
3	2	15	1	30	—	45	—	30	—	15	—	—	2 —
4	3	—	2	—	1	—	—	40	—	20	—	—	2 2/3
5	3	45	2	30	1	15	—	50	—	25	—	—	3 1/3
6	4	30	3	—	1	30	1	—	—	30	—	1	—
7	5	15	3	30	1	45	1	10	—	35	—	1	2/3
8	6	—	4	—	2	—	1	20	—	40	—	1	1 1/3
9	6	45	4	30	2	15	1	30	—	45	—	1	2 —
10	7	30	5	—	2	30	1	40	—	50	—	1	2 2/3
11	8	15	5	30	2	45	1	50	—	55	—	1	3 1/3
12	9	—	6	—	3	—	2	—	1	—	—	2	—
13	9	45	6	30	3	15	2	10	1	5	—	2	2/3
14	10	30	7	—	3	30	2	20	1	10	—	2	1 1/3
15	11	15	7	30	3	45	2	30	1	15	—	2	2 —
16	12	—	8	—	4	—	2	40	1	20	—	2	2 2/3
17	12	45	8	30	4	15	2	50	1	25	—	2	3 1/3
18	13	30	9	—	4	30	3	—	1	30	—	3	—
19	14	15	9	30	4	45	3	10	1	3[illegible]	—	3	2/3
20	15	—	10	—	5	—	3	20	1	40	—		1 1/3
21	15	45	10	30	[illegible]	15	3	30	1	45	—	3	2 —
22	16	30	11	—	5	30	3	40	1	50	—	3	2 2/3
30	22	30	15	—	7	30	5	—	2	3[illegible]	—	5	—
40	30	—	20	—	10	—	6	40	3	20	—	6	2 2/3
50	37	30	25	—	12	30	8	20	4	10	—	8	1 1/3
60	45	—	30	—	15	—	10	—	5	—	—	10	—
70	52	30	35	—	17	30	11	40	[illegible]	50	—	11	2/3
80	60	—	40	—	20	—	13	20	6	40	—	13	1 1/3
90	67	30	45	—	22	30	15	—	7	30	—	15	—
100	75	—	50	—	25	—	16	40	8	20	—	16	2 2/3
200	150	—	100	—	50	—	33	20	16	4[illegible]	—	3	1 1/3
300	225	—	150	—	75	—	50	—	25	—	—	5	—
500	375	—	250	—	125	—	83	20	41	40	1	23	1 1/3

Vina, ali napitka.

Jeden polich po	Vchini védro	
Krajczerov.	Rany.	Krajcz.
4	2	8
5	2	40
6	3	12
7	3	44
8	4	16
9	4	48
10	5	20
11	5	52
12	6	24
13	6	56
14	7	28
15	8	—
16	8	32
17	9	4
18	9	36
19	10	8
20	10	40
21	11	12
22	11	44
24	12	48
26	13	52
28	14	56
30	16	—
32	17	4
34	18	8
36	19	12
40	21	20
42	22	24
48	25	36
54	28	48
60	32	—

KAZITEL

Dél I. Dnevnik, y nyegove ztranke.

§ 13.

Pa-

IX.

BISKUPI ZAGREBECHKI.

Pòztal Léto

1) 1093 Dùh, Pèm rodyen. 2) 1098 Bartol. 3) 1102 Szingidùn. 4) 1106 Manaſzesh. 5) 1113 Franczita. 6) 1131 Maczelin. 7) 1150 Gotsald. 8) 1161 Bernald. 9) 1166 Job, *potl. Ersh. Oſtrog.* 10) 1170 Prodan I. 11) 1175 Ugrin. 12) 1176 Prodan II. 13) 1186 Timoteus. 14) 1190 Dominik. 15) 1207 Gotard. 16) 1215 Stefan I.

17) 1225 Stefan II. Kanonike Zacheſzanzke naredil: Lahe, ili Latine v-lasku vulyiczu naſzelil.

18) 1248 Filip, potl. Ersh. Oſtr. Medv. gràd zezidal.

19) 1266 Timoteus II. Prevendare naredil.

20) 1287 Anton pòl Léta.

21) 1288 Ivan I. Tverdyavu Ivanich podignul.

22) 1295 Mihaly, potl. Ersh. Oſtr. Nyegvi a brati pobiliſze na moztu, koi od toga *kervavi* zoveſze.

23) 1304 B. Auguſtin Gazot.

24) 1319 Stefan III. 25) 1321 Mikula I. 26) 1322 Jakop I. 27) 1324 Ladiszlav I. 28) 1325 Jakop II.

29) 1326 Ladiſzlav II. potl. Ersh. Kolochki.

30) 1343 Jakop III.

31) 1349 Dionizi, potl. Ersh. Koloch.

32) 1350 Mikula II. potl. Ersh. Koloch.

33) 1356 Stefan IV.

34) 1356 Demeter I. potl. Ersh. Oſtr.

35) 1379 Pavel I. 1387. izhityen.

36) 1388 Ivan II.

37) 1395 Ivan III. potl. Ersh. Koloch. Mikule Gara Palatina ſzin.

38) 1398 Eberhard, Szigiſzmunda Kr. Senè brat: Bàn Shlav, Kanczelariush, y Varadinzk. Biskup.

39) 1408 Andrash.

40) 1410 Eberhard nazàd doshel.

41) 1420 Ivan IV. za ovém 10 léth ztranzki Biskupiu, y dohodke ravnali jeſzu.

42) 1440 Benedikt I.

43) 1454 Thomash od Dabrencze.

44) 1457 Baltazar.

45) 1458 Opet Thomash od Dabrencze

46) 1464 Demeter II. *Chupor.*

47 1466 Osvald 33 léta gláſzovito ravnal.
48 1500 Lukàch.
49 1514 Ivan V. *Bakich.*
50 1518 Shimon I. *Erdödy.*
51 1543 Mikula III. *Olah*, potl. Oſtrog Ersh. Piſzecz.
52 1549 Volfgang *Gyulay.*
53 1550 Pavel II. *Gregorianczy.*
54 1558 Matiash *Bruman.*
55 1563 Iuraj I. *Draskovich*, koi bilje vu Vel. Zboru Czìr. Tridentinzkom.
56 1570 Ivan VI. *Monoſzlay.*
57 1585 Peter I. *Hereshinczy.*
58 1589 Gaspar *Ztankovachky.*
59 1600 Mikula IV. *Szelniczay.*
60 1604 Shimon II. *Bratulich*, Paulin, pod kojém Jesuviti v-Zagreb doshli.
61 1613 Peter II. *Domitrovich*, pod kojém ztréla v-ztolni czirkvi na 200000 kvàra vchinila.
62 1628 Ferencz I. *Ergeli.*
63 1637 Benedikt II. *Vinkovich*, Jaztrebarſchan rodyen.
64 1643 Martin I. *Bogdan:* pod nyim zgorel gràd Biskupzki z-czìrkvum.
65 1648 Peter III. *Petretich.*
66 1667 Martin II. Borkovich iz Domagovich: potl. Ersh. Koloch.
67 1688 Alexander *Mikulich.*
68 1694 Stefan V. *Seliſchevich.*
69 1704 Martin III. *Brajkovich.*
70 1708 Imbrih *Ezterhazy* Paulin, potl. Ersh. Oſtr.
71 1723 Juraj II. *Branyugh.*
72 1748 Ferencz II. *Klobushichky*, potl. Ersh. Koloch.
73 1751 Ferencz III. *Thauſzy* léto 1724 iz Pleban. Zteńyev. Kanonik je poztal.
74 1770 Ivan VII. *Paxy.*
75 1772 Josef I. *Gallyuff*, 300,000 Ranych. oztavil Fundacziu za Sziromake.
76 1787 21 Aug. Maximilian *Verhovácz*, koiega naj iztinzkéshega Domorodcza na radozt Domovine, y naj miloztivneshega Oicza, na haſzen Sziròth Bog dugo Zdravoga posivi.

1827. 16 Decembra na vecher pol 7 vure umar[illegible]

